

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

42 nci Birleşim

24 . 12 . 1999 Cuma

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	619
II. - GELEN KÂĞITLAR	619
III. - ÖNERİLER	621
A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ	621
1. - Genel Kurulun 25.12.1999 Cumartesi günkü birleşiminde, bütçe görüşmelerinden önce, Kuzeyden Keşif Harekâtına dair Başbakanlık tezkeresinin görüşülmesinin Genel Kurulun onayına sunulmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi	621
IV. - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	622:673
1. - 2000 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1998 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/550; 1/551; 1/509, 3/362; 1/510, 3/363) (S. Sayıları: 211, 212, 209, 210)	622:740
A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	622:673,673:674
1. - İçişleri Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi	622:673,673
2. - İçişleri Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	622:673,673:674
a) EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	622:673,674:676
1. - Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi	622:673,674:675
2. - Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	622:673,676

Sayfa

<i>b) JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI</i>	622:673,676:677
1. – Jandarma Genel Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi	622:673,676
2. – Jandarma Genel Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	622:673,676:677
<i>c) SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI</i>	622:673,677:678
1. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi	622:673,677
2. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	622:673,677:678
<i>B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI</i>	622:673,678:679
1. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi	622:673,678
2. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	622:673,678:679
<i>a) PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	622:673,679:680
1. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi	622:673,679
2. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	622:673,679:680
<i>b) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	622:673,680:682
1. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi	622:673,680:681
2. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	622:673,681:682
<i>C) ADALET BAKANLIĞI</i>	682:736,737:738
1. – Adalet Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi	682:736,737
2. – Adalet Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	682:736,737:738
<i>D) ORMAN BAKANLIĞI</i>	682:736,738:739
1. – Orman Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi	682:736,738
2. – Orman Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	682:736,738:739
<i>a) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	682:736,739:740
1. – Orman Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi	682:736,739
2. – Orman Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı	682:736,739:740
2. – Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/447) (S. Sayısı : 294)	740:763

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.00'de toplanarak üç oturum yaptı.

2000 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1998 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarılarının (1/550, 1/551, 1/509, 3/362, 1/510, 3/363) (S. Sayıları : 211, 212, 209, 210) görüşmelerine devam olunarak;

Millî Savunma Bakanlığı,
Ulaştırma Bakanlığı,
Telsiz Genel Müdürlüğü,
Bayındırlık ve İskân Bakanlığı,
Karayolları Genel Müdürlüğü,
Turizm Bakanlığı,

2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1998 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarıları kabul edildi.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Genel Diğer İşler" kısmının 1 inci sırasında bulunan, Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının (1/447) (S. Sayısı : 294) görüşmelerine devam olunarak, 2 nci maddesi üzerinde bir süre görüldü.

24 Aralık 1999 Cuma günü saat 11.00'de toplanmak üzere, Birleşime 23.58'de son verildi.

Mehmet Vecdi Gönül
Başkanvekili

Sebahattin Karakelle
Erzincan
Kâtip Üye

Mehmet Ay
Gaziantep
Kâtip Üye

No. : 54

II. - GELEN KÂĞITLAR

24.12.1999 CUMA

Raporlar

1. - Malatya Milletvekili Yaşar Canbay'ın, Malatya İl Merkezinde Fırat ve Beydağı Adında İki İlçe Kurulması ve Mevcut Yeşilyurt ile Battalgazi İlçe Belediyeleri de Dahil Edilmek Suretiyle Malatya Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/328) (S.Sayısı : 299) (Dağıtım Tarihi : 24.12.1999) (GÜNDEME)

2. - Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İşleri Komisyonu Raporu (1/565) (S.Sayısı : 303) (Dağıtım Tarihi: 24.12.1999) (GÜNDEME)

3. - Türk Ceza Kanununun ve Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun Birer Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İşleri Komisyonu Raporu (1/556) (S.Sayısı : 304) (Dağıtım Tarihi : 24.12.1999) (GÜNDEME)

4. - Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İşleri Komisyonu Raporu (1/590) (S.Sayısı : 305) (Dağıtım Tarihi : 24.12.1999) (GÜNDEME)

Sözlü Soru Önergeleri

1. - Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, Kemer Kaymakamının görevden alınmasının nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/364) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)
2. - İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak'ın, kamuoyunda "köstebek olayı" olarak bilinen davanın hâkimlerine ilişkin Millî Savunma Bakanından sözlü soru önergesi (6/365) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)
3. - Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, personel tanıtım kartlarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/366) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)
4. - Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, idarî dava konusu olan personel atamalarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/367) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)
5. - Hatay Milletvekili Namık Kemal Atahan'ın, personel alımı ve atamalarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/368) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)

Yazılı Soru Önergeleri

1. - Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan'ın, pancar üreticilerine uygulanan kotaya ilişkin Tarım ve Köyşleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/1071) (Başkanlığa geliş tarihi: 23.12.1999)
2. - Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, Devlet tarafından el konulan bankalara ve bunun Merkez Bankası Tasarruf Sigorta Fonu'na ne kadar yük getirdiğine ilişkin Devlet Bakanından (Recep Önal) yazılı soru önergesi (7/1072) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)
3. - İstanbul Milletvekili İsmail Aydın'ın, Türk Telekom yetkililerinin cep telefonu ihale sözleşmesinde yolsuzluk ve usulsüzlük yaptıkları iddialarına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (7/1073) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)
4. - İstanbul Milletvekili Perihan Yılmaz'ın, Koç Üniversitesi'nin fakülte, bölüm ve öğrenci sayısına ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/1074) (Başkanlığa geliş tarihi : 23.12.1999)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 11.00

24 Aralık 1999 Cuma

BAŞKAN : Başkanvekilli Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER : Şadan ŞİMŞEK (Edirne), Levent MISTIKOĞLU (Hatay)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 42 nci Birleşimini açıyorum.

Sayın milletvekilleri, 2000 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1998 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçe Kesinhesap Kanunu Tasarıları üzerindeki görüşmelerimize devam edeceğiz.

Ancak, görüşmelere başlamadan önce, Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Danışma Kurulunun bir önerisi vardır; okutup oylarınıza sunacağım.

III. – ÖNERİLER**A) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ**

1. – Genel Kurulun 25.12.1999 Cumartesi günkü birleşiminde, bütçe görüşmelerinden önce, Kuzeyden Keşif Harekâtına dair Başbakanlık tezkeresinin görüşülmesinin Genel Kurulun onayına sunulmasına ilişkin Danışma Kurulu önerisi

Danışma Kurulu Önerisi

No:30

Tarihi: 24.12.1999

Genel Kurulun 25.12.1999 Cumartesi günkü birleşiminde, bütçe görüşmelerinden önce, Kuzeyden Keşif Harekâtına dair Başbakanlık tezkeresinin görüşülmesinin Genel Kurulun onayına sunulması, Danışma Kurulunca uygun görülmüştür.

Yıldırım Akbulut

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

Mehmet Emrehan Halıcı

DSP Grup Başkanvekili

Bülent Arınç

FP Grup Başkanvekili

İsmail Köse

MHP Grup Başkanvekili

Zeki Çakan

ANAP Grup Başkanvekili

Turhan Güven

DYP Grup Başkanvekili

BAŞKAN – Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, bütçe görüşmelerine başlıyoruz.

Program uyarınca, bugün, iki tur görüşme yapacağız.

Dokuzuncu tur görüşmelere başlıyoruz.

Dokuzuncu turda, İçişleri Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçeleri yer almaktadır.

IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. – 2000 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1998 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/550; 1/551; 1/509, 3/362; 1/510, 3/363) (S. Sayıları: 211, 212, 209, 210) (1)

A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

1. – İçişleri Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi
2. – İçişleri Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

a) EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. – Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi
2. – Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

b) JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

1. – Jandarma Genel Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi
2. – Jandarma Genel Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

c) SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI

1. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi
2. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi
2. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

a) PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi
2. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

b) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi
2. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN – Komisyon?.. Yerinde

Hükümet?.. Yerinde.

Sayın milletvekilleri, 1.12.1999 tarihli 27 nci Birleşimde, bütçe görüşmelerinde soruların gerekçesiz olarak yerinden sorulması ve her tur için, soru-cevap işleminin 20 dakikayla sınırlandırılması kararlaştırılmıştır.

Buna göre, turda yer alan bütçelerle ilgili soru sormak isteyen sayın milletvekillerinin, görüşmelerin bitimine kadar sorularını sorabilmeleri için, şifrelerini yazıp parmak izlerini tanıttıktan sonra, ekrandaki söz isteme butonuna basmaları gerekmektedir. Mikrofonlarındaki kırmızı ışıkları yanıp sönmeye başlayan sayın milletvekillerinin söz talepleri kabul edilmiş olacaktır.

Tur üzerindeki görüşmeler bittikten sonra, soru sahipleri, ekrandaki sıraya göre, sorularını yerinden soracaklardır.

Soru sorma işlemi 10 dakika içerisinde tamamlanacaktır. Cevap işlemi için de 10 dakika süre verilecektir. Cevap işlemi 10 dakikadan önce bittiği takdirde, geri kalan süre için suardaki soru sahiplerine söz verilebilecektir.

(1) 211, 212, 209 ve 210 S. Sayılı Basmayazılar 19.12.1999 tarihli 37 nci Birleşim tutanağına ektir.

Bilgilerinize sunuyorum.

9 uncu turda, grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin isimlerini okuyorum:

Gruplar adına: Doğru Yol Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Hayri Kozakçıoğlu, Konya Milletvekili Sayın Mehmet Ali Yavuz; Fazilet Partisi Grubu adına, Bursa Milletvekili Sayın Faruk Çelik, Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Derin; Anavatan Partisi Grubu adına, Tekirdağ Milletvekili Sayın Enis Sülün, Aydın Milletvekili Sayın Cengiz Altunkaya; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Tokat Milletvekili Sayın Hüseyin Balak, Denizli Milletvekili Sayın Salih Erbeyin, Isparta Milletvekili Sayın Mustafa Zorlu, Giresun Milletvekili Sayın Mustafa Yaman ve Gümlüğühan Milletvekili Sayın Bedri Yaşar; Demokratik Sol Parti Grubu adına, Manisa Milletvekili Sayın Cihan Yazar, Ordu Milletvekili Sayın Hasan Fehmi Konyalı, İstanbul Milletvekili Sayın Ziya Aktaş, Balıkesir Milletvekili Sayın Güven Karahan.

Şahısları adına: Lehide, Manisa Milletvekili Sayın Bülent Arıncı; aleyhinde, Bursa Milletvekili Sayın Ahmet Sünnetçiöğlu.

Değerli milletvekilleri, şimdi, ilk söz, Doğru Yol Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Hayri Kozakçıoğlu'nun.

Buyurun Sayın Kozakçıoğlu (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA HAYRİ KOZAKÇIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubunun görüşlerini sizlere sunmak üzere söz almış bulunuyorum; sözlerime başlamadan önce, sizleri saygıyla selamlarım.

İçişleri Bakanlığının görevleri, esasında, hepimiz tarafından gayet iyi bilinmektedir.

Sözlerime başlarken, İçişleri Bakanlığının üzerine düşen görevleri kısaca, tekrar hatırlatmak istiyorum.

Vatandaşımızın, sokağa çıkmadan, evinde otururken dahi kendisine hitap eden hizmetlerle başlar İçişleri Bakanlığı görevleri. Yani, her yerde can güvenliğinin sağlanması, asayişin, huzurun temini, trafikten tutun da nüfus hizmetlerine kadar, sahil güvenlikinden tutun da belediye hizmetlerine, köylere, muhtarlara kadar çok geniş bir hizmet dağılımı; bir de, bunun yanında, esas özelliği, vatandaşla çok fazla ilişkide bulunan bir hizmet özelliği vardır. Vatandaş trafikteyken, sokaktayken, yürürken, maça giderken, toplantıya giderken, yurtdışına giriş çıkış yaparken, doğarken, ölüren daima İçişleri Bakanlığı hizmetleriyle karşı karşıya kalır.

Tabii, bu kadar hizmetle, bu kadar girift şekilde vatandaş-devlet ilişkisinin artması, zaman zaman tenkitlere, zaman zaman hoş olmayan olaylara da neden olabilir. Burada önemli olan husus, devlet-vatandaş ilişkisinin bu kadar yoğun olduğu bir bakanlığın tüm personelinin çok iyi yetiştirilmesi gereğidir. Bu nedenle, İçişleri Bakanlığı, polisinden, amirinden, müdüründen, valisine, kaymakamına kadar her türlü elemanını, bugünkü çağdaş devlet anlayışına göre, bugünkü insan hakları, bugünkü özgürlükler anlayışına göre yetiştirmeli ve ona göre vatandaşın karşısına, hizmete sunmalıdır; ancak, bu yetiştirme de yetmez. Şimdi, devletimizin, tüm kurumlarıyla birlikte, yeni bir devlet anlayışına hazır olması lazım.

Dünyada gelişen yeni bir devlet anlayışı vardır. Bu devlet anlayışı, devleti daha küçültten, hantaldan uzaklaştıran ve devleti daha belirli hizmetlere doğru yönlendiren bir devlet anlayışıdır. Bakın, bu konuda, büyük filozof Peter Drucker ne diyor: "Neredeyse ikiyüz yıl süreyle devlet ne yapmalı diye hararetle tartıştık; devlet ne yapabilir diye hemen hiç sormadık. Devletin sınırları ve işlevi giderek daha çok tartışma konusu olacaktır." Yine, aynı şekilde, Wilson, "20 nci Asrın ilk yıllarında özgürlük tarihi, devletin gücünü artırmanın değil, aksine, devletin güç ve yetkilerini sınırlamanın tarihidir" diyor. Bunu, pek çok arkadaşımız, bu kürsülerde dile getirdi; biz de "devlet küçülmeli" diyoruz. Yani, devlet, daha belirli yetkilere doğru dönmeli; yani, devlet ile vatandaş ilişkisi birçoğ yerde azalmalı.

Peki, onun yerini kim almalı? Onun yerini, demokratik kitle örgütleri almalı; onun yerini, halk tarafından seçilmiş platformlar almalı; onun yerini, NGO dediğimiz, vatandaşın demokratik kitle örgütleri almalı; böylece, vatandaş ve devlet ilişkisi daha da azalmalı. Azalmalı ki, devlet ile vatandaşın birbiriyle sürtüşmesi, gitgide daha da az hale gelsin.

Büyük Lider, Önder Atatürk bundan yetmiş sene önce "prensip olarak devlet, ferdin yerine kaim olmamalıdır, fertlerin inkişafına mâni olmamalıdır, kesin zaruret olmadıkça piyasalara karışmamalıdır" diyor. İşte, bu, bugünkü, liberal ekonomi dediğimiz, bugünkü, devleti küçültmek dediğimiz olayın, Büyük Devlet Adamı Atatürk tarafından bundan yetmiş yıl önceki tarifidir. !

İşte, bizim de, artık, bu olayı gerçekleştirmemiz için, devletimizi yeniden yapılandırmamız lazım. Devleti yeniden yapılandırmak ne demek? Devleti yeniden yapılandırırken, merkezî yönetim ile mahallî idare, yerel yönetimlerin birlikte ele alınmasıdır. Şimdi "yerel yönetimler reformu, reformu" diye hep konuşuyoruz. Evet, bunu kısa zamanda yapmalıyız; ama, platforma ve teraziye yerel yönetimlerle birlikte, mutlaka, merkezî yönetimi de koymalıyız, merkezî yönetimin yetki ve görevlerini de koymalıyız. Merkezî yönetim ile yerel yönetimleri birlikte değerlendirmemiz lazım.

Yıllardan beri söylenir, merkezî idarenin yetkileri devredilsin. Şimdi, merkezî idarenin yetkileri kime devredilsin?.. Eğer, merkezî idarenin yetkilerini, taşradaki merkezî yönetimin oradaki ajanlarına, oradaki şubelerine devredersek, devletçiliği veya merkeziyetçiliği, o zaman, Ankara'dan alıp il merkezlerine taşımış oluruz. Yetkinin tamamının il merkezlerine toplanması, devletin hantallığını kurtarmaz. O halde, merkezî yetkileri taşradaki idare birimlerine, taşradaki mahallî idarelere, belediyelere, özel idarelere devrederken, toplum örgütlerini ve en çok da meslek odalarını kesinlikle unutmamamız lazım.

Size bir örnek vereyim: Kahvehane ruhsatını, İçişleri Bakanlığının polisi, valisi ve kaymakamı verir. Niye kahvecilerin kendi meslek odaları vermez?.. Yetkiyi onlara verelim, ruhsatı onlar versinler. Eğer, ruhsat verme işleminde yanlışlıklar olursa, işte o zaman devlet ortaya çıksın, o zaman kamu görevlisi girsin. Yani, her meslek mensubunun işleri, her şeyden önce, kendi örgütleri, kendi meslekî kuruluşları tarafından yürütülsün.

Merkezî yönetim ve yerel yönetim ne yapsın; merkezî yönetim ve yerel yönetim bunun kriterlerini koysun, Türkiye'nin her tarafında uygulanacak normlarını koysun ve iş, herhangi bir yerde, iyi gitmiyorsa, yanlışlıklar varsa, onu düzeltme konusunda devreye girsin. Bu olduğu takdirde, devlet biraz daha kenara çekilecek ve vatandaşın kendi kendine yönetimi, bir anlamda vatandaşın yönetime katılması daha artmış olacak ve bunun yanında şeffaflık dediğimiz olay daha da gelişmiş olacaktır.

Bu arada, aynı şekilde, İçişleri Bakanlığının bütün mensuplarının vatandaş-devlet ilişkisinde fazla yer almasında görülen en önemli gruplardan bir tanesi de polis ve jandarmadır. Türkiye'de polis ve jandarmaya gereğinden fazla görev verilmiştir, her yerdeki açık polis ve jandarma tarafından kapatılmak istenmiştir.

Para kazanan ve devletin elinde bulunan, özelleştirilmeyen bazı kuruluşlar var. Diyelim ki, İstanbul'daki Boğaz Köprüsü... Boğaz Köprüsünü yıllardan beri polis bekler. Niye polis bekler Boğaz Köprüsünü?.. Boğaz Köprüsünü para kazanıyor... Öbür taraftan, binlerce lise mezunu var, iş için bekliyor; bir taraftan da şikâyet ediyoruz "polis sayısı yetmiyor" diye. Boğaz Köprüsünü özel güvenlik teşkilatı beklemeli, yüzlerce lise mezunu orada görev almalı ve oradaki polis de, gerçekten, diğer yerlerdeki güvenlik hizmetlerine kaydırılmalı. Orada, sadece bekçilik yapmak polisin görevi değil.

Bunu çoğalttığınız zaman yüzlerce örnek görürsünüz, etrafa baktığımız zaman yüzlerce örnek görürüz. Böylece, polise ve jandarmaya yıllardan beri, ya yanlış uygulamalar nedeniyle veyahut da zamanında bulunmayan örgütlerin açığını kapatmak nedeniyle verilen görevlerin, süratle alınması lazım. Polisin, hem rahattılması hem vatandaşla ilişkisinde biraz daha geri çekilmesi lazım.

Diyelim ki, bir organizatör, herhangi bir şehirde, çok büyük bir şov hazırlıyor; 20 bin kişiyi kapalı veya açık bir alana topluyor; bunun güvenliğini polis sağlayacak, bunun trafiğini polis sağlayacak, bunun her şeyini polis veya jandarma sağlayacak; niye?! Türkiye'de, özel güvenlik örgütleri resmen kurulmalı, özel polis teşkilatı resmen kurulmalı. Bu tip, tamamen ekonomik amaçla iş yapanlar, bu tür güvenlik hizmetlerini, özel güvenlik teşkilatından, bedeli mukabilinde temin edebilecekleri elemanlarla yapmalı.

Ha, polis ne yapmalı; polis, genel güvenliği sağlamalı, sokaktaki güvenliği sağlamalı, vatandaşın güvenliğini sağlamalı; böylece, daha demokratik bir yöntem ortaya konmalıdır. Bugün, dünyanın pek çok yerinde özel polis teşkilatları var. Bir avuçluk bir şehir devlet olan Singapur'un silahlı özel polisi var ve silahsız özel polisi var. Silahlı özel polisi, İçişleri Bakanlığının denetimi altında bir şirket gibi yönetiliyor ve Singapur Devleti, elçiliklere özel koruma vermiyor; diyor ki "ben sokağı korurum; eğer, özel koruma istiyorsan, sen, gidersin, özel polisten kiralarsın." Yurt dışından herhangi bir amaçla gelen büyük bir ticaret adamını, Singapur polisi korumuyor. Bizim polisimiz, yüzlerce elemanıyla, otel koridorlarında sabahlara kadar koruyor. Allah korusun, ters bir olay olsa "ofendim, işte devletin güvenlik önlemi yetersiz" deniliyor. O kişiye karşı Singapur'da ters bir olay olsa, şu söyleniyor: "Adam biraz cimriymiş, 10 yerine 20 güvenlik elemanı kiralayacaktır; demek ki, kendi hesabını bilmiyor, cimri davranıyor, başına da bu iş gelir." Oradaki yorum bu, bizdeki yorum bu. Yani, bizdeki bu uygulama, bir taraftan devleti de tahrip eden bir uygulamadır.

Bu nedenle, ben, özellikle Sayın Bakanımızdan istirham ediyorum, kısa zamanda, özel polis teşkilatı kurulmalı. Yani, bu olay, şu anda üzerinde çalışılan olaylardan biraz daha farklı ve silahlı İçişleri Bakanlığının denetiminde, silahsız da yine İçişleri Bakanlığının denetiminde, ama, biraz daha rahat çalışan özel polis teşkilatı kurulduğu takdirde, Türk polisi rahattayacaktır.

Tabii, bu arada, önemli bir olay, adli zabıta hızla kurulmalıdır. En kısa zamanda adli zabıta kurulmalı, adli görevliler savcının emrindeki polise verilmelidir; ancak, son, Çakıcı olayını gördükten sonra bir şey hatırlatmak istiyorum; Sayın Adalet Bakanımızın tavrı gibi bir tavır olursa, adli zabıta çok yanlış kullanılır. Adli zabıtayı doğru kullanabilecek olan bir adli bakanlık, Adalet Bakanlığı anlayışıyla kurulmalıdır. Yoksa, bazı kişilerin sorgulanması, sorgulanmaması, tamamen keyfi bir olaya getirilmiş olur.

Bu arada, belirtmek istediğim bir olay var, günün 24 saatinde çalışan polis ve jandarmamız var. Polisin mesaisi günde 12, haftada 72 saat, jandarmanın mesaisinin tahdidi dahi yok. Bu personele, gerekli miktarda fazla mesai vermiyoruz; hem tehlikeli görevlere gönderiyoruz hem de diğer devlet memurları gibi normal bir fazla mesai vermeye çalışıyoruz.

Ayrıca, jandarmanın, yıllardan beri almış olduğu bir asayiş tazminatı vardır. Bu asayiş tazminatı artırılmamıştır. Bunun, mutlaka gündeme gelmesi lazım.

Polis emekçilerinin durumunun düzeltilmesi lazım ve şunu belirtiyorum: Yüksek tahsilli polis memuru 3 üncü derecenin son kademesinden ileriye gidemiyor. Diğer kuruluşlarda yüksek tahsilliler son kademeye kadar geliyor, 1 inci dereceye kadar; ama, polis olduğun zaman 3 üncü kademe kalıyorsun. Bu haksızlık giderilmeli ve bu eşitlik mutlaka sağlanmalıdır.

Bu arada, Jandarma'nın teklif ettiği bütçenin ancak yüzde 40'ı gerçekleştirilebilmiştir. Her geçen yıl, Jandarma bütçesinin payı azalmaktadır. Oysaki, Jandarma, Türkiye'nin yüzde 92'sine yayılmış,

kırsal kesimde hizmet yapmaktadır. Bu nedenle, bunun bina, araç-gereç, lojman sorunu olmaması gerekir. Bu bakımdan, Jandarma'nın, bu yönden desteklenmesi, polislin de maddî durumunun mutlaka düzeltilmesi lazım.

Olağanüstü hal kısa zamanda kaldırılmalı. Ben, bugüne kadar, Türkiye'de terörle mücadelede hayatını kaybeden şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize sağlık diliyorum.

Olağanüstü hal kısa zamanda kaldırılırken, Bölge Valiliğinin de, ekonomik ağırlıklı olarak mutlaka görevle teçhiz edilmesini ve o bölgenin ekonomik yönden tüm açığının kapatılmasını özellikle teklif etmek istiyorum.

Zaman çok dar olduğu için çok hızlı konuşuyorum ve konuları atlayarak geçiyorum.

Türkiye'de, öntümüzdeki günlerde en büyük sorun uyuşturucu sorunudur. Bu, gençler arasında çok büyük bir hızla yayılmaktadır. Bütün dünya, bu uyuşturucu sorunuyla çok büyük çapta mücadele ediyor; ama, mücadeleye başlamada geç kalmışlardır; geç kaldıkları için de büyük sıkıntı çekiyorlar. Şu anda bizim toplumumuzu tutan, doğrudan doğruya ailedir, ailenin güçlülüğüdür, aile kavramıdır. Büyük kentlerde aile birliği azaldıkça, ekonomik özgürlükler artıkça, bu konudaki suç oranları, bu konudaki alışkanlıklar artacaktır. O bakımdan, bu olaya çok büyük önem verilmesi lazım. Bu olay, sadece İçişleri Bakanlığının olayı değil, bu, esasında, tüm bakanlıkların ve tüm kamu kurumlarının olayıdır.

Bir diğer mesele, her geçtiğimiz gün görüyoruz, organize suçlar daha da çoğalmaktadır. Artık, gelişen teknolojiyen, devlet güvenlik güçleriyle birlikte suç odakları da faydalanmaktadır. Bu nedenle, organize suçlara karşı çok ciddi tedbir alınması lazımdır.

Türkiye'de yıllardan beri görülen bir diğer sorun da, iç istihbarat olayıdır. Türkiye'de iç istihbaratı hangi kuruluşlar yapacaklar; yaptıkları istihbaratı nelerere verecekler; bu, zaman zaman kargaşa yaratmaktadır, zaman zaman sorun yaratmaktadır, zaman zaman da operasyonların gecikmesine neden olmaktadır. Biz, mevzuatımızda demişiz ki, Türkiye'nin iç güvenliğinden İçişleri Bakanlığı sorumludur. O halde, iç istihbaratın mercii de orası olmalı, iç istihbarat da oraya bağlı çalışmalı, iç istihbaratı İçişleri Bakanlığı koordine etmeli ve aldığı istihbaratı en kısa zamanda, mutlaka, gerektiği şekilde operasyona da çevirebilmelidir.

Bu arada, kıyılarımızın ve sahillerimizin güvenliğinden sorumlu Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın gerçekten sıkıntıları vardır. Arama-Kurtarma Gemileri Projesinin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, 6 adet yüksek süratli müdahale botu için de, 2000 yılında, Komutanlığa desteğin devam etmesi ve bunların mutlaka devreye girmesi gerekmektedir.

Öntümüzdeki dönemlerde, yine, nüfus sayımları yapacağız. Nüfus sayımları yaklaştığı zaman, yine, hepimiz birden tenkit edeceğiz. Şimdiden, dikkatlerinize sunmak istiyorum; artık, nüfus sayımı evlerimizde kapanarak yapılmamalı. Nüfus sayımı, şimdiden hazırlıklar yapılarak, daha modern bir hale getirilmeli. Nüfus büroları, MERNİS Projesini mutlaka geliştirerek, yeniden devreye sokulması lazım; çünkü, MERNİS Projesi, uzun zamandan beri devam eden ve Türkiye'de pek çok konuyu, özellikle nüfus hizmetlerini belli bir esasa bağlayacak olan bir projedir.

Benim zamanım doldu. Çok daha fazla şey konuşmak isterdim; ama, bu süre içerisinde ancak bunları sığdırdım.

İçişleri Bakanlığının, 24 saat çalışan, bayramda, tatilde, gece gündüz demeden, yangına, depreme, su baskınına, her türlü toplumsal olaya ilk önce koşan polislinin, jandarmasının ve mülki idare amirlerinin özlük haklarının yeniden düzenlenmesini, bunların fazla çalışmalarının, ya maddî imkân olarak veyahut emeklilikte hak olarak mutlaka değerlendirilmesini özellikle belirtiyor; bu-

güne kadar bu ülkenin güvenliği konusunda canını vererek mücadele eden bu Bakanlık mensuplarına, gerçekten, teşekkür ediyor; şehitlere rahmet, gazilere en kısa zamanda şifa diliyor; hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kozakçıoğlu.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, ikinci söz, Konya Milletvekili Sayın Mehmet Ali Yavuz'un. (DYP sıralarından alkışlar)

Buyurun efendim.

DYP GRUBU ADINA MEHMET ALI YAVUZ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına Yüce Meclisi saygıyla selamlayarak sözlerime başlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, enerji ve tabii kaynaklarla ilgili hedef ve politikalar tespit etmekte, ülkenin güvenliği, refahı ve ekonomik gelişmesi için önemli görevler üstlenmektedir. Hükümetlerin stratejisi de, ülkemizin elektrik enerjisi talebinin orta ve uzun vadede karşılanabilmesi için projeler, planlar üretmek, projelerin zamanında tamamlanmasını sağlamaktır.

Burada, bu projeleri gerçekleştiren kuruluşlardan biri olan Devlet Su İşlerinden bahsetmek istiyorum. DSI, ülkemizin önemli projelerini gerçekleştiren bir kuruluştur. 1929 yılından beri hizmet vermekte, üç önemli dalda hizmetine devam etmektedir. Bunlar büyük su işleri, küçük su işleri ve içmesuyu projeleridir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DSI'nin bu büyük su işleri kapsamında yer alan GAP, ülkemizin en büyük projelerindedir. Bu proje, enerji, sulama projelerinin yanında, ekonomik, sosyal, kültürel ve toprak reformuyla bölgesel kalkınma projesidir. Barajları, hidroelektrik santralleri, sulama şebekeleriyle bölgeye hayat vermekte ve daha da verecektir.

Büyük su işleri kapsamında, GAP'tan sonra ülkemizin en önemli projelerinden biri de, Konya Ovası Sulama Projesidir. Konya Ovasını sulama fikri Osmanlı devrinde gündeme gelmiş ve Almanlar, 200 kilometrelik sulama şebekeleri yaparak, Beyşehir Gölünün sularını Konya Ovasına akıtmışlardır. Yapılan baraj, gölet ve yeraltı sulamalarıyla ovanın su ihtiyacının karşılanmaması nedeniyle, Göksu Nehrinden Konya Ovasına su akıtılması düşünülmüştür. Bu amaçla, 17 kilometrelik tünel (Göksu Mavi Tüneli) Konya Ovasına yaklaşık 450 milyon metreküp su akıtacaktır. Bu proje 1994 yılında programa girmiş, 100 000 hektar alanın sulanması hedeflenmiş, dört kez ihaleye çıkmasına rağmen, ihalesi her seferinde iptal edilmiştir. Dördüncü kez ihaleye çıktığında, birbuçuk yıl ihale safhası sürmesine ve firması belli olmasına rağmen, ihale iptal edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yap-İşlet-Devret Kanun Tasarısı görüşülürken, Sayın Bakan, "işleri ihalesiz veriyoruz, ikili görüşmelerle veriyoruz" dedi. Ben, bu becerinizi, özellikle bu projede de gösterin, bu iş bitsin diyorum. 1996 Şubatından beri bu proje ihale safhasındadır. Sayın Bakan projeyi ihale edeceğini defalarca söylemesine rağmen, proje hâlâ ihale edilmeyi bekliyor. Burada, ihmal vardır, burada oyalama vardır. Soruyorum, ne zaman ihale edilecek Sayın Bakan, ne zaman?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Devlet Su İşleri hizmetleri neticesinde, bugüne kadar, 197 adet baraj, 348 gölet ve yeraltı sulamalarıyla birlikte, toplam sulama alanı olarak 2 611 000 hektar alan, DSI tarafından sulanmaktadır. Bugün, 101 barajın inşası devam etmekte ve 50 baraj projesi hazırlanmış, 50'ye yakın da barajın projeleri planlama safhasındadır. 1999 yılında hiçbir barajın ihalesi yapılmamıştır. DSI'nin 2000 yılı yatırım programına baktığımızda, yatırıma ayrılan

ödenek 550 trilyon liradır. Hükümetten talep edilen miktar ise, 3 katrilyon liradır. Bu ödeneklerle, barajlar mı bitecek, sulama projeleri mi bitecek, göletler mi bitecek, sondaj kuyuları mı açılacak? Sonuç; 2000 yılında şantiyeler açılmayacak, binlerce mühendis ve işçi işsiz kalacak. Hükümetin hizmet ve yatırım anlayışı da, işte bu tablodur diyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yetersiz sulama suyu olan bölgelerde, sondaj kuyuları açılmak suretiyle, yeraltı suyundan yararlanılmaktadır. Ülkemizde, 400 000 hektar alanda, 8 500 kuyuyla, sulama kooperatifleri vasıtasıyla sulama yapılmaktadır. Bu kooperatiflerin gelişmesinde yarar vardır. Ayrıca, kurak bölgelerde, araştırma ve sondaj çalışmalarına hız verilmelidir.

Yatırım ödenekleri azdır diyoruz. Ödeneklerin serbest bırakılması da dilimler halinde yapılıyor. Bu yetersiz ödeneklerinizi, ocak ayında serbest bırakınız ki, zamanında, birazcak iş yapılsın.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DSİ Genel Müdürlüğü, yaklaşık on yıldır yeni teknik eleman almıyor. Özellikle, kontrollük hizmetleri aksamakta, kati projeler firmalara yaptırılmaktadır. Yeni teknik eleman alınmasının zarurî olduğuna inanıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Orta Anadolu'nun 13 ilini kapsayan KOP Bölge Kalkınma İdaresi hayata geçmelidir. Orta Anadolu'nun susuz topraklarını sulamak için, Fırat Nehri'nden, Kızılırmak aracılığıyla, yapılacak baraj ve tünellerle su aktırılması fikri gerçekleştirilmeli; Orta Anadolu ovalarının sulanması için, etüt çalışmalarına, bir an önce başlanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kıbrıs'a balonla su taşıma işini 1999 yılı bütçe görüşmelerinde dile getirmiştim. Balonla su taşıma işi, büyük törenlerle başlamıştı. Bir veya iki seferden sonra sistem çalışmaz hale gelmiştir. Bu kadar büyük kapasitede su taşıma işi, balonla ilk defa Türkiye'de deniyor ve başarısızlıkla sonuçlanıyor. Bugüne kadar ise bu işten ses soluk yok. Aca-ba, bu iş hangi usulle ihale edilmişti; işin fizibilite çalışmaları var mıdır; kaç liraya ihale edildi; ne kadar avans verildi; ne kadar ödeme yapıldı; sistem çalışmazsa, mukavelede işin ne tlr teminatı ve yaptırımı vardır, bilmek istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde, suya dayalı santral ve termik santrallerin yapımı bir yandan devam ederken, bir yandan da, bugün ve ileride doğabilecek enerji açığını kapatmak için, bugüne kadar yapımı gerçekleşmeyen nükleer enerji santrallerinin mutlaka kurulması gereklidir. Ülkemizde uluslararası ileri teknolojiyi, sağlıklı çevre ve halkın güvenliğini önplanda tutan santraller kurulmalı, ihale aşamasında olan Silifke-Akkuyu'daki 1000 megavatlık nükleer enerji santrali ihalesi bir an önce sonuçlanmalıdır. Ülkemizin buna ihtiyacı vardır. Kamuoyunda, bazı çevrelerce, eskimiş teknoloji olarak takdim edilmeye çalışılan nükleer enerjiye ülkemizin ihtiyacı vardır, bir an önce hayata geçirilmelidir diyorum.

Ayrıca, TEDAŞ'ın uyguladığı, Doğru Yol Partisi iktidarı dönemlerinde başlayan yeşil hat, yani, özel kuyulara elektrik verme projeleri, 55, 56 ve 57 nci hükümet dönemlerinde durmuştur. Tarımsal amaçlı, yani, yerüstü suyu bulunmayan yörelerde geliştirilen bu projeler, köylümize, çiftçimize hayat vermekte, ülke ekonomisine faydalar sağlamakta, motorinin yaklaşık onda 1 fiyatına, ucuz olan elektrik enerjisinden çiftçimiz mutlaka faydalanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; BOTAS, ülkemizde hızla artan doğal gazın temini ve dağıtımıyla ilgili çalışmalarına devam etmektedir. Ülkemizde doğal gaz talebi her geçen gün artmaktadır; ancak, son aylarda, Enerji Bakanlığı ile DPT arasında bir çelişki yaşanmaktadır, bir çelişki vardır. Enerji Bakanlığına göre, 2000 yılında 21 milyar metreküp, 2010 yılında 55 milyar metreküp, 2020 yılında 81 milyar metreküp gaz ihtiyacının olduğu belirtilmekte, DPT ise, bu rakamların abartılı olduğunu söylemektedir. Burada diyoruz ki, Bakanlık ve kuruluşlar arasında mutlaka uyum olmalıdır.

Ayrıca, son ayların en önemli konularından biri de Mavi Akım Projesidir. Bu projeyi haklı çıkarmak için, sunî olarak, onbeş gün önce elektrik kısıntıları gündeme getirildi. Sayın Bakan, Bütçe Komisyonunda, elektrik enerjisi fazlalığından bahsederken bu durumun doğması manidardır.

BOTAŞ'ın dağıtım şirketiyle ilgili çok değişik söylentiler basına yansıdı; bu konuda boy boy makaleler yazılıyor. Bu nedenle, Sayın Bakan, keyfilikten kaçının; adaletli, şeffaf ihaleler yapın.

Son ayların gündeminde yer alan Mavi Akım Projesi, iki yıl önce, 15 Aralık 1997 yılında imzalanmıştı. Bu proje, Rusya toprakları ve Karadeniz geçişini Gasprom, Türkiye bölümlünü ise, Gasprom'un yan kuruluşu Stroytaungaz, Öztaş ve Hazine daroğu şirketlerinden oluşan konsorsiyuma, Samsun-Ankara doğalgaz hattı inşaatı ihalesiz veriliyor; bu husus İhale Kanununa aykırıdır; bu, yandaş korumadır. Bu şirketlerin sahiplerinin yandaş firmalar olduğunu da ülkemizde bilmeyen yoktur. BOTAŞ Yönetim Kurulu, aldığı bir kararla, OHS konsorsiyumuna 52 milyon dolar avans veriyor. 2 200 metre su derinliğinden geçecek hattın yapılabilirliği tartışılırken, finansman konusu çözülmeyen, Rusya tarafı, özellikle Karadeniz geçişi için somut bir adım atmazken, çivi çakılmayan işe avans verilmesi, acaba, içinize sınıyor mu? Enerji Bakanlığı, ülke yararına işlere öncülük etmelidir.

18.12.1999 günü Yap-İşlet-Devret Kanunuyla ilgili eleştirilere cevap vermek üzere söz alan Sayın Enerji Bakanı bakın neler diyor: "Enerji ihaleleri, hükümetler arası ikili anlaşmaya istinaden ihalesiz verildi. Şu anda, ben, ihalesiz verilen 24 tane barajı görüştüyorum; pazarlık ediyoruz, ihale falan yapmadık." Sayın Bakan, Karkamış Barajından bahsederek "ihalesiz verdik" diyor; Mavi Akım Projesinin de ihalesiz verildiğini söylüyor. Sayın Bakan, hangi proje olursa olsun ihale şart. 57 nci hükümetin yumuşak karnı Enerji Bakanlığıdır. Bu cesareti nereden alıyorsunuz?! Kapalı kapılar ardında pazarlık yapılamaz. İhaleler, açık, şeffaf ve dürüst yapılır

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kredili ihaleler üzerinde durmak istiyorum. İhale edilecek işin kredisinin Hazine tarafından temin edilip sonra ihale edilmesi gerekirken, belki de Hazine'nin kredi limiti dolduğundan, bazı işlere krediyi de müteahhidin bulması şartıyla ihaleye çıkılmaktadır. Yaklaşık 200 milyon dolarlık bir işin kredisini Hazine'nin çok daha uygun şartlarda temin etmesi mümkünken, kredinin müteahhit tarafından getirilmesi istenmektedir. Bu işe müracaat eden 30 firma varsa, bu firmaların her biri ayrı ayrı 200 milyon dolar temin edecek ve bu da 6 milyar dolar yapacak. Her ne kadar Hazine, libor+2,25 faizle gelen kredileri kabul etmekteyse de, müteahhitler, ancak libor+15, libor+20 gibi yüksek faizle kredi bulabilmekte; Hazineye libor+2,25 olarak gösterdiği kredinin fark faizini peşin olarak kredi müessesesine vermekte; farkı ise, ister istemez işe yansıtmakta ve teklifini ona göre vermektedir. Hazine, ucuz kredi buldum diye sevinirken, ihaleyi kazanamayan 29 firmanın yaptığı masraflar ise, yine Türkiye'nin kaybı hanesine yazılmaktadır. Bu sebeplerdir ki, kredili işlerde devletin krediyi bularak ihaleye çıkması, daima devlet lehine kârlı olmaktadır. Bu anlayış tamamen tipik ANAP anlayışıdır. Bu uygulamaların da yabancı değil. ANAP ne zaman iktidar veya iktidar ortağı olsa, hep bu işleri böyle yapıyor. Türkiye'de, artık rutin işler klasik yolla ihale edilmektedir. Havameydanları, otoyollar, barajlar, büyük sulama işleri, klasik sistemin dışına çıkmıştır. Hatta ve hatta, bu tip işler, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve DPT'nin bilgisi dışında cereyan etmektedir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yavuz, lütfen tamamlayın efendim.

MEHMET ALİ YAVUZ (Devamla) – Sayın Başkan, diğer Başkanvekilleri hep toleranslı davrandı; sizden de aynı anlayışı bekliyorum.

BAŞKAN – Diğer Başkanvekilleri yaptığı için değil, sözümlü bitirmeniz için size süre veriyorum.

Buyurun efendim.

MEHMET ALİ YAVUZ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, yap-işlet-devret modeliyle, bir yığın baraj ve hidroelektrik santralı yapılıyor. Bu işlerin nasıl ihale edildiğini, ihaleye gireceklerin hangi usul ve esaslarla seçildiğini, bizim ve kamuoyunun açık ve seçik bilmesi gerekir. Güntümüzde pazarlık usulleriyle benzer işlerde farklı fiyatların uygulandığı bir gerçektir. Bu çarpıklıkların giderilmesi gerekmektedir.

Ülkemizin en büyük ihalelerine imza atan Bakanlığın bütçesi görülmüyor. Yeterli ödenek yok, şantiyeler kapalı, işsizler ordusu çığ gibi büyüyor, firmalar batıyor. Bu genel görüntü; ama, öyle firmalar var ki, gece pazarlıklar yapıyor, uçakları kullanıyor, törenlere ve Rusya'ya beraberinde gidiliyor, sorumsuzca avanslar veriliyor ve sayenizde, her zaman yaptığımız gibi, mutlu azınlık yaratılmaya çalışılıyor. İşte, uygulamanız budur. Fakir, memur, çiftçi, işçi, esnaf, tüccar umurunuzda değildir. Memur yüzde 15 zamma mahkûm ediliyor ve sokaklarda yürüyor; duyan yok.

Bu duygularla, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yavuz.

Değerli milletvekilleri, beş grup başkanvekili imzasıyla Başkanlığa ulaşan bir talep var; önce, o konuda sizi bilgilendireceğim. Sonra, bu konuda oylarımızı isteyeceğim.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, bu taleple ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN – Daha önce alınan karar gereğince 13.00-14.00 saatleri arasında olan ara verme süresinin, bugüne mahsus olmak üzere 12.00-13.00 saatleri arasında verilmesini arz ve talep ederiz.

Mehmet Emrehan Halıcı

İsmail Köse

DSP Grubu Başkanvekili

MHP Grubu Başkanvekili

Zeki Çakan

Bülent Arınç

ANAP Grubu Başkanvekili

FP Grubu Başkanvekili

Turhan Güven

DYP Grubu Başkanvekili

Önerge konusunu oylarınıza sunuyorum...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, söz istiyorum. Danışma Kurulu raporu, 19 uncu maddeye göre müzakereye açıktır efendim. Siz, zaten, İktidârî rafa kaldırdınız. Danışma Kurulu raporu üzerinde fikrimi söylemek istiyorum.

MİHRALİ AKSU (Erzincan) – Otur ya!

KAMER GENÇ (Tunceli) – Niye oturayım canım! Allah Allah! Benim hakkım değil mi yani?!

MİHRALİ AKSU (Erzincan) – Her gün her gün seni mi dinleyeceğiz!..

KAMER GENÇ (Tunceli) – Lütfen, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Efendim, grup başkanvekilinizin önerisi.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, ben müstakil milletvekiliyim.

BAŞKAN – Müstakil misiniz siz?! Ben, sizi, Doğru Yol Partisi Grubuna mensup bir milletvekili zannediyordum.

KAMER GENÇ (Tunceli) – Hayır; mensubum da... Ben, bu konuda, Danışma Kurulu raporu üzerinde konuşabilirim.

BAŞKAN – Ha, siz, müstakil misiniz, bağımsız mısınız; yoksa, parti milletvekili misiniz? Önce, onu öğreneyim de, ona göre...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Sayın Başkan, Danışma Kurulu raporu üzerinde düşüncemi belirtmek istiyorum.

Meclisin çalışma saatlerini değiştirmek, 19 uncu maddeye göre, Danışma Kurulu raporuyla olur. Rica ediyorum Sayın Başkan... Konuşmamdan bu kadar korkmayın.

BAŞKAN – Beş grup başkanvekili imzalı bir önerge var...

KAMER GENÇ (Tunceli) – Efendim, olabilir... Daha önce de oldu; Danışma Kurulunun oybirliğiyle aldığı kararlar üzerinde açıldı yine müzakereye. Açın, 19 uncu maddeyi okuyun efendim.

BAŞKAN – Efendim, beş grup başkanvekilinin önerisini oylarınıza sunuyoruz: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, gruplar adına ikinci söz talebi, Fazilet Partisi Grubu adına, Bursa Milletvekili Sayın Faruk Çelik'e aittir.

Sayın Çelik, aldığımız karar gereğince, lütfen, 15 dakikayla sınırlı olarak grubunuzun stresi-ni kullanırsanız, ara vermek mecburiyetindeyim...

Buyurun efendim.

FP GRUBU ADINA FARUK ÇELİK (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Meclise saygılar sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, İçişleri Bakanlığı, içgüvenlik, asayiş, kamu düzeni ve genel ahlakın korunması, mülki idare bölümlerinin kurulması, çalışan bir taşra yönetimi mekanizmasının tesisi, mahalli idarelerin yönlendirilmesi, kaçakçılığın men ve takibi, sivil savunma, nüfus ve vatandaşlık hizmetleri gibi, devlet ve toplum hayatımız bakımından hayati önem arz eden görevleri yerine getirmekten sorumlu bir bakanlıktır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin jeopolitik ve jeostratejik konumu, değişen dünya şartları, sanayileşme, bilgi çağı, teknolojik gelişmelerin sosyal hayata pozitif ve negatif yönleriyle yansımaları, İçişleri Bakanlığımızın fonksiyonları itibariyle ne kadar önemli bir bakanlık olduğunu ortaya koymaktadır. Devletin yapılanması açısından baktığımızda, neredeyse, İçişleri Bakanlığı, tüm bakanlıkları içinde barındıran bir bakanlık olarak karşımıza çıkmakta; bundan dolayı, İçişleri Bakanlığımızın performansı, ülkemizin birinci sınıf devletler arasında mı; yoksa, üçüncü dünya ülkeleri arasında mı yer alacağı konusunda belirleyici bir özelliğe sahip olacaktır.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Birliğine adım attığımız bugünlerde, devletin en üst kademesinden vatandaşımıza kadar herkesin talebi olan "devletin yeniden yapılandırılması" fikri, gelişen dünyada ülkemiz açısından önemli bir düşünce evrimidir. Bir parti genel başkanımızın "devlet yeniden yapılanmalı, dindarlar incitilmemeli, siyaset daraltılmamalı, devletin kutsallığına son verilmeli, saygın devlet tesis edilmelidir" tespiti, hele, bir eski sayın bakanımızın "vatandaşımız, devletin sopasını değil, şefkatini; baskısını değil, güvenini ve sevgisini; kendisini tehdit görmesini değil, kendisine inanmasını ve fırsat tanınmasını istemektedir" şeklindeki tespiti, vatandaşlarımızın özlemini ne kadar güzel yansıtmaktadır.

Değerli milletvekilleri, problemlerin çözümü, hepimizin bildiği gibi, sadece tespitle olmuyor, icraat gereklidir. Ne acıdır ki, bu tespitleri yapmış olan iktidar mensubu sayın genel başkanın ve yine, iktidar mensubu sayın eski bakanın ve başbakanın 28 Şubat sürecindeki tutumları ve bugünkü ifadeleri bir çelişki arz etmektedir. Devlet adına görev yapan siyasetçiler, icraatlarında yeni bir beyaz sayfa açmak istiyorlarsa, buna, vatandaşından özür dileyerek başlamalıdır. Hatadan dönmek erdemdir, fazilettir. Bu halk, kendisine yapılan zulümlerin doruk noktasına ulaştığı günlerde kendi değerlerini hiçe sayanları ve kendi değerlerine hakaret edenleri unutmamıştır; fakat, bu millet, kadirşinastır, affedicidir. Sayın genel başkanın ve sayın eski bakanın iktidarda olmalarından dolayı, eski yanlış davranışlarını telafi etme imkânları vardır. Bu ifadeleri, baskıcı bir anlayıştan, milli iradeye yönelik olarak görmek istiyoruz ve "hadi, gelin, söylediklerinizin tatbikatını hep birlikte gerçekleştirilelim, sivil anayasayı ve demokratikleşmeyi elbirliğiyle gerçekleştirilelim" diyoruz ve Fazilet Partisi olarak, her zaman bu konuda yanınızda olacağımızı ifade ediyorum.

Değerli milletvekilleri, çok zengin bir mozaik yapısına sahip bir ülkede yaşamının, kökleri sekiyüzüylük bir geçmişe kadar uzanan bir coğrafyada yaşamının kendine has şartları olacaktır. Başörtülü bu toplumun bir gerçeğidir, bunu inkâr etmek kimseye bir yarar sağlamayacaktır. Seçim bölgem olan Bursa'da özel bilgisayar kurslarından birine devam eden, başarılı olmasına rağmen başörtülü olduğu için sertifikasını alamayan bir genç kızın medyaya yansıyan şu feryadına bakınız. Sokakta karşıdan karşıya geçerken polislin beni durdurup "sen başörtülüstün, karşıdan karşıya geçemezsin" demesinden korkuyorum gibi bir ruh hali içerisinde olmasını nasıl karşılayacağız.

Vatandaşın idareye güveni bir memleketin gelişmesinin temelidir. Güven yoksa hiçbir konuda netice alamazsınız.

Hukuk devleti ve insan hakları konusunda iktidarın yeni ortağı, seçimlerden önce "bir şey değişecek; her şey değişecek" gibi güzel sloganlarla Meclise, Meclisten de iktidara ortak oldular; fakat, bugüne kadar ne bu sloganların ne de bu partinin rengi hükümetin icraatına maalesef yansımıştır; fakat, bu parti için de zaman geçmiş değildir, millet, değerlerine sahip çıkmalarını beklemektedir.

Değerli milletvekilleri, devlet idaresi sağduyuyu gerektirir, hukukun prensiplerine uymayı gerektirir. Sayın Cumhurbaşkanımızın "sabahleyin vatandaşımızın kapısı çalınınca, sütü akla gelmelidir" ifadesi sizlere aktarmaya çalışacağım olaylara baktığımızda ne derece geçerlidir.

Bilimsel çalışmalarıyla bilinen Bilim Araştırma Vakfı üyeleri tutuklanır tutuklanmaz, yargılanmadan ve hâkim önüne çıkarılmadan, İçişleri Bakanımızın "Apo'dan daha tehlikelidir" şeklindeki beyanatu, hukuk devleti adına birçok kesimi üzmtüştür. Bu vakfın, ülke bütünlüğünü bozucu faaliyetleri varsa, bunları bilmek kamuoyunun hakkıdır; yoksa, bu baskınları nasıl açıklayabiliriz? Delilleri yok ediyorlar diye anlamsız yakınmalar ortaya konulmuştur. Delilleri yok ediyorlarsa, nereden biliniyor? Biliniyorsa, neden delilleri koruyamıyorsunuz? Yine, bu operasyonda 2 000'e yakın polisimiz görevlendirilerek birçok insanımız, daha sonra anlaşılmuştur ki, boş yere evinden barından alınmış, rencide edilmiş, aile mahremiyeti ihlal edilmiştir.

Benzer hadiseler çoktur. Ülkemizde çete ve mafya bağlantıları olan insanlar itibar kazanmaya başlamış, sadece Hasa'n isminde birisi diye başlanılan suçlamada bir gazetenin yazarları ve idarecileri terörist muamelesiyle tutuklanmış, basın özgürlüğüne aslı astarı olmayan suçlamalarla darbe vurulmuştur. Neticede, yine, boş yere insanlar evlerinden, işyerlerinden uzaklaştırılmış, rencide edilmişlerdir. Bu meselelerden ibret alınacağına, yetmiyormuş gibi, değerli bir bayan milletvekili-miz, üstelik bir hukuk adamı tarafından, gece baskınıyla ve ne acıdır ki, yine, terörist muamelesiyle, değerli polislerimiz görevlendirilerek, rahatsız edilmiştir. Cumhurbaşkanımızdan, Başbakanı-

muzdan vatandaşlarımıza kadar herkesin infialine sebep olan bu olaylar, bu hukuk adamına verilen kınama cezasıyla son bulmuştur.

Değerli milletvekilleri, deprem bölgesindeki vatandaşlara yardım ulaştırmaya çalışan sivil toplum örgütleri, vakıf ve yardım kuruluşları, tüzüklerinden kaynaklanan yardım faaliyetlerini yürütürlerken baskınlara maruz kalmakta, ellerindeki malzemelere elkonulmakta hatta hiçbir gerekçe gösterilmeden nezaretlere atılmaktadırlar. Devletin yapamayacağını yapan bu vakıf ve sivil örgütlere teşekkür edilmesi gerekirken, hangi mantıkla bu hizmetlerin önüne geçilmektedir.

Değerli milletvekilleri, vatandaşa karşı ortaya konulan bu davranışlar, maalesef, emniyet teşkilatının kıymetli mensuplarına da reva görülmüş "aramızda hainler var" denilerek şerefiyle vatan hizmet eden polislerimiz zan altında bırakılmış ve burada da hukukun bir temel prensibi çiğnenmiştir. İçişleri Bakanlığının hiçbir döneminde teşkilat bünyesine dönük bu kadar dava açılmamış, kaybedilen davalar karşısında ise "Sayın Bakanın takdir yetkisi" denilerek görevden uzaklaştırmalar gerçekleştirilmiş; ancak, 6 ncı İdare Mahkemesi, açılan bir dava sonucunda takdir yetkisinin hukuka uygun kullanılmadığı yönünde karar vermiştir.

Bu ülkede keyfi tutuklamalara, görevden almalara son verilmelidir; insanlar rencide edilmemelidir; vatandaşımızın aile mahremiyetine dikkat edilmelidir; konut dokunulmazlığına saygı gösterilmelidir. Bu ülkenin yetkilileri, enerjilerini, saf vatandaşlarımıza dönük, sonucu olmayan girişimlere değil, ülkede kanunsuzluğu kanun haline getiren çek senet mafyasına, karapara aklayıcılara, faili meçhul cinayet işleyenlere, Ahmet Taner Kışlalı'yı öldürenlere, teröristlere karşı kullanmalıdırlar.

İnsan haklarını ihlal eden 40 Avrupa ülkesi içerisinde iki defa kınama cezası alan ve 191 ülkenin arasında insan hak ve özgürlükleri açısından, demokrasi açısından 134 üncü sırada bulunmaktayız. Rejimlerin, sistemlerin uzun süre ayakta durması, adil bir yönetim ve hoşgörü ortamıyla mümkündür. Osmanlı'nın 700 yıllık ömrü ve bugün, ABD'nin yetmişiki milleti bir arada tutması, fikir, düşünce ve inanç özgürlüğü sayesinde mümkün olabilmektedir. Din, okutulmadığı için tenkit edilen; fakat, bugün, okumak için gittikleri üniversite kapısından geri çevrilen kızlarımızın hak arayışları, el ele eylemleri, rejimi yıkma, irticaî ayaklanma olarak tanımlanmaktadır. Bu anlayışın bilimsel bir tabanı yoktur; bu, güvensizliğin, milleti tanıyamamanın, halkından kopuk olmanın ifadesidir. Her fırsatta, devlet vatandaş kaynaşmasından bahsedenler, Meclise rağmen, millete rağmen, devlet-millet kaynaşmasını hiçe sayanlar, YÖK'ün başına yine aynı şahsı atmakta bir beis görmemişlerdir. Bu Meclisi ve bu milleti hiçe sayanlar, bu anlayışla, üniversitelerimizde huzur, barış ve bilimsel özerkliği nasıl sağlayacaklardır?! Artık, devleti idare edenler, milletin hassasiyetlerini dikkate almak ve millete güvenmek zorundadırlar.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz, afetler coğrafyası bakımından çok önemli ve tehlikeli bir yerdedir. Anadolu toprağı, toprak altında kalmış birçok uygarlığa ev sahipliği yapmaktadır. Yıllardır, ülkemiz, depremlerle, sel felaketleriyle, orman yangınlarıyla sarsılmakta; bunların yanında, komşularımızla tüm iyi komşuluk ilişkilerimize rağmen, savaş tehditleri her zaman karşımızda bir tehlike olarak durmaktadır. Ülkemiz, en son, 17 Ağustos Marmara ve 12 Kasım Düzce depremiyle yaklaşık 20 000'e yakın vatandaşımızı kaybederek, tarihinin, hem can kaybı bakımından hem de ekonomik kayıp bakımından en önemli felaketlerinden birini daha yaşamıştır. Fakat, hükümetin ve devletin yetersizliği o kadar çok net bir şekilde ortaya çıkmıştır ki, yine, bir sayın genel başkanın tespitiyle, milletimiz "Allah devlete zeval vermesin" deme noktasından "Allah devlet kapısına düşürmesin" deme noktasına getirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, afete maruz vatandaş, devletini yanında görmek istemiştir. Sivil Savunmayı, Kızılayı, Afet İşleri Genel Müdürlüğünü, kriz merkezlerini yanında bulamamıştır. Aksi-ne, ilgili kuruluşlar, kendileri kriz olmuşlardır. Afetlerde, Sivil Savunma, Kızılay, kriz merkezleri arasındaki kargaşa giderilmeli, yetki ve sorumluluklar kesin hatlarla belirlenmeli ve koordinasyon sağlanmalı, sivil toplum örgütlerinin önü açılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, uzun yıllardır, terörle mücadelede güvenlik güçlerimiz önemli mesafeler aldı ve dileriz ki, terörde son noktaya gelindi. Ülkemizin doğu ve güneydoğusunda yirmi yıldır süren olağanüstü şartlar, âdeta, 25-30 yaşlarındaki vatandaşlarımıza, gençlerimize, olağan halin ne olduğunu tanıma imkânını vermemiştir. Bir an önce, bu yörede normal şartlara dönülmelidir.

Terördeki bu başarı, ne yazık ki, trafik terörü konusunda elde edilememiştir. Trafik terörü artarak can almaya devam etmektedir. Son on yılda, 2,5 milyon civarındaki trafik kazasında 80 000 insanımızı kaybettük; 1 milyonun üzerindeki insanımızın da yaralandığını görüyoruz. Bu tablo, hiç kabul edilemeyecek ve çok ciddi tedbirlerin alınmasını gerektiren bir tablodur. Son üç yılda ölüm oranlarına baktığımızda, her üç yılda bir Türkiye, bir Marmara depremi yaşıyor. Trafik kazalarının yüzde 90'ının silirtici kusurlarından kaynaklandığına dikkat çekilmektedir. Buna göre, sürücü belgesi veren kuruluşların denetlenmesi, gerekirse, bu kuruluşların sicillerinin tutulması gerekmektedir.

Ayrıca, özveriyle görev yapan emniyet mensuplarımızın özlük hakları verilmelidir. Diğer kurumlarla emniyet mensupları arasındaki ekgösterge farklılıkları da, mutlaka, yeniden bir düzene kavuşturulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin gündeminde, bildik bileli, MERNİS Projesi vardır; bitti bitiyor denilmesine rağmen, henüz tamamlanamamıştır. 2000'li yıllara girerken, gerek MERNİS gerekse kent bilgi sistemleri mutlaka devreye sokulmalıdır.

Türkiye'nin dördüncü büyük kenti ve seçim bölgesi olan Bursa, yoğun bir şekilde, Balkan göçmenlerini ve Ahıska Türklerini barındırmaktadır. Bu insanlar, iş ve ev sahibi; fakat, kimlikleriyle ilgili, vatandaşlıklarıyla ilgili çok önemli sorunları var; bunların da çözümlü konusunda, hükümetten talepleri var; bu sorunların da bir an önce çözülmesini arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çelik, toparlarsanız...

FARUK ÇELİK (Devamla) – Değerli milletvekilleri, yaşamakta olduğumuz birçok sorunun, devletin hantal yapısından kaynaklandığını bilmeyen kalmamıştır. İdarede otokontrol sisteminin kurulamaması, Ankara'nın kurtarıcı rolü üstlenmesi, denetim noksanlıkları, Ankara'ya havalecilik, ihalecilik, avantajlılık ve çetecilik, hepsi aşırı merkezîyetçi yapının ürünleridir. Devletin kıtçılıtılmemesi, hizmetin mahalline bırakılmaması, kaynak israfına sebep olmaktadır. Problemlerin çözülmemesi, fertleri de müesseseleri de psikolojik yığınlığa sevk etmektedir. Neticcede, ümitsiz fert, umutsuz, mutsuz toplum tablosuyla karşı karşıya kalmaktayız. Nitekim, ülkemizde intiharların artması, boşanma davalarının artması, trafik kazalarındaki korkunç tablo, uyuşturucu kullananların sayısının artması yanında- yaş ortalamasının düşmesi, hırsızlık, gasp ve cinnet olaylarına baktığımızda, her yıl artarak devam etmektedir. Bu sosyoekonomik ve sosyopsikolojik problemleri poli-siye tedbirlerle çözmek mümkün değildir.

Bu tablolar dışındır. Çözümü de, devlet anlayışında yeni bir yapılanmayı gerekli kılmaktadır. Mahalli idareler yasa tasarısı bir an önce Meclise sevk edilmeli, yerinden yönetim anlayışına geçilmelidir. Tüm belediyeler kan ağlıyor ve bu yasa tasarısının çıkmasını beklemektedirler. Bu yasa, gerçekten bir reform yasası olmalı; yalnız kaynak tahsisinden ibaret yerel yönetimler yasası, reform olamaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çelik.

FARUK ÇELİK (Devamla) – Son cümlem, toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun efendim; açıyorum mikrofonunuzu.

FARUK ÇELİK (Devamla) – Mutlaka, yetki devri de gereklidir. Türkiye'nin, kaynaklarını etkin şekilde kullanacağı bir idarî yapılanmaya hızla dönüşmesi lazım. Örneğin, Köy Hizmetleri 1999 yılında 2 000 kilometrelik köy yolu asfaltlaması yaparken, il özel idareleri 7 856 kilometre yol asfaltlamışlardır; neredeyse 4 katı. Kanımca, çıkması gereken yasa için önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Değerli milletvekilleri, 2000 yılı İçişleri Bakanlığı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor; gazilere sağlık, sıhhat, şehitlere rahmet, tüm Bakanlık çalışanlarına başarılar temenni ediyor, Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Saat 13.00'de toplanmak üzere, oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 11.58

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 13.00

BAŞKAN : Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER : Şadan ŞİMŞEK (Edirne), Levent MISTİKOĞLU (Hatay)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 42 nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.
Bütçe görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

**IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN
DİĞER İŞLER (Devam)**

1. – 2000 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1998 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/550; 1/551; 1/509, 3/362; 1/510, 3/363) (S. Sayıları : 211, 212, 209, 210) (Devam)

A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (Devam)

1. – İçişleri Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – İçişleri Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

a) EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1. – Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

b) JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI (Devam)

1. – Jandarma Genel Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Jandarma Genel Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

c) SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI (Devam)

1. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

a) PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

b) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet yerinde.

Dokuzuncu tur görüşmeler üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına ikinci söz, Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Derin'e aittir.

Buyurun Sayın Derin.

Süreniz 15 dakika.

FP GRUBU ADINA AHMET DERİN (Kütahya) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi üzerinde Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği üzere, bir ülkenin gelişmesinde, kalkınmasında ve sanayileşmesinde enerjinin önemi büyüktür. Bundan dolayı, kişi başına tüketilen enerji miktarı, o ülkenin gelişmişlik seviyesinin en önemli göstergelerinden biridir. Ülkemizde, 1998 yılı itibarıyla birincil enerji olarak tüketim 74 milyon TEP, üretim ise 29 milyon ton petrol eşdeğeri (TEP), kişi başına tüketimimiz 1 168 kilogram TEP oluyor. 1996 yılı dünya ortalaması 1 680 kilogram olduğuna göre, dünya ortalamasının altındayız; OECD ortalaması dikkate alınacak olursa da, dörtte 1'i kadar bir tüketimimiz var. Elektrik enerjisi olarak, 1998'deki 23 350 megavat, kurulu gücümüz 1999 yılı dokuzuncu ay itibarıyla 25 817 megavata ulaşmıştır. 1998 yılı itibarıyla kişi başına elektrik tüketimimiz 1 797 kilovat/saat. Yine, 1996 yılı yine dünya ortalaması 2 229 kilovat/saat. OECD nazarı dikkate alındığında, elektrik enerjisi tüketiminde OECD ortalamasının dörtte 1'i durumundayız.

1999 yılında üretim 115 milyar kilovat/saat, tüketim 117 milyar kilovat/saat civarında olmuş. Program 121 milyar kilovat/saat idi; gerçekleşme 117 milyar kilovat/saat kalmış. Böylece 1999 yılında 2,3 milyar kilovat/saat ithalat yapmak mecburiyetinde kalmışız; ancak, 298 milyon kilovat/saat de ihracatımız var.

2000 yılı programı ise, yüzde 8 artışla 127 milyar kilovat/saat olarak programlanmış.

Enerji Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatıyla, devletin diğer kuruluşlarıyla irtibatlı olarak projeksiyonları hazırlıyor, planları yapıyor, programları yapıyor; buna göre de, çalışmalarını devam ettiriyor. Ancak, enerjiyi temin etmeden belki daha da önemlisi, enerjiyi nereden üretmemiz lazım, enerjinin altyapısının ne olması lazım; kendi ülke kaynaklarımız mevcut iken, dışarıya bağımlı bir enerji politikası ne kadar doğrudur; bu konudaki bazı hususlara değinmek istiyorum.

En son doğalgaz ihtiyacı konusunda, Devlet Planlama Teşkilatı ile Bakanlık, âdeta, çok farklı tespitler ortaya koymuşlar, devletin iki kuruluşu basına da intikal ettiği kadarıyla, enerji konusunda, hakikaten, ne kadar duyarlı olduklarını ortaya koymuşlardır diye değerlendiriyorum.

Ülkemiz 8,5 milyar ton kömür rezervine sahip; aşağı yukarı 122 milyar kilovat/saat bir potansiyelimiz var, bugün yüzde 29'unu kullanıyoruz. Hidrolik potansiyelimiz 125 milyar kilovat/saat; bugün, ancak yüzde 30'u üretimde. 37 milyar kilovat/saatlik üretim var; yüzde 11'i, 13,5 milyar kilovat/saatlik yüzde 59'u, yani 72 milyar kilovat/saatlik bölümü de proje safhasında.

Batı Anadolu'da, 200 santigrat dereceye kadar ulaşan jeotermal kaynaklarımız var. Orta ve doğu bölgemizde 40 santigrat dereceye kadar varan jeotermal kaynaklarımız var. Bunun potansiyelinin 31 500 megavat olduğu ifade ediliyor. Hele bugünün teknolojisiyle, İzlanda'da, bu termal kaynakları 61 kilometre taşıyarak şehir ısıtılabilir. Japonya'da, 70 santigrat derecelik jeotermal bir kaynak 12 kilometre taşıyabilir. Elimizde de, 31 500 megavatlık bir jeotermal kaynağımız var.

Bugünkü durumumuz, bizi daha da dışa bağımlı hale getirecek bir projeksiyonda devam ediyor.

Yılların ihmali, belki, bizi, çok çabuk, hemen üretime geçilebilecek doğalgaz santrallerine itti; ama, en son, Mavi Akım Projesinde gündeme gelen, birçok kuruluşun ifadeleriyle de, kendi termik, hidrolik, jeotermal kaynaklarımız mevcut iken, nükleer teknolojiye dönme imkânımız mevcut iken -10 bin ton uranyum, 380 bin ton toryum yataklarına sahip bir ülkemiz- kendi özkaynaklarımızla elektrik ve enerjimizi sağlayabileceğimiz halde, nedendir bilinemez, Bakanlık, âdeta, yeni rant oluşturma demeye belki bir zemin olabilecek doğalgazlı santrallara ağırlık vermekte. Bunu anlamak mümkün değildir.

Bugün için, basına da intikal eden, nükleer santrallerin ihalesinin açılacağı ifade ediliyor; ancak, şu ana kadar böyle bir açıklama yapılmadı. Üçüncü kez süre uzatımı talep edildi ve önümüzde bir haftalık bir müddet kaldı; ama, Bakana bakıyorum, bundan bir ay önce "bu ülkede nükleer santral kurulacak mı kurulmayacak mı, bunun kararı verilmesi lazım" diyordu; ama, ihalesi yapılmış, sonuçlanmak üzere, üçüncü uzatma yapılmış, henüz daha Türkiye veya Bakanlık, nükleer santral yapılınsın mı yapılmasın mı, bunun kararını verecek.

Dünya nükleer santraldan vazgeçmiyor. Dünyada mevcut 442 adet nükleer santral var. Sadece Japonya'da, en çok depremin olduğu ülkede, 53 adet nükleer santral var, 2 santralin yapımı da devam ediyor. Şu anda dünyada da 36 nükleer santral yapım aşamasında; ancak, ne var ki, 1950'lerden bu yana, yer tespiti de yapıldı, ihalesi de yapıldı, yüzde 100 kredisi dışarıdan karşılanmak üzere -müteahhit firmalar bunu da garanti etmişler- ne yazık ki, nükleer santral ihalesi bir türlü sonuçlanmadı; elektrik sıkıntısı da, hele onbeş gün önce, had safhadaydı.

Nükleer santrala, mutlaka, çevreciler karşı çıkıyor; ancak, çevreciler, nedense, petrokoka karşı çıkmıyor. Bugün, yüzde 5 ile yüzde 8 arasında küllürt içeren, Amerika'da yakılması yasak -hatta, orada bir ilim adamı "petrokokun içerisinde zehirli atıklar absorbe edilerek dışarı veriliyor" diyor-yani, Amerikalı, toprağına gömemediği zehirli atıkları, petrokok adı altında bir kömürle bizim şehirlerimizin içinde kalmış olan çimento fabrikalarına ve sanayi kuruluşlarına satıyor. Aşağı yukarı, 1998'de, 1 milyon 600 bin ton civarında ülkeye petrokok girmiş.

8,5 milyar ton linyit kömürümüz var, 1 milyar 150 milyon ton taş kömürümüz var, hatta ve hatta, Tunçbilek ve Soma'da ve Seyitömer de dahil edilecek olursa, 30-35 milyon ton üzeri açılmış kömürümüz de var; ama, dışarıdan kömür ithal ediyoruz. Ne yazık ki, ülkemiz, millî bir enerji politikası, millî bir maden politikası uygulanmadığından dolayı, kendi kaynaklarını toprağın altında bırakmış, dışarıdan ithal ediyor. Dünya, termik santrallara doğru, nükleer santrallara doğru giderken, kendi mevcut, aşağı yukarı 72 milyar kilovat/saat hidrolik imkânımız varken, 31 500 megavat jeotermal imkânlarımız varken, biz, enerjimizin, elektrik enerjimizin bile yüzde 30'unu doğalgaza bağımlı hale getiriyoruz.

Bu Bakanlığımız, aslında, yeniden yapılandırılmalı. Enerjiyle ilgilenirken, Bakanlık, madencilik unutturuyor; madencilik sahibi olamıyor. Yeniden yapılandırılarak, madencinin sahibi, madenin sahibi bulunmalıdır. Bir an önce, madencilikten sorumlu devlet bakanlığının veya bir madencilik bakanlığının kurulması zaruretî vardır. Madencilik, 1930'larda, gayri safi millî hâsılaya yüzde 30-35 pay verirken, 1989'da yüzde 2, bugünlerde yüzde 1'ere düşmüştür. Madencilik, kalkınmanın motorudur, en önemli istihdam kaynağıdır, kırsal kesimden göçü azaltacak en büyük etkenlerdir ve ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET DERİN (Devamla) – Bağlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Derin, açtığınız mikrofonunuzu.

Buyurun.

AHMET DERİN (Devamla) – Dünyadaki savaşların sebebi madencilik, ne yazık ki, ülkemizde sahibini bulamamış; gittikçe, âdeta çeşitli yasalarla engellenmiş, haksız rekabetle karşı karşıya gelmiş, fonsuz ithal kömürle, ithalatta haksız rekabet ortamına sürüklenmiş. Ne yazık ki, zengin kaynakların fakir bekçileri olmuşuz.

Birçok medeniyetler Anadolu'da kurulmuş, ilk maden ruhsatı Anadolu'da verilmiş, ilk atılın para Anadolu'da basılmış. Bugün, dünya Bankasından üç senede 4 milyar dolar, IMF'den 3 milyar do-

lar, hatta, bir ara, Lüksemburg'dan 1 milyon dolar borç dilenir hale gelen bir ülkede, 44 çeşit maden 3 trilyon dolarlık bir rezerv sahibi. Birçok madende, mesela borda, dünyada birinci sıradayız; dünya bor rezervinin yüzde 60'ı ülkemizdedir. Linyitte onikinci sırada, trona, barit, asbestte, üçüncü, dördüncü sırada, toryumda ikinci, sodada ikinci sıradayız. Sadece bor yatağını değerlendirebilsek, kömür yataklarımızı değerlendirebilsek, gayri safi millî hâsıladaki yüzde 1 payı yüzde 3'lere, 4'lere, 5'lere, hatta 10'lara çıkarabilmek mümkün olabilecektir diye burada ifade etmek istiyorum.

Suudi Arabistan'da petrol ne ise, Türkiye'de bor odur; Türkî cumhuriyetlerde doğalgaz ne ise, Türkiye'de bor odur; ancak, onu da, sadece taş toprak diye ihraç etme konumundayız, ihraç etme noktasına gelmişiz.

1,5 milyar ton rezervimiz var taşkömüründe. Bugün için, 10 milyon ton civarında bir ithalatımız var. Beş, on, yirmi yıl sonra 25-30 milyon ton ithal etmek mecburiyetinde kalacağız; ama, elimizde, 1,5 milyar tona yaklaşan bir rezervimiz var. Ne yazık ki, yıllardan beri oraya yatırım yapılmadığı için, kaynak tahsis edilmediği için, oraya genç işçiler alınmadığı için, ne yazık ki, 2,5 milyon ton civarında, hele 1999 yılında 2 milyon ton civarında bir taşkömürü üretimini gerçekleştirebiliyoruz.

Bu açıdan, Enerji Bakanlığı yeniden yapılandırılarak, madenin sahibi bir madencilik bakanlığı veya devlet bakanlıklarından bir tanesinin madencilikten sorumlu devlet bakanlığı haline getirilerek, ülkemizin bu yeraltı kaynaklarının bir an önce değerlendirilebilmesi, zengin bir ülke olabilmenin altyapısını oluşturacak madencilik sektörüne gerekli ehemmiyetin verilmesi gerektiğini burada ifade ediyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını dileyerek, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Derin.

Değerli milletvekilleri, söz sırası, Anavatan Partisi Grubu adına, Tekirdağ Milletvekili Sayın Enis Sülün'de.

Buyurun Sayın Sülün. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA ENİS SÜLÜN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İşçileri Bakanlığının bütçesi üzerinde Anavatan Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, Yüce Meclise saygılarımı sunuyorum.

Bugünkü anlamda olmasa bile, yerel yönetim benzeri yapılanmalar, tarihte hep olagelmıştır. Bu nedenle, hizmetleri yürütmek için, merkezi idarenin dışında kuruluşlara ihtiyaç vardır. Özerk, tüzelkişiliğe sahip, karar verme yetkisi bulunan ve organları halk tarafından seçilen bu kuruluşlara, biz, bugün "mahallî idareler" diyoruz. Mahallî idareler, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve organları yine kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri şeklinde tanımlanmıştır.

Bugün, Türkiye'de, belediye, il özel idaresi ve köyler olmak üzere üç çeşit mahallî idare bulunmaktadır. 1984 yılında kurulan büyükşehir belediyeleriyle, iki ayrı belediye yönetimi oluşmuştur. Zaman içerisinde il özel idareleri ve köyler fonksiyon kaybına uğrarken, belediyeler ön plana çıkmıştır. Bunda, demokrasinin gelişmesinin büyük payı bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, belediyeler, halka, kendi seçtiği temsilcileri en yakından denetleme imkânı vermeleri ve kararlara katılmada daha büyük imkânlar sunmaları nedeniyle, Batı dünyasında da gittikçe artan bir öneme sahiptirler. Demokrasinin yerleşmesinde belediyelerin daha fazla katkı yapma imkânı bulunmaktadır.

Ülkemizde belediyelerin tarihi, yaklaşık 145 yıllık bir geçmişe dayanmaktadır. 1854 yılında İstanbul'da kurulan İstanbul Şehremaneti İdaresinden sonra, birçok kaldırma, yeniden kurma gibi değişiklikler yapılmış ve 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Kanunla, belediyelerimiz, bugünkü yapısına kavuşmuştur.

Bu tarihten sonra belediyeler alanında ilk büyük değişiklik, 3030 sayılı Kanunla, büyükşehir belediyelerinin kurulmasıyla olmuştur. Kentleşmenin daha düzenli ve çağdaş bir yapıda sürdürülmesi ile kaynakların daha etkin kullanımı için kurulan büyükşehir belediyeleri, başarılı sonuçlar vermektedirler.

Türkiye'de, bugün, Düzce'nin il yapılmasını sağlayan son düzenlemeyi de katarsak, 15 büyükşehir, 56 büyükşehir ilçe, 21 büyükşehir alt kademe, 66 il, 793 ilçe ve 2 264 adet belde belediyesi bulunmaktadır.

1997 yılı nüfus sayımına göre yaklaşık 63 milyon olan Türkiye nüfusunun yüzde 65'i il ve ilçelerde; yani, belediye sınırları içinde yaşamaktadır. Buna belediye büyüklükleri açısından baktığımızda, 2 000-5 000 arası nüfusa sahip belediyelerin 1 742 olan toplam belediye sayısının, 1997 yılında yüzde 49'unu oluşturduğunu; buna karşılık, nüfusu 250 000'den fazla olan belediye sayısının, 1997 yılında 51 olduğunu görmekteyiz. Ancak, büyük belediyeler, toplam belediye nüfusunun yüzde 36,3'ünü barındırmaktadırlar. Burada, nüfusun büyük kentlerde yoğunlaştığını; bu nedenle, önemli problemlere yol açtığını görmekteyiz.

Belediyeler, bugün, 1580 sayılı Belediye Kanununun yanı sıra, çeşitli diğer kanunlara göre, bayındırlıktan çevreye, sağlık, eğitim, spor, turizmden ulaşturmaya kadar çok çeşitli görevler yapmaktadırlar. Buna ek olarak, halkın rahatlığı ve esenliği için gereken hizmetleri yapmakla da yükümlüdürler.

Bütün bu hizmetlerin belediyelerce etkin ve uygun bir şekilde yerine getirilmesinde önemli sıkıntılar söz konusudur. Belediye Kanununun kabul edildiği 1930 yılından sonra bilim ve teknolojiye önemli gelişmeler olmuş, ulaşım ve haberleşme hızı, tahminlerin ötesinde artmıştır. Siyasal olarak, demokratik sistem dünyada daha geniş alana yayılırken, demokrasinin kapsamı da önemli ölçüde değişmiş ve özgürlükler genişlemiştir. Bütün bunlara bağlı olarak, hizmetler çeşitlenmiştir. Mahallî idarelerin de buna ayak uydurması gerekmektedir.

Belediyelerin karşılaştıkları başlıca temel sorunlar şunlardır: Kaynak ve nitelikli personel yetersizliği, imar konusu, vesayet, denetim ve katılım eksikliği. Bunun yanında, belediye ve büyükşehir belediyesi kurulması, görev ve yetki gibi konular da önemli sorun olmaya devam etmektedir.

Mahallî idarelerimizi geliştirmek ve onlara, Anayasamızın da bir gereği olarak, görevleriyle ilgili orantılı gelir sağlamak gerekmektedir. Özellikle, Avrupa Birliğine adaylığımızın kabul edilmesinden sonra, daha sağlıklı kentler oluşturabilmek için çağdaş bir mahallî idare, çağdaş bir belediye kurmalıyız. Ancak, belediyelerin bugün karşı karşıya kaldığı sorunları çözmek, bütün bunların başında gelmektedir.

Değerli milletvekilleri, mahallî idarelerin sorunlarına çözüm bulma konusunda, çeşitli kesimlerde zaman zaman birçok çalışma yapılmış ve görüşler öne sürülmüştür. Bir bütün olarak bakıldığında, bunların hiçbirinin uygulama aşamasına geçemediğini görmekteyiz. Ancak, Anavatan Partisi iktidarları zamanında, konu, temelden alınarak uygun çözümler getirilmeye çalışılmıştır. 1984 yılında büyükşehir belediyeleri kurularak, kontrolden çıkmış ve normal bir belediye sistemiyle yönetilemez hale gelmiş büyük şehirlere yeni bir model öngörülmüştür.

İmar, planlama, altyapı, ulaşım ve daha birçok konuda büyükşehir yönetimleri önemli mesafeler almış ve başarılı uygulama örnekleri sunmuşlardır. Ayrıca, mahallî idarelerin yerel bütçe vergilerinden aldıkları pay artırılarak, önemli ölçüde kaynak yaratılmış, pek çok konuda önemli kolaylıklar getirilmiştir.

Bu alanda, daha sonraki iktidarlar denetiminde, ne yazık ki, bir gelişme sağlanamamış, aradan geçen 15 yıllık süreden sonra, konu, yine, Anavatan Partisinin ortak olduğu hükümetlerce ele alınmıştır. Daha önce sürdürülen çalışmalar sonuçlandırılarak Mahallî İdareler Reform Tasarısı şeklinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş, yazık ki, Genel Kurulda görüşülme aşamasındayken seçim kararının alınması nedeniyle kadük duruma düşmüştür; fakat, çalışmalar devam ettirmiş, 1999 yılında aynı konuda yeni bir tasarı hazırlanarak Bakanlar Kuruluna sevk edilmiştir. Mahallî idarelerle ilgili düzenlemelerin yapılması, 57 nci hükümet programında da yer almaktadır.

Değerli milletvekilleri, hükümetimiz, konuyu, mümkün olabildiğince liberal bir anlayışla ele almış ve tasarıların hazırlanmasında, kamu kurumlarından sivil toplum örgütlerine, belediyeyle ilgili demekler, meslek odaları ve birçok kesimin görüş ve düşüncelerine başvurulmuştur.

Tasarı taslağında, belediyeler, il özel idareleri ve köylerle ilgili düzenlemeler yer almakta; belediyeler ve il özel idareleri bakımından paralel hükümler getirilmektedir. Belediye kurulması için asgari 5 000 nüfus ve köyler arasında 5 000 metre mesafe şartı aranmakta, imar, su havzaları ve sit alanları yönünden sakınca taşımaması şartları getirilerek, bu konu, bir esasa bağlanmaktadır.

Yeni büyükşehir belediyesi kurulmasına belli kriterler getirilerek, Bakanlar Kuruluna yetki verilmekte; böylece, hem rastgele büyükşehir kurulması hem de her büyükşehir için kanun çıkarılma gereksizliği önlenmektedir.

Belediye gelirlerinde de önemli artış sağlanmaktadır. Her ilde toplanan genel bütçe vergi gelirleri tahsilatının yüzde 5'ine ek olarak, ülke genelinde toplanan genel bütçe vergileri toplamından da yüzde 8'inin belediyelere dağıtımı öngörülmekte ve Bakanlar Kuruluna yüzde 50'ye kadar artırma yetkisi verilmektedir.

Yine, pek çok ülkede olduğu gibi, doğalgaz ve LPG vergi kapsamına alınmakta; yeni, bilet satış ve konaklama vergileri getirilmektedir. Böylece, belediyelere, gelirlerinde önemli artışlar sağlanmaktadır.

Tasarıda önemli düzenlemelerden biri de, imar konusudur; il gelişim ve buna uygun olarak büyükşehir gelişim alanı tespit etme zorunluluğu getirilmektedir.

Değerli milletvekilleri, bu durum -belediyelere arsa yönetme ve konut yapma konusunda verilen yeni yetkilerle birlikte düşündüğümüzde- çarpık ve sağlıksız kentleşmeyle mücadelede önemli imkânlar sağlamaktadır.

Diğer önemli bir düzenleme, gelişen demokratikleşmeye paralel olarak, halkın denetim imkânlarının artırılmasıdır. Bunun için, ilgililere, belediye karar organlarının kararı ve toplantı zabitlerinin örneğini isteme hakkı ile belediyelere, üçer aylık malî durum raporu ilan etme zorunluluğu getirilmektedir.

Yukarıda sayılanlara ek olarak, tasarıda, etkin ve verimli bir belediye için, belediyelerin görev ve yetkilerinin geliştirilmesi yönünde, personel rejiminden mahallelere ve afet bölgelerine kadar pek çok konuda, olumlu düzenlemeler bulunmaktadır.

Belediyelerin dış ilişkileri, taşıt alımları ve cadde, sokak isimleri, yeni esaslara bağlanmaktadır. Her ne kadar yeterli olmasa bile, düzenlemelerin sonunda, mahallî idarelerin, özellikle belediyelerin güçleneceğine, daha sağlıklı kentlere kavuşacağımıza, halkın denetleme yollarının artırılarak demokrasinin etkinleştirileceğine inanmaktayız.

"Milenyum" dediğimiz çağa girdiğimiz günlerde, bilgi toplumu, insan hakları ve hukukun üstünlüğü gibi kavramları, Türkiye'de yerine oturtmalıyız ve artık, yerleştirmek durumunda olmalıyız. Eğer 2000'li yıllarda Avrupa Birliğinde lider adayı ülke olmayı tasarlıyorsak, kamu yönetiminde çok yönlü reformlar yapmak zorundayız.

Halkıyla iç içe olan, vatandaşların sorunlarına eğilen yöneticilere ihtiyacımız var; sorun yaratan değil, sorunları çözen, üretken idarecilere ihtiyacımız var. Onun için de, eğitimden özlük haklarına kadar bir dizi çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir.

Sayın Bakanın terör örgütleri yanı sıra çıkar amaçlı suç örgütlerine karşı yaptığı mücadeleyle takdirle karşılıyorum. Sayın Bakandan ricam, bu yaptığı ve yapacağına inandığımız reformlarına paralel olarak, güvenlik kuvveti mensuplarının özlük ve sosyal haklarının iyileştirilmesine katkı sağlamasıdır.

Ülkenin birliği ve bütünlüğü için kanunsuzluklarla mücadele ederken hayatlarını kaybeden güvenlik mensubu şehitlerimiz için, Allah'tan rahmet, yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Her yıl yüzlerce, binlerce vatandaşımızı yitirdiğimiz trafik terörüne değinmeden de geçemeyeceğim. Bu konuda 1996 yılında yapılan kredi anlaşmasının 2000 yılında gerçekleşmesini temenni ediyorum. 4 200 kilometrelik bir bölümde, en son teknolojinin ve denetimin devreye girmesini, başarılı çalışmalar yapan Sayın Bakandan bekliyoruz.

Nüfus hizmetlerinin, Batı standartlarına uygun, bilgisayar sistemleriyle donatılmış ve halkın isteklerine cevap verecek bir şekilde girmesi gerekmektedir.

Nüfus Kanunu değişikliği ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü teşkilât ve görevleri hakkında hazırlanan tasarıların, bir an önce kanunlaştırılması gerekmektedir.

Sayın Milletvekilleri, birbiri ardına gelen ve birçok vatandaşın ölümüyle sonuçlanan depremden ders alındığını ümit ederim. Bu konuda hazırlanan sivil müdafaa kanunu tasarısının bir başlangıç olmasını diliyorum. Umuyorum ki, bu çalışmaların devamı gelecektir.

Yurtiçi ve yurtdışı sivil toplum örgütleriyle koordinasyon sağlanarak, yeni oluşumlar meydana getirilmelidir. Afetlerden önce tedbirler alınmalı, can ve mal kaybı önlenmelidir. Sivil savunmada kadro ve malzeme eksikliği giderilmeli, atamalar bir an önce yapılmalıdır.

Vatandaşların bilinçlendirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalı, gönüllü kuruluşlar desteklenmelidir. Bir daha hazırlıksız yakalanmamak için, çağın gereklerine cevap verecek bir şekilde çalışmalıyız.

Bu vesileyle, depremden hayatını kaybeden vatandaşlara Cenabı Haktan rahmet, yakınlarına sabır ve metanet diliyorum; bütçenin, ülkemize hayırlı olmasını diler, Yüce Meclise saygılarımı sunarım. (ANAP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sülün.

Anavatan Partisi Grubu adına ikinci söz, Aydın Milletvekili Sayın Cengiz Altinkaya'dadır.

Buyurun efendim.

ANAP GRUBU ADINA CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2000 yılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve bağlı kuruluşları bütçesi üzerinde, Anavatan Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

Enerji altyapısı, enerji hizmeti -tabii, ilk aklımıza gelen elektrik tüketimi açısından baktığımız zaman- ülkemizin, bir zamanlar en güvenilen, yatırımcılarımızın Türkiye'yi irdelediği zaman -yerli yabancı- hiç gözüntü kırpmadan güven duydukları bir sektörken, ne yazık ki, bugün, bu açıdan

baktığımızda -Sayın Bakanımızın da ifadesiyle- bıçak sırtında giden ve ekonominin yumuşak kısmına haline gelmiş olan bir sektördür.

Nasıl bu noktaya geldiğimiz -çok özet olarak bakarsak- şöyle ortaya çıkmaktadır: 1991 senesinde, Türkiye'nin elektrik üretim kapasitesi, yaklaşık 83 milyar kilovat/saat, tüketimi de 60 milyar kilovat/saat. 1994'e geldiğimiz zaman, 1991 içinde bitirilmiş olan ve 1992 Temmuzunda hizmete alınmış olan Atatürk Barajının kapasitesiyle, üretim kapasitesi 101 gigavat/saat -yani, 101 milyar kilovat/saat- ama, hâlâ daha Türkiye'nin yedek kapasitesi var; çünkü, o sene tüketim 78 milyar kilovat/saat. Yani, 1991'den 1994'e kadar, bitirilmiş olan Atatürk Barajının ilave kapasitesiyle, üretim miktarımız, üretim kapasitemiz 101 milyar kilovat/saate getirilmiş. 1997, üretim kapasitesi yerinde sayıyor; yine 101 milyar kilovat/saat; ancak, tüketim -Türkiye'nin dinamizmini kimse engelleyemiyor; her şeye rağmen, Türkiye'de enerji tüketimi talebi devam ediyor- 104 milyar kilovat/saate çıkıyor; yani, açık veriyor ve o sene ithalat başlıyor; tıpkı, yirmi küsur yıl önceki gibi ve 1977'den bu yana da ithalat devam edip gidiyor.

"Geçen haftalarda, birdenbire etrafın karardığı, fabrikaların durduğu, su arıtma tesislerinin çalışmadığı, otellerin karanlığa gömüldüğü iki tatsız gün yaşadık. Aniden kesilen elektrikler, hiçbir ilan yapılmaksızın, hiçbir program duyurulmaksızın gidince, hukuken ayıplı bir uygulamayla karşılaştık. Hukuken ayıplı hizmet veya uygulama, tüketici haklarını apaçık ihlal eden bir uygulamaydı; dolayısıyla da, insan haklarına aykırı düşen bir durumdu.

Evet, son beş yıldan beri, Türkiye'de bu işin sorumlusu olan kişilerin, bu konuda yeteri kadar ödenek tahsis etmemesinin neticesini, işte böylesine korkunç tablolarla yaşamaktayız. Umarım ki, bu iki günlük elektriksizlik, Türkiye'nin önmümüzdeki günlerde ve yıllarda daha büyük felakatlere gitmesine yol açacak olan bu vurdumduymazlığın farkına varılmasına sebep olur ve yine, son beş yıldan beri yeterli ödenek ayrılmamış olan enerji sektörüne, bundan sonraki dönemlerde, tedbir alınarak, yeterli ödenek tahsis edilir.

Rakamlarla sizleri fazla meşgul etmek istemiyorum. Türkiye'nin, 2020 yılına kadar, elektrik için, asgari olarak, her yıl 4 milyar dolar yatırım yapması gerekirken, son beş yıldan beri bu rakam, 300-400 milyon doları geçmemiştir ve halen, 1997 yılında da bu rakam 600 milyon dolar civarındadır."

Evet, bu okuduğum kısım, 18 Haziran 1997'de Türkiye Büyük Millet Meclisinde gündem dışı yapmış olduğum konuşmadan alınmıştır. İşte o yıllarda, yılda 300-400 milyon dolarlık yatırım yapılan enerji sektörü -ki, yapılması gereken 4 milyar dolardır, ister kamu ister özel sektör kaynaklı-neticede, bugün, Türkiye'yi bu darboğaza, bu bıçaksırtı konuma getirmiştir.

Son hükümetin oluşmasında, Anavatan Partisi olarak, ısrarla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını talep etmemizin sebebi de budur; çünkü, bu bakanlık Anavatan Partisi dışında olduğu dönemde de, Türkiye'nin geleceğiyle ilgili, ne orta ne uzun vadede, hiçbir program takip edilmemiştir, hiçbir mevzuat geliştirilmemiştir ve Türkiye, giderek, elektrik işinde, enerji işinde darboğaza doğru gömülmüştür. Şimdi de, bu dönemde de, en faal bakanlığımız, içte ve dışta, çeşitli uluslararası platformlarda, bu meseleyi köklüden çözmek, uzun vadede çözmek için büyük gayretler gösteren Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızdır. Bu çalışmalarındaki, bu gayretlerindeki emeklerini tebrik ediyoruz, devamını ve başarılarını temenni ediyoruz.

Esasen, bütün santrallerimizin tam kapasite çalıştırılmaması gerekir. Kimisinin revizyonda, kimisinin tamirde olması gerekirken, yıllardan beri over kapasite çalışan, tam kapasite çalışan tesislerimizin, zaman zaman dinlendirilmeye alınması lazım. O bakımdan, belki, biraz daha fazla ithalat yaparak, o tabloyu da yaratmak daha uygun olur düşüncesindeyiz.

Değerli arkadaşlar, milletvekili arkadaşlarımızın konuşmalarında, zaman zaman, tabii, dozu kaçmış eleştiriler de var. Bu konunun çözüme kavuşturulması, her türlü mekanizmanın devreye alınması, elbette ki, tek tip mevzuatla mümkün değildir. Şimdi, ben, sabahleyin, Sayın Mehmet Ali Yavuz'u dinledim; mesela "mavi tünel"den bahsettiler. Mavi tünel, Göksu'nun güneye akan suyunu, tersine kuzeye çevirip, Konya Ovasını sulayacak olan fevkalade isabetli bir tarımsal sulama işidir; ama, ne yazık ki, yapılan ihalelerde, yine bazı konuşmacılarımızın ifade ettiği gibi, çok güzel tenzilatlar geldiği zaman -işte, çok düşük tenzilatla, çok güzel sıfatlar yakıştırılır- yüzde 40'la, 50'yle, 60'la ihale yapılmış olduğu için vaktiyle, o iş feshedilmiştir, yürütmektedir ve o güzelim su, boşu boşuna, Akdenize dökülmektedir; güzelim ovalar da, kuraklıktan, çatır çatır çatlamaktadır. Öyleyse, ben yine şahit oldum, Sayın Yavuz, Sayın Bakanımıza dedi ki: "Varsa bir formül, bunu ihalesiz yapiverin de, Konya Ovası da sulansın." Efendim, ben, ihalesiz iş yapıldığına kanaat getirmiyorum; ihalesiz iş olamaz. İhale yöntemleri var; bir türlü kabul edilemeyen şeyler var. İsterse-niz, bir evraktan bir şey okuyacağım şimdi, bakan, bir zamanki bir kanun teklifi:

"Madde 3.- TEAŞ, elektrik üretim şirketini seçme hususunda, işin özelliğini belirten şartname hazırlayarak;

a) Kapalı teklif,

b) Belli istekliler arasında kapalı teklif ve pazarlık usullerinden, işin gereğine uygun olanını uygular.

TEAŞ, önseçim yapıp yapmamakta serbesttir."

Bir kanun teklifi bu; yani, ihale usulleri içine pazarlık usulünü koymuş, önseçim yapıp yapmayı da serbest bırakmış.

Kim vermiş bu teklifi biliyor musunuz; Sayın Salih Kapusuz, Refah Partisi Grup Başkanvekili; Sayın Saffet Ankan Bedük, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili...

Değerli arkadaşlar, bir gün gelip şöyle, bir gün gelip böyle davranamazsınız; tutarlı olmalısınız, tutarlı olmak zorundasınız. Bu ülkede Karma Ekonomik Komite toplantılarıyla, Türkiye ile diğer ülkeler arasında, her türlü iktisadi görüşmeler yapıldı, anlaşmalar yapıldı; ama, ilk defa inşaat ihalesi anlaşmaları yapıldığı dönem, Doğru Yol Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisinin iktidarda olduğu dönemdir. İlk defa KEK anlaşmalarıyla inşaat ihalesi bağtlandığı, devletler arasında bu ihalelerin imzalandığı, icat edildiği dönem, Doğru Yol Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisinin iktidarda olduğu dönemdir veya SHP ile başlayıp CHP ile devam ettiği dönemdir. Şimdi kendiniz bunları icat edeceksiniz, uygulayacaksınız, kanunları siz teklif edeceksiniz, buradan çıkaracağız hep birlikte ve ondan sonra siz iktidardan gidip muhalefete düştüğünüzde, bu mekanizmaları Anavatanlılar veya başka partiye mensup birileri kullandığı zaman bu sistemler tu kaka olacak, bu sistemler şaibe yaratıcı olacak!.. Lütfen, dünyanın gerçekleriyle Türkiye'nin gerçeklerini bir arada bulundurun ve bu değerlendirmeleri öyle yapın.

Ülkemizin enerji meselesi, kesinlikle, ne olursa olsun çözülmesi gerekir ve bu konuda da çesitliliğe, rekabete, demokrasiğe uygun her türlü yeni mevzuatın geliştirilmesi ve uygulamaya konulması da bizim görevimizdir.

Son yıllarda, özellikle doğalgazla ilgili tartışmalar bilyelik boyut kazandı; ona da kısaca bir tarihçe sunmak isterim:

Doğalgazla ülkemizi tanıştıran, Anavatan Partisi dönemidir; 1984'te ilk defa bu işe başlanmıştır; hat inşaatına 1986'da başlanmıştır ve 1987'de ilk defa doğalgazla elektrik üretimi Hamitabat santralında yapılmıştır.

Biz, 1984'te Türkiye'de güvenilir bir yabancı firmaya, doğalgaz tüketim tahminin yapıldığı bir rapor hazırlattık. O rapora göre, 1987'de Türkiye'nin doğalgaz tüketimi 513 milyon metreküp, 1998'de de 10 milyar metreküptür; güvenilir bir firmanın yaptığı tahmindir bu; ama biliyorsunuz, bu rakama, yani 1998'de 10 milyar metreküp tahmin edilen rakama biz çoktan geldik geçtik. Yine o araştırmaya göre, 2005'teki tahmini tüketim 11,4 milyar metreküptür. 2005'e dayanan tahmini tüketim 11,4 milyar metreküp, 1998'de kullanabildiğimiz -olsa daha kullanacağız- 10 milyar metreküp ve BOTAŞ'ın yaptığı tahminlere göre, 2020 yılında Türkiye'nin ihtiyacı, 82 milyar metreküp doğalgaz tüketimidir.

Bizim, şu ana kadar, Cezayir dahil, Rusya Federasyonu dahil, İran dahil, Türkmen gazı dahil, yapılan, yürütülen projelerin tamamı 61,2 milyar metreküptür. 2020 yılına kadar, demek ki, bizim, aşağı yukarı 21 milyar metreküplük daha bağlantı yapmamız lazım ve yıllar çabuk gelip geçiyor; Türkiye'nin dinamizmi, her olayda, ulaştırma sektöründe, enerji sektöründe, tahminleri yanlıyor. Bu, sevindiricidir. Türkiye'nin bu dinamizmi, şunu getirmektedir: Aziz milletimiz, kaliteli hizmeti, yerinde hizmeti, çağdaş hizmeti çok iyi değerlendirmektedir ve tahminlerin ötesinde... O, işte doğalgazın özellikleri... Nedir doğalgaz; çevre dostudur, kirletmez etrafı, kolay kullanılır, işletmesi kolaydır, kurulması kolaydır ve ilk kurulması ucuzdur. Böylesine avantajları olan bir ürünün dinamik Türk toplumunda daha fazla rağbet görmesi de, elbette ki aşîkârdır; henüz daha, sanayide ve konutta, istenen dozun çok daha altında kullanılmaktadır. Dolayısıyla, doğalgaz için yapılan bütün girişimleri destekliyoruz ve daha yenilerinin de, inşallah, getirilmesi için gayret gösterilmesini talep ediyoruz.

Bu arada, tabii, yeni bir proje, yeni bir söz olarak o da herhalde literatürümüze girmeye başlayacak, bir an önce de "yeraltı depolama" işlerine başlanması icap etmektedir. Biraz önce okuduğum paragraftaki gibi, kış aylarında yüksek tüketimin olduğu dönemlerde şebekelerle getirilen gazı Türkiye'nin içindeki depolardan takviye ederek tüketime sunmak açısından Türkiye'nin de yeraltı doğalgaz depolarına mutlaka bir an önce başlaması gerekmektedir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz, çiftçimizin, köylümüzün dostu ve Türk siyasetçilerinin, bence çok önem verdiği bir kuruluşumuz; çünkü, Türkiye'nin büyük çapta nüfusu halen tarımla iştigal etmektedir, fevkalade göz nuru olan bir kuruluşumuz; ama, son yıllardaki yatırım düzeyinin düşüklüğü de hepimizi üzmektedir. Onun da geçmişine baktığımız zaman, özellikle, hem taşkın koruma hem sulama hem enerji maksatlı barajlarımızın, kesinlikle, geçmiş dönemde, yani 1988'de, 1989'da olduğu gibi, çiftçi dostu baraj olarak çalıştırılması icap etmektedir.

"Nedir bu çiftçi dostu baraj?" dersiniz, çiftçi dostu baraj, deposundaki suyu, sulamaya birinci önceliği verecek şekilde kullanılması, enerji sıkıntısı nedeniyle çiftçimizi sulama sezonunda susuz bırakmayacak şekilde çalıştırılmasıdır. Şu an için o tablodan istifade edebiliyoruz; çünkü, kurak mevsim yaşamıyoruz; ama, kurak mevsimlerde barajlarımızın kesinlikle çiftçi dostu olarak çalıştırılması icap eder. Öyleyse, elektrik enerjisi üretim kapasitemizi, en azından yüzde 25 düzeyinde yedeklememiz gerekmektedir.

Hidrolik potansiyelimizin henüz yarısını dahi değerlendiremediğimizi düşünürsek, yap-işlet-devret ve yap-işlet modeliyle, yabancı sermayeyi de bu işin içine sokmakta geç kaldığımızı da bilerek, bir an evvel, boşa akıp giden sularımızdan ülkemizin ihtiyacı olan enerjiyi elde etmede elimizden gelen çabayı sarf etmek zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Altunkaya, lütfen tamamlar mısınız efendim.

Buyurun.

CENGİZ ALTINKAYA (Devamla) – Ben, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza, geçen yıllarda olduğu gibi, bu yıl da zor durumdaki belediyelerimize gösterdikleri yeni uygulamasından ötürü, yani onların borçlarının ertelenmesi uygulamasından ötürü, gene tarımsal sulama borcu altında zorlanan çiftçilerimizin bu borçlarının ertelenmesindeki uygulamasından ötürü, belediyelerimiz ve çiftçilerimiz adına şükranlarımı sunuyorum.

Tüm Enerji Bakanlığı çalışanlarına, bağlı kuruluşlar mensuplarına yeni bütçenin hayırlı uğurlu olması temennisiyle, hepinize en içten sevgi ve saygılarımı arz ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Altinkaya.

Böylece, Anavatan Partisi Grubu adına yapılan konuşmalar da tamamlanmış oluyor.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Tokat Milletvekili Sayın Hüseyin Balak; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Balak, konuşma sürenizi dört arkadaş olarak paylaşacaksınız; yani, 7,5 dakika süreniz var.

Buyurun efendim.

MHP GRUBU ADINA H. HÜSEYİN BALAK (Tokat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı ve ona bağlı kuruluşlar hakkında Milliyetçi Hareket Partisinin görüşlerini açıklamak üzere huzurlarınızda bulunuyorum; sözlerime başlamadan önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

3046 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla, iç güvenlik kuruluşları; ülkenin ve milletin bütünmez bütünlüğünü, yurdun iç güvenliği ve asayişini, kamu düzenini ve genel ahlakı, Anayasada yazılı hak ve hürriyetleri korumak; sınır, kıyı karasularımızın muhafazası ve emniyetini sağlamak; karayolları trafik düzenini sağlamak ve denetlemek; suç işlenmesini önlemek; suçluları takip etmek ve yakalamak; her türlü kaçakçılığı men ve takip etmekle görevlendirilmiştir.

Aynı kanunun 29 uncu maddesine göre, iç güvenlik kuruluşları; Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığıdır.

Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarının, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yer almış olması ve bütün sorunlarının hemen hemen halledilmiş olması sebebiyle, ben burada, bilhassa emniyet teşkilatıyla ilgili görüşlerimi açıklayacağım.

Sayın milletvekilleri, polis, 4 Haziran 1937'de çıkarılan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa bağlı olarak görevini sürdürmektedir.

Polis, nüfus kesafetinin ağırlıklı olduğu şehir merkezlerinde görev yapmakta ve nüfusumuzun yüzde 65'ine hizmet götürdüğü görülmektedir. Buna rağmen, bu kadar kalabalık bir kesime güvenlik hizmetlerini, ülke genelinde 150 000 civarındaki personeliyle götürmektedir. Gelişmiş ülkelerle yapılan mukayesede ise, Avrupa standartlarına göre her 250 kişiye 1 polis düşerken, ülkemizde 418 kişiye 1 polis düşmekte, bu ise, görevi olumsuz yönde etkilemektedir.

Emniyet teşkilatının hemen her biriminde polisler, 12 saat görev 12 saat istirahat veya 24 saat görev 24 saat istirahat esasına göre çalıştırılmaktadır. 12 saat veya 24 saat esasına göre çalıştırılan polisin, göreve geliş ve görev hitamı evine gidişte yolda geçirdiği zamanı da göz önüne alacak olursak, istirahatine ve ailesine ayırdığı vaktin çok az olduğu görülecektir.

Bunun dışında, devlet büyüklerinin ziyareti, spor müsabakaları, miting ve diğer toplumsal olayların çokluğu sebebiyle, haftada 1 gün olan hafta iznine de, umumiyetle çıkamamaktadırlar.

Polis, diğer devlet memurları gibi dinî ve resmî bayramlarda da tatil yapmayıp, çalışmaktadır. Ayda 200 saate varan bir fazla mesaisi olmakta, buna mukabil, verilen fazla mesai ücreti ise, kıdem ve rütbelere göre, 30 ilâ 35 milyon lira kadardır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda tarif edilen miktara göre fazla mesai ücreti hesap edilirse, aldığı maaşın 2 katından fazla, fazla mesai ücreti tuttuğu görülecektir.

Lojman verilmeyen polislere, derecesine göre, ayda, 200 000, 400 000 veya 600 000 lira gibi komik bir kira yardımı yapılmaktadır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, kamu kesiminde ücret adaletinin sağlanması amacıyla, adalet ve güvenlik hizmetleri zikredilmiş olup, uygulamada, sadece adaletle ilgili kuruluşlara imkân sağlanıp, polisin gözardı edildiği görülmüştür.

Daha etkin ve verimli bir güvenlik gücü istiyorsak, insan hakları uygulamasına, önce polisimizden başlamamız lazımdır. Bunun için, polisin çalışma saatleri yeniden düzenlenmeli, alınacak personel için kadro verilmelidir; emniyet teşkilatı personel kanununun mutlaka çıkarılması gerekmektedir; emniyet hizmetleri sınıfı ve diğer personelin ücretleri, günün şartlarına göre yeniden düzenlenmeli, ekgöstergelei artırılmalıdır.

Polislerimiz emekli olunca maaşları yarı yarıya düştüğünden dolayı, emekliliğini hak edenler dahi emekli olmayı istememektedirler. Emekliliklerinde de geçinebilmelerini teminen, ekgöstergelelerinin artırılması sağlanmalıdır; emniyet hizmetleri tazminatının hiç değilse yüzde 50'sinin, emekli maaşına yansıtılması gerekmektedir.

Polise 4 üncü dereceden itibaren uygulanmakta olan ekgösterge, sağlık, eğitim personeli ve askerî personele uygulandığı gibi 8 inci dereceden itibaren uygulanmalıdır.

Lojman verilmeyen polislere, yöre şartları göz önüne alınarak, gerçekçi bir kira yardımı yapılmalı ve böylece, polisin, suç potansiyeli yüksek olan varoşlardan kurtarılıp, meslek şeref, haysiyet ve onuruna yakışacak yerlerde yaşaması temin edilmelidir.

Aylık ücretlerindeki düşüklük sebebiyle, polisler, başka kurumlara geçmek istemektedirler; bu sebeple, maaşlarının mutlaka yükseltilmesi gerekir.

Emniyet teşkilatının genel bütçeden aldığı pay yüzde 2,5 civarındadır. Eğer bu teşkilattan etkin ve memnuniyet verici bir görev bekliyorsak, bu payın yüzde 7'ler seviyesine yükseltilmesi gerekir.

2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun 1 inci maddesinde polis "asayiş, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur; halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder; yardım isteyenler ile yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder; kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar" denilmek suretiyle tarif edilmektedir.

Şimdi soruyorum denilmek suretiyle tarif edilmektedir. Şimdi, soruyorum sizlere: Daima malî imkânsızlıklar içerisinde kıvrandırdığın, fasılasız olarak, gece gündüz çalıştırdığın, morale ve bir tatlı tebessüme muhtaç olan bu insanlardan, kanunda sayılan bu görevlerini yerine getirmelerini istemek sadfıllık değil mi? Bırak, alile, acize muavenet etmeyi, muavenetine sığınacağı insan arayan bir polis zühur ettirmeye çalışıyoruz. Yorgunluk ve uykusuzluktan sararmış bir çehre, aile düzeni yok; maddî imkânsızlıklar içerisinde kıvrandır, eline de fevkalade yetkiler ver; sonra da, bu insanlardan, hakkaniyet ve adalet ölçülerine bağlı kalarak çalışmalarını bekle(!) İşte, bu şerefli teşkilatın şerefli mensupları, bunca çileye, olumsuzluğa rağmen, hamiyetlerinin icabı, vakur bir tavırla görevlerini cansıparane sürdürmektedirler. Vatan ve millet sevgisiyle yanan sinelerini hain kurşun-

lara siper edip, en aziz varlığı olan canlarını, milli ve mukaddes değerlerimiz uğruna feda etmek-
tedirler. Hizmet anlayışları ve bunca olumsuzluğa rağmen gösterdikleri başarı, her türlü takdirin
fevkindedir.

Değerli milletvekilleri, minnet borçlu olduğumuz bu teşkilatın durumunu iyileştirmek için ha-
zırlanan kanun tasarıları, kısa zamanda, müşahedenize sunulacaktır. Bunların meriyet kazanması
için gerekli desteği vermeniz, kadirşinaslığınızın bir göstergesi olacaktır.

Bu duygu ve düşünceler içerisinde, tekrar hepinizi selamlıyor ve saygılarımı sunuyorum.
(MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Balak.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci söz, Denizli Milletvekili Sayın Salih Erbeyin'in.

Buyurun Sayın Erbeyin.

MHP GRUBU ADINA SALİH ERBEYİN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;
İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının bütçesi üzerinde, Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun gö-
rüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum; şahsım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına,
Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, Emniyet Genel Müdürlüğü, ülkenin huzur ve güvenini, emniyet ve asa-
yışını sağlamak, kamu düzenini ve genel ahlakı, Anayasada yazılı hak ve hürriyetleri korumak, suç
işlenmesini önlemek, suçluları takip etmek ve yakalamak, ayrıca, her türlü kaçakçılığı men ve ta-
kiple görevlendirilmiştir.

Bu vesileyle, huzur ve güven ortamının tesisi için hayatlarını kaybeden güvenlik mensupları-
na Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar diliyorum.

Malumlarımız olduğu üzere, uzun süredir terör belasıyla mücadele eden güvenlik güçlerimiz
önemli başarılar elde etmiş, hele teröristbaşının ele geçirilmesiyle, doğu ve güneydoğuda bozulan
sosyal ve ekonomik dengelerin yeniden kurulabilmesi için hükümetimizin gerekli tedbirleri alma-
sı, güvenlik güçlerine, tekrar, yoğun bir ihtiyaç duyulmasını önlemek amacıyla, güven ortamının
tesisi yönünde göstermiş olduğu gayreti takdirle karşılıyoruz.

Karşılaşılan sorunların çözümü için, hızla gelişen polis teşkilatımızın altmışıç yıllık kanunla
idaresinin zor olduğu, söz konusu kanunda yapılan değişikliklerin, günümüzdeki gelişmelere tam
olarak cevap vermediği için tekrar gözden geçirilmesi, özellikle enformasyon hukukunda doğan
boşlukların, akademik düzeyde, üniversitelerle işbirliğine gidilmek suretiyle doldurulması, böyle-
likle, bilgisayar ve telekomünikasyon suçları ile organize suçların önlenmesi konusundaki eksiklik-
ler hızla giderilmelidir.

Avrupa Birliği normlarına göre, her 250 kişiye 1 polis düşmesi lazım gelirken, ülkemizde,
yaklaşık 500 kişiye 1 polis düşmektedir. Emniyet teşkilatından optimum verim alabilmek için, bu
sayının, Avrupa norm standartlarına getirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, polisin de branşlaşma ve uzmanlaşmayı esas alan bir yapıya kavuşturulması, bu doğ-
rultuda eğitim düzeyinin yükseltilmesi, dört yıllık polis kolejlerinin yaygınlaştırılması, görevde
yükselmelerin, her türlü dedikoduya meydan vermeden, teşkilat içi oluşturulacak konsey tarafından
yapılması, teşkilata olan güveni tazeleyecektir.

Değerli milletvekilleri, bilgi ve teknolojinin ülke sınırlarını aştığı bu küreselleşme döneminde,
ülkemizde de emniyet hizmetlerine özel bir önem verilmesini, hepimiz, hükümetimizden bekliyo-
ruz. Biliyoruz ki, güvenlik hizmetleri en pahalı hizmetlerden biridir. Emniyet teşkilatının devlet

bütçesinden aldığı payın, yıllar itibariyle incelendiğinde, yüzde 3'ler civarında olduğunu görmekteyiz. Halbuki, yukarıda saydığımız hizmetleri gerçekleştirebilmek için, bu payın yüzde 6'lar civarına getirilmesi gerekmektedir.

Polis teşkilatı, yaklaşık 180 bin kişilik mevcuduyla, 65 milyon nüfusa hitap eden oldukça büyük bir yapıya sahip ve görev alanı geniş bir kurum olup, en önemli temel görevi, halkın can ve mal güvenliğini sağlamaktır.

Güvenlik kuvvetleri, ülkemizin milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, kalkınmasını önlemek, halkımızın huzur ve güvenliğini bozmak amacıyla insanlık dışı eylemler yapan bölücü ve diğer terör örgütleriyle birlikte adı suçlularla, günümüze kadar başarıyla mücadele etmiştir.

21 inci Yüzyılın eşiğinde olduğumuz şu günlerde, Türk polis teşkilatının daha çağdaş bir yapıya kavuşturulabilmesi için, polislerin özlük haklarında bazı düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Gece ve gündüz ayrımı olmadan, modern dünyanın uzun araştırmaları sonucu uygulamaya koyduğu saatlerin çok üstünde bir zaman diliminde çalışan polislerimiz, bazı düşüncelerle diğer meslek mensuplarıyla kıyaslanmaktadır; ancak, bu kıyaslama sadece maaş yönünden yapılmaktadır, polislerin harcadığı yoğun mesaiye ise hiç değinilmemektedir.

Bu yıl yapılan seçimlerde, seçim günü sandıkların güvenliği için görev alan polisimiz, 24 saatte fazla görev yapmalarına rağmen, sonraki gün mesailerine devam etmişlerdir; bunun yanında, seçimde sandık başında görev alan diğer memurlar, sonraki gün izinli sayılmışlardır. Bu kadar zor ve meşakkatli bir görevi başarıyla yürüten polisimizin, maddi yönden takviye edilmesi gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanuna tabi meslek sınıflarının tamamına yakın bölümüne 8 inci dereceden itibaren ekgösterge verilmesi kabul edilmesine rağmen, emniyet hizmetleri sınıfı personeline ise 4 üncü dereceden itibaren ekgösterge verilmesi ve bu ekgösterge puanlarının da diğerlerine oranla daha düşük tutulması polisimizi mağdur etmektedir.

Emniyet teşkilatı personelinin sosyal haklar ve güvenceler konusunda tam bir yeterliliğe kavuştuğunu söylemek zordur. Bugün teşkilattaki 180 bin polise karşılık, lojman sayısı 33 600'dür. Takdir edilir ki, polisimiz ülkemizin çeşitli yörelerinde görev yapmaktadır. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana gibi büyük illerimizde görev yapan polislerimiz, bu illerin nüfus çokluğu ve kiralardan astronomik rakamlar boyutunda olmasının karşılığında, devletten sadece 200 bin lira gibi komik bir kira yardımı almaktadır. Hele, bir de, polisimizin görev yaptığı yer turistik bölgeyse, polislerimizin vay haline!

Çoğu illerimizde 12 saat görev yapıp, 12 saat istirahat eden polislerimiz, bu da yetmiyormuş gibi, ek olarak, maç görevi, uygulama görevi, öğrenci eylemi, işçi eylemi vesaire olarak uzun süre çalışmaktadır. Fazla mesai yapan polisimizin, sinirleri bozulmakta, ruh yapısı bozulmakta; bu bozulmalar, gerek hizmet ettiği vatandaşa gerekse bakmakta yükümlü olduğu ailesine yansımaktadır. Türk polisi, yine de, her türlü zorluklara rağmen, halkın huzurunu temin edebilmek amacıyla, gecesini gündüzüne katmış ve kutsal görevini layıkıyla sürdürmüş ve sürdürmektedir.

Jandarma Genel Komutanlığı, yurt çapında genel emniyet hizmetini ve asayiş düzenini sağlamak, bunun yanı sıra, devletin bölünmez bütünlüğüne yönelen dış güçler tarafından desteklenen bölücü terör örgütüne karşı, hukuk düzeni içerisinde, tüm gücüyle, ekonomik ve sosyal imkânsızlıklar taşıyan görev yerlerinde canı pahasına görev yapmaktadır. Tabiiyetiyle, bu görevlerin arzu edilen seviyede başarılabilmesi için, jandarmanın tüm görev ihtiyaçları bütçe imkânları dahilinde karşılanmaya çalışılmaktadır.

Güvenlik ve huzurun sağlanamadığı bir ortamda ekonomik ve sosyal gelişmenin de mümkün olmadığı kanaatindeyim.

Jandarma teşkilatının, kendine verilen görevlerin icrası için, öncelikle personelinin çağın gereklerine uygun olarak modernize edilerek, ileri teknoloji üretti silah, araç-gereç ve malzemelerle donatılması zorunludur. Hal böyleyken, geçmiş yıllarda da yeterli ödeneğin tahsis edilememesi nedeniyle, sorunlar, maalesef, bugüne kadar gelmiştir. Bu sorunların başında lojman ve iskân sorunu gelmektedir.

Jandarma teşkilatında, ülkemizin genellikle kırsal alanlarında görev yapılması, bu bölgelerde yeterli binaların bulunmaması ile varolan binaların yetersizliği nedeniyle, iskân sorununa geçici çözümler bulunmak suretiyle bugüne kadar gelinmiştir.

Ayrıca, teşkilatla ilgili diğer bir konu da lojman problemidir. Hepimizin bildiği gibi, jandarma personeli, meslek hayatı boyunca çok sık tayin görmekte ve tayin olduğu bölgede uygun bir konut bulamamakta ya da yüksek kira bedeli ödemek zorunda kalmaktadır. Bu nedenle, personelin büyük bir bölümü, ailesini yeni atandığı yere götürememekte, bu da, personelin verimli çalışmasını engellemektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle, bütçenin devletimiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diler, hepinizi saygıyla selamlarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erbeyin.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, üçüncü söz, Isparta Milletvekili Sayın Mustafa Zorlu'nun.

Buyurun Sayın Zorlu. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA ZORLU (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bütçesi üzerinde MHP Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına Yüce Meclisi, aziz milletimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla yapılan yatırımların belli bir bölümü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmektedir. Bilindiği üzere, 1929 yılında Sular İdaresi, 1939 yılında Su Reisliği, 1953 yılında da 6200 sayılı Kanunla kurulan Devlet Su İşleri, tarihî bir geçmişe sahiptir.

Ülkemiz yüzölçümünün yaklaşık üçte 1'ini teşkil eden 28 milyon hektarlık ekilebilir arazinin 26 milyon hektarlık kısmı sulanabilir arazi olup, bunun da, ekonomik olarak sulanabilir kısmı 8,5 milyon hektardır. 1997 yılı başıyla, 4,6 milyon hektar alan sulamaya açılmış olup, bunun 2 058 148 hektarı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce gerçekleştirilmiştir. 1998 yılında ise, 2 154 918 hektar alan işletmeye açılmıştır. 1999 yılı başı itibarıyla işletmeye açılan toplam sulama alanının program değeri ise 2 255 703 hektar alandır.

İşletmeye açılmış baraj sayısı 195, inşa halindeki baraj sayısı 108, işletmede olan gölet sayısı 304, inşa halindeki gölet sayısı 114'tür. İnşaatı devam eden 102 sulama projesiyle, 580 bin hektar alanın sulanması sağlanabilecektir.

İnşa halindeki 108 barajın 27 adedi hidroelektrik santraldır; bunun 7 adedi kredi veya yap-işlet-devret modeliyle yapılmaktadır. İşletmeye açılmış olan 195 barajın ise, 10 adedi kredi veya yap-işlet-devret modeliyle yapılmıştır.

Yap-işlet-devret modelinde, genel olarak, geriye verme süresi 15-20 yıl arasında değişmektedir. Birecik barajı da, inşaat bitip, işletmeye açıldıktan 15 yıl sonra devredilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 yılı bütçesi 1 katrilyon 88 trilyon 83 milyar 250 milyon TL'dir; bunun 736 trilyon 365 milyarı yatırım bütçesi olup, 185 trilyon 625 milyarı da fonlardan karşılanacaktır. Bu bütçeyle, inşa halindeki barajlarımızın, göletlerimizin ve sulama projelerimizin yapılabilmesi için tam 60 yıla ihtiyaç vardır; yani, bugünden itibaren hiçbir yeni projeyi ihale etmesek dahi, bu ödenekle 60 yıla ihtiyaç vardır. Bunun sebebi, açıktıredlilikle söylemek gerekirse, seçim bölgelerimize oy avcılığı için yapılan yatırımlardır veya bu projeleri planlayan bürokratların inisiyatiflerini ortaya koyamamalarıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir tarım ülkesi olan Türkiyemizde, çiftçilerimizin dünya standartlarına göre üretilen yetiştirebilmesi için, ürünün ihtiyacı olan suyun ölçülerek verilmesi gerekmektedir. Bunun için de, ekonomik olan, iklimin kuru ve sıcaklığına bağlı olarak suda buharlaşma yapan, arazi kaybına neden olan, çiftçinin, arazisine ulaşabilmesi için kilometrelerce yolu dolaşmak zorunda bırakan, bakım gerektiren, çok fazla sayıda yapılan yerüstü sanat yapılarıyla çevreyi bozan ve kirleten, dış etkilerden kolayca zarar gören, bakım eksikleri ve arızaların zamanında yapılmaması nedeniyle bazı durumlarda şebekenin yüzde 50'si kullanılmaz duruma gelen açık sulama sisteminden, yani, beton kaplamalı trapez kanallı sistemden mutlaka vazgeçilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sulama sistemlerimizin 1999 yılı birim fiyatları hakkında sizlere bilgi vermek istiyorum. Hektar başına beton kaplamalı trapez kanallı sistem 950 milyon TL, kanaletli sistem 1 milyar 25 milyon TL, alçak basınçlı borulu sistem 1 milyar 200 milyon TL, orta basınçlı sistem 1 milyar 300 milyon TL, yüksek basınçlı sistem 1 milyar 950 milyon TL. Bir örnekle bu konuyu irdeleyelim:

Doğu Iğdır üçüncü kısım inşaatının, 1 hektar, yani, 10 000 metrekare alanın sulanması için harcanan miktar, 1999 birim fiyatlarıyla, 1,05 milyar TL'dir. İlgili sahada tekrar rehabilitasyon inşaatı gerekmiş ve 1999 birim fiyatlarıyla 1 hektara 1,5 milyar harcanacak şekilde ihale edilmiş olup, hâlâ inşaatı devam etmektedir.

Sonuç olarak, açık sulama sistemi için 25 yıl zarfında 1 hektar alanın sulanması için 2 milyar 550 milyon TL harcanacaktır. Doğu Iğdır üçüncü kısım sulama inşaatını orta basınçlı borulu sistemle yapmış olsaydık, 1 hektarın maliyeti 1,3 milyar TL olacaktı.

Yine, açık kanal sistemle yapılan Isparta-Atabey Ovası sulaması yaklaşık 25 yıl önce işletmeye açılmıştır ve 14 hektar alanın sulanması projelendirilmiştir; fakat, 4 000 hektarlık alan elma ağaçlarıyla donanmıştır. Bu kısma, açık kanal sisteminin gereği olarak su verilememiş ve sulama şebekeleri tahrip olmuştur. Aynı sahanın yenileme ikmal inşaatları da hâlâ devam etmektedir.

Sonuç olarak, açık kanallı sulama sisteminden ve gevrek, kırılğan olan betonarme bütz, asbest çimentolu boru, cam takviyeli boru ve birleştirmelerinden manşon ve plastik conta gerektiren boru malzemelerinin kullanıldığı borulu sulama sistemlerinden acil olarak vazgeçilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Zorlu, son konuşmacı arkadaşımıza sadece 5 dakika süre kaldı, onu size hatırlatıyorum.

MUSTAFA ZORLU (Devamla) – Bağlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MUSTAFA ZORLU (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her türlü zemin hareketlerine uyum gösterebilen ve ekonomik olan polietilen, yani, PE 100 borulu sisteme, mutlaka, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüzün geçmesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasetten ve baskıdan arınmış şekilde Türk Milletinin ve Türk Devletinin menfaatları gözetilerek, kısacası, Allah rızası için proje çalışmalarını yapılarak

ihale edilmeli, Hidroelektrik santrallerinin yap-işlet-devret modeliyle yapılmasının sağlanması en büyük arzumuzdur. Ancak bu şekilde, 2000'li yıllarda, ülke tarımı, hızla gelişmekte olan dünya ülkeleriyle rekabet edebilecektir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün 2000 yılı bütçesinin hayırlı olması dileğiyle Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına son söz, Giresun Milletvekili Sayın Mustafa Yaman'ın.

Buyurun Sayın Yaman. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA YAMAN (Giresun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; televizyonları başında bizleri izleyen vatandaşlarımı ve Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz 2000 yılı bütçe tasarımda yer alan Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü bütçesine dair konuşmak üzere, şahsım ve Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Petrol Ofisi, ülkemiz savunması açısından stratejik bir kuruluş olduğu ve bu çok değerli kuruluş, gerek Körfez Savaşı sırasında gerekse depremlerde kurduğu gezici istasyonlarla yaptığı hizmette ne derece önemli olduğunu ispatlamıştır.

Hafızamızı yoklayın; Körfez krizinde tüm yerli ve yabancı petrol şirketleri ve yabancıları ait ATAŞ Rafinerisi, güvenlik gerekçesiyle üretim ve satışı durdurarak, bir nevi gizli ambargo uygulamıştır; ancak, bu güzide kuruluşumuz çift vardiya sistemine geçerek, ülkemizi akaryakıtsız bırakmamaya çalışmıştır.

Birkaç genel müdürlükten oluşan petrol sektörü -Petrol Ofisi- bugün askerî amaçlı boru hattı ve akaryakıt tesislerinin işletme, bakım ve korunması görevlerini yerine getirmektedir. Bu kuruluşumuz, yeterli kâr getirmediğinden, diğer şirketlerin itibar etmediği, özellikle Doğu, Güneydoğu, Doğu Karadeniz Bölgeleri ile kırsal kesimlerin akaryakıt ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktadır.

Petrol, uzun yıllardan bu yana, Türkiye'nin maden ithalatında en önemli yeri tutan ve gelecek yıllarda da bu önemini koruması beklenen bir enerji kaynağıdır. Söz konusu bu enerji kaynağının ülkemizdeki azlığı göz önüne alınırsa, vakit kaybedilmeden, ülkemizde yerüstüne çıkarılmamış bulunan bu enerjinin ortaya çıkarılması için gereken altyapı oluşturulmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günümüzün en önemli sorunlarından birisi enerji yetersizliğidir. Ülkemiz gibi kalkınmakta olan ülkelerde, enerji, önemini hissettirmiş ve hızla pahalılaşan üretim faktörleri arasına girmiştir. Ekonomik ve sosyal yaşamımızın temel girdileri arasında yerini alan ve sanayileşme sürecinde olan ülkemizdeki enerji yetersizliği dikkatimizi bu yöne çekmelidir.

Daha önceki yıllarda, enerji üretiminin talep artışlarından az olması nedeniyle, ortaya çıkan açığın ithalatta kapatılması yoluna gidilmiş ve halen de zorunlu olarak gidilmektedir. İthal edilerek giderilmeye çalışılan bu enerji açığı, ithalatımızın yüzde 40'ına ulaşmıştır.

Hızla kalkınan ülkemizin gelecek yıllarda enerji ihtiyacının bugünkünden çok daha fazla olacağı göz önüne alınırsa, vakit kaybetmeden ve ülkemizin üzerindeki bu ağır yükü kaldırmak ve hafifletebilmek yönünde tedbirler alınmalıdır.

Dünyada petrol ve doğalgaz rezervlerinin sınırlı olması, nükleer enerjinin de ne kadar gerekli olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.

Bugün, hızla büyüyen elektrik enerjisi talebi, son aylarda kısıntıya gidilerek çözülmeye çalışıldıysa da, sıkıntı giderilmiş değildir. Kalkınmış olan devletlerin çoğunda bulunan nükleer tesisler artık ülkemizde de kurularak, enerji açığının kapatılması zamanının çoktan gelip geçtiğini bilmeliyiz.

Gelişmiş olan Batılı toplumlar, enerji tüketimi açısından doygunluğa ulaşmıştır. Bu nedenle, yeni santral yapımları neredeyse yok gibidir. Oysa, Türkiye ekonomisini büyütebilmek için, mevcut üretim süreçlerine yenilerini eklemek zorundadır.

Sayın milletvekilleri, gelişmiş ülkelerdeki nükleer santrallerin ürettikleri yıllık enerjinin, ülke enerji toplamı içindeki payı şu şekildedir: Amerika Birleşik Devletlerinde 109 adet tesis olup, ülkeye enerjisinin yüzde 21'ini; Almanya'da 21 adet olup, yüzde 29,7'sini; Fransa'da 57 adet olup, yüzde 77,7'sini; İngiltere'de 35 adet olup, yüzde 20,3'ünü; Japonya'da 48 adet olup, yüzde 30,9'unu; Kanada'da 22 adet olup, yüzde 17,3'ünü; Rusya'da ise 29 adet olup, yüzde 12,5'ini karşılamaktadır.

Dünyadaki toplam nükleer enerji tesislerinde üretilen enerji 2,7 trilyon kilovat/saatir. Bu durumda, fuel-oil tasarrufu yılda 652,8 milyon ton, hampetrol tasarrufu 1,6 milyar ton, taşkömürü tasarrufu 1,1 milyon ton ve linyit tasarrufu ise 2 milyon tondur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yaman, lütfen tamamılsanız çok memnun olurum.

Buyurun.

MUSTAFA YAMAN (Devamla) – Nükleer enerji yüzde yüz güvenli ve çevresel açıdan risksiz bir alternatif değildir; kömür ve benzeri alternatiflerin yanında kötünün en iyisidir. Onun için, bu enerjiyi kullanmamalıyım demek yerine, radyoaktif atıkların çevre riskini nasıl en aza indirebiliriz gibi konuları araştırmakta veya tartışmakta fayda olacağı düşüncesindeyiz. Aksi halde, 2000 yılı su istiflerini şimdiden kullanan Türkiye'nin ekonomisi küçülürken, aynı zamanda daha da derin karanlığa gömüleceği bir gerçektir.

Stratejik bir geçiş ülkesi olan Türkiye, Ortadoğu, Orta Asya ve Kafkasya bölgesindeki enerji kaynakları açısından büyük enerji pazarı olma yolunda epey mesafeler almıştır. Bu konuda imzalanın Bakü-Ceyhan Hampetrol Boru Hattı Projesi gibi mega projelerin, Kafkas ülkeleriyle birlikte net politikalar üretilerek, enerjinin, ülkemize daha sağlıklı ve güvenli bir şekilde gelişi sağlanmalıdır.

Bu gibi projelerin hayata geçirilmesiyle, İstanbul Boğazında neredeyse her ay meydana gelen ve her defasında ucuz alatılan tanker kazaları olmayacak, İstanbul'un ve boğazın o güzelliği emniyet altına alınmış olacaktır.

Bu konuda, ülkemiz, Türkî cumhuriyetlerindeki büyük enerji rezervlerinin Batı'daki pazarlara ulaştırılmasında, tarihi bir misyon yüklenmiştir. Toprağın altında bulunan enerji, Türkiye üzerinden Batı'ya ulaşacak ve böylece, bölgeye ekonomik ve siyasî anlamda büyük bir canlılık getirmiş olacaktır.

Ülkemizde enerji ihtiyacı, kalkınmamızla beraber, her geçen gün hızlı bir şekilde artmakta ve mevcut kullanılabilir kaynaklarımızla da bu talebe karşılık verememekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sonuç olarak, az sayıda bulunan bu gibi kuruluşlarımızın özelleştirilmesinde, kuruluşun mal varlıkları, oluşturulacak bir komisyon tarafından reel bir şekilde araştırılmalı ve komisyonun vereceği bilgiler doğrultusunda, gerçek değer üzerinden özelleştirme yapılmalıdır.

Türk Milletinin dışından tırnağından artırarak ödediği vergilerle bugüne kadar gelen bu ve bu gibi kuruluşların satılmasında, daha önceki yıllarda basına da yansıyan birtakım şaibelerin olmaması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaman.

MUSTAFA YAMAN (Devamla) ...asılı veya asılsız bu şaibelerin milletimizi olumsuz yönde etkilememesi için daha dikkatli olunmalıdır. Hepimizin malı olan bu kârlı kuruluşları yok pahasına elden çıkarmamamız gerektiğini düşünüyoruz. Aynı zamanda, öngörülen özelleştirme tutarları, mutlaka yılı içinde yapılmalı ve hedef tutturulmalıdır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, biraz önce, Anavatan Partisi sözcüsü Sayın Cengiz Altınkaya, adıma atıf yapmak suretiyle, bir değerlendirme yaptı; müsaade ederseniz, yerimden, bu konuda bir açıklama yapma ihtiyacını duyuyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bedük.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ulusal ve uluslararası ihale sisteminde, kapalı usul, açık usul ve isim çağırma suretiyle tespit edilmiş olan, belli şartları olan ihale usulleri vardır. Biz de, TEAŞ veya benzeri birkısım kurumların, özellikle enerji ihtiyacını da dikkate almak suretiyle, bir teklif verdik; doğrudur. Bu teklifimiz, özellikle kapalı teklif, belli istekler arasında kapalı teklif ve pazarlık usullerinden herhangi bir tanesinin tercih edilebileceğini amirdir. Biz, bu teklifi, TEAŞ'ın, ülkenin, özellikle enerji ihtiyacını süratle karşılama adına yönelik olmak üzere, bir tercih yapma imkânını sağlama açısından vermiştik ve o sebeple, bu teklifimizi yapmıştık. Ancak, hemen daha sonraki açıklamalarımızda, bir taraftan Devlet Planlama Teşkilatının görüşleri, bir taraftan yapılabirlik şartları ve diğer şartların da aranması hususunda diğer fıkralarda açıklamalarımız var. O kısmı dikkate almadan, sadece, TEAŞ istediği gibi hareket eder şeklindeki bir anlayış doğru değildir, bir.

İkincisi; bu teklifle, hiçbir zaman, o kurulun veya o kurumun veya o kurumun başındakinin, istediği dayatmayla, istediğine veya yandaşına veya birkısım grup veya kişilere, ben istediğim ihaleyi veririm anlamı çıkmaz.

Bunu açıklamak istedim, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim Sayın Bedük.

Gruplar adına son söz, Demokratik Sol Parti Grubu adına, Manisa Milletvekili Sayın Cihan Yazar'ın.

Buyurun Sayın Yazar. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA M. CİHAN YAZAR (Manisa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçişleri Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarımızın 2000 yılı bütçesi üzerinde, Demokratik Sol Parti Grubunun görüş ve düşüncelerini arz ve ifade etmek üzere, söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

İçişleri Bakanlığı, yurdun içgüvenliğinin ve asayişinin sağlanması, kamu düzeninin korunması, mahalli idarelere yön verici yeni düzenlemelerin yapılması, kaçakçılığın men ve takibi, yurt sat-

hında sivil savunma ile devlet ve toplum hayatımız bakımından önem arz eden görevleri yerine getirmekle yükümlü bir bakanlıktır. Bakanlığımız, Anayasaya, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışına, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık, temel hak ve özgürlüklere saygı ilkelerini esas alarak hizmet yarısını sürdüren bir bakanlığımızdır.

Değerli milletvekilleri, devletimiz, tam onaltı yıldır, terör belasıyla amansız bir mücadele vermektedir. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti, kararlı tutumu neticesinde, teröristbaşı Abdullah Öcalan'ı yakalayarak, bağımsız Türk adaletine teslim etmiştir. Güvenlik güçlerimiz, vatanın bölünmez bütünlüğü, hukukun üstünlüğü, insan hak ve özgürlüklerine saygı esasına bağlı kalarak, amansız bir mücadele sergilemiştir. Bu inanç sonucu, terör, biçimi ve teröre sağlanan destek ne olursa olsun, sonuçta devletin sarsılmaz gücü karşısında yok olmaya başlamıştır. Örgüt, büyük sıkıntılar içine girmiş ve dağılmaya başlamıştır. 1 Ocak - 16 Kasım 1999 tarihleri arasında ülke genelinde terör olaylarının istatistiği şöyledir:

Subay, assubay, erbaş, er ve geçici köy korucuları olmak üzere; şehit sayımız 216, yaralı sayımız 754'tür. Hayatını kaybeden vatandaş sayımız 134, yaralı sayımız ise 387'dir. Bu arada 899 terörist ölü ele geçirilmiş, yaralı örgüt mensubu sayısı ise 152'dir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; güvenlik güçlerimizin sürdürdüğü bu amansız mücadelenin elbette ağır bir bedeli vardır. Bu bedel, maddi kaynaklardan öteye, kaybettiğimiz aziz şehitlerimizdir. Kalplerimizde yaşattığımız aziz şehitlerimize, terörist saldırılarda hayatını kaybeden vatandaşlarımıza tanrıdan rahmet, gazilerimize acil şifalar diliyoruz.

Terörle mücadeledeki başarıya ekonomik, sosyal ve eğitim amaçlı çalışmalar sonucunda varılacağına inanıyoruz. Bilhassa yöre halkının yaşam düzeyinin yükselmesi için alınan 193 sayılı Teşvik Tedbirlerinin, eğitimde başlatılan büyük hamlenin en kısa zamanda bizi başarıya götüreceğine olan inancımız tamdır.

Terörle birlikte ele alınması gereken uyuşturucu konusuna gelince: "Altın Hilal" bölgesinden; yani, Pakistan ve Afganistan'dan Avrupa'ya, Türkiye ve İran üzerinden taşınan uyuşturucunun ancak çok küçük bir bölümü yakalanabilmektedir. Uyuşturucuyu tahrir eden en önemli faktörlerden biri, terördür. Çünkü, terör, parasal ihtiyaçlarından büyük bir bölümünü uyuşturucu ticaretinden elde etmektedir. Dünyada uyuşturucu ticaretinde dönen para miktarı ise 500 milyar dolar civarındadır. Kahraman güvenlik güçlerimiz, PKK'nın ana beslenme damarlarından olan uyuşturucu madde kaçakçılığını önlemekte üstün bir başarı sağlamıştır.

Emniyet güçlerimiz, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, İtalya, İngiltere, Romanya, Rusya gibi güçlü ülkelerle işbirliği yaparak, operasyonlarda önemli ölçüde uyuşturucuyu ele geçirmiştir. Narkotik suçlar polis bölge istatistik sonuçlarına göre 1.1.1999 - 11.11.1999 tarihleri arasında 3 466 kilogram toz esrar, 4 kilogram plaka esrar, 2 121 kilogram eroin, 228 kilogram bazmorfin, 197 kilo afyon, 8 kilogram kokain, 23 523 kilogram asitanhidrit, 44 567 adet sentetik ecza, 1 milyon 749 bin 305 adet Koptagon, 11 305 adet Extacy, 34 090 adet Metadon ele geçirilmiştir. Toplam 5 032 sanık adli mercilere sevk edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ülkemiz, bu yıl, iki büyük deprem felaketi yaşamıştır. Bu büyük felaketlerden alınan dersler ışığında, sivil savunma, kurtarma ve ilk yardım hizmetlerinin çağdaş bir anlayışla yeniden örgütlenme çalışmalarına hız verilmiştir. Afetlerde kurtarma ve yardım hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla 11 ilde 120'şer kadrolu personelden oluşan çağdaş araç ve gereçlerle donatılmış, sivil savunma birliklerinin kurulması Bakanlar Kurulumuzca kabul edilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, mahalli idareler konusunda Demokratik Sol Parti, güçlü, katılımcı, demokratik, özerk, şeffaf bir anlayışla 2000'li yıllara girmek istemektedir. Bilhassa 3 215 yerleşim biriminde ülkemize hizmet veren belediyelerimizin güçlendirilmesi en büyük hedefi-

mizdir. Bu amaçla, genel bütçe gelirlerinden sağlanan belediye hisselerinin artırılması, belediye gelirlerinin artırılması, Motorlu Taşıtlı Vergisinin belediyelere devredilmesi, Akaryakıt Fonunda yüzde 1 oranında belediyelere pay ayrılması, belediye fonlarının mutlaka kaldırılması, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunuyla belirlenen görevlerin, büyükşehirlerden başlamak üzere, belediyelere devredilmesi; 3194 sayılı İmar Kanununda yeni düzenlemeler getirilmesi; bilhassa, yaşadığımız deprem felaketinden sonra, İmar Kanununda ve inşaat ruhsatlarında kesin ve kalıcı tedbirlerin alınması; tarım arazilerinin imara açılmasının kesinlikle önlenmesi; il gelişim planlarının hazırlanması ve onayının, mutlaka Bayındırlık Bakanlığı tarafından yapılması en büyük hedeflerimizdir. 36 000 yerleşim biriminde, nüfusumuzun büyük bölümüne hizmet veren köylerimiz için, köylere hizmet götürme birliklerinin kurulması ve 3200 sayılı genel bütçe gelirlerinden köylerimize yüzde 1 pay ayrılmasını önermekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, Yüce Heyetinizi, Partim ve şahsım adına saygılarımla selamlıyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yazar.

Demokratik Sol Parti Grubu adına ikinci söz, Ordu Milletvekili Sayın Fehmi Konyalı'nın Buyurun Sayın Konyalı.

DSP GRUBU ADINA HASAN FEHİMİ KONYALI (Ordu) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Demokratik Sol Partinin, İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerindeki görüş ve düşüncelerini size arz etmek üzere huzurlarınızda bulunmaktayım; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi ve televizyonları başında bizi izleyen değerli yurttaşlarımızı en içten saygılarla selamlıyorum.

İçişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde görüşmeye başlarken, yurdun bütünlüğü, ulusun birliği için aziz canlarını feda eden değerli şehitlerimizi rahmetle anıyorum, değerli tüm kamu görevlilerini rahmetle anıyorum, şehit düşen bütün yurttaşlarımızı rahmetle anıyorum ve bu arada, yine İçişleri Bakanlığının fonksiyonu içine giren- doğal afetten dolayı hayatlarını yitiren vatandaşlarımızı rahmetle anıyorum, sağ kalanlar ile gazilere de esenlikler diliyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı bakanlık bütçesinin yüzde 56,5, Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinin yüzde 62, Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinin yüzde 64 ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçesinin de yüzde 109 artış kaydettiği, toplam bütçenin 1 katrilyon 846 trilyon 75 milyar olarak, genel bütçenin yüzde 4'ünü oluşturduğunu ifade etmek istiyorum.

Tabiatıyla, bunca önemli, bunca fonksiyonel bir bakanlık için bu yeter midir, mükemmeli midir; hayır, ama, ülkenin içinde bulunduğu bu sıkıntılarda, verilebilecek olan en iyisidir diye düşünülüyor.

Değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığının -değerli konuşmacılarımız ayrıntılarıyla ifade ettiler, ama, bir kez daha, belleklerinizi yenilemek için söylüyorum- Teşkilat Yasasındaki fonksiyonlara göz atmamız gerektiğini düşünüyorum.

İçişleri Bakanlığı, Teşkilat Kanununda, üç grupta ifade ediliyor; birinci grupta, ana hizmet birimleri, denetim danışma birimleri, yardımcı hizmet birimleri vardır. Bunlar, Bakanlığın genel siyasetini, mülki idare birimlerinin düzenlenmesini, nüfus ve vatandaşlık işlemlerinin tespit ve hareketini ve doğal afetlerde, savaşlarda, kurtarma, tahliye hizmetlerini gören sivil savunma örgütleri, artı, Bakanlığa amir ve memur yetiştiren birimlerden oluşur.

İkinci grupta, bağlı kuruluşlardan, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı vardır.

Üçüncü grupta ise, taşra teşkilatı bulunmaktadır. Biraz sonra arz edeceğim gibi, yurdun ve ulusun genel güvenliğini, İçişleri Bakanlığı, bu bağlı kuruluşları vasıtasıyla sağlar.

Bu arada, değerli konuşmacılar, ayrıntıya girdiği ve zaman kısıtlaması da olduğu için ayrıntıya girmiyorum; ancak, 158 000'i bulan polis teşkilatımızın durumu -bunun içerisinde 15 000'i aşkın trafik görevlisi ve 6 000'i aşkın özel harekât timlerini dahil ediyoruz- tabiiyatıyla çok güzel ifade edildi ki, dünya standartlarının çok çok altındadır.

Jandarma ve Sahil Güvenlik birimlerimiz, bilindiği gibi, askerî eğitim düzeniyle kurulmaları nedeniyle, belli bir askerî statü içerisinde görev ifa ederler; ancak, bütün bütçe görüşmelerinde, siyasi otoritenin görev verdiği polis masaya yatırılır.

Bu iki kuruluşumuz, polis ve jandarma, birbuçuk asrı aşan bir zamandır, büyük özveriyle kırsal kesimde ve kentte hizmet veren güzide kuruluşlardır. Sahil Güvenlikle birlikte bu üç kuruluşumuz, 8 330 kilometrelik sahil, 2 875 kilometrelik sınır içerisinde ve 776 000 kilometrekarelik bir ülke alanında, yaz kış, gece gündüz demeden, büyük bir özveriyle hizmet sunar.

Polisin çok hassas görevleri vardır; ama, daha dün, biz, ilkökul mezunu yurttaşımıza polislik görevi verdik, kültür düzeyi biraz geliştikçe, ortaokul mezununa verdik, bugün ise lise mezunu vatandaşlarımıza polislik görevi veriyoruz, polis üniforması giydürüyoruz ve bu lise mezunu vatandaşlarımızı da, sadece birkaç aylık bir eğitimden sonra görevlendiriyoruz; ama, takdir edersiniz ki, bir semestre boyunca verilen eğitim, artık 2000 yılına giren Türkiye için yetersiz kalmaktadır. O nedenle, daha önceki görüşmemizde de ifade ettiğimiz gibi, çıtayı yükseltmeli ve polisi, askerî okullara benzer ve paralel eğitim kurumlarında yetiştirmeliyiz. Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum; göreve gelir gelmez, polisle ilgili iki yıllık yüksekökol taslağını İçişleri Komisyonuna gönderdiler ve biz onu gördük.

Bir diğer önemli husus, polisimizin, polis amirlerinin -hükümetimizin de seslendirdiği gibi- artık bir konsey vasıtasıyla atanmış olmaları, en azından inhalarının o şekilde yapıyor olması olumlu bir gelişmedir.

Taşra teşkilatına gelince; taşra teşkilatında polis müdürlükleri, emniyet müdürlükleri, jandarma alay komutanlıkları, sivil savunma örgütleri, nüfus ve vatandaşlık birimleri var; artı, bütün 34 bakanlığın kuruluşu var ve bunların başında mülki idare amirleri olan vali ve kaymakamlar var. İşte, İçişleri Bakanlığını diğer bakanlıklardan ayıran en önemli kıstas bence budur; çünkü, İçişleri Bakanlığının, bu teşkilatları vasıtasıyla, bütün bakanlıkların omuzları üzerinde eli vardır. Bu nedenle, diyorum ki, valilerin benzer bir şekilde siyasetten arındırılması bakımından, bir konsey vasıtasıyla, hükümete iki misli adayla inha edilmesi; kaymakam adaylarımızın da, genişletilmiş bir kurul tarafından saptanması; ama, her halükârda da potansiyel vali adaylarımız içinde birinci sınıf mülki idare amirliğinin ihdası gerektiğini düşünüyorum.

Hentüz sözün başındayım; ama, işaretler alıyorum, zaman çok kısıtlı. Tabiiyatıyla, İçişleri Bakanlığı içerisinde otuzbeş yılı geçmiş bir arkadaşımız olarak, bunlar, benim birkaç gün konuşabileceğim bir konu; ama, bitirmek zorundayım.

Bütçenin, Bakanlığımıza ve ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum, hepinizi en içten saygılarımla selamlıyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Ziya Aktaş; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA A. ZIYA AKTAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli üyeler, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2000 yılı bütçesi üzerinde Demokratik Sol Parti Grubu adına görüş

ve düşüncelerimizi sunabilmek amacıyla huzurunuzdayım; hepinize ve bu arada, bizi izleyen halkımıza, basınımızın değerli mensuplarına, bu vesileyle sevgiler ve saygılar sunarım.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının, Devlet Su İşleri ve Petrol İşleri Genel Müdürlükleri dışındaki bağlı ve ilgili kuruluşları ile ana hizmet birimlerinin bütçeleri üzerindeki görüşlerime maddenciliğimizle başlamak istiyorum.

Arkadaşlar, eminim bana katılacaksınız, ülkemizin doğal kaynaklarını ve özellikle madenlerimizi yeterince değerlendirmeden, kalkınmamızı da yeterince sağlayamayız. Ülkemizin madencilik sektörünün gelişmesi ve güçlenmesi için hükümetimizin gerekenleri en kısa zamanda ve hızla yapması gerekir; çünkü, kaybedilmekte olan sadece döviz değil, işçilerimiz ve ailelerinin iştiridir ve aşırıdır.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin geleceği için diğer boru hatları yanında, özellikle iki boru hattı, Hazar geçişli Türkmenistan-Türkiye doğalgaz boru hattı ve Bakü-Ceyhan hampetrol boru hattı, hem Türkiye hem de tüm dünya için büyük önem taşımaktadır. Türkiye, nasıl "GAP" adlı bir rüya projeyi gerçekleştirme yönünde önemli adımlar atarak, sadece enerji değil, sulama ve taşkın önleme işlemleriyle halkımıza yeni iş ve aş verebilecek bir kaynak yaratabilmişse, kanımca, öntümüzdeki bir yeni rüya proje de, bu iki boru hattının oluşturduğu projedir. Bu projeye, tarihi İpek Yolu, enerji yolu olarak yeniden canlanacak; böylece, Ortaasya ve Kafkaslardaki tarih ve kültür birliğimiz olan kardeş ülkelerin Avrupa'ya ve tüm dünyaya Anadolu üzerinden açılmaları mümkün olacaktır. Bu ise, o ülkelerdeki kardeşlerimiz kadar, bizim insanımıza da iş ve aş yaratacaktır.

Bakü-Ceyhan Hampetrol Boru Hattı Projesinde, 1998 yılında yapılan çalışmalarda öngörülen iki anlaşma -Ülkelerarası Anlaşma ve Geçiş Ülkeler Anlaşması- vardı. Bu anlaşmalara ek olarak, 19 Nisan 1999 tarihli -yani 56 ncı hükümet döneminde- İstanbul Protokolüyle iki anlaşma daha -Anahtar Teslimi Anlaşması ve Garantiler Anlaşmasının- taraflarca tanımlanmıştır.

Kasım ayında İstanbul'da yapılan AGİT zirvesinden sonra, Ülkelerarası Anlaşma İmzalanmış; Geçiş Ülkeleri Anlaşması, Garanti Anlaşması ve Anahtar Teslimi Anlaşması paraf edilmiştir. Ülkelerarası Anlaşmanın, imzalayan ülkelerin Meclislerinde onaylanmasından sonra, paraf edilen anlaşmaların imzalanması mümkün olacaktır. Bu nedenle, bu onay işleminin hızlandırılması projenin de hızlandırılmasını sağlayacaktır.

Yine, 1998 yılında yapılan çalışmaların ardından, Hazar geçişli boru hattıyla Türkmenistan'dan doğalgaz alımını öngören projenin çerçeve anlaşması 12 Mart 1999 günü, alım-satım anlaşması da 21 Mayıs 1999 günü, yine 56 ncı hükümet döneminde, Aşkabat'ta, Türkiye ve Türkmenistan arasında imzalanmıştır.

Hazar geçişiyle ilgili bir uzlaşma anlaşması da AGİT toplantısı sonrası, İstanbul'da, Azerbaycan ve Türkmenistan arasında imzalanmıştır. Bu projenin de hızlandırılması için, Türkiye, elinden geleni yapmalıdır. Zira, bu proje, sadece Türkmenistan'ın değil, Türkiye'nin de yararındadır. Doğalgaz boru hatları konusunda, diğer anlaşmalar da hâlâ geçerli olmakla beraber, önceliğin Hazar geçişli Türkmen doğalgazına verilmesinin, sadece Türkiye-Türkmenistan değil, başta Azerbaycan ve Kazakistan olmak üzere, tüm diğer bölge ülkelerinin ve hür dünyanın yararına olacağına inanıyoruz.

Değerli üyeler, nükleer santral ihalesinin 1999 yılı bitmeden, fiyat ve ödeme koşulları yanında, en güncel ve üstün teknolojiyi gözeterek, yakıt ve atık güvenceleri, bakım onarım ve eğitim desteği yanında, gerekli güvenlik ve çevre önlemlerini de alarak ve gözeterek bitirilmesi, ülkemizin ve halkımızın çıkarına olacaktır. İhalenin bu ay sonuna kadar sonuçlanması yönündeki hükümet kararını kutluyor; ülkemize hayırlı olmasını diliyoruz.

Arkadaşlarım, konu, sadece enerji üretimi değildir; çünkü, 2000'li yıllarla beraber, insanlığın gireceği bilgi çağında teknoloji de büyük önem kazanmakta, şimdiden bilgi ve teknoloji, çoğu kez, beraberce ele alınmaktadır. Bilgi teknolojisi, gen teknolojisi, bioteknoloji, deprem teknolojisi gibi yeni teknolojiler yanında, nükleer teknoloji de önemlidir.

"Katu yakıt" dediğimiz kömür ve linyitle beraber, doğalgaz ve nükleer yakıt yanında, su enerjisi, rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi ve bioenerji gibi yenilenebilir ve çevre dostu enerjilerden de öğeldiğince yararlanabileceğimize inanıyoruz; ancak, ne yazık ki, bu tür enerji kaynakları, potansiyel olarak, ülkemizin ihtiyacının tümünü karşılamaktan çok uzaktır.

Elektrik tüketiminin 1998 yılı sektörel dağılımına baktığımızda, Türkiye'de, elektriğin yüzde 52'sinin sanayide, yüzde 23'ünün konutlarda, yüzde 21'inin hizmetler sektörü dediğimiz turizm, resmî daireler, hastaneler gibi kurumlarda, yüzde 3'ünün tarımda ve yüzde 1'inin de ulaşım ve haberleşme sektöründe kullanıldığını görüyoruz.

Bütün kullanım alanlarında tasarrufa riayet edilmelidir. Nitekim, Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü, bu konuda, sürekli ve düzenli çalışmalar yapmaktadır. Konunun, ev hanımlarımızın çamaşır makinelerini hangi saatlerde kullanmaları gerektiğinin çok daha ötesinde önemi ve değeri olduğunu düşünüyorum.

BOTAŞ'ın, dağıtım işini zamanla özel sektöre bırakarak, alım ve iletimiyle ilgili temel işlevlerini sürdürmesinin daha uygun olacağına inanıyoruz. Bunun dışında, yapılmak istenildiği bilgisini aldığımız bazı başka yapılanmaların, kurumun etkinliğine, başarısına ve ülkemize zarar vereceğine inanıyoruz.

Türkiye Petrolleri, geçmişte yapılan bazı hatalardan ders alınarak, yeni bir şevk ve ruhla, yurtiçi ve yurtdışı arama ve üretme faaliyetlerine devam etmelidir.

Elektrik enerjisi alanında düzenleyici kurum uygulaması bir an önce başlatılmalıdır. Bunun için gereken yasal ve kurumsal altyapı en kısa zamanda oluşturulmalıdır.

Enerji alanında, ülke düzeyindeki ihtiyaç ve yatırımların, hem süre hem de bütçe büyüklükleri, iyi bir planlama çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Var olduğu halde WASP gibi bilgisayar destekli modellerin işletilmemesi yahut işletilmesi; ama, sonuçlarına uyulmaması, ülke kaynakları açısından bir kayıptır.

Enerji planı, sadece Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını değil, enerjinin ülkemizdeki tüm sosyal ve ekonomik hayatı etkilemesi nedeniyle, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığını da çok yakından ilgilendirmelidir.

BAŞKAN – Sayın Aktaş, son konuşmacı arkadaşınıza sadece 5 dakika süre kaldı...

A. ZİYA AKTAŞ (Devamla) – Sayın Başkanım, benden önce konuşan arkadaşım su bardağını devirdiği için zaman kaybettik...

BAŞKAN – O zaman, Sayın Karahan hiç konuşamayacak efendim...

A. ZİYA AKTAŞ (Devamla) – Lütfen, arkadaşına biraz süre ekler misiniz.

Bitireceğim efendim; teşekkür ederim.

Enerjinin ülkemizdeki önemi nedeniyle, az önce de söylemiştim, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığını, Bakanlık ve Devlet Planlama Müsteşarlığı arasında sürekli bir bilgi ve veri alışverişinin ve aslında, plana bakanlık tarafından da uyulmasının çok önemli olduğunu düşünülüyor. Konu, sadece bir bakanlığa, hele hele, bakan dahi olsa tek bir kişiye bırakılamayacak kadar önemli bir konudur.

Sayın Altunkaya, az önceki konuşmasında bir başarıdan bahsetti. Başarının ölçütünü bilemiyoruz; ancak, Demokratik Sol Partinin Genel Başkanı ve Başbakanımız Sayın Ecevit'in bize en önemli öğütü, devlet işlerinde ülkemiz çıkarının ve halkımız yararının, tüm diğer çıkar ve yararların önünde ve başında tutulmasıdır. Sayın Ecevit'in Başbakan olduğu bir hükümetteki tüm bakanlarımızın da, aynı ilke doğrultusunda çaba göstereceğini umuyor ve bekliyoruz.

Bu görüş ve düşüncelerle, 2000 yılı bütçesinin ve yeni yılın, ülkemize, halkımıza, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza ve mensuplarına hayırlı olmasını diler, hepinize sevgi ve saygılar sunarım. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aktaş.

Demokratik Sol Parti Grubu adına son konuşmacı, Balıkesir Milletvekili Sayın Güven Karahan.

Buyurun Sayın Karahan. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Devlet Su İşleri ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesi üzerinde Demokratik Sol Parti Grubu adına görüşlerimi arz ederken, Yüce Meclisi ve televizyonları başında bizleri izlemekte olan değerli yurttaşlarımızı saygıyla selamlarım.

Devlet Su İşleri, 6200, 167 ve 1053 sayılı Kanunlarla kendisine verilmiş olan görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, ülkemizde, su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesiyle ilgili en etkin kuruluştur.

Dünya ve ülkemizdeki iklim değişiklikleri sürdüğü müddetçe, akarsularımızın gelecekte kit kaynaklar durumuna gelebileceği mutlaka göz önüne alınmalıdır. Bu nedenle, bu kaynakların kullanımında özenli olmamız ve çok hassas davranmamız gerekmektedir. Bunda, Türkiyemizin çıkarları açısından büyük yararlar bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri, su potansiyelimiz 205 milyar metreküp olarak hesaplanmıştır. Kamu kurum ve kuruluşlarının, geliştirdikleri projelerle, bu miktarın, bugün, ancak 39 milyar metreküptünl kullanabilmekteyiz. Kullanılabilir su kaynaklarımızın istenilen düzeyde olmamasının en büyük nedeni, yatırımlar için ayrılan ödeneklerin çok az olmasıdır. Örneğin, sulamayla ilgili, Devlet Su İşleri Yatırım ödeneklerinin tutarı, istenilenin ancak yüzde 10 - 12'si kadardır. Bu kadar az ödenekle, modern tarıma, kısa zamanda ulaşmamız mümkün değildir. Bu durum göz önüne alınarak, ödenekler mutlaka artırılmalıdır.

Sulama ya da enerji üretimi amaçlı barajlar, öncelik ya da kalkınma hedeflerine uygunluk sırasına göre yatırım programlarına, mutlaka yeterli ödeneklerle alınmalıdır. Devlet Su İşleri gibi, yatırımcı kurum ve kuruluşlar, yatırımlarını yalnız özel sektöre ihale ederek yapmamalıdır; kurumun kendi olanakları da, artık, harekete geçirilmelidir. Ayrıca, yap - işlet, yap - işlet - devret modelleri ve dış kredilerle yapılan yatırımlara ağırlık verilmelidir.

Hükümetlerarası protokollere bağlı olarak yapılmı sürdürülen projeler ve bu kapsamda olmak üzere, ülkemizin en büyük yatırımı olan GAP Projesi yatırımları hızlandırılmalı, Konya Ovası Projesine, en kısa zamanda başlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Devlet Su İşlerinin görevleriyle ilgili önemli sorunlarından birisi ihalelerdir. Hemen hemen her ihaleden sonra, belgeli veya belgesiz bir şekilde, kurum ve bürokratlar suçlanmaktadır. Bundan dolayı, ihalelerin açık ve şeffaf bir şekilde yapılmasının sağlanması gerekir. İhalelerde, olabildiğince davetiye usulünden kaçınmak gerekir. İhalelerin, tüm medya kuruluşları ve firma temsilcilerinin bulunduğu bir ortamda yapılması sağlanmalıdır.

Ayrıca, fazla zaman geçirilmeden, mütcahitlik karnelerinin meslekten olmayan kişilere devrinin önüne geçilmesi gerekmektedir.

Değerli arkadaşlarım, elektrik enerjisine olan talebin hızla artması nedeniyle, önceliğin, büyük kapasiteli hidroelektrik santrallara verilmesi doğru bir karardır; ancak, ülkemiz, dere ve çaylar açısından çok zengin bir konumdadır. Bu dere ve çaylar üzerinde, ilgili yerleşim yerleri ve çevresindeki yerleşim yerlerinin elektrik ihtiyacını karşılamak üzere, küçük hidroelektrik santralleri yapımı, artık, düşünce aşamasından uygulamaya geçirilmelidir.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğüyle ilgili görüşlerimizi de kısaca özetlersek: Bu Genel Müdürlüğümüz, hükümetlerce belirlenen petrol politikası, kalkınma planları ve millî güvenlik politikaları doğrultusunda, mevcut yasalar ile 6326 sayılı Petrol Kanunu ve bu kanunu değiştiren kanunlarla, akaryakıt faaliyetlerini düzenleyen 79 sayılı Kanuna dayanarak çıkarılan Bakanlar Kurulu kararları hükümlerini uygulamaktadır. 1954 yılında yürürlüğe giren 6326 sayılı Petrol Kanunu, aramadan tasfiyeye kadar, birçok alanı liberal esaslara göre düzenlemektedir. Petrol Kanunu, ayrıca, petrol faaliyetlerinin serbest piyasa düzeni içinde yürütülmesini kabul etmiştir. Petrol Kanunu kapsamına, petrol ürünleri ve doğalgaz da dahil olmak üzere, tüm dağıtım faaliyetlerinin alınmasını sağlayacak yasal düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, malî ve idarî özerkliğe sahip olmalı ve adı, petrol piyasası kurumuna dönüştürülmelidir.

Petrol Kanunundaki, aramadan dağıtıma kadar olan hizmetlerle ilgili bazı hükümler güncelleştirilmelidir.

Petrol Kanunundaki bazı teşvik ve vergilendirme hükümlerinin, güntümüz koşullarına uygun duruma getirilmesi sağlanmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle, 2000 yılı Devlet Su İşleri ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bütçelerinin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum. Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, herhalde, bundan sonra Sayın Karahan müdahale etmeyecektir; çünkü, kimse ona müdahale etmedi, sözleri son derece ciddi bir şekilde dinlendi.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gruplar adına konuşmalar, böylece, tamamlanmış bulunuyor.

Şimdi, şahsı adına, bütçenin içinde olmak üzere, Manisa Milletvekili Sayın Bülent Arınç... (FP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Arınç.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepimizi hürmetle selamlıyorum, hayırlı çalışmalar diliyorum.

İçişleri Bakanlığımızın bütçesi üzerinde şahsım adına lehte söz aldım. Özellikle bu konuda söz alma ihtiyacı hissettim; çünkü, Sayın Bakanımız, ciddi, dirayetli; güven veren bir kişiliğe sahip; mesleğin içinden geldi; kendisine hayırlı çalışmalarda başarılar diliyorum ve bu çalışmalar sonucunda, İçişleri Bakanlığının saygınlığının da artacağına inanıyorum.

Bu 10 dakikalık konuşma sürem içerisinde, uygulamada tespit edebildiğim bazı noksanlıkları ve yanlışlıkları arz etmek ve mukabil tekliflerimi bildirmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, 1998 yılından bu yana, 1999'un kasım ayı da dahil olmak üzere, Başkanlığın aldığı bir kararla genelgeler yayımlanıyor. Bu genelgelerde, rejim aleyhtarı irticaî faaliyet-

ler sebebiyle yapılması gereken hususlar bildiriliyor. Bunlardan, en son, Başbakanlığın genelgesi, 11 Kasım 1999 tarihli. Okumaya vaktim yok; ancak, kısaca bilgi vermek istiyorum.

Son yıllardaki rejim aleyhtarı irtica faaliyetleri sebebiyle, ayrıca kamu görevlilerine de birkısım görevler yükleniyor. İllerde emniyet komisyonları kuruluyor; bu emniyet komisyonlarının başkanlığını bir vali yardımcısının yapacağı, koordinasyon yapılacağı ve herkes hakkında bir takip ve fişlemede bulunulacağı, bunların suç duyurularının takip edileceği ve neticesinin alınacağı bildiriliyor.

Tabii, Türkiye, Anayasanın 2 nci maddesinde yazılı olduğu gibi, bir hukuk devletidir ve olmalıdır. Hatta, bir aşama daha ötesine geçerek, hukukun üstünlüğüne dayalı bir demokratik devlet olmalıdır. Vaktim yok; belki, Adalet Bakanlığı bülteni üzerinde de bu konuda konuşacağım; ancak, Başbakanlığın yaptığı bu işlemin hukuk devleti ilkelerine uygun olmadığını, bunun, ancak, totaliter sistemlerde görülebileceğini, böylesine fişleme ve takip işlemlerinin, insan haklarına ve kişilik haklarına aykırı olduğunu düşünüyorum.

Bir defa, evrensel hukuk prensipleri içerisinde ve Türk Ceza Kanunumuzda da, kanunsuz suç ve ceza olmayacağı bildiriliyor. Yani, suç, açıkça belli olmalıdır, muayyen olmalıdır, tarif edilmiştir, unsurları belli olmalıdır ve bunun karşılığında, cezasının da açıkça ne olacağı kanunlarda yazmalıdır.

Bundan evvelki görüşmelerde de, bazı arkadaşların, özellikle irtica adıyla, Türk Ceza Kanununda, hatta Anayasada ve diğer kanunlarda bir suç bulunmadığını belirtti; ancak, devletin dini temellere dayandırılmasını arzu etmek gibi veya dinin istismarı gibi bazı konuların irtica sayılabileceği söylendi. Halbuki, Ceza Kanunumuzun ana prensibi, suçun, açıkça ve unsurlarıyla tarif edilmesi ve bunun karşılığının ne olacağını, yine muayyen olmasıdır. Dolayısıyla, irtica gibi, tarifi ve unsurları belli olmayan sübjektif suçlamalarla hem vatandaşlar rahatsız ediliyor hem de kamu görevlileri suçlanıyorlar.

Maalesef, bu genelgeler çerçevesinde son yıllarda yapılan bazı kanunsuz işlemlere, sadece özet olarak temas etmek istiyorum.

Vali ve kaymakamların özel hayatları bile, âdeta, irtica suçunun unsurları var mı gibi, didik edilmektedir. Sorulan sorular ve araştırılan konular şunlardır:

Eşlerinin kılıf kıyafetleri nasıldır? Başlarında örtü var mıdır yok mudur?

Çocukları hangi okullara ve kurslara gitmektedir? Üniversiteyi kazanmışlarsa, hangi üniversiteye hazırlık kursunda okumuşlardır?

Alkol alıp almadıkları araştırılmaktadır.

Sosyal faaliyetlere eşleriyle birlikte katılıp katılmadıkları sorgulanmaktadır ve ne yazık ki, İçişleri Bakanlığının Teftiş Kurulunda bazı müfettişlere verilen görevlerin büyük bir ekseriyeti, sadece bunların araştırılması için harcanmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, kamu görevlileri, her vatandaş, her insan gibi, Anayasanın 10 uncu maddesinde gösterilen eşitlik prensibinden istifade etmektedir ve kamu görevlilerinin ehliyet ve liyakat prensibi içerisinde terfi edebilecekleri veya görevlerinde tenzil edilebilecekleri, elbette biliniyor.

Sayın Bakandan arzım şudur: Bu genelgeler kendisinde de vardır. Uygulama yanlışlıkları doludur, baskılarla doludur, zulüm ve haksızlıklarla doludur. Anayasanın 137 nci maddesi, her kamu görevlisine, konusu suç olan bir emri yerine getirmemek gibi bir hak vermektedir. Dolayısıyla, bu genelgelerin, bu uygulamalar ışığında değerlendirilmesini ve kendisine güvendiğimiz Sayın Bakandan, bu uygulamaların, haksız ve zulüm içeren bu uygulamaların bu şekilde bir an evvel vazgeçilmesini arzu ediyorum ve teklif ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, yine, bir uygulama olarak, üniversite ve yüksekokulların önlerinde, orta dereceli okulların önlerinde, bir süreden beri polisler bulunuyorlar. Bu polis arkadaşlarımız ne yapıyorlar; kılık kıyafet uygulamasını kontrol ediyorlar. Bizzat, gelen öğrencilerin kılık ve kıyafetlerinden "sen içeriye girebilirsin; sen içeriye giremezsin" gibi bir ayrımcılığın içerisinde bulunuyorlar.

Bundan birkaç ay önce Marmara Üniversitesi önünde yaşanan o feci tablolar, televizyonlarda bile izleyenlerin gözlerini yaşartmıştı. Çocuklar yerlerde, velileri tartaklıyor; hatta, bu olumsuz uygulamaya son vermek isteyen, tespit yapmak isteyen, tutanak tutmak isteyen avukatlar bile tartaklanıyorlar ve gözaltına alınıyorlar.

Bir defa, Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda, Anayasadan kaynaklanan yetkilerinde, polisin, üniversite önlerinde ve okul önlerinde kılık kıyafet yasağı uygulamasını yapmak gibi bir görevinin olmadığına inanıyoruz. Üniversitelerde ve yüksekokullardaki tırban veya başörtüsü yasağı denilen şey, 2547 sayılı YÖK Kanunu içerisinde, ek 17 nci maddeye göre, bir eylem kabul edilebilir ve eğer, Danıştay kararlarını baz alıyorsa, başı örtülü olarak üniversiteye girmiş olan bir bayan hakkında, sadece disiplin uygulaması yapılabilir. Anayasanın 42 nci maddesindeki öğrenim özgürlüğünün herkes için geçerli olduğunu düşünürsek, kapıda kılık kıyafet uygulaması yaparak içeriye öğrenci almamak gibi bir yanışı, artık, görmek istemiyoruz ve bu yanışa polisin ve jandarmanın alet edilmesinden de utanç duyuyoruz, üzüntü duyuyoruz. (FP sıralarından akışlar)

Üniversitelerin ve yüksekokulların önlerinden, bir an evvel, Sayın Bakanım, polisimizi çekelim, jandarmamızı çekelim. Üniversitelerin kendi yönetimleri, kendilerine göre suç olarak kabul ettikleri kıyafetlerle gelen kişiler hakkında disiplin mekanizmalarını çalıştırsınlar, kendi görevlerini bizzat kendileri yapsınlar.

Bir üçüncü konu -Bakanımızı takdirle anıyorum- mahallî idareler kanun tasarısı hazırlandı. Bu konuda çok güzel bir uygulama yapıldı; diğer bakanlarımızın da örnek almalarını rica ediyorum. Sayın Bakanımın davetiyle, her partiden, mahallî idareler konusunda uzman ve deneyimli arkadaşlar bir araya getirildi ve konu üzerindeki görüşleri alındı. Dört saat, beş saat, altı saatlik çok verimli çalışmalar yapıldı ve sonunda -birkaç gün evvel elimize geçtiği için söylüyorum- bir tasarı son haline geldi. Bu çalışmalar, Türkiye'nin beklediği çalışmalardır. Sayın Bakan, bu konuda üzerine düşeni yapmıştır. Ümit ediyorum ki, ocak ayı içerisinde veya daha kısa bir zamanda Bakanlar Kurulundan geçirecek Meclisimize gönderecektir. Mahallî idareler kanun tasarısının, bir an evvel Genel Kurulda görüşülerek kanunlaşması, halkımızın beklediği bir çalışmadır.

Yine, arz etmek istediğim dördüncü bir konu şu : Özellikle, son aylarda iki kurum üzerinde odaklaşan kamuoyunun ilgisinde İçişleri Bakanlığı önemli görev ifa etmiştir. Bunlardan birisi Kızılay, birisi Türk Hava Kurumu gibi, dernek statüsünde çalışan kuruluşlardır. Trilyonluk bütçelere sahiptirler; yönetimleri bugüne kadar halka açılmamıştı; ama, özellikle, son aylarda, birtakım iddialar ortaya atıldı; bunlar, ilgiyle takip edildi ve Türkiye Büyük Millet Meclisimiz de üzerine düşeni yaptı; Kızılay hakkında bir araştırma komisyonu kurulmasına karar verdi.

Özellikle, Türk Hava Kurumu üzerinde, İstanbul Milletvekilimiz, Grubumuzun değerli üyesi Sayın Dr. Azmi Ateş'in gayretleriyle ortaya çıkarılan usulsüzlük ve yolsuzluklara Sayın Bakanımın gösterdiği hassasiyeti, huzurlarınızda, tebrikle ve takdirle yâd ediyorum.

Türk Hava Kurumunda da yönetim lağvedilmiş, kayduma devredilmiştir.

Özellikle, bu iki kurum ve bunun benzerleri için yeni tüzükler hazırlanmalı, denetim mekanizmaları harekete geçirilmeli ve halkımız, bu kurumlar üzerinde, elbette şeffaf bilgi sahibi olabilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arınç, mikrofonunuzu açıyorum; lütfen, tamamlayın.

Buyurun efendim.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) – Kızılay mevzu edilmişken- birkaç gün evvel Sayın Dışişleri Bakanına da soruldu- Çeçenistan için yapılan yardımların Türk Kızılayı tarafından Rus Kızılayına teslim edildiği ve bunların, Çeçenlerin eline ulaşamayacağı endişemiz var. Sayın Bakanımızın kendisini ilgilendirdiği kadarıyla, bu konu üzerinde de hassasiyet göstermesini rica ediyorum.

Bir son konu -diğer konuları, belki sorularımın içerisinde soracağım- görüntülü televizyonlarda, görüntülü basında; yani, görsel basında polisin operasyonlarına dikkat ediyoruz. Polis operasyon yapıyor; ama, polisten daha fazla kameralı basın mensubu var. Bir eve giriliyor, bir bahçeye giriliyor; polisten daha fazla basın mensubu... Bu, özel hayatın gizliliğine de aykırıdır, kişilik haklarına da aykırıdır, polisin de işini zorlaştırmaktadır. Rica ediyorum, bu operasyonlarda, bu, sırtlarındaki kameralarla basın mensuplarının ne işi vardır? Bu operasyonlar önceden haber mi verilmektedir; yoksa, onların da bu operasyona katılmasından bir başka menfaat mı beklenmektedir? İnsanların namus ve haysiyetleri, elbette, en yüksek değerdir; bunların kısıtlamaya uğramasından, hepimiz, vicdan taşıdığımız için, sorumlu olmalıyız.

Sadece bu birkaç konuyu, lehte konuşmak üzere takdim etmiş bulunuyorum. İçişleri Bakanlığı bütçemizin, bütün İçişleri Bakanlığımız personeline, polisterimize, jandarmamıza, valilerimize, kaymakamlarımıza ve ülkemize hayırlı olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Arınç.

Aleyhinde, Bursa Milletvekili Sayın Ahmet Sünnetçioğlu; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Sayın Sünnetçioğlu, süreniz 10 dakikadır.

AHMET SÜNNETÇİOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının 2000 yılı bütçesinin hayırlı olması dileğiyle, Üçü Meclisi selamlıyorum.

İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının 2000 yılı bütçesi incelendiğinde, görüldü ki, ortalama olarak, 1999 yılı bütçesine göre yüzde 60 bir artış göstermektedir. Bu ise, 2000 yılında, 1999 yılından farklı olarak araç, gereç ve tesisat yönünden herhangi bir yatırım olmayacak; hatta, reel olarak bir gerileme olacak demektir. Yani, 2000 yılında, İçişleri Bakanlığı, yeni yatırımlardan ziyade, kânun ve kararnamele, yönetmelikler düzeyinde bir iyileştirme yapacak anlamına gelmektedir.

Sayın Bakanımız, Plan ve Bütçe Komisyonunda, İçişleri Bakanlığımı; yurdumuzun içgüvenlik ve asayişinin sağlanması, kamu düzeni ve genel ahlakın korunması, mülki idare birimlerinin kurulması ve düzenlenmesiyle ilgili çalışmaların yapılması, genel yönetimle verimli çalışan bir taşra yönetim mekanizmasının tesisi, mahalli idarelerin yönlendirilmesi, kaçakçılığın men ve takibi, yurt sathında, sivil savunma, nüfus ve vatandaşlık hizmetlerinin yürütülmesi gibi, devlet ve toplum hayatımız bakımından hayati önem arz eden görevleri yerine getirmekten sorumlu bir bakanlık olarak takdim etmektedir ve yine bu konuşmada, vali ve kaymakamlara, sadece bayram ve törenlerde değil, her zaman halkın içinde bulunmaları, yurttaşlarımızın sorunlarıyla iç içe yaşamaları ve sorunları çözen, dinamik, sevecen -tekrar ediyorum- sevecen ve üretken bir yapıda olmalarının mesajını iletmektedir.

Bu ifadeler, bundan sonra, üniversitelerimizin önlerinde, imam-hatip liselerinin önlerinde kız çocuklarının ve velilerinin itilip kakılmayacağı, el ele eylemlerinin engellenmeyeceği, barış güvercini uçurmalarına mâni olunmayacağı anlamına gelmektedir veya en azından öyle anlamak istiyoruz.

Yine, bu ifadeler, gazete ve televizyonlarda birtakım kişiler ve vakıflar hakkında, her gün, birtakım iddialar tefrika halinde sergilenip, sonradan suçlu ilan edilerek evlerinden zorla alınmayacak demektir. Öyle ki, bu insanların milletvekillerine müracaatları, milletvekillerinin posta kutularından toplandığı iddia edilmektedir. Apo'dan daha tehlikeli olarak ilan edilen bu vakıf mensupları, bahçelerindeki beki köpekleri öldürülüp, kapıları kırılıp, yerlere yatırıldıklarını iddia etmektedirler. 48 ayrı evden 85 kişi toplanmıştır ve neticede birçoğu salıverilmiştir. Şimdiki durumlarını bilemiyoruz; ama, en azından, salıverilenler, bu kadar ağır ithamlardan nasıl temizleneceklerdir; takdirlerinize sunuyorum.

Toplumda birlik, beraberlik ve devletine olan güvenin sağlanması açısından, hem sorgulamalarda herkese eşit davranılmalı, kimseye, ama kimseye ayrıcalık tanınmamalı hem de Ahmet Taner Kışlalı, Muammer Aksoy, Bahriye Üçok ve Uğur Mumcu gibi faili meçhul cinayetleri aydınlatmalıyız.

Sayın Mehmet Bedri İncetahtacı ve diğer kazalarda hayatını kaybeden milletvekillerimizin kazarlarında, varsa şüpheler, bunlar da giderilmelidir.

Bu cinayetler, dikkat edilirse, hep toplumda birlik beraberliğin olduğu ortamlarda işlenmektedir. Ahmet Taner Kışlalı, Cumhurbaşkanın, Başbakanın, bütün parti başkanlarının, Meclise, Meclisin saygınlığına ve milletvekiline sahip çıktığı bir ortamda katledilmiştir.

Ayrıca, canavar olarak ilan ettiğimiz trafiği muhakkak halletmek zorundayız. Canavar denince, hem yenilmez, ulaşılmaz hem de dışarıdan gelen biri olarak kazalara sebep olan bir ucube anlamı çıkmaktadır. Halbuki, kazalar, kurallara uymamaktan, sistemin çalışmamasından olmaktadır. Önce, bu canavar edebiyatından kurtulmalıyız.

Her üç yılda bir trafikte kaybettiğimiz insan sayısı, Marmara depreminde kaybettiğimiz insana tekabül etmektedir. Kazaların sebebi olarak da, alkol ve diğer uyarıcıların alınması önde gelmektedir. Bu bakımdan, "otoyollarda, konaklama yerleri hariç olmak üzere, yapılacak ve açılacak tesislerde alkollü içki satışına izin verilemez" şeklindeki Karayolları Trafik Kanununun 12 nci maddesi "karayollarında, konaklama yerleri de dahil olmak üzere, yapılacak ve açılacak yapı ve tesislerde alkollü içki satışına izin verilemez" olarak, muhakkak değiştirilmelidir. Zira, otoyollarda zaten konaklama tesisi az bulunmaktadır. Karayollarına ilişkin acil düzenlemeler muhakkak yapılmalıdır.

Bakanlığın önemli görevlerinden biri de, sivil savunmadır; ancak, son Marmara depreminde, sivil savunma teşkilatının, yeniden, Avrupai tarzda gözden geçirilmesi gereği anlaşılmıştır.

Güvenlik kuvveti mensuplarının özülük ve sosyal haklarının iyileştirilmesini; ayrıca, emniyet teşkilatında görev yapan askerliğini yapmamış polis arkadaşlarımızın, iki aylık eğitimle kısa dönem askerlik haklarının verilmesini beklemekteyiz.

Bursa, Türkiye'nin dördüncü büyük sanayi kentidir ve Balkan muhacirlerinin yoğun olduğu bir bölgedir. Dolayısıyla, bu bölgede muhacirlerle ilgili yoğun problemler vardır. Bu insanlar, ev ve iş edinmişler, ekonomik hayata girmişlerdir; ama kimlik ve vatandaşlıkla ilgili önemli problemleri vardır.

Ayrıca, Bursa, tekstil bölgesi olması hasebiyle, genelde denizyoluyla kaçak giren tekstil malzemesinden rahatsızdır. Sahil Güvenlik Komutanlığının istekleri, bu manada, karşılanmalıdır.

Bakanımızın bütçe sunuş konuşmasında, "Bakanlar Kurulunun almış olduğu kararlarla, ile doğal afetler nedeniyle 1999 yılı içinde gelir kaybına ve altyapı hasarına uğrayan belediyeler ile il özel idarelerinin payları, Bakanlar Kurulunca tespit edilmiş, 1 ilâ 5 kat artırılmıştır" deniliyor. An-

cak, Resmî Gazetenin 15 Aralık tarihli sayısında yayımlanan listede, Türkiye genelinde 175 belediye içinde Bursa'nın 10 belediyesine yer verildi. Bunlar, Gürsu, Gemlik, Küçük Kumla, İznik, Elbeyli, Mudanya, Görükle, Orhangazi-Çakırlı, Yeniköy belediyeleridir. Bütçeden aldıkları payların çarpım katsayıları yüzde 1,3 ilâ 1,79 oranında artırıldı. Bursa'da Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer, İnegöl, Yenişehir, Kemalpaşa, Karacabey gibi büyük belediyelerin ismi geçmemektedir. Halbuki, Bayındırlık Bakanlığının yayımladığı genelgelere, Bursa Büyükşehir Belediyesi dahil, bütün belediyelerin imar planları askıya alındı, jeolojik zemin ettüdü yaptırma zorunluluğu getirildi. Bu da, Bursa'da, belediyelere, ek bir zemin ettü masrafı getirmektedir. Bu bakımdan, bu, ismi zikredilmeyen belediyelerin de payları artırılmalıdır.

Ayrıca, 2.12.1999 Tarihli Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanununun 1 ve 2 nci Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına ve Sürenin Uzatılmasına İlişkin Kanunun 1 inci maddesine "doğal afet bölgelerinde yeni il ve ilçeler kurulması, buralara bağlanacak ilçe, bucak, kasaba ve köylerin tespiti ile yeni büyükşehir belediyeleri kurulması ve buralarda alt kademe belediyelerinin belirlenmesi" ibaresi eklenmiş ve bu yetki, Bakanlar Kuruluna verilmiştir. Yani, Bakanlar Kurulu, doğal afet bölgelerinde yeni il ve ilçeler oluşturabilir.

Bursa doğal afet bölgesinde olduğundan ve hangi kriter göz önüne alınırsa alınsın, İnegöl İlçesi Türkiye'de il olma önceliği olan bir ilçe olması hasebiyle, Bakanlar Kurulunun İnegöl'ü il yapabileceği yorumunu getiriyorum; takdirlerinize sunuyorum.

Bursa'da özel bir bilgisayar kursunu bitiren kız öğrencilerden, kurs bitirme belgesinde başı açık fotoğraf istenmektedir. Kurs, özel ve ücretli bir kurstur. Özel eğitim kurumları mevzuatı ve yönetmeliklerinde böyle bir şart olmayıp, özel emirler ve telefon zinciriyle bu uygulama yapılmaktadır.

Elimde, halen uygulanan Özel Kurslar Tip Yönetmeliği var. Burada, bu konuyla ilgili bilgiler aynen şöyle:

"Sertifikaların imzalanmasından önce, sınav kazananların listesiyle birlikte, sınava girmeyenler ile ayrılan ve kaydı silinenlerin ayrılış ve kayıtlarının siliniş sebeplerinin de yer aldığı liste, Millî Eğitim Müdürlüğüne teslim edilir.

Kursa kayıt olacak öğrencilerden aşağıdaki belgeler istenir:

Nüfus cüzdanı örneği,

Öğrenim belgesi,

İki adet fotoğraf."

Fotoğrafların nasıl olacağına dair herhangi bir kayıt da yok.

Ayrıca "kurs bitirme sınavında başarı gösterenlere 'Kurs Bitirme Belgesi' verilir. (Ek:1)" denilmiş ve bu belgenin örneğini koymuşlar yönetmeliğe. Bu belgede de, kurs bitirme belgesinde de, fotoğraf yapıstırılacak, fotoğrafın konulacağı herhangi bir bölüm bulunmamaktadır.

Yine, Bursa'da -daha önce gündem dışı bir konuşmada da gündeme getirdiğim gibi- son yıllarda, bilhassa Karacabey ve Kemalpaşa bölgelerinde artan hayvan hırsızlıkları olmaktadır. Bunların cezası, bugünkü ceza hukukuna göre, bir ile beş yıl arasında değişmektedir ve infazı da hesap ederseniz, bu hırsızlığı yapanların dörtbuçuk ay gibi bir zaman zarfında serbest kalmaları söz konusudur. Halbuki, bu hayvan hırsızlıklarının, muhakkak, organize suç ve gasp kapsamına alınıp, cezaları çoğaltılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Sünnetçioğlu, lütfen tamamlar mısınız efendim... Rica ediyorum...

AHMET SÜNNETÇİOĞLU (Devamla) – Çalınmış hayvan taşıyan kaçak araçlara -ormandan kaçak tomruk çalanlara uygulandığı gibi- el konulmalıdır, menşei şahadetleri kolay verilir olmaktan çıkarılmalıdır, tarım il müdürlükleri vasıtasıyla, muhtarılara zimmetli olarak verilip, kalan kovanlar onlardan alınmalıdır düşüncesiyle, tekrar, İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sünnetçioğlu.

Değerli milletvekilleri, dokuzuncu turdaki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, 20 dakika süreyle sınırlanmış olduğumuz sorular kısmına geçiyorum ve ekrandaki yanlış sırasına göre, soru soracak arkadaşlarıma söz vereceğim.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) – Sayın Başkan, ekrana "reddedildi" diye geldiğine göre, soru hakkımız yok mu?

BAŞKAN – Efendim, ekran 30 isim alabiliyor; zannediyorum kapasitesi dolduğu için sistem reddediyor. Zaten, 30 üyemizin soru sorması için süre kalacağını da zannetmiyorum.

Sayın Kaya, buyurun.

MEHMET KAYA (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, yardımlarımızla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Cümbür Erşümer'e aşağıdaki sorularımı sözlü olarak sormak istiyorum.

1- Hepinizin bildiği gibi, Afşin-Elbistan kömür havzasında 1984 yılında faaliyete geçen termik santralde, bacalarda hava kirliliğini önleyici; yani, desülfirizasyon çalışması ve tedbirleri alınmadığından dolayı, termik santraldan çıkan toz ve zehirli atıklar tüm havzayı kirliletmekte, bölgede solunum yolları hastalıkları gittikçe artmaktadır. Ayrıca, bacadan, havza atmosferine dağıtılan zararlı atıklar, havza bitki örtüsünü de olumsuz yönde etkilenmiş ve bölgesel bir afet halini almıştır. Bu nedenlerle, onbeş yıldır çalışan bu santralin bacalarına gerekli süzgeçlerin konularak ve desülfirizasyonun ne zaman yapılacağını öğrenmek istiyorum.

2- Yine, hepinizin bildiği gibi, Afşin-Elbistan kömür havzasında ikinci termik santral; yani, (B) ünitesinin ihalesi yapılmış ve özel şirketler bölgeye intikal etmeye başlamışlardır. Kurulacak bu (B) santralında desülfirizasyon sistemi kurulacak mı? Bu desülfirizasyon sisteminin kurulması, yeni kurulacak santrala ne kadar ek maliyet getirecektir?

3- Afşin-Elbistan kömür havzasında kurulmuş ve kurulacak 4-5 termik santralin soğutma su ihtiyaçlarının, bölgede yapılacak Karakuz Barajından sağlanması gerekmektedir. Böyle de düşünülmüş olduğuna inanıyorum. Bu nedenle, Karakuz Barajının ihalesi hemen yapılacak mıdır? Aksi halde, kurulacak termik santrallara su bulunmasında zorluk çekilecektir. Bölge akarsularından santrallara su temini ise, bölgede akarsu yetersizliğine sebep olacaktır. Bu konularda da tedbirler alınmış mıdır? Bunları öğrenmek istiyorum, bölge halkı adına.

4 – Afşin-Elbistan'da inşasına başlanan (B) santralında kaç kişi çalışacaktır? Bölgede yetişmiş kalifiye elemanlar bu yönde değerlendirilecek midir?

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kaya.

Değerli milletvekilleri, tabii, soruların çok kısa olması ve öz olması konusunda Üçü Genel Kurulun kararı da var. Onun için, bundan sonra, soru soracak arkadaşlarımızın daha kısa sorular sormasını rica ediyorum. Zaten, 20 dakikayla sınırlı bir süre ve bunun 10 dakikası soru, 10 dakikası da cevaba ayrılmış durumda.

Sayın Çalış, buyurun.

HASAN ÇALIŞ (Karaman) – Sayın Başkanım, aracılığınızla, Sayın Bakanlarım tarafından aşağıdaki sorularımın cevaplandırılmasını arz ederim.

Enerji Bakanımıza soruyorum:

Karaman İlinde devam eden İbrala Barajı, Deliçay Barajı, Hışılalık sulama projesi ve Ermenek-Güneyyurt sulama projelerine ayrılan ödenekler nedir? Tahmini bir bitiriliş zamanı verebilir miyiz?

Sayın İçişleri Bakanımıza sorum:

Karayolları üzerinde polis ile vatandaş, hatta, milletvekilleri arasında üzücü diyaloglar yaşanmaktadır. Bu konuda ne gibi tedbirler düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erek, buyurun.

ALI ŞEVKİ EREK (Tokat) – Sayın Başkanım, aracılığınızla, Enerji Bakanımız Sayın Cumhurbaşür Ersümer'in cevaplandırmasını arzu ettiğim sorularımı soruyorum :

Tokat-Sulusaray Alpuđere Barajına 1999'da ne kadar ödeme yapıldı? 2000 yılında ne kadar tahsisat ayrıldı? Şu anda, bugün itibarıyla, projenin gerçekleştirme yüzdesi kaçır?

Üç vilayeti sulayacak olan Süreyyabey Barajı adıyla anılan Çekerek Projesi konusunda, 1999'da parasal olarak ne kadar sarfiyat yapıldı? 2000 yılında ne kadar tahsisat ayrıldı? Bugün itibarıyla, bugün derken bu ay itibarıyla projenin, yatırımın gerçekleştirme yüzdesi ne kadardır?

Tokat-Güzelec sulama Barajının 2000 yılındaki eksikliklerini gidermek için ne kadar tahsisata ihtiyaç vardır? Bu, yatırım programında karşılandı mı?

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Erek.

Sayın Gülay, buyurun efendim.

HASAN GÜLAY (Manisa) – Sayın Başkanım, aracılığınızla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız ve Başbakan Yardımcımız Sayın Ersümer'den Manisa İli, Akhisar, Gölarmara İlçelerinin arasında 1998'den beri yapımı devam etmekte olan Gördes Barajıyla ilgili iki sorum olacak.

1- Adı geçen barajın 950 metre uzunluğunda ana gövde yapımı hızla devam ediyor. 17 metrelik bir kısmı kalmıştır, şu anda bu kısmın da yapımı ödenek bittiği halde devam ediyor. 1999 yılı için, barajın bu tamamlanacak kısmına eködenek vermeyi düşünüyor musunuz?

2- 2000 yılı yatırım programı için adı geçen baraja 150 milyar ödenek ayrılmıştır, bu ödeneğin yetersiz olduğunu söylememe gerek de yoktur. Bu sebeple, 2000 yılı için, adı geçen Gördes Barajına özelleştirme gelirlerinden ne kadar ödenek ayırmayı düşünüyorsunuz?

Her iki bakanlığımızın bütçelerinin hayırlı olması dileklerle saygılar sunarım.

BAŞKAN – Sayın Karakuş, buyurun efendim.

NAZİRE KARAKUŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, aracılığınızla Başbakan Yardımcısı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Cumhurbaşür'e sormak istiyorum.

Soru 1: Ülkemizin doğal koşullarına uygun temiz enerji elde etmek için, denizlerimizden, akarsularımızdan, rüzgâr ve güneşten, ayrıca, doğal gaz çevrim santrallerinden istifade ederek enerji açığımızı kapatmak, nükleer santrallerden daha güvenli ve az maliyetli değil mi?

Soru 2: Çernobil kazası nedeniyle ülkemizin, özellikle Karadeniz Bölgemizin gördüğü zarar hatırlanırsa, halkın nükleer santrale tepkisini normal karşılamak gerekir. Bu bağlamda, Akkuyu Nükleer Santralının yapılması, zamanlama ve riskler açısından doğru mudur?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Levent, buyurun efendim.

MÜKERREM LEVENT (Niğde) – Sayın Başkan, delaletinizle, aşağıdaki soruları Sayın Bakanlarımın cevaplandırmasını talep ediyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımızdan: İşletme hakkı devri kapsamındaki TEAŞ'ın 8 termik santralının devrinde ülke kazancı ne olacaktır?

DSİ tarafından kaç baraj inşaatı sürdürülmektedir?

1997, 1998 ve 1999 yıllarında kaç baraj bitirilmiştir; bunlar hangileridir?

Enerji barajlarının hızlı bitirilmesi için ne gibi tedbirler alınmaktadır?

Niğde'de DSİ'nin yapmakta olduğu Postallı Barajı için bu yıl ne kadar ödenek ayrılmıştır?

İçişleri Bakanımızdan: Niğde Çiftchan Kaplıcaları, Niğde'nin gelirinin yüzde 35'ini teşkil eder. Niğde eski valisinin burada yapmış olduğu ihalenin karmaşıklığı yüzünden, şimdi, Niğde İl Özel İdaresi bu gelirden mahrumdur.

Yine, Niğde İl Özel İdaresi tarafından yaptırılan havaalanının, şu anda 280 milyar para harcanmasına rağmen, sadece tabelası vardır. Bu eski valiyle ilgili, ANAP il başkanıyla ilgili -havaalanı müteahhidi olduğundan dolayı- bu yolsuzların ne zaman üzerine gideceksiniz ve vermiş olduğum dilekçelerin ne zaman cevabı gelecek, çok merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Son soru, Sayın Gündoğan'ın; buyurun efendim.

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) – Sayın Başkan, efendim burada kimse yokken, salon açılır açılmaz, soru sormak için adımızı yazdırdık; bize niye sıra gelmiyor?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gündoğan.

BEKİR GÜNDOĞAN (Tunceli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, aracılığınızla, aşağıdaki sorularımı Sayın İçişleri ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımıza sormak istiyorum.

Sayın İçişleri Bakanına soruyorum:

1 – Doğuda, yıllardan beri, güvenlik nedeniyle, yerleşim birimlerinden ve dolayısıyla üretimden koparılan insanların, tekrar yerlerine istihdam edilmesi için ne düşünüyorlar?

2 – Çeşitli nedenlerle fişlenen onbinlerce insanımız var. Bunların, seyahatten devlet kapısına girişine kadar her türlü hakları kısıtlanmıştır. Yalnız bunlar da değildir; fişlenen bu insanların dayısının oğlu, teyzesinin oğlu, teyzesinin torunu da, bu haklardan mahrum bırakılmaktadır. Sayın Bakanımız bu konuda ne düşünüyorlar?

Teşekkür ederim.

Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımızdan şunu öğrenmek istiyorum:

1974 yılında üretime geçen Keban Barajına paralel olan binlerce hektar arazimiz var. Çemişkezek ve Akpazar sulama suyu projeleri yapılıp, ihale kapılarına gelmiştir. Bu projelerin ihalesi yapılabilir mi, ödenek ayrılmış mıdır? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, cevap bölümüne geçiyoruz.

MAHMUT GÖKSU (Adıyaman) – Sayın Başkan, sormak istediğimiz sorularımız vardı.

BAŞKAN – Efendim, biliyorsunuz, süre 20 dakikayla sınırlı. Sayın bakanların cevapları, eğer, 10 dakika içinde tamamlanırsa, yine öntümdeki listeye göre, soru sordurmaya devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Tantan.

İÇİŞLERİ BAKANI SADETTİN TANTAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletvekilimiz Sayın Çalış, karayolları üzerindeki görevliler ile vatandaşlar arasındaki şüphe ve gerginlikler konusunda dikkati çekti. Bildiğiniz gibi, polis teşkilatının eğitiminin yükseltilmesiyle ilgili yasa tasarımları Plan ve Bütçe Komisyonundadır. İki yıllık yüksekokula çıktığında, ihtisaslaşmaya gidilen bir yaklaşım içerisinde eğitim verilecektir. Ayrıca, emniyet teşkilatında, devamlılık içerisinde, hizmetiçi eğitimler devam etmektedir. Ancak, bakıldığında, dikkat edildiğinde, uygulamada, bu hizmetler için görevlendirilen insanların yaklaşımlarının yanında, halkımızın da, bir şekilde gerek okul eğitimi gerekse cemiyet eğitimi açısı içerisinde topyekûn bir eğitim seferberliği başlatılmalıdır. Bu topyekûn eğitim seferberliğinin, sadece eğitim düzeni içerisinde değil, bunun yanında, ahlaki ve inanç eğitimi de en üst seviyeye çıkaracak bir yaklaşım içerisinde yapılması gerektiğine inanıyorum; çünkü, yapılan görevlerde bu tip yanlışlıklar sadece bu hizmetlerle görevlilerden kaynaklanmıyor, buna sebep olan unsurların da ortaya çıkması gerektiği inancındayım.

Ayrıca, diğer milletvekillerimizin sorularını da yazılı olarak cevaplayacağız.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Diğer sorulara...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI ve BAŞBAKAN YARDIMCISI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) – Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlar; Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Mehmet Kaya'nın sorduğu soruyla başlamak istiyorum. Afşin-Elbistan-B santrali ihale teklifinde baca gazı tesisi bulunmakta ve Afşin-Elbistan-B'ye ÇED raporu verilmesi... Afşin-Elbistan-A Türk standartlarına ve baca gazı tesisi yapma şartı getirilmiştir, yatırım programına da alınmıştır. Baca gazı maliyeti ortalama 80 milyon dolar civarındadır. Afşin-Elbistan -A baca gazı ihale hazırlıkları devam etmektedir. B santralinde ortalama 7 500 kişi çalışacaktır.

Karakuz Barajıyla ilgili bir soru var. Karakuz Barajı ve Hidroelektrik Santrali, yap-işlet-devret bazında yaptırılacaktır; revize teklif değerlendirilmesi onay aşamasında bulunmaktadır.

Sayın Çalış, Sayın Erek ve Sayın Gördes'in sorularına yazılı olarak cevap vereceğiz. Bunlar, geçtiğimiz yıllar ve bu yıl bu barajlarla ilgili yapmış olduğumuz harcamalar ve eködeneklerle ilgilidir.

Sayın Karakuş'un temiz enerjiyle ilgili sorularına kısaca değinmek istiyorum; çünkü, çok güzel olduğu için bilhassa belirtmek istiyorum. Biz Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olarak, temiz enerji kaynaklarının hiçbirini ihmal ediyor değiliz. Öncelikle, yetmişbeş yıl sonra, ilk defa, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığım döneminde, bir otoprodüktör ve yap-işlet-devret olmak üzere, rüzgâr santrallerine izin verilmiştir. Şu anda, yine, Resmî Gazetede yapılan ilanla 16 rüzgâr santralıyla ilgili yap-işlet-devret şeklinde teklif istenmiştir.

Yine, aynı şekilde, doğalgaz santrallerinin, temiz enerji kaynağı kullanmaları ve çevreyi kirlenmemeleri nedeniyle özellikle tercih edildiğini vurgulamak istiyorum.

Ancak, bunların dışında hidrolik kaynakların hiçbirini ihmal etmiyoruz. Yine, bu şekilde ifade etmek zorunda hissediyorum kendimi. Yani 75 yılda hidrolik enerji kaynaklarımızın sadece yüzde 30'unu devreye alma imkânımız olmuş; 1997 yılında başlayan süreç içerisinde, şu anda, biz, bir yüzde 11'i daha ekleme çabası içerisindeyiz; ama, geleceğimiz nokta yüzde 40'tır.

Bunları ifade ettikten sonra, nükleer konusuna geçmeden önce, şunu belirlemek zorundayım: Eğer, siz, bütün hidrolik kaynaklarınızı, yeraltındaki bütün kömür kaynaklarınızı da devreye alsanız, bunlar, size, yılda toplam 245 milyar kilovat/saatlik bir kaynak vermektedir; ama, bizim yaptığımız hesaplara ve bütün kuruluşlarca kabul edilen hesaplara göre, Türkiye'nin enerji ihtiyacı, mesela 2010 yılında 297 milyar kilovat/saat olacaktır. Enerji Bakanlığı olarak, Türkiye'nin, bu aradaki farkı kapatabilmesi için mutlaka bir nükleer santrale ihtiyacı vardır diye düşünüyoruz ve bu kapsamda başlayan ihale süreci halen devam etmektedir.

Tabii, Çernobil, muhafazası olmayan bir nükleer santral niteliğindedir ve şu anda belki Türkiye'de nükleer santralin kurulması, nükleer enerjinin kullanımı gecikmiştir; ama, bu, Türkiye için bir şans olacaktır. Neticede, Türkiye'de yapılacak olan nükleer santral, en çağdaş, en modern ve şimdiye kadar hiç kaza yapmamış bir teknolojiyle gerçekleştirilecek olan bir nükleer santral olacaktır.

Nükleer santrallerin maliyetleri noktasına değinirseniz, şu anda bize verilen teklifleri değerlendirdirsek, bakım, işletme ve yatırım maliyetlerini düşüktükten sonra kilovat/saati 2,15 sente nükleer santraldan enerji elde etmemiz mümkün olacaktır. Tabii, bu, bir tercihtir; biz, bu konudaki hassasiyeti, bu konudaki karşı çıkmaları da saygıyla karşılıyoruz; ancak, Türkiye'nin ihtiyaçlarını da tabii ki önplanda tutmak zorundayız diye düşünüyorum.

Yine, burada, bu bütçeyle ilgili değerlendirmeler olsun, yasalarla ilgili değerlendirmeler olsun, her zaman değinilen bir konudur -Sayın Levent'in sorularından birini burada sözlü olarak cevaplandıracağım, yalnız, diğerlerine yazılı olarak cevap verme çabası içinde olacağım- bu da, işte, bildiğiniz gibi, işletme hakkı devredilen santrallarda ülkenin kazancı ne olacaktır noktasında. Bizim yaptığımız hesaplara göre, TEAŞ Genel Müdürlüğüne bağlı üretim birimleri, kuruluş yasası gereği, birer işletme olarak teşkil edilmişlerdir. Aynı ayrı tüzelkişilikleri bulunmaktadır. Vergi sorumlusu değındirler. 1998 yılında TEAŞ 74,9 milyar kilovat/saat enerji üretmiş, bunun 38,9 milyar kilovat/saati hidrolik, 36 milyar kilovat/saati termik santrallardan elde edilmiştir. Termik santrallarda ortalama ticari maliyetler, santrallerin çalışma saatlerine göre 6 ilâ 8 sent/kilovat olup, hidrolik santrallarda 0,10 ilâ 0,50 sent/kilovat/saat maliyetle paçal yapılmaktadır. TEAŞ, ortalama satış fiyatlarını ancak böyle bulmaktadır.

1998 yılı itibariyle, işletme hakkı devredilecek santrallardan Orhaneli'de 8,4 kilovat/saat/sent, Tunçbilek'te 7,34 kilovat/saat/sent, Kangal'da 5,94 sent/kilovat/saat enerji maliyetleri gerçekleşmiştir. Ancak, yine aynı yıl içinde, bu santrallardan elde edilen yüksek maliyetler, hidrolik santrallarda ortalama yapılarak, enerji 3,26 kilovat/sent olarak satılmıştır. Aynı santrallarda, işletme hakları, sırasıyla 2,19 sent, 4,46 sent, 2,60 sent olarak devredilmiştir. Böyle bir devir gerçekleşirse, Orhaneli'de 5,85 sent/kilovat/saat, Tunçbilek'te 2,88 sent/kilovat/saat ve Kangal'da 3,34 sent/kilovat/saat gerçek kâr elde edilecektir. Bu kâr da, ülkenin kârı olacaktır. Aynı kaynaklarla, daha az maliyetlerle üretilip satılacaktır. Üstelik bu fiyatların içinde, işletme hakkı devir bedelleri de mevcut bulunmaktadır.

Diğer soruları, belirttiğim gibi, yazılı olarak cevaplandıracağız.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Soru ve cevap süresi 20 dakika olarak tamamlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, birleşime, saat 18.00'de toplanmak üzere, ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.45

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati : 18.00

BAŞKAN : Başkanvekili Nejat ARSEVEN**KÂTİP ÜYELER : Şadan ŞİMŞEK (Edirne), Levent MISTIKOĞLU (Hatay)**

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 42 nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.
Bütçe görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

**IV. – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

1. – 2000 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1998 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli İdareler ve Kuruluşlar Kesinhesap Kanunu Tasarıları (1/550; 1/551; 1/509, 3/362; 1/510, 3/363) (S. Sayıları : 211, 212, 209, 210) (Devam)

A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI (Devam)

1. – İçişleri Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – İçişleri Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

a) EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1. – Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

b) JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI (Devam)

1. – Jandarma Genel Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Jandarma Genel Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

c) SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI (Devam)

1. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

a) PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

b) DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

2. – Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet yerinde.

Şimdi, sırasıyla, dokuzuncu turda yer alan bütçelerin bölümlerine geçilmesi hususunu ve bölümlerini ayrı ayrı okutup, oylarınıza sunacağım.

İçişleri Bakanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

A) İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

1. - İçişleri Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	123 948 400 000 000
111	Mahallî İdareler Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	29 383 950 000 000
112	Nüfus ve Vatandaşlık Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	24 336 050 000 000
113	Sivil Savunma ve Seferberlik Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	4 546 600 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	27 072 500 000 000
TOPLAM		209 287 500 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçişleri Bakanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. - İçişleri Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- İçişleri Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

İçişleri Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 94 960 291 663 000
- Toplam Harcama	: 94 074 211 826 000
- İptal Edilen Ödenek	: 2 946 126 385 000
- Ödenek Dışı Harcama	: 2 060 046 548 000
- 1050 S.K.83 üncü Mad.ve Dış Proje Kredilerinden Ertesi Yıla Devreden	: 596 923 675 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İçişleri Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölgümleri okutuyorum:

a) EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1.- Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	268 114 300 000 000

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bu bölümlle ilgili bir önerge vardır; okutup, işlemini yapacağım.

Bildiğiniz gibi, önerge üzerinde müzakere imkânımız yok; sadece, oylayacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin, aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Zeki Çakan	İsmail Köse	Ömer İzgi
Bartın	Erzurum	Konya
İsmail Kahraman	Turhan Güven	Emrehan Halıcı
İstanbul	İçel	Konya

Kuruluş : Emniyet Genel Müdürlüğü

Eklenen:

Program : 101

Alt Program: 02

Ödenek Türü: 2

Faaliyet Proje: 001

Harcama Kalemi: 600

Önerilen Miktar : 3 997 000 000 000

Düşülen:

Program: 999

Alt Program: 01

Ödenek Türü: 2

Faaliyet Proje: 004

Harcama Kalemi : 400

Önerilen Miktar: 2 998 000 000 000

Faaliyet Proje: 005

Harcama Kalemi : 600

Önerilen Miktar : 999 000 000 000

Toplam : 3 997 000 000 000

Gerekçe: 2000 Mali Yılı Bütçe Tasarısında ve Yatırım Programında Emniyet Genel Müdürlüğüne ait Zırhlı Taşıt Alım Projesine 3 000 000 000 000 lira ödenek konulmuştur. Ancak, Emniyet Teşkilatının ihtiyacı olan zırhlı taşıtların (Panzerler) tamamı 1999 yılında satın alındığı için bu ödenek kullanılmayacaktır.

Diğer taraftan, dışkredi kullanılmak suretiyle alınması uygun görülen Parmakizi Bilgisayar Projesine de 1 000 000 000 000 lira ödenek verilmiştir. Bu alımın ihalesi de 1999 yılında yapıldığından ve dışkredi kullanılacağından bu projeye verilen ödenek de harcanmayacaktır.

Bilgisayar projesinin 2000 problemini çözmek için 4 000 000 000 000 lira eködeneye ihtiyaç duyulacaktır. Yukarıda belirtildiği şekilde programlar arasında yapılacak aktarmayla eködenek ihtiyacı ortadan kalkacaktır.

Bu nedenle, projelerin devamı için sembolik bir ödeneğin aynı fasılda kalmak kaydıyla cev-
telde gösterilen şekliyle ödeneklerin tertiplerine göre kabulü arz olunur.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu ?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ MEHMET HANİFİ TIRYAKI (Gazi-
antep) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Hükümet ?

İÇİŞLERİ BAKANI SADETTİN TANTAN (İstanbul) – Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul eden-
ler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, bölümü, en son değişikliğiyle birlikte okutuyorum :

A – CETVELİ

Program		
Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	272 111 300 000 000
	BAŞKAN- Bölümü değişik şekliyle, oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
111	Güvenliği Sağlama ve Düzenleme Hizmetleri	658 269 700 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler	5 003 000 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Efendim, bu bölümü, değişik ve kabul edilen önerge doğrultusunda yeniden okutuyorum:	
999	Dış Proje Kredileri	1 653 000 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
T O P L A M		937 037 000 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	

Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir; hayırlı ve
uğurlu olmasını diliyorum.

2. - Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	<u>Lira</u>
- Genel Ödenek Toplamı	418 806 374 575 000
- Toplam Harcama	407 160 602 253 000
- İptal Edilen Ödenek	13 540 570 443 000
- Ödenek Dışı Harcama	3 772 198 949 000
- 1050 S.K.55 inci Mad.ve Özel Kanunlar Gel.Ertesi Yıla Devreden Ödenek	1 877 400 828 000
- 1050 S.K.83 üncü Mad.ve Dış Proje Kredilerinden Ertesi Yıla Devreden	7 231 574 054 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

b) JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

1. - Jandarma Genel Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

<u>Kodu</u>	<u>Açıklama</u>	<u>Lira</u>
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	101 750 500 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
111	Güvenlik Hizmetleri	564 753 500 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
T O P L A M		666 504 000 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

2. - Jandarma Genel Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Jandarma Genel Komutanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Jandarma Genel Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	<u>L i r a</u>
- Genel Ödenek Toplamı	264 226 884 506 000
- Toplam Harcama	252 828 002 131 000
- İptal Edilen Ödenek	12 527 290 503 000
- Ödenek Dışı Harcama	1 222 511 166 000
- 1050 S.K.55 inci Mad.ve Özel Kanunlar Gel.Ertesi Yıla Devreden Ödenek	94 103 038 000
- 1050 S.K.83 üncü Mad.ve Dış Proje Kredilerinden Ertesi Yıla Devreden	11 128 719 020 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Jandarma Genel Komutanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

c) SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI

1. - Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

<u>Kodu</u>	<u>Açıklama</u>	<u>Lira</u>
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri	2 329 050 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
111	Sahil Güvenlik Hizmetleri	30 923 650 000 000
	BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	
T O P L A M		33 252 700 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

2. - Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	<u>L i r a</u>
- Genel Ödenek Toplamı	7 481 973 527 000
- Toplam Harcama	6 035 112 408 000
- İptal Edilen Ödenek	1 451 297 511 000
- Ödenek Dışı Harcama	4 436 392 000
- 1050 S.K.83 üncü Mad.ve Dış Proje Kredilerinden Ertesi Yıla Devreden	714 313 508 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sahil Güvenlik Komutanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarımıza sunuyoruz: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

B) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1. - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

<u>Kodu</u>	<u>A c k l a m a</u>	<u>L i r a</u>
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 840 400 000 000
111	Maden ve Enerji Kaynaklarının İşletilmesi BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	11 128 600 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	32 625 500 000 000
999	Dış Proje Kredileri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	626 000 000 000
T O P L A M		46 220 500 000 000
BAŞKAN -Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 mali yılı bütçesi kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

2. - Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarımıza sunuyoruz: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	<u>Lira</u>
- Genel Ödenek Toplamı	17 868 000 000 000
- Toplam Harcama	17 445 846 055 000
- İptal Edilen Ödenek	422 153 945 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

a) PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

<u>Kodu</u>	<u>Açıklama</u>	<u>Lira</u>
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	454 150 000 000
111	Petrol Faaliyetleri ve Akaryakıt Politikası BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	515 850 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	143 765 000 000
TOPLAM		1 113 765 000 000
BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

(B) cetvelini okutuyorum:

B - CETVELİ

Gelir

<u>Titri</u>	<u>Açıklama</u>	<u>Lira</u>
2	Vergi Dışı Normal Gelirler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	12 950 000 000
3	Özel Gelirler, Hazine Yardımı ve Devlet Katkısı BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	1 100 815 000 000
TOPLAM		1 113 765 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. - Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	<u>Lira</u>
- Genel Ödenek Toplamı :	2 864 286 392 000
- Toplam Harcama :	1 848 281 141 000
- İptal edilen Ödenek :	1 016 005 251 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

B - CETVELİ

	<u>Lira</u>
- Bütçe tahmini :	2 882 750 000 000
- Yılı tahsilatı :	2 352 975 525 000

BAŞKAN- (B) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

1. - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	<u>Açıklama</u>	<u>Lira</u>
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	286 553 000 000 000
103	Makine İkmal Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	32 429 000 000 000
111	İşletme ve Onarım Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	5 845 750 000 000
112	Büyük Su İşleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	479 838 390 000 000
113	Küçük Su İşleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	53 365 000 000 000
114	Yardımcı Tesis Yapımı Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 700 000 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	3 828 250 000 000
999	Dış Proje Kredileri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	28 898 860 000 000
T O P L A M		893 458 250 000 000
BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

(B) cetvelini okutuyorum:

B - CETVELİ

Gelir

Türü	Açıklama	Lira
2	Vergi Dışı Normal Gelirler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	17 210 000 000 000
3	Özel Gelirler, Hazine Yardımı ve Devlet Katkısı BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	876 248 250 000 000
TOPLAM		893 458 250 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. - Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine gelişmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 379 053 077 958 000
- Toplam Harcama	: 368 220 096 145 000
- İptal edilen Ödenek	: 9 696 918 298 000
- Ödenek Dışı Harcama	: 28 861 341 000
- 1050 S.K.55 inci Mad.ve Özel Kanunlar Gel.Ertesi Yıla Devreden Ödenek	: 1 164 924 856 000
- 1050 S.K.83 üncü Mad.ve Dış Proje Kredilerinden Ertesi Yıla Devreden	: 62 480 102 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

B - CETVELİ

	Lira
- Bütçe tahmini	: 285 887 600 000 000
- Yılı tahsilatı	: 358 043 706 752 000

BAŞKAN- (B) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, böylece, İçişleri Bakanlığının ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2000 mali yılı bütçeleriyle 1998 mali yılı kesinhesapları kabul edilmiş bulunmaktadır. Hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Hükümetin söz talebi veya teşekkür konuşması yapmak bir talebi var mı efendim?

İÇİŞLERİ BAKANI SADETTİN TANTAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Konuşacak mısınız?..

Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI SADETTİN TANTAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına göstermiş olduğunuz desteğe ve güvене teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (DSP, MHP, ANAP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sayın Erstlmer?..

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben de, Sayın Bakan gibi, gerçekten, Meclisin enerji meselesine yaklaşımından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum ve bu dar bütçeyle, inşallah, çok önemli işleri, yine hep birlikte yapma imkânı buluruz diye de dua ediyorum.

Tekrar, bütçemiz hayırlı olsun diyor, teşekkürlerimi arz ediyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Ben de, tekrar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı bütçelerinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

9 uncu tur görüşmelerimiz de böylece tamamlanmış bulunmaktadır.

10 uncu tur görüşmelere başlıyoruz.

10 uncu turda Adalet Bakanlığı ve Orman Bakanlığı bütçeleri yer almaktadır.

C) ADALET BAKANLIĞI

1. – *Adalet Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi*

2. – *Adalet Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı*

D) ORMAN BAKANLIĞI

1. – *Orman Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi*

2. – *Orman Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı*

a) ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1. – *Orman Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi*

2. – *Orman Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı*

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet burada.

10 uncu turda, grupları ve şahısları adına söz alan sayın üyelerin isimlerini okuyorum:

Fazilet Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Bülent Arıncı ve Ankara Milletvekili Sayın Eyyüp Sanay; Anavatan Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Beyhan Aslan ve Antalya Milletvekili Sayın Cengiz Aydoğan; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Nevşehir Millet-

vekili Sayın İsmail Çevik, Balıkesir Milletvekili Sayın Aydın Gökmen ve Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Şandır; Demokratik Sol Parti Grubu adına Hayri Diri, İsmet Vursavaş; Doğru Yol Partisi Grubu adına Ali Naci Tuncer, Necmi Hoşver.

Şahısları adına, İhinde Ramazan Toprak, İsmail Kahrâman; aleyhinde, Yahya Akman, Bekir Gündoğan ve Dengir Mir Mehmet Fırat konuşacaklardır.

Şimdi, sırasıyla, birinci söz, Fazilet Partisi Grubu adına Sayın Eyyüp Sanay'da; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA EYYÜP SANAY (Ankara) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Orman Bakanlığının 2000 mali yılı bütçesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce Heyetinizi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, ormanlar, erozyon, heyelan ve sel gibi doğal afetleri önleyen, ormançılık ve bitişik köylerin geçimini temin eden, ülkelerin kereste ve odun hammaddesi ihtiyacını karşılayan doğal kamu kaynaklarıdır.

Seçuklu ve Osmanlılarda olduğu gibi, Cumhuriyet tarihimizin tüm anayasalarında da, ormanlar, devletin malı sayılmış, korunması, geliştirilmesi ve işletilmesiyle ilgili yetki ve görev de devlete verilmiştir; ancak, bu konularda başarılı olduğumuz söylenemez.

Ormanlarımızın ve ormancılığımızın tükenişine, başta Orman Bakanlığımız olmak üzere, tüm kurum ve kuruluşlar seyirci kalmıştır. Türkiye, yüzölçümünün yüzde 88,6'sı erozyona maruzdur. Topraklarımızın yüzde 56'sı şiddetli veya çok şiddetli erozyona tabi alanlardır. Bu nedenle, her yıl, 500 milyon ton verimli toprak örtüsü denizlere, göllere, barajlara akmakta ve yitip gitmektedir. Bir başka ifadeyle, her yıl, Kıbrıs büyüklüğünde bir arazi parçası erozyonla yok olmaktadır.

Sayın milletvekilleri, Anayasamızda orman alanlarının daraltılamayacağı, çok açık olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte, 1950'den bu yana 2 600 000 hektar saha orman rejimi dışına çıkarılmıştır. Bunun yüzde 50'si ise, mülkiyetten doğan yasal düzenlemelerle yapılmıştır; yani, yasal düzenlemelerle orman alanları daraltılmıştır.

1937 yılından bu yana, 1,5 milyon hektar orman alanı, yangınlar sonucu yok olmuştur. Tüm çalışma ve gayretlere rağmen, her yıl, ortalama 14 000 hektar orman alanı, yangınlar nedeniyle küll olmaktadır. Hemen belirtiyim ki, bu yangınların yüzde 98'i insan kaynaklı olup, bunun da yüzde 75'i kasit içermektedir. Ülkemizde, yılda ortalama 6 000 - 8 000 hektar ağaçlandırma yapılırken, sadece yangınlar sebebiyle bu ağaçlandırma çalışmasının 2 katı orman yok olmaktadır. Takdir edersiniz ki, bu daralma, kâğıtsenemeyecek boyuttadır.

Bunun yanında, odun elde etme, yol açma ve benzeri zaruretlerden kaynaklanan tahribat, yasal kesimler ve üzerinde ısrarla durulması gereken arazi mafyasının arsa elde etme girişimleri de, orman alanlarımızı hızla azaltmakta ve daraltmaktadır. Ayrıca, Orman Kanununda yapılan değişikliklerle de, hem orman talanına yol açılmış hem de talancılar cesaretlendirilmiştir. Faydacı popülist yaklaşımlarla kâr amaçlı orman işletmeciliği, ormanlarımızın vasıf kaybetmesine, korulukların bozuk koruluk ve bataklıklara, bataklıkların bozuk baltalık ve vasıfsız orman alanlarına dönüşmesine neden olmuştur.

Orman fakiri bir ülke olan Türkiyemizi diğer ülkelerle karşılaştırdığımız zaman, durum çok acıdır. Ülkemiz ormanlarının geleceği açısından yeni orman alanları oluşturmamız gerekirken, sadece 1984-1985 yılları arasında 7 700 adet işletmeye 219 830 dekar, 6 804 adet tesise 24 490 dekar, 197 adet balık üretim tesisine 1 920 dekar orman alanı verilerek, izinle yok edilmiştir.

6831 sayılı Yasanın 57 nci maddesi değiştirilerek, orman sahalarını artırma, gerçek ve tüzel kişilere ağaçlandırma yaptırma adı altında ormanlık alanların tahsisi sağlanmıştır. Anayasamızın

169 uncu maddesine doğrudan aykırı olan bu düzenlemeyle, 10 yılda, 224 gerçek kişiye 21 220 dekar, 121 köy tüzelkişiliğine 38 700 dekar, 59 diğer tüzelkişilere 21 018 dekar olmak üzere, toplam 404 kişi ve tüzelkişiliğe 80 940 dekar orman alanı tahsis edilmiştir.

Çeşitli sebeplerle kamu kuruluşlarına verilen ormanlık alanlar ise şöyledir: 1 070 adet bedelli 84 250 dekar, 8 280 adet bedelsiz 811 240 dekar olmak üzere, toplam 9 350 adet 895 400 dekar arazi yine ormanlık arazi olmaktan çıkarılmıştır. Ayrıca, 1983-1987 yılları arasında Orman Yasasında yapılan üç adet değişiklikle 27 milyon dekar orman alanı orman sınırları dışına çıkarılmıştır. 1998 yılı sonu itibarıyla 62 çeşit yatırım alanı için 29 770 kişi ve kuruluşa Orman Bakanlığınca 9 664 386 216 metrekaare orman alanı tahsis edilmiştir. Bu alan, zaten orman fakiri olan ülkemizin verimli orman alanlarının yüzde 10,84'ünü oluşturmaktadır.

Sayın milletvekilleri, orman deyince gözardı edilmemesi gereken birinci unsur, yine insandır. Ormanların yağmalanmasından, yakılmasından, tahrip edilmesinden sorumlu olan insandır. Aynı şekilde, bakılması, korunup gözetilmesi, yeniden yetiştirilip yeşertilmesi görevi de yine insana düşmektedir. Modern dünyada, ormanın geleceği insana bağlı olduğu gibi, insanın geleceği de büyük ölçüde ormana bağlıdır. Kendisine sağlıklı bir gelecek kurabilmesi için, orman, insanlığın vazgeçilmez temel ihtiyacıdır.

Sayın milletvekilleri, Orman Bakanlığının 2000 yılı bütçesine baktığımızda, toplam 74 926 976 000 000 TL bir ödenek ayrıldığı görülmüştür. Harcama kalemleri ise, genellikle, personel giderleri, yolluklar, hizmet alımları, tüketim mal ve malzeme alımları, araç, kira, bakım, onarım ve diğer giderler ana kalemlerinden oluşmaktadır. Orman Bakanlığı bütçesinde, yeni orman alanlarının oluşturulması, bakımı, korunması ve daha verimli hale getirilmesi için ayrılan önemli bir meblağ göze çarpmamaktadır. Oysa, Orman Bakanlığının asıl amacı, doğal yapının korunması, yeni orman alanlarının elde edilmesi, kazandırılması, ormanlarımıza nitelik kazandırılması olarak alınmaktadır.

Hızlı gelişen türler öncelikli olmak üzere, ağaçlandırmaya hız verilmelidir. Orman alanlarımızı za vasıf kazandırılmalı ve biyolojik çeşitliliğe özen gösterilmelidir.

Orman deyince, şehrin çok uzağında doğal yeşillikler değil, çağdaş anlayış çerçevesinde, şehir ve kasabaların etrafında da yeşil alanlar oluşturulmalıdır.

Bu doğrultuda, Orman Bakanlığı, Çevre, Maliye, İçişleri ile diğer ilgili bakanlıklar ve belediyelerle işbirliği yaparak, yeşil kuşak projeleri üretmelidir.

Orman Bakanlığı, mevcut hantal yapısından kurtarılmalı, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatları yeniden yapılandırılmalıdır.

Orman Bakanlığının, her alan ve konudaki personeli eğitilmelidir. Orman köylüsü, eğitilip yönlendirilerek, doğaya ve ormana duyarlı hale getirilmelidir.

Orman rejimi içerisindeki bazı alanlar, ormanlara zarar vermeyecek şekilde, kontrollü olarak orman köylülerine kullanılmalıdır.

Ağaçlandırma faaliyetleri kesim ve bakım işlerinde orman köylüleri istihdam edilerek, orman köylülerinin gelir seviyesi ve yaşama standartlarının yükselmesi sağlanmalıdır. Bu hizmetler, özellikle ormanların yakınında bulunan köylülere verilmelidir.

Orman ve çevresi köylerde, ormana zarar vermeyecek şekilde hayvancılık teşvik edilmeli, ahır hayvancılığı ve arıcılık desteklenerek özendirilmelidir.

Nüfusumuzun yaklaşık 8 milyonunu oluşturan orman ve çevresi köyleri, ülkemizin gelir seviyesi en düşük olan kesimini oluşturmaktadır. Bu nedenle, orman köylülerinin gelir seviyesi ve yaşama standardını yükseltecek ekonomik ve sosyal tedbirler alınmalıdır.

Sayın milletvekilleri, 2000 yılı bütçesine baktığımızda, Orman Köylülerini Kalkındırma Fonu için öngörülen meblağın tamamının, bütçenin transfer hanesine aktarıldığı görülmektedir. Orman ve çevresi köylerimiz, orman fonlarından azami ölçüde yararlandırılmalıdır. Orman köylüsünün ekonomik durumunun iyileştirilmesi, ormancılığımıza katkı sağlayacağı gibi, zaten sosyal devletin de önde gelen görevidir. Orman köylüsünün kalkındırılması için, orman köylülerinin yatırımlardan daha fazla pay alması sağlanmalıdır.

Ormanlarımız ve orman köylerimiz, kaderine terk edilmiş halden kurtarılmalıdır. Orman köylüleri eğitilerek, orman ve ormancılık bilinci kazandırılmalıdır.

Ayrıca, Orman Bakanlığı, başta kanalizasyon olmak üzere, yol, su, elektrik gibi altyapı hizmetlerinde, orman ve çevresi köylere katkı sağlamalıdır. Orman köylüsünün yaşama seviyesi, çağdaş Batı köylüsünün yaşama standardına ulaştırılarak, şehre göçün önü alınmalıdır. Dolayısıyla, göç alan şehirlerimizin ve belediyelerimizin yüklü bir ölçüde hafifleyecek ve gecekondulaşmanın da önü alınmış olacaktır.

Sayın Milletvekilleri, Orman Bakanlığı, Anayasamızın ormanlarımızla ilgili hükümlerine uyararak, Orman Bakanlığının kanun ve mevzuatını orman köylülerine acımasızca uygularken, yasal veya mafya yollarla ormanlarımızı yok eden kişi ve kuruluşlara karşı da aynı hassasiyet ve titizliği göstermelidir; vur abalıya mantığını terk etmelidir; fakat, na acıdır ki, Bakanlık -yukarıda geçtiği gibi- kanun ve mevzuatta sık sık değişiklik yaparak, orman bölgelerinin yasal yollarla kişi veya kuruluşlara tahsisine ses çıkarmamaktadır. Sarıyer Ormanlarının Koç Üniversitesi tarafından işgaline ve daha sonra da bu işgalin yasallaştırılmasına seyirci kalmaktadır. Oysa, Orman Bakanlığı, ormanlarımızın korunması ve geliştirilmesiyle sorumlu ve yetkilidir.

Sivil kuruluşlardan ise çıt çıkmamaktadır. Sadece Orman Mühendisleri Odası, milletvekilleri-ne gönderdikleri bir yazıyla, duruma müdahale edilmesini istemektedir. Kendini erozyonla mücadelede ayırmış vakıflardan, çevrecilerden hiçbir ses çıkmamaktadır. Tabiatın koyduğu kendi şartlarına uymayan veya ona ihanet edenlerden, tabiatın intikamı acı olur. Tarih, tabii afetlerden insan ve milletlerin ne kadar çok acı çektiğine şahittir. Ormanlarımızın yok olması, geleceğimizin de yok olmasıdır. Elde imkân ve fırsat varken, ormanlarımızın korunması ve tahrip edilmemesi için milletçe seferber olmak zorundayız; yoksa, iş işten geçtikten sonra "eyvah" demenin bir faydası olmaz.

Sayın milletvekilleri, görüşmelerin sonunda Sayın Orman Bakanımızdan şu soruları sözlü olarak Yüce Meclise açıklamasını arz ediyorum:

1.- Sarıyer Ormanlarında bir işgal söz konusudur. Bir vatandaş ormandan bir dal kesse, hemen mahkemeye verilmekte ve cezalandırılmaktadır. Sarıyer Ormanlarını kesenler hakkında böyle bir cezaî işlem yapılmış mıdır; ne kadar para cezası kesilmiştir?

2.- Böyle bir işlem yapılmamışsa, Yüce Meclisteki bu tartışmaları bir ihbar kabul edip, Sarıyer Ormanlarını kesenlere bir cezaî işlem yoluna gidecek midir? Şayet gitmezse, Anayasamızın kendisine verdiği ormanlarımızı koruma görevi ile bu tutumunu nasıl bağdaştırabilmektedir?

3.- TEMA Vakfı, Cumhurbaşkanlığı Köşkünün bahçesinde canlı yayınlı meşe palamudu dikerken, acaba Orman Bakanımız nerededir? Meşe palamudu, her toprakta yetişir mi; kaç yılda yetişir; kaç yılda toprağa kök salar; acaba, bunun fizibilitesi yapılmış mıdır?

Diğer yandan, Koç Üniversitesine, kuruluşunda ÇED raporu verilirken, o zamanki Kültür Bakanı, diğer kuruluşların da görüşü alınmak suretiyle, ÇED raporuna benzer bir rapor vermiştir; acaba, bundan Orman Bakanlığımızın haberi var mıdır?

Sayın milletvekilleri, sözlerime son verirken, Sayın Bakanımızdan, Anayasamızın kendisine yüklediği sorumluluğu yerine getirmesini, ormanlarımızı sahiplenecek şekilde, 2000 yılı bütçesi-

nin, ülkemize, Orman Bakanlığımıza, çalışanlarına, orman köylülerimize hayırlı olması dileğiyle, ekran başında bizi dinleyen necip milletimizi ve Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sanay.

Fazilet Partisi Grubu adına ikinci söz, Manisa Milletvekili Sayın Bülent Arınç'ın.

Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA BÜLENT ARINÇ (Manisa) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepimize hayırlı akşamlar diliyorum, hepimizi hürmetle selamlıyorum. Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Adalet Bakanlığımız, bu dönem fevkalade yoğun çalışmalara sahne oldu; hem Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilen anayasa değişiklikleri ve kanun tasarıları konusunda hem toplumun büyük bir kesimini ilgilendiren af konusunda, yine toplumda dehşetle ve tizintüyle izlenen cezaevlerindeki olaylar konusunda, Avrupa Birliğine aday ülke olarak ilan edildiğimiz bugünlerde yapılacak uyum yasaları çalışmaları konusunda, Adalet Bakanlığımız hep gündemde kaldı. Bazı konular üzerinde görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, öncelikle, af konusundan başlamak istiyorum. Bildiğiniz gibi, Parlamentomuz, ağustos ayı içerisinde, birbirini takiben üç farklı af kanunu üzerinde çalıştı; bunlardan birincisi, bazı suçların affıyla ilgiliydi; ikincisi, basın ve yayın yoluyla işlenen suçlara getirilen ceza ertelemesiydi; üçüncüsü de, memurların disiplin suçlarıyla ilgiliydi. Son ikisi, kanun olarak çıktı, Sayın Cumhurbaşkanını tarafından imzalandı, yürürlüğe girdi ve uygulandı. Birincisi -halk arasındaki maruf tabiriyle, genel af deniliyor- bazı suçların affıyla ilgili kanun, bazı noktalardan Sayın Cumhurbaşkanınca veto edildi ve Meclise geri gönderildi. Şu ana kadar da, Meclisten, bu kanun çıkmış değil. Ağustos ayında geri gönderildiği zaman, Sayın Bakanın ve pek çok parlamenter arkadaşımızın düşüncesi, ekim ayında öncelikle bunu ele almak ve bu kanunu, veto gerekçelerine uygun olarak çıkarmaktı. Üzülerek ifade ediyorum, bu af kanunu, henüz Meclisten çıkmamıştır. Özellikle, iktidar grubu partiler arasında ve belki de Milliyetçi Hareket Partisi ile Demokratik Sol Parti arasında -kamuyuna öyle yansıdığı için söylüyorum, belki yanlışım vardır- bir iki konuda çıkan ihtilaf, affın buzdolabına bırakılmasına yol açtı ve şu anda da, yıl sonuna kadar çıkacağı konusunda, maalesef bir beklenti yok.

Değerli arkadaşlarım, af konusu, gündeme, 1998 yılında geldi. Demokratik Sol Partililerin ile getirdiği bu konu, en son, bu dönemde, bir af noktasına geldi. Bizim ifademiz şu olmuştur: Af, netameli bir iş; konuşulduktan sonra bir beklenti haline geliyor; bunun, toplumsal barışı kuracak düzeyde, mutlaka çıkarılması lazım; toplumda yeni bir barış döneminin açılması için ve vicdanların tatmin olabilmesi için. İki önşartımız oldu. Birincisi, özellikle, Anayasanın 87 nci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisine, genel ve özel af çıkarma yetkisi veriyor; ancak, 1982 Anayasasının bir özelliği var: İçerisindeki, 14 üncü madde istisnasını taşıyor; geliniz, affı çıkaracaksak, önce 87 nci maddeyi değiştirelim; Türkiye Büyük Millet Meclisi, kimi affedip affetmeyeceğine, hangi fiilleri affın içerisine koyup hangilerini koymayacağına, özgür iradesiyle karar versin.

İkinci şartımız şuydu: Sadece iktidar grubu partiler değil, 5 siyasi partinin Parlamento içindeki temsilcileri bir araya gelsinler, af konusunda bir uzlaşma sağlansın; çünkü, affı sevinerek bekleyenler kadar, üzülerek göz yaşları dökenler de var. Böyle bir sorumluluğu tek başına ne bir hükümet ne bir parti üstlenemez; hepimiz bu konuda sorumluluk almamız demıştim ve bu dönemde Parlamentomuzun büyük bir başarıyla uyguladığı anayasa değişikliklerini örnek göstermiştim. Bildiğiniz gibi, Parlamentomuzun katkısıyla, Anayasada hem DGM ile ilgili 143 üncü madde hem de tah-

kim ve özelleştirmeye ilgili maddeler büyük bir çoğunluk tarafından kabul edildi. Af da böyle olabiliyordu; ancak, direnildi; fakat, kendileri de bu konuda başarı gösterip, biraz evvelki şartlara uygun bir affı maalesef çıkaramadılar.

Değerli arkadaşlarım, bu konuda iki noktaya temas etmek istiyorum. Toplumda bir beklenti var; cezaevlerindeki, onların yakınları... Sadece bunlar değil, toplumda belli kesimler de, yeni bir yıla, 2000 yılı başlama aşamasında, cezaevlerinden pek çok kişinin çıkarılmasını ve toplumun, 2000 yılına yeni bir ümitle başlamasını bekliyor. Bakınız, belki de aklımıza gelmeyen bir şey; birkaç gün evvel, bir hâkim arkadaşımızla konuşurken şunu ifade etti: "Hayır, sadece onlar da beklemiyor; biz de, altı aydan beri, mahkemelerde, af kanunu kapsamına gireceğini düşündüğümüz hiçbir dosyaya elimizi sürmüyoruz; ama, Parlamentodan ümidimizi kestiğimiz anda, bunları tekrar elimize alacağız." Anlaşıyor ki, af, toplumda değişik kesimlerden bekleniyor.

Dolayısıyla, Fazilet Partisi olarak düşüncemiz şudur: Bu af kanunu bir uzlaşmayla çıkarılmıdır. Hatta, daraltılarak değil, vicdanları tatmin etme noktasında, kamuoyunun kabul edemeyeceği ahlakî fiillerin dışında -bunları kendi aramızda elbette görürüz ve kararlaştırırız- sınırlarını genişleterek bir af kanunu çıkarmalı ve 2000 yılına böyle bir beyaz sayfayla girmeliyiz. Buna aynı zamanda mecburuz da; çünkü, bir adaletsizlik yaptık, bir yanlışlık yaptık. O adaletsizlik ve yanlışlık şudur: Bizim bunda payımız çok az hamd olsun, vicdanımız bu konuda biraz müsterih; çünkü, bakınız, veto edilen af kanunu ile cezaların ertelenmesiyle ilgili çıkarılan kanun kendi içerisinde haksızlıklar taşıyor, kendi içerisinde yanlışlıklar taşıyor, eşitsizlikler taşıyor.

Bizzat Adalet Bakanımıza sorulan ve ondan gelen cevaplardan, size, daha mukni olabilmek için, birkaç örnek vermek istiyorum:

Bazı suçların affı veto edildi; ama, basın-yayın yoluyla işlenen suçlara erteleme getirildi. Çok basitleştirerek söylüyorum; mesela, Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesinin ikinci fiilinden dolayı, bir insan, ben suçlanmış olsam, hüküm giymiş olsam, veto edilen kanun içerisinde giremedim, kapsam dışı kaldım; ama, bunu basın yayın yoluyla işlemişsem, cezalarım ertelendi.

5816 sayılı Kanun, Atatürk'ün hatırasına alenen hakaret... Ben işlemişsem, kapsam dışında kaldım; basın-yayın yoluyla işlemişsem hepsi ertelemenin içerisinde girdi. Sınırı oniki yılla kapsamlı olmak üzere, bütün suçlar ve fiiller, basın-yayın yoluyla işlendiği takdirde ceza ertelemesine dahil oldular; ama, bu tarafta, sivil kişilerin bunu tek başlarına işlemeleri, bunu affın kapsamı dışında bıraktı.

Basın-yayın yoluyla işlenen suçlara getirilen ertelemelerden -Sayın Bakanımızın verdiği cevaba göre söylüyorum- 108 yıl 9 ay 13 günlük sanıklar ve hükümlüler istifade etmişlerdir. Peki, bu ertelemelerden istifade eden kişiler, acaba, Anayasanın 14 üncü maddesinde sayılı fiilleri işleyen kişiler olmasın?! Yine, kendilerinin verdiği cevaptan okuyorum: "Basın yayın yoluyla işlenen suçlara getirilen ertelemelerden istifade eden sanıkların..." İsimlerini vermeden, sadece kimliklerini ve kişiliklerini söyleyeyim : Pek çoğu, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü aleyhine propaganda yapmak, Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği terör örgütü adına propaganda yapmak, müteaddit defalar bölücülük propagandası yapmak, inanç farklılığı gözeterek halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek, PKK örgütüne yardım etmek, tamamı Terörle Mücadele Kanunu içerisinde olmak üzere o kanunun bütün maddelerinden hüküm giymek, örgüt üyesi olmak, örgüte yardım etmek, suça tahrik, tahkir ve tezyif ve diğerleri...

Çıkardığımız bu ertelemeyle, 100 civarında sanık ve hükümlü, 108 yıllık cezalarından kurtulmuşlardır; ama, basın ve yayın yoluyla işlemediği için, pek çok devlet adamı, pek çok siyasetçi, pek çok belediye başkanı cezaevlerindedirler; en son da -Parlamentomuzun bilgisi dahilinde oldu-

ğu için söylüyorum- devlete ve millete otuz yıl sadakatle hizmet etmiş, bakanlık yapmış, milletvekilliği yapmış, bürokratik yapmış Hasan Celal Güzel, Ayaş Cezaevinde çile doldurmaktadır. Yaptığımız haksızlığı tamir etmenin tek yolu, derhal yeni bir af kanunu üzerinde çalışmak ve herkesin vicdanını tatmin edecek bir noktada 2000 yılına huzurla, barışla ve hakikaten hükümetin bir başayla ortaya çıkardığı bir barış senediyle girmektir. (FP sıralarından alkışlar) Bu konuda, Sayın Adalet Bakanımızın ve hükümet ortağı bütün partilerin, başta, elbette yöneticilerinin dikkatlerini çekiyorum; Fazilet Partisi olarak, bu konuda çıkarılacak bir af kanununa olumlu katkıda bulunacağımızı ifade ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, yine bu konuda Parlamentoda konuşmalar yapıldı; özellikle, düşünce, inanç özgürlüğü, fikir özgürlüğü ve anlatım özgürlüğü önündeki engellerden bahsedildi. Sayın Bakanımız, bundan bir önceki dönemde, insan haklarından sorumlu Devlet Bakanıyken, Adalet Komisyonuna, Türk Ceza Kanununun 17, 158, 159, 312 nci maddelerinin ve Terörle Mücadele Kanununun değiştirilmesi için bir kanun tasarısı getirmişti. Tasarının gerekçesinde de, Avrupa Birliği standartlarına uyum, uluslararası hukuk normlarına ulaşmak gibi bir gayret yazılıydı. Destek olduk, Komisyondan geçirdik, maalesef, Genel Kurulda görüştülemeyi; sebeplerini çok iyi biliyorsunuz.

Şimdi, tam zamanıdır. Adaletsizlikleri ortadan kaldırmak, mazlum ve mağdurların gözyaşını dindirmek için, öncelikle bu konuda vazifemiz var. Bir ikincisi de, biz, bunu, milletimiz için yapmalıyız; ama, bir de, dış şart var ki, Avrupa Birliğine aday ülke olarak Türkiye gösteriliyor; ama, kriterlerin içerisinde, özgürlüklerin önündeki kısıtlamaların kaldırılması da var. Herhalde, bu işin de tam zamanıdır ve hükümetimiz, bu konuda, inaniyorum ki, özgürlüklerin önündeki bu kısıtlamaları, bu duvarları en kısa zamanda kaldıracaktır. Fazilet Partisi olarak da, bu ve buna benzer bütün kısıtlamaları kaldırarak, maksimum özgürlük, ama, minimum müdahale anlamına gelebilecek her çalışmaya, en güzel, en olumlu katkıyı yapmaya hazır olduğumuzu ifade ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye aleyhine açılmış olan davalar da önemli bir sorundur. Bakınız, Abdullah Öcalan'ın idam kararının tasdik edilmesinden sonra iki şey konuşulmaya başlandı; Sayın Başbakanın ifadeleriydi, daha sonra onun üzerinde çok fazla durmadı; ama, gelişmeler, o düşüncenin gerçekleşeceğini gösteriyor: "Bir; biz Hükümet olarak, bunu, dosyayı Meclise hemen sevk etmeyiz, bekletiriz. İkincisi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararını bekleriz."

Eğer Anayasanın 90 inci maddesi ve 138 inci maddesi ve diğerlerine göre, Türkiye, uluslararası sözleşmelere imza attıktan sonra bireysel başvuru hakkını tanıyıp, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de yargı yetkisini kabul ettikten sonra, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarına uyma zorunluluğu bir anayasal gerçek ise, bunu, sadece Abdullah Öcalan konusunda bir ayrıcalık olarak dile getirmemelisiniz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin siyasi partiler hakkında, bireysel başvurular hakkında, bütün konularda vereceği kararları, eğer bunu genel kural olarak uygulayacaksanız, açıkça, mertçe, dürüstçe bunu ifade etmelisiniz. Yoksa, Öcalan için böyle bir ayrıcalık getirilmesini kesinlikle kabul etmiyoruz; bir. Türk yargı sistemi içerisinde, altında imzası bulunduğu bütün anlaşmalar, Türkiye'de, Avrupa Birliğine aday bir ülke olarak önümüzü açacak bir nokta ise, hükümet kararını vermelidir; biz de Anamuhalefet Partisi olarak bu konudaki düşüncelerimizi ifade edelim. Şu bulunduğumuz nokta içerisinde, hükümet, ne dosyayı Meclise geciktirerek gönderebilir ne de Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevlerini kısıtlayacak bir anlayışın içine girebilir. Dosya gelir, herkes vicdanî kanaatiyle ellerini kaldırır ve bu kişi hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisi, layık olduğu cezayı ve kararı verir. (FP sıralarından alkışlar)

Bunun dışında, şu veya bu şekilde, sadece kişilere özel uygulamaları, hukukun kendi mantığı içerisinde de kabul edemeyiz. Sayın Bakanın ağustos ayı itibarıyla sorulan bir soruya verdiği ce-

vap şudur: "1 552 tane -o gün için; şimdi 2 000'i geçtiğini biliyoruz- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru var. 455 adedi kamulaştırma bedellerinin geç ödenmesiyle, 418 adedi köy yakma ve boşaltmayla, 350 adedi işkence ve gözaltı süresiyle, 134 adedi kayıp, faili meçhul ve yaşam hakkıyla, 75 adedi düşünce ve ifade özgürlüğüyle, 94 adedi adil yargılamayla, 62 adedi Yüksek Askerî Şûra kararıyla atılanlarla, 13 adedi parti kapatma, sendika ve diğerleriyle ilgili Türkiye aleyhinde davalar var." Davalar kaybediliyor; çünkü, bu ülkelerin anayasası hükmünde olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin maddelerine açıkça aykırı kararlar veriliyor Türkiye'de, idarî işlemler yapılıyor. Türkiye buna müstahak değildir arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT ARINÇ (Devamla) – Sayın Başkan, 2 dakikanızı rica edebilir miyim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Arınç; lütfen tamamlayın efendim.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) – Dolayısıyla, hakkında 2 000 tane dava açılmış Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, bu utançtan kurtulması lazım. Bu, bizi rahatsız ediyor. Bu davaların çoğu kaybedilmek üzeredir. Bir eski Adalet Bakanının ifadesiyle "davaların tümünün kaybedilmesi halinde, 3 milyar dolar ile 5 milyar dolar arasında Türk Hükümeti tazminat ödeyecektir."

İMF'den gelecek 3 milyar dolar için bütün sosyal hayatı altüst edilen bir ülkede, bunları tazminat parası olarak ödemek zorunda değiliz. Türkiye, kendi iç hukukunu, uluslararası hukukun bir parçası haline getirmeyi kabul etmişse, hiçbir vatandaşın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gönderip, adalet bekletecek noktada tutamaz. (FP sıralarından alkışlar) Aksi olursa, Türkiye'de adaleti biz kendi hâkimlerimizden bekliyoruz, adaletle de güveniyoruz. Dolayısıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin bu yargılama süreci içerisinde, Türkiye, belki de Avrupa Birliği konusu ile bu konuyu tekrar enine boyuna Meclisinde tartışmak ve bu kuralı, artık bir genel kural haline getirmek mecburiyetindedir.

Değerli arkadaşlarım, vaktim kalmadı; ama, bir cümleyle de şunu ifade edeceğim: Bakınız, Türkiye'de dün bir ekonomik karar alındı -eğer bir kararsa- 5 banka gıya kurtarıldı; ama, herkes biliyor ki, Hazineye, asgarî 5 milyar dolarlık bir yük geldi. Bunu millet ödeyecektir, bunu vatandaş ödeyecektir. Akşam evine ekmeğe götürmeyen insanların sırtına 5 milyar dolar daha eklenmiştir. Bu bankaları yönetenlerin, içini boşaltanların, milletin hakkını hukukunu viski kadehlerinde ve metreslerin koyunlarında harcayanların yakasına adalet yapışmalıdır! (FP sıralarından alkışlar) Millet de yapışacaktır; ama, adalet yapışmalıdır.

Sayın Adalet Bakanımızı, sadece Çakıcı konusunda değil, bu bankaların içerisini boşaltarak, mazlum ve mağdur Anadolu insanının elinden ekmeğini alanlara da en ağır uygulamaları -soruşturmasıyla, yargılamasıyla- Türk Milleti görmek istiyor. Bunu göreceğimiz ümidi içerisinde, Adalet Bakanlıği bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Cezaevleri konusu ayrı bir faciadır. Sayın Bakanımızın da, bu konuda, en acil tedbirleri almasını temenni ediyorum; çünkü, sadece sokaktaki insanın değil, cezaevine koyduğumuz insanın da hayatını korumak zorundayız. Cezaevlerindeki bu facia, herkesi, televizyon ekranlarına bakamaz hale getirmiştir. Bu faciadan kurtulacağiz ümidini de taşıyor; tekrar saygılar sunuyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Anavatan Partisi Grubu adına, Denizli Milletvekili Sayın Beyhan Aslan; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA BEYHAN ASLAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlıği bütçesi üzerinde görüşlerimizi arz etmek üzere, Anavatan Partisi Grubunu tem-

silen söz aldım; Yılce Meclisin saygıdeğer milletvekillerini, şahsım ve Grubum adına, saygıyla selamlıyorum.

Fedakârlıkla her türlü güçlülere göğüs gererek adalet dağıtma görevini başarıyla yerine getirme gayreti içinde olan hâkimlerimize, cumhuriyet savcılarımıza, adliye personelimize başarılar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, adaletin tarihi, insanlık tarihiyle başlar. Hazreti Adem'le birlikte dünyamızda adalet rûzgârı esmeye başlamış; bu rûzgâr estikçe, insanoğlu, mutluluğu ve huzuru; adalet rûzgârının durduğu anlarda ise, mutsuzluğu tatmış, kaos ve kargaşayla tanışmıştır. Kişinin hak ve özgürlüklerini koruyan adalet, herkese hakkını veriyor, zulme prim vermiyorsa, bireyler huzurlu ve mutlu olur; aksi halde, acı ve ıstıraba, kaos ve kargaşaya davetiye çıkarır.

Türk Milletinin tarih sahnesine çıktığı günden bu yana, Türkler, adalete büyük önem vermiş; Müslüman olduktan sonra, Hazreti Ömer gibi adaletin ulularından Türk Milleti esinlenmiş, Fatihlere, Kanunilere ulaşılmış. Tarihte, Türklere güçlü devletler kurduran ve tarihte saygınlığını artıran en önemli etken, adil olma duygusu ve sorumluluğudur. Adalet duygusu ne zaman zedelenmiş, keyfîlik ve suiistimal ne zaman hâkim olmuşsa, o zaman da Türk devletleri yıkılmıştır.

Edebiyatımızda, adalet üzerine atasözlerinin, vecizelerin bolluğu, milletçe adalet verdiğimiz önemin delilidir. "Adaletin kestiği parmak acımaz" diyerek, adalete karşı teslimiyeti, adaletin yüceliğini ve ulviyetini ifade etmişiz. "Adalet mülkün temelidir" undesiyle de, yargının devlet ve toplum hayatındaki yerini ve önemini veciz bir şekilde ortaya koymuşuz.

Değerli milletvekilleri, yargı sistemimizde var olan mevzuata ve uygulamaya ilişkin sıkıntılar ve şikâyetleri yok etme görevi, yasama organının, yani bu Meclisindir. Hak aramak, insan haysiyet ve onurunun bir sonucudur. Hak aramak noktasında verdiğimiz aktif mücadele, yaratılmışların en şerefli olan insanın haysiyet ve onurunu korumak olacaktır. Demokrasi ve insan hakları standardının yükseltilmesi mücadelesi, aynı zamanda, insanoğlunun bir onur ve haysiyet mücadelesidir.

Değerli milletvekilleri, demokratikleşme mücadelesi, ince, uzun bir yoldur. Bugün, bulunduğumuz yerden geriye dönüp baktığımızda, 10 Mart 1954'te Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini, 28 Ocak 1987'de Avrupa İnsan Hakları Adalet Divanına ferdî başvuru hakkı ve zorunlu yargılamaya yetkisini kabul etmişiz; Birleşmiş Milletler Avrupa İşkence Sözleşmelerine imza atmışız; Avrupa Sosyal Şartını imzalamışız, Paris Şartını imzalamışız; Türkiye Büyük Millet Meclisinde, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu kurmuşuz; sürgün cezasını, karanlık oda, hücre ve demire vurma cezasını kaldırmışız; düşünce, din ve vicdan hürriyetini uluslararası normlarla taçlandırma yolunda, yıllarca tabu kabul edilen, değişmez addedilen Türk Ceza Kanununun 141, 142 ve 163 üncü maddelerini kaldırmışız. Bütün bu tasarrufların altında, Anavatan Partisi iktidarının imzası ve mührü vardır. Demokrasi ve insan hakları mücadelesinde dışı açılma ve dünyayla bütünleşme yolunda önemli adımlar atan rahmetli Cumhurbaşkanımız Turgut Özal'ı rahmetle anıyorum.

21 inci dönem Parlamentomuz da, insan hakları alanında büyük işler başarmıştır. Öncelikle, Anayasamızın 143 üncü maddesini değiştirip, devlet güvenlik mahkemelerindeki askerî hâkim yerine sivil hâkimi ikame etmiş, tahkimi mevzuatımıza almışız; İşkence ve kötü muamelelerin önlenmesi konusunda Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddelerinde yasal değişiklikler yapmış, seksenbeş yıllık Memurin Muhakematı Yasasını değiştirmişiz; temerrüt faizlerini artırmışız. İnsan hakları alanında önemli mesafeleri, 21 inci Dönem Parlamento da katetmiştir. 21 inci Dönem Parlamentosu, bu hususlardan dolayı kutluyorum.

Değerli milletvekilleri, bugüne kadar kurulan cumhuriyet hükümetlerinin hemen hepsinin programında, adli reformdan, yargı reformundan bahsedilmiştir. Hükümetlerimizin hep iyi niyetli istekleri olmuştur; ama, adalet ve adliyemizin problemleri hep devam edegelmiştir. Bugün de aynı problemleri tekrar gündeme getiriyoruz. Hukukumuzu, mevzuatımızı bütünüyle Avrupa Birliği standartlarına yükseltmek durumundayız. Basınımızın ve aydınlarımızın, bu konuda çifte standart bırakmaları lazım. Bazı aydınlarımızca, basın özgürlüğü konusunda dünyanın en ileri ülkesindeki özgürlükleri isteyip, ama, konu, inanç ve ibadet özgürlüğüne gelince, direnmek; ekonomiyi ilgilendiren, örneğin tahkim konu olunca, emperyalizm olarak nitelemek, bizi komik duruma düşürüyor. Ülkenin her kesiminin, her konuda özgürlüğe, daha çok demokrasiye ihtiyacı var. Arabesk anlayıştan kurtulmamız gerekir. Açıkça ifade ediyorum ki, Türkiye, ulusal mevzuatının, insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası belgelerle uyumlu hale getirilmesi doğrultusunda, tümüyle taramasını yapmak, tespit edilecek uyumsuzlukların giderilmesi amacıyla anayasal ve yasal değişiklikleri yapmak durumundadır.

Değerli milletvekilleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelerinin seçiminde yargı organlarına yetki verilmeli. Kurulun kendi teşkilatını oluşturması, sekreteryaya ve yeterli personele sahip kılınması, arşivini kendisinin yapması, Adalet Bakanlığı müfettişi olarak bilinen oluşumun, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu emrinde çalışan bir örgüt haline dönüştürülmesi; velhasıl, yargının bağımsızlığını engelleyici hükümlerin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Trilyonluk davaları emanet ettiğimiz hâkimlerimizin, kamu düzenini emanet ettiğimiz cumhuriyet savcılarımızın ve fedakâr adliye personelimizin maaşlarını iyileştirmek noktasında gereken yapılmalıdır.

Hazırlık tahkikatının kolluk kuvvetlerine bırakılmaması, yakalamanın ardından, sorgulamanın, güçlü bir savcılık örgütlenmesinin denetimi altında yapılması sağlanmalıdır. Cumhuriyet savcılarımız sorgulamada aktif görev almalıdır. Cumhuriyet savcılarımızın, delillerin takdiri mahkemesine ait olmak kaydıyla, kolluk kuvvetlerinin önüne gelen fezlekeyi, kamu davası açmaya yeterli görüp, iddianameye dönüştürerek kamu davası açmaları, delillerin toplanmasında gayret içerisinde olmamaları sonucudur ki, açılan ceza davalarının yüzde 40'ı beraatle sonuçlanmaktadır. Bu da, açıkça, doğru ve adil yargılama hakkının ihlalidir.

Yargıtayca mahalli mahkemelerden gelen kararların bozulmasının yüzde oranının da artması, Bakanımız tarafından dile getirilen adalet akademisinin kurulmasına ve hukuk eğitimine yeni projeler arayışına bizleri itmektir.

Değerli milletvekilleri, savunma yargının unsurlarından olup en önemli üç ayağından biridir. Savunma görevini ifa eden avukatlara, gerek ceza ve gerekse hukuk davalarının öncesi ve davanın devamı sırasında, her türlü delil toplama yetkisi verilmelidir.

Avukatlar da Avrupa'daki meslektaşlarının ulaştığı standartları yakalamalıdır.

Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan Avukatlık Yasasındaki değişikliklere ilişkin tasarı ve teklifler mutlaka bu yasama döneminde yasalaştırılmalıdır. Savunma mesleği mensupları bu yasa bizden yıllardır bekliyorlar. Bu beklentiye cevap, bu Parlatentonun elindedir.

Değerli milletvekilleri, adliyelerimizin fiziki şartlarının yetersizliği konusunda fikirbirliği içerisindeyiz. Adliye binalarımızın büyük bölümü ya hükümet konaklarının bodrum katlarında ya da işhanlarında, bakımsız, adaletin saygınlığından uzak, yetersiz mekânlardır.

İzmir Adliyesinin izbe ve loş koridorları, öğrenci yurdundan bozma depreme karşı çürük raporlu Denizli Adliyesi, görüşümüzü ispatlayan en çarpıcı örneklerdir.

Yeni adliye binalarının yapılması ve çok sayıda adliye binasının da küçük ve büyük onarımlara ihtiyacı vardır. Adliyenin fizikî şartlarını adaletin saygınlığıyla uyumlu hale getirmek durumundayız.

Cezaevlerimiz, devletin güvencesi altındaki devlet otoritesinden başka otoritenin olmadığı mekânlardır. Kendisini devlete teslim etmiş tutuklu ve hükümlülerin can güvenliğini sağlamak, devletin olmazsa olmaz görevidir. Hükümlünün istahını sağlayarak topluma kazandırmak, ceza anlayışımızın hedefidir.

Cezaevlerimizin koğuş sisteminde oluşu; eğitimsiz ve ikibaşlı cezaevi yönetimlerinin bulunuşu, cezaevlerinin teknolojik donatımdan yoksun oluşu gibi sebeplerle, cezaevlerimiz, maalesef, ideolojik suç örgütlerinin eğitim ocağı, mafyanın hesaplaşma mekânı olmuştur. Memurların mı mahkûmların emrinde, yoksa, mahkûmların mı memurların emrinde olduğunu düşünür olduk. Cezaevlerinin fizikî şartları süratle iyileştirilmelidir. Bakanlığımızın da zaman zaman ifade ettiği gibi, oda sistemine süratle geçilmeli, koğuş sistemi terk edilmelidir. E ve F tipi cezaevlerinin yapılmasına öncelik verilmelidir.

Anavatan Partisi, bugünleri görmüş, Eskişehir E Tipi Cezaevini yapmış, ne yazık ki, Eskişehir Cezaevini protesto eden, Rahmetli Özal'ı ve Anavatan Partisini suçlayanlar, toplumun gelişiminden, değişiminden, dünyadan kopuk zihniyetin bize bıraktığı kötü bir örnek olmuştur.

Cezaevlerimizin yönetimini gözden geçirmeli, müstakilen, tek başlı, eğitilmiş, ciddi personele ihtiyaç duyulan cezaevlerimizde bu sağlanmalıdır. Sokaktaki adamı infaz koruma memuru yaparak hiçbir yere varamayız. Bu konuda yeni projelere ihtiyaç vardır. Bakanlığımızın dikkatine arz ediyorum: Cezaevleri teşkilat kanunu tasarısını hükümetten bekliyoruz.

Bazı illerimizde cezaevlerimiz, şehirlerin en güzel caddelerinin ortasında kalmıştır; çok kıymetli arsaları işgal etmektedir. Cezaevlerinin emniyeti açısından da büyük sakıncalar doğuran bu durumdan derhal kurtulmamız gerekiyor. Kıymetli arsalar satılıp, cezaevleri teknolojik donanımlarla, şehirlerin dışına, emniyetli ve güvenli yerlere çıkarılmalı, E ve F tipi cezaevleri yapılmalıdır. Bu görüşümüztü, İzmir Buca Cezaevi, Ankara Ulucanlar, Kırşehir ve Denizli Cezaevlerinin bugünkü konumları desteklemektedir.

Değerli milletvekilleri, hak arayanların sığınacakları, güven duyacakları makamlar, adalet makamlarıdır. Bu makamları teknolojilerle donatıp, eğitimle olgunlaştırıp, fizikî mekânlarla rahatlatmamız lazım. Bu nedenledir ki, Adalet Bakanlığımızın maddî probleminin olmaması gerekir. Adalet Bakanlığı bütçesi, yargı dünyamızın problemleri karşısında yetersizdir.

Değerli milletvekilleri, pul parasına muhtaç, ceza keşiflerinde ödenen araç parasına muhtaç adliyelerimizin geçmişte kalması dileklerimizle; insan haysiyet ve onurunu ayaklar altına alıp, kendini savcı ve hâkim yerine koyan, adaleti sulandıran sözde medyanın, adaletle, tahkikatın gizliliğine saygılı olmaları dileklerimizle; haksızlığın, hukuksuzluğun, çağdışı mevzuatın, adliye ve cezaevlerimizin kötü fizikî şartlarının, yargısız infazların, faili meçhul cinayetlerin 20 nci Yüzyılda kalması ve 21 inci Yüzyılda, hukukun üstünlüğünün tartışılmadığı, insan haysiyet ve onurunun korunduğu, can ve mal güvenliğinin problem olmaktan çıktığı; inanç ve ibadetin, kişi dünyasının ayrılmaz bir parçası olduğu; fikir ve düşüncelerinden dolayı insanların cezaevlerine konulmadığı; dinamik ve güçlü bir devletin, buyuruculuktan, jakoben anlayıştan halkın hizmetkârlığına talip olduğu; hak ve hukukun galebe çaldığı; huzurlu ve mutlu bir yüzyıl olması dileklerimizle ve Adalet Bakanlığımızın bu bütçesiyle başarılı hizmetlere imza atılması dileklerimizle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Aslan.

Anavatan Partisi Grubu adına ikinci söz Antalya Milletvekili Sayın Cengiz Aydoğan'a aittir.

Buyurun Sayın Aydoğan. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA CENGİZ AYDOĞAN (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Orman Bakanlığı bütçesi üzerinde Anavatan Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Sizleri, şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlıyorum.

Ormanlar, havası, suyu, toprağı, ağaçları, diğer bitkileri, mikroorganizmaları ve çeşitli canlılarıyla, kendine özgü kapalı bir ekosistem oluşturur. Bütün bu canlı ve cansız varlıklar arasında mekân edinmekten beslenmeye, solunumdan karmaşık kimyasal reaksiyonlara kadar, bütün yaşam koşulları için karşılıklı bir etkileşim ve iletişim ağı bulunur. /Vejetasyon ve çeşitli hayvan popülasyonları, varlıklarını, bu etkileşimde meydana gelen enerji akımı ve madde döngüsüyle sürdürürlür.

Ormanlar ekonomik katkılarıyla birlikte, ekolojik süreçler bakımından da büyük değerlere sahiptir. Odun hammaddesinin temininin yanı sıra, iklim rejimini düzenleme, erozyonu önleme, oksijen, karbondioksit, su, toprak dengesini koruma, rüzgâr, buzul ve kumul hareketlerinin kontrolü, su akışlarının düzenlenmesi, toprak kaymalarının önlenmesi, barajların ekonomik ömürlerinin uzatılması, güçlüttü şiddetinin azaltılması, hava kirliliğinin önlenmesi, rekreasyon amaçlı alanlar olarak kullanılması ve turizm alanları olarak hizmet verme gibi, çok sayıda tipik işlevsel hizmetleri verirler. Görüldüğü gibi, ormanlar, çok yönlü yararları bakımından hayatî önem taşırlar ve evrensel hazineler olarak geliştirilerek korunmalıdırlar.

Ülkemizin yüzde 26'sı ormanlarla kaplıdır. 20,7 milyon hektarlık bu alanın yüzde 51'i verimli orman alanı, yüzde 49'u bozuk orman alanıdır. Akdeniz küşağındaki ülkelerin verimli orman alanı ortalaması ise yüzde 75'tir.

Ülke topraklarımızın yüzde 30'u verimli orman alanlarıyla kaplı olmalıdır; biz de ise, ancak yüzde 13'ü verimli orman alanlarıyla kaplıdır. Kişi başına 0,32 hektar orman alanı düşmektedir ki, dünya ortalamasına göre, bu rakam, yaklaşık 3-4 kat daha azdır.

Yurdumuzda, ormanlarla iç içe yaşayan 18 000 civarındaki köyde, 9 milyon orman köylüsü vardır. Bu kesim, millî gelirden en az pay alan kesimdir. Orman köyleri ve köylüleri, sayısız problemleriyle, ülkemizin en sorunlu ve en fakir kısmını teşkil etmektedirler ki, bu durum, mutlaka değiştirilmelidir.

Bu genel tablo içerisinde, millî servetimiz olan ormanların korunması, geliştirilip, çoğaltılması, ormanlardan yararlanılması, sürdürülebilir bir orman yönetiminin sağlanması görevi, yasalarla Orman Bakanlığımıza verilmiş bulunmaktadır.

57 nci hükümetin Yüce Meclisimizin güvenini kazanmış programında, ormancılıkla ilgili önemli hususlar yer almaktadır. Şöyle ki: "Erozyonla mücadele kararlılıkla sürdürülecektir. Doğa dengesindeki bozulma önlenecektir. Ormancılığımızın desteklenmesi amacıyla, talep eden gerçek ve tüzelkişilere belli konularda bedelsiz arazi tahsis edilerek, özel ormancılık geliştirilecektir. Bir yandan, orman köylüsüne yeni üretim ve kazanç olanakları sağlanırken, diğer yandan da, ormanların yağmalanması yolu kapatılacaktır" denilmektedir.

Görüldüğü gibi, arkasında yüzde 50'nin üzerinde Meclis desteğı olan 57 nci hükümet, programıyla, başta ağaçlandırma ile erozyon kontrolü olmak üzere, ormancılık ve orman köylüsünün problemlerini çözecek iradeyi ortaya koymuştur.

Bu durumda, Orman Bakanlığımızın mevzuatta yapacağı düzenlemeler ve üzerinde tartıştığımız bütçesiyle, süratle, bir master plan kapsamında, insanların ormanlar üzerindeki olumsuz etki-

İnerinin en aza indirilmesi, ormanların insanlar üzerindeki etkilerinin ise en üst düzeye çıkarılması hedeflenmeli, üretim ormancılığı ile rekreasyon amaçlı ormancılık iyi planlanmalıdır.

Ormanların korunmasında temel etken insanların bilinçlendirilmesidir. Bunun için, eğitim yönünde yoğunlaşmalı, doğal kaynakların, sadece sıradan üretim unsurları olmadığı, çok yönlü gereksinimleri karşıladıkları anlatılmalı, TEMA Vakfı benzeri sivil toplum örgütlerinin faaliyetleri desteklenmelidir.

Mahalli halkın, orman köylüsünün meseleye sahip çıkması sağlanmalı, karar verme ve uygulama safhalarında halkın aktif katılımı temin edilmeli, orman köylüsüyle birlikte geliştirilebilecek karma sistemler ortaya çıkarılabilir. Anayasanın amir hükmüne rağmen, son elli yılda, 2 milyon 600 bin hektar orman alanı çeşitli nedenlerle kaybolmuştur. Bunun önüne mutlaka geçilmeli, hangi nedenle ve kime orman alanı tahsis edilirse edilsin, eşdeğerinde ağaçlandırma çalışması yapılması da temin edilmelidir.

Son altmış yılda 1,5 milyon hektar alan yanmış, yaklaşık 10 katrilyonluk maddî zarar oluşmuştur, manevî zararın haddi hesabı yoktur tabii. Ortalama her yıl, 14 bin hektarlık alan orman yangınlarıyla yok olmaktadır. Mücadele için etkin ve bilinçli organizasyon gerekir. Yangın yönetimi anlayışı yerleştirilmeli, mahalli imkânlar iyi değerlendirilmeli, yangınla mücadele giderlerinin dönersermeye işletmesinden çıkarılarak, katma bütçe içerisine alınması, dönersermeye gelirlerinin de yangın alanlarındaki ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmasında kullanılması sağlanmalıdır.

Yangınlarla mücadelede, hava araçlarının kullanılmasına 1988'de Anavatan iktidarı döneminde başlanılmış olup, bugün de genişletilerek devam ettirilmektedir. Bu vesileyle, orman yangınlarında kaybettiğimiz 61 ormancı şehidimizi rahmetle anıyor, kederli ailelerine başsağlığı diliyorum.

Bu arada, çok çetin şartlarda çalışan fedakâr orman teşkilatı mensuplarının, özellikle de, teknik elemanlarının maddî imkânları çok yetersizdir; gerektiğinde ölümlü bile göze alan orman görevlilerinin yıpranma tazminatları da yoktur. Bu durumun makul düzeyde ele alınması gerekmektedir. Geçici işçi problemi de çözülmelidir.

Orman köylüsünün öndeki bürokratik işlemler kolaylaştırılmalı, kadastral çalışma ve uygulamaları hızla tamamlanmalıdır. 2B çalışmalarında karşılaşılan rayiç bedel tespiti, taksitlendirme, faiz konularındaki sıkıntılara sıratle çözüm getirilmeli, vatandaş sıkıntudan kurtarılmalıdır. 200 bin orman davasıyla ilgili yük, halkın ve idarenin üstünden indirilmeli, bundan sonrası için elele çalışılmalıdır. 2B uygulamalarından elde edilen gelirlerin tamamı orman köylüsünün kalkındırılıp, zenginleştirilmesine harcanmalıdır. Orman Bakanlığınca, orman köylüsüne 1998'de 1,8 trilyon, 1999'da da yaklaşık 4 trilyon kredi, Orman Köylülerini Kalkındırma Fonundan verilmiştir. Orman köylüsüne, 1998 yılında, işçilik vesair haklar olarak, 92 trilyon gelir sağlanmıştır; 1999 yılında ise, bu rakam, 157,6 trilyon liraya ulaşacaktır.

Köy tüzelkişiliklerine ve orman köylerine tahsisli dikili satış imkânı veren yönetmelik ve genelgeyle orman ürünü pazarlaması ve ticari faaliyetlerinin bir nevi özelleştirilmesi sağlanmış ve köylünün ormancılık sektöründen aldığı pay artırılmıştır. Yakacak odunun yüzde 80'ine kadari maliyet bedelinden, sanayi odununun ise, tamamının tahsis fiyatından köylüye verilmesi temin edilerek gelir elde etme imkânları sağlanmıştır. Ayrıca, endüstriyel odun üretimini teşvik için masraflarda yüzde 50 indirim uygulanarak köylüye daha rahat pazarlama ve gelir artırma imkânı verilmiştir. Bu uygulamalar geliştirilerek sürdürülmeli, köylü zenginleştirilmelidir. Böylece, belki, şehirlere göç de önenebilir.

Ormanların geliştirilmesine, maalesef, yeterli kaynak aktarılamamakta, Bakanlık kıt imkânlarla büyük mücadele vermektedir. 2000 yılında toplam 74 bin hektarlık ağaçlandırma, erozyon kontrolü

rolü ve özel ağaçlandırma yapılması hedeflenmiştir. Bu, kıt bütçe kaynaklarında iyi bir seviye ise de, yeterli değildir.

Ülkenin dörtte üçünde aktif erozyon olduğu göz önüne alındığında bu rakam çok azdır, yılda en az 150 bin hektar ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışması yapacak şekilde genel bütçeye yatırım ödeneği konulmalıdır.

Orman Bakanlığı, teknik bilgi birikimi, idarî yapılanması, fidan üretim kapasitesi itibarıyla, yılda 200 bin hektar alanı yeşillendirecek konumdadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve cumhuriyet hükümetleri bu potansiyeli mutlaka harekete geçirmelidir. Nitekim, 1988'de 150 bin hektar alanda ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışması yapılmıştır. Demek ki, imkân sağlanca, Orman Bakanlığı hedefi yakalayacak performansı göstermektedir.

Şu sıralarda çalışmalarını başlatılan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plan döneminden başlayarak, cumhuriyetin 100 üncü yılı olan 2023 yılında bitirilmek üzere, Türkiye'nin ağaçlandırma ve erozyon kontrolü sorunu bitirilmelidir. Planlamayı bu hedefe göre yapıp, program ve ödenekleri mutlaka plan hedeflerine uygun olarak verilmelidir. Artık, toprakların göz göre göre denize ve göllere akıp gitmesine ve ülkemizin çölleşmesine daha fazla seyirci kalmamamız gerekir.

Özel ağaçlandırma çalışmalarına, 55 inci hükümet döneminde çıkarılan Ağaçlandırma Yönetmeliğiyle hız verilmiştir. 57 nci hükümet tarafından da aynı şekilde yürütüldüğünü görmek sevindiricidir. Böylece, hem orman varlığı artmakta hem de orman-halk ilişkileri olumlu yönde gelişmektedir.

Unutulmamalıdır ki, ormancılıkta söz sahibi olanların başında gelen İskandinav ülkelerinde, özel ormancılık faaliyetleri yüzde 60-70'ler seviyesindedir ve bu husus önemle tartışmaya açılmalıdır.

Başta, köy tüzelkişilikleri olmak üzere, özel imar, ihya çalışmalarıyla da özellikle ülkemizin güneyindeki maki ve bozuk orman alanları içerisindeki yabancı zeytin, keçiboynuzu, antepfıstığı ağaçları gibi ekonomik değeri yüksek bitkiler açılarak, verimli hale getirilmekte, defne ağaçları da imar, ihya edilmektedir. Böylece, hem orman köylüsüne önemli katkılar sağlanmakta hem de orman alanlarının, açma yapılarak daraltılması önlenmiş bulunmaktadır.

Bu çalışmalar artarak devam ettirilmelidir. Ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarına fon sağlayacak olan 4122 sayılı Millî Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu 26.7.1995'te yürürlüğe girmiş olmasına rağmen, üzülerek müşahade etmekteyiz ki, çalışmamaktadır. Yasaya göre Ağaçlandırma Fonuna kaynak aktarmak zorunda olan kurumlar, bütçelerine kaynak öngördüğü nispetlerdeki ödeneği koymamaktadırlar. Bunun konulmasının sağlanması ve Orman Bakanlığının da konunun devamlı takipçisi olması sağlanmalıdır.

Hızlı gelişen türlerle yapılacak olan ağaçlandırmalara, odun açığının karşılanması bakımından özel önem verilmelidir. Bu maksatla, özel sektör teşvik edilmelidir. Gönüllü kuruluşlarla ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarında, özellikle, kamuoyunun aydınlatılmasında işbirliği yapılmalıdır.

Ormanlardan, toplumun geniş kesiminin faydalanması, esas alınmalıdır. Bu, sadece, üretim açısından değil, dinlenme, eğlenme, rekreasyonel, tali ürünler üretimi, avlanma ve sportif amaçlı olarak da planlanmalıdır.

Orman Bakanlığının, son yıllarda, çok yönlü faydalanmalara verdiği önemi takdirle karşılıyoruz; ancak, oranlarının daha da artırılmasını diliyoruz. Ormanların işletilmesi esnasında, içerisinde bulunan orman köylerinin kollanmasına özen gösterilmelidir. Or-Köy kaynakları, yasaların istediği şekilde artırılmalıdır.

Orman Bakanlığı, çalışmalarını, havza esasına göre halkın da katılımını dikkate alarak sürdürmek için, planlanmış olduğu yasal düzenlemeleri, en kısa zamanda Meclis gündemine getirmelidir. (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aydoğan, konuşma süreniz doldu, lütfen toparlayın efendim.

CENGİZ AYDOĞAN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çevre korumacılıkta büyük ilerlemeler kaydedilmesine karşın, doğal kaynaklar üzerindeki nüfus ve sanayi baskısı, gün geçtikçe artmaktadır. Ekoloji-ekonomi-teknoloji dengesi, bir türlü sağlıklı kurulamamaktadır. Bunun sonucu, toprak kaybı, çölleşme afeti yaygınlaşmakta, insanlığın ve doğanın koruyucusu ozon tabakası gitgide incelmekte, günde üç canlı türün soyu tüketilmekte, dakikada 50 dönüm, saatte 3 000 dönüm orman alanı yok olmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nden antropolog John Bennett'in ilginç bir gözlemini okumuştum. Diyor ki: "Genelde, insanlar, birbirlerine, doğaya davrandıkları gibi davranıyorlar. Doğaya hoyratça davranan toplumlarda, insanlar arasındaki ilişkiler de hoyratça oluyor." Gelin, hep beraber Sultan Fatih'in "ormanlarımdan dal kesenin başını keserim" keskin kararlılığına yakışır şekilde, Cenab-ı Hakk'ın bizlere verdiği nimetleri, bugünümüzü, geleceğimizi hoyratça harcamayalım, harcatmayalım.

Millî bir şuur içerisinde, ulvî bir insanlık görevi olması gereken bu çalışmalara samimiyetle, gayretle katılalım, katılmasını sağlayalım.

Orman Bakanlığı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum; şahsım ve Anavatan Partisi Grubu adına, sizleri, tekrar saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydoğan.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Nevşehir Milletvekili Sayın İsmail Çevik; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

Sürenizi, üç arkadaş paylaşacaksınız.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÇEVİK (Nevşehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı bütçesi üzerinde, Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurlarımızdayım; 2000 mali yılı bütçesinin, ülkemize, yüce Türk Milletine hayırlara vesile olmasını diler, heyetinizi saygıyla selamlarım.

Mülkün temeli saydığımız adaletin sağlanmasını ve dağıtılmasını üstlenmiş olan Bakanlığımızın genel durumuna göz atmak istiyorum. Kuvvetler ayrılığı ilkesini benimsemiş olan Anayasamızın üçüncü bölümünde, yargı düzenlenmiştir. Adalet Bakanlığı, 2992 sayılı teşkilat kanunuyla, bu kapsam içerisinde verilen görevleri ifa etmektedir. Yeni bir yüzyıla girmeye hazırlandığımız günlerde, adalet hizmetlerinin çağdaş, süratli ve adil bir şekilde sunulması kaçınılmazdır. Bilgi çağında, adalet hizmetlerinin çağdaş gelişmelerden uzak kalması da düşünülemez.

Adalet hizmetlerinin yerine getirilmesinde görevli, ülkemizin her köşesinde yaygın bir teşkilata ve kadroya sahip olan adli mekanizmanın içerisinde bulunduğu zorlukları ve sıkıntıları, kısaca arz etmek istiyorum.

Adli yargı, 854 il ve ilçe merkezinde 3 866 mahkemeyle, idari yargı ise 128 mahkemeyle hizmet vermektedir. Bütçe imkânlarına bağlı olarak 75 merkezde adli teşkilat kurulamamış, 12 merkezde de adli teşkilat kurulmuş olmasına rağmen faaliyete geçirilememiştir. 9 408 yasal hâkim ve cumhuriyet savcısı kadrosundan 8 569 adedi dolu olup, 839 hâkim ve savcı kadrosu boştur. Mevcut maddî imkânlar ve hâkim, savcı kadrolarıyla davaların hızlı, etkili ve adil çözüme kavuşturul-

masına imkân bulunmamaktadır. Mahkemelerde hızlı kararlar verilememesi yargının yükünü artırmaktadır. 1997 yılında Yargıtaya 404 417 dosya gelmiş, yerel mahkemelerde ceza, hukuk toplam 3 655 284 davaya bakılmış ve savcılıklarda 2 293 547 hazırlık evrakı işlem görmüştür.

Yapılan bir araştırmaya göre azami iş haddiyle hâkim, savcı ve diğer personel yönünden verimli sonuç alınabilmesi için 1998 yılı iş durumu esas alındığında 2 180 yeni mahkemeye 4 068 hâkim ve savcıya ihtiyaç duyulmaktadır. Yine yargının hızlı ve etkin çalışabilmesi, hâkim ve savcı dışında kalan diğer adli personelin nicelik, nitelik açısından yeterliliğine ve ayrıca bu personelin yeterli sayıda istihdam edilmesine bağlıdır.

Halen 23 892 adliye personeli yasal kadrosundan 3 359 adedi boştur. Standart kadro ve iş durumuna göre 10 248 adliye yazı işler müdürü ve zabıt kâtibine ihtiyaç duyulmaktadır. Bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmek üzere her ağır ceza mahkemesinde kurulması yönetmelik gereği olan adli tıp şube müdürlükleri 113 merkezde kurulamamıştır. Bu eksiklik adalet hizmetlerinde gecikmeye ve vatandaşların yakınmalarına neden olmaktadır.

Değerli milletvekilleri, arz etmeye çalıştığım meselelerle birlikte infaz kurumlarımızda da mutlak ıslah gereken sıkıntılar yaşanmaktadır. Bayrampaşa Cezaevinde başlayıp, Ulucanlar Cezaevinde devam eden, hiçbir biçimde kabul edilemeyecek olaylar kanayan yaradır, yüzkaramızdır. Her ne şekilde olursa olsun, suç sayılan fiili işlemiş, yasa hükümünü ihlal etmiş ve mahkûm olmuş, devletin, cezanın infazı amacıyla cezaevine koyduğu, ıslah etmeye çalıştığı tutuklu ve hükümlü devlete baş kaldırıyor, görevliyi rehin alıyor, devletle pazarlığa kalkışıyor.

İnfaz sistemimizden ve infaz hizmetlerinden ne iddia ne yargı ne savunma ne tutuklu ve hükümlü ne de kamuoyu olmak üzere, hiçbir kesim memnun değildir. İnfaz kurumlarında, yasaklanmış yayınlar, cep telefonları, çağrı cihazları, silah, uyuşturucu ve patlayıcı maddeler ile daktilolar bile bulunmaktadır. Tutuklu ve hükümlüler, bu şartlar altında, canlarından endişe etmektedirler. Cezaevlerinde can güvenliğinden bahsetmek zordur. Cezaevi çalışanı, infaz koruma memurları, cezaevi müdürleri, anılan şartlar içerisinde nasıl çalışacaktır?!

Kamuoyunda ve infaz kurumlarında, parası olanın ayrıcalıklı olacağı ve rahat edeceği gibi bir kanaat yaygındır. İnfaz kurumlarında, tutuklular ve hükümlüler arasında, bu manada eşitlik söz konusu değildir; parası olmayan mahkûm, paralı mahkûma hizmetçilik etmektedir. Eşitliğin olmadığı yerde, adalet zedelenmiş, yara almıştır.

Bu duruma gelmesinin nedenlerinden biri, infaz mevzuatımızın maddi hükümler açısından eskimesidir. 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun değiştirilmesi gerekmektedir.

İnfaz hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra örgütlenmesi, yönetim ve organizasyon yönüyle modern bir yapıya kavuşturulmalıdır. Toplumun rahatsız eden güvenlik ve asayiş olaylarının en alt düzeye indirilebilmesi, barınma, işe, ıslah ve sağlık hizmetlerinin çağdaş standartlara ulaştırılabilmesi için, ceza infaz kurumlarının mimari proje ve fizik altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Ceza adaletini sağlamak için, öncelikli hedefler tespit edilmeli, yatırımlara önem verilmelidir.

Sistemin temelini oluşturan (E) ve özel tip kapalı cezaevlerinin kalabalık koğuş sistemine göre inşa edilmiş olmaları, güvenliğin ve asayişin sağlanması bakımından pek çok olumsuzluğa neden olmaktadır. Bu olumsuzluklardan yararlanan terör ve çıkar amaçlı suç örgütlerinin, tutuklu ve hükümlüleri öldürme, yaralama, açlık grevi, isyan, firar, ideolojik eğitim gibi yollarla, hükümlüler üzerinde baskı kurdukları, eylemlere yönelttikleri bilinmektedir.

Sayılan sorunların çözümünde, öncelikli ve en ciddi adım, (F) tipi cezaevlerine geçmek olacaktır. Yeni yapılacak cezaevleriyle (E) tipi ve özel tip cezaevlerinin bazı bölümlerinin oda sistemine dönüştürülmesi, bir aşama olacaktır.

Adalet hizmetlerinin hızlı, etkin ve adil sunulmasını kolaylaştırmak ve yargının yükünün azaltılması inancıyla, bu yükü azaltmanın yakın çarelerinden birkaçını da huzurlarınızda arz etmeye çalışacağım.

İdarî para cezalarının kapsamı mutlaka genişletilmelidir. Devletin taraf olduğu yüzbinlerce hukuk davasını önleyici yönetsel ve yasal önlemler getirilmelidir. Hazine avukatlığı, dava takibinde başarı sağlayacak şekilde donatılmalıdır. Küçük ve işi az yerlere adli teşkilat kurulmamalı, görevli dağılımı dengelenmelidir.

Cumhuriyet savcılarına bağlı adli zabita mutlaka kurulmalı, böylece, idarî zabita yoluyla yürütmenin yargıya müdahalesi görüntüsü önlenmeli, iş, ehline teslim edilmelidir.

Savcılarının görev etkinliği artırılırsa, birbirleriyle zincirleme ilişkileri nedeniyle, faili meçhul suçlar büyük ölçüde çözülür, yönetime ve yargıya güven artar. 1997'de ağır cezalık ve DGM'lik 523 702 faili meçhul daimi aramalı dosya bulunması, konunun ülkütücü ve acil olduğunun rakamsal göstergesidir.

Mesleğin kaynağı ilim yuvaları, hukuk fakültelerine ve mensuplarına gerekli imkânlar devletçe sağlanmalıdır. Geleceğin hukukçuları iyi yetiştirilmelidir. Meslekî eğitim geliştirilmelidir. Küçülen dünyada yerimizi alırken, hukukumuzun ve hukukçularımızın iyi yetişmesi ve dünyaya entegrasyonu şarttır.

İnfaz kurumları, suç okulu değil, infaz kurallarının eksiksiz uygulandığı uygar devlete ve insan onuruna yakışır nitelikte yerler olmalıdır. Hükmedilen cezanın beşte 2'si ancak çektirilebilmektedir. Bu durum, kesin hükmü küçümseme duruma düşürmekte "verilen müebbeti bakma, sadece sekiz yıl yatar çıkarım" anlayışını doğurmaktadır, devletin ve yargının otoritesi böylece sarsılmaktadır.

Ceza etkinliğini çürüten para cezalarının komik durumu Parlamentomuz tarafından düzeltilmiştir. İyi bir gelişme olarak arz etmek istiyorum.

İstinaf mahkemeleri, haklara güvenceyi artırıcı, Yargıtayın içtihat yapma işlevine daha çok zaman ve imkân sağlayıcı bir ara yargı kuruluşudur. Bu hususta gereken yapılmalıdır.

Çağdaş ülkelerin başvurduğu kanun hakemi, arabuluculuk, uzlaşma gibi kurumlar, sağlıklı biçimde mevzuatımıza kazandırılmalıdır.

Yargı yerleri, işin önemine, mensuplarının onuruna uygun hale getirilmelidir.

Kutsal savunma görevi avukatlık, Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan tasarının bir an önce çıkarılması suretiyle Bakanlık vesayetinden kurtarılmalı, özerkliğe kavuşturulmalı, barolar ve mensupları, hak ettikleri saygınlığa kavuşturulmalıdır.

Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlerin teminatı, öneminden dolayı, Anayasayla düzenlenmiştir. Bağımsızlık ve teminat, kuşkusuz, keyfiliğe yol açacak kavramlar da değildir. "Hâkimler, Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler" denilmek suretiyle, Anayasa bağımsızlığı düzenlenmiştir.

Adalet, ancak, bağımsız yargı ve teminatlî yargıçlarla sağlanabilir. Hâkimlerin bağımsız olduğunun yazılması, yargının bağımsızlığı için yeterli değildir. Bu bağımsızlığı sağlayacak çarelere teminatlara ihtiyaç vardır. Bu teminatlardan en önemlisi, Anayasamızın 159 uncu maddesinde yer alan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruludur. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda köklü de-

ğişiklikler yapılmalı, adli yargı ve idari yargıya mensup hâkim ve savcılar yönünden ayrı ayrı kurumlar oluşturulmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; büyük düşünür Mevlana'nın "ne bilersen bil; bildiğin, karşındakinin anladığı kadardır" sözü gereği mevzuatın anlaşılır olması, toplum için, toplumla beraberlik ilkesine dayalı demokrasilerde, kanunları, yalnızca uygulayıcıları değil, topluma da duyurmak ve anlaşılır hale getirmek için çaba sarf etmek de devletin temel görevleri arasında sayılmalıdır. Mevzuatın anlaşılabilir Türkçeye dönüştürülmesi yalnızca günümüz insanları için değil, bizden sonraki nesillere de sunmamız gereken bir eser şeklinde düşünülmelidir. Burada önemli olan bir husus da, kanun yapma tekniğinin, günümüzde daha dağınık ve anlaşılması zor bir hale geldiğinin görülmesidir.

Kanunlar, kalıcı ve toplumun değişen ihtiyaçlarına mümkün olan en uzun süre için cevap ve rebilecek anlayış içerisinde hazırlanmalı, sık sık kanun değişikliğine gitmekten kaçınılmalıdır.

Hukukta modernizasyon ve bilgi teknolojisi uygulanmalıdır.

BAŞKAN – Sayın Çevik, sürenin tamamını siz mi kullanmaya karar verdiniz efendim?

İSMAİL ÇEVİK (Devamla) – 15 dakika konuşacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki.

İSMAİL ÇEVİK (Devamla) – Amaç adalet olduğuna göre, geciken adalet imajının silinmesi uğruna, hukuk ve teknoloji beraberliğini yoğunlaştıracak ciddi ve kalıcı önerilerin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

İnsan hak ve özgürlüklerinin kurulması, demokratik parlamenter devlet anlayışının yerleşmesi ve hukukun üstünlüğü ilkesinin zaafa uğratılmaması amacıyla, sağlıklı, güvenilir ve erişimi kolay bilgi sistemleriyle donatılmış yargı düşüncesinin süratle hâkim kılınması gerekmektedir.

Adli sicilde bilgisayar kullanımı düşüncesiyle geliştirilen iletişim ağı ve başarılı sonuçlar, yarıda da bilgi teknolojisinden yararlanma konusunda cesaret vermektedir.

Yıllardır özlemi çekilen emsal kararlar, bilgi bankasının tüm yargı teşkilatlarının kullanımına sunulacak hale getirilebilmesi, hâkim, savcı, avukat ve ilgi duyan her vatandaşın, elektronik düzenle mevzuat bilgilerine erişmesi, kurumların teknolojiye dayalı çağdaş arşivleme sistemine kavuşması, adalette gecikmeyi ortadan kaldıracak teknolojik yatırımlar için yeterli bütçe kaynaklarının sağlanması, Yüce Atatürk'ün de işaret ettiği gibi, modern Türkiye için çağdaş bilgilerle donatılmış, teknolojiye inanmış kadroların oluşturulması, Yargıtay üyeleri, hâkim, cumhuriyet savcılarının yurt dışına gönderilme sayı ve sürelerinin artırılması, kurum ve kuruluşlar arası işbirliğini temin edecek hukuk ve teknoloji üst komisyonunun hayata geçirilmesi, Türkiye gündeminde adaletin sorunlarını sadece hâkim ve savcılarının sosyal haklarıyla, hizmet koşulları üzerinde yoğunlaştırmanın ötesinde, Türk hukuku için gerçek iyileştirme olarak algılanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görülmekte olan dava hakkında, basın, kurumların ve şahısların fikir beyan etmeleri, açıklama ve yorum yapmaları, toplumsal bir hastalığımızdır. Bu hususta, Yüce Parlamento tarafından ele alınacak caydırıcı müeyyidelerle donatılmış yasa düzenlemeleri gerektiği inancındayım. Özellikle basınımızın, mahkeme hükmünden önce yargısız infaz niteliğini taşıyacak beyanlardan kaçınması, basına olan güveni artıracak ve basınımız hak ettiği saygıyı kazanacaktır.

2000 mali yılı bütçesinin, Adalet Bakanlığına, çalışanlarına, mensuplarına ve Türk Milletine hayırlara vesile olmasını diler, heyetinizi saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çevik.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci söz, Balıkesir Milletvekili Sayın Aydın Gökmen'in.

Buyurun Sayın Gökmen. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AYDIN GÖKMEN (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Orman Bakanlığı 2000 yılı bütçesi üzerinde, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; bu vesileyle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Yurdumuzun, yaklaşık olarak yüzde 26'sı orman alanıdır. Toplam ormanlık alan 20,7 milyon hektardır. Bu alanın yüzde 51'i verimli, yüzde 49'u verimsizdir.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de, ormanlık alanlar, tarımsal ve sanayi yayılımının baskısı altındadır. Arazi eğimi fazlalığı, şiddetli ve düzensiz yağışlar, yanlış arazi kullanımı, aşırı ve düzensiz otlama ve erozyona neden olan diğer etkenler nedeniyle, topraklarımızın yüzde 86'sı hafif, yüzde 56'sı ise şiddetli erozyona maruz kalmaktadır. Akarsularla taşınan toprak ve ana materyal miktarı da, yılda, yaklaşık 500 milyon tonu aşmaktadır.

Aşırı toprak erozyonu, sel, heyelan, çığ ve hava kirlenmesi sonucu, toplum yaşamı, ormanların yetersizliğinden, çeşitli şekillerde olumsuz etkilenmektedir. Son yıllarda globalleşen dünyayla entegre olabilmek için, sürdürülebilir orman yönetimi ve çok amaçlı faydalanma ilkeleri düzenlenmekte olan orman amenajman planlanmasına, halkımızın direkt olarak katılımı şarttır. Köylümüz, ormanların koruyucusu, işletmecisi ve yöneticisi olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz ormanlarının içinde ve civarında, yaşama şartları bakımından son derece zor, meşakkatli ve elverişsiz ortamda, 9 milyon orman köylüsü yaşamını sürdürmektedir. Bu orman köylümüzün verimsiz olan kendi arazilerinde yapmış oldukları ziraat neticesi aldıkları gelir, yapmış oldukları hayvancılık sonucu almış oldukları gelir ve orman işçiliğinden almış oldukları gelir çok düşüktür.

Orman Bakanlığına kanunlarla verilen görevler arasında, ormanların içinde ve bitişiğinde yaşayan orman köylülerinin ekonomik, sosyal gelişmelerini sağlamak maksadıyla her türlü çalışmayı yapmak, orman köylülerinin kalkındırılmasıyla ilgili her türlü kredi ve yardım kaynaklarını en iyi şekilde kullanarak, devlet ile orman köylülerinin işbirliğini sağlayıcı gerekli tedbirleri almak bulunmaktadır. Öyleyse, Orman Bakanlığı bu görevini en iyi şekilde yapmak, gerekli her türlü tedbiri almak için, bu amacını stratejiyle gerçekleştirmek zorundadır. Orman Bakanlığı, bu görevini, bünyesindeki, kısaca "Or-Köy" adıyla anılan genel müdürlük vasıtasıyla yapmaktadır; ancak, bu genel müdürlüğün taşrada yeterli bilgi ve beceriye sahip yeterli sayıda personeli bulunmadığından dolayısıdır ki, bu hizmetlerin layıkıyla yerine getirilemediği kanaatindeyim. Orman köylümüzün hayat standardını yükseltmek için, bütçeden yeterli miktarda pay verilmesi suretiyle ayrılan para, orman köylülerine, küçük el sanatları, arıcılık, hayvancılık, meyvecilik kredisi şeklinde verilmelidir.

Diğer önemli bir konu ise, yasal zemini hazır olan, ancak, kaynak yetersizliğinden dolayı ilke geneline yayılamamış olan özel ağaçlandırmaya çalışmaları stratejiyle desteklenmeli; böylece, kısa ve orta vadede yapılacak özel ağaçlandırma sonucu, fıstık, çam, ceviz, zeytin, kızılğaç, kızılçam gibi ağaç türleri, orman köylülerine ek gelir olarak girdi sağlanmasına çalışılmalıdır.

6831 sayılı Orman Kanununun 31 ve 32 inci maddeleri "sınırları içinde verimli devlet ormanı bulunan orman köylerinde ikamet eden aile reislerine, yapacakları ev, ahır, samanlık vesaire gibi inşaatlar için gerekli ağaç ihtiyaçları, maliyet bedelinin üçte 1'i üzerinden verilir" diyor; yani, zafî ihtiyaç alabilmesi için, kişinin muhtaç olması gerekiyor. Seçim bölgem olan Balıkesir'de 1 metre-küp uçlucel sınıf karaçam tomruğunun maliyeti yaklaşık olarak 50 milyon 160 bin Türk Lirasıdır;

ancak, orman köylüsünden alınan bedel 20 milyon Türk Lirasıdır; yani, üçte 1'inden fazladır. Bu durumun en kısa zamanda düzeltilmesinin ve orman köylüsünün bu mağduriyetinin giderilmesinin gerektiğini düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, bir diğer önemli konu ise ağaçlandırmalardır. Başta ifade ettiğimiz ve-rimsiz 10,2 milyon hektar orman alanının verimli hale getirilebilmesi için yapılacak olan temel iş, ağaçlandırma çalışmalarıdır. Ağaçlandırma çalışmaları için de 2000 yılı bütçesinde yeterli ödenek verilmediği kanaatini ifade etmek istiyorum.

2000 yılı programı ağaçlandırma artı erozyon kontrolü toplamı 16 505 hektardır. Bu hızla gi-dersek, bozuk orman alanlarının ağaçlandırılması için 500 yılı aşan bir süre gerekmektedir. Bu ne-denle, ağaçlandırmaların her yıl 100 000 hektarın üzerinde yapılması gerektiğini burada ifade et-mek istiyorum.

Ağaçlandırma çalışmaları, aktarılan ödeneğin yanı sıra, özel kuruluşlar ve sivil toplum örgüt-lerinin katkısıyla birleşmelidir. Bu çalışmalarıyla halkımızın beğenisini ve desteğini kazanan TE-MA, Doğal Hayatı Koruma Vakfı gibi kuruluşların ağaçlandırma ve erozyonla mücadelede bir mil-lî dava gibi bakmalarını örnek bir davranış olarak görüyorum. Huzurlarınızda, bu kuruluşları ve son yıllarda orman yangınlarındaki başarılarından dolayı Orman Bakanlığını kutluyorum.

Bütün bunlar kadar önemli bir konu var ki, o da arazi sınıflandırmasıdır. Ülkemizin her karış toprağının neresinde ziraat, neresinde orman, neresinde otlak ve mera yapılacağı, neresinin koru-ma alanı olarak muhafaza edileceğini gösteren son derece önemli bir çalışmadır. Bu konunun çö-zümü, köklü değişiklikleri gerektirmektedir; ama, bir yerlerden başlanıp, bu sorunlara bir an önce çözüm bulunmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bilindiği gibi, ormanlarımız, Anayasamızın 169 ve 170 inci maddele-riyle teminat altına alınmıştır. Bu bağlamda, orman varlığımızın devamı ve artırılması ilkesine ay-kın olan hiçbir faaliyete izin verilmemeli, bütün dünya ülkelerinin kabul etmiş olduğu sürdürüle-bilir ormancılık ilkesine uygun çalışmalar yapılmalıdır.

Orman Kanununun 34 üncü maddesi işlevini yitirmiştir. Bu maddede değişiklikler yapılarak orman köyü kalkındırma kooperatifleri için istenen tesis şartı kaldırılmalı "maliyet bedeliyle satılır" hükmü de "satış ortalamalarında satılır" şeklinde değiştirilmelidir.

Ormancılık faaliyetleri, uzun vadeli yatırımları gerektirmektedir. Bu nedenle, herhangi bir bi-rime atanan, şef, işletme müdürü veya bölge müdürünün atamalarında ehliyet ve liyakat göz önün-de bulundurularak atamalar gerçekleştirilmelidir.

Diğer taraftan, 9 milyon orman köylüsüne hizmet veren personel; yani, memur, özellikle Or-man Genel Müdürlüğünün direkt olarak orman işletmeciliği hizmetleri götüren personeline döner sermayeden pay verilerek düşük kalmış olan maaşları yükseltilmelidir. Zaten, zor şartlar altında ça-lışan, kaçakçıya karşı mücadele edip şehit veren, 1 Haziran-31 Ekim tarihleri arasında, her yıl, sa-vaş oluyormuş gibi alarmda olup izin dahi kullanmayan ve orman yangınlarıyla mücadele eden or-mancıların onlarca şehit verdiği unutulmamalıdır.

Bütün bunların yanında, yüzde 26'sının tasarrufunu elinde bulunduran Orman Bakanlığına bağı-lı Orman Genel Müdürlüğünün 2000 yılı konsolide bütçesinin açık vermemesi için, ormanların rantabl şekilde işletilmesi, devletin süratle israf ekonomisinden vazgeçerek tasarrufa yönelmesi, gereksiz yatırım ve harcamalardan vazgeçilmesi, orman varlığını tehdit eden faktörlerin en önem-lilerinden olan yangın giderlerinin genel bütçeden karşılanması gerekmektedir.

Ormanlarımızda üretilen ve gerçekten, ciddi olarak değerlendirildiğinde, planlı üretimler yap-mak kaydıyla, 100 milyon doları aşacak olan orman tali ürünlerinin üretimlerine ciddi yet kazandı-

rılmalıdır. Millî park sahalarından civardaki orman köylülerinin daha fazla faydalanması için planlamaları bir an önce yapılmalı; özellikle seçim bölgem olan Balıkesir İlinin Edremit İlçesinde mevcut Kazdağı Millî Parkındaki bazı orman alanlarının planlı olarak orman işletmeciliğine açılarak, orman köylüsünün kalkındırılması temin edilmelidir.

Değerli milletvekilleri, ormancılığın gelişmesi için eğitim çalışmalarına ağırlık verilmeli; okullarımızın ilköğretimden başlayarak orman ve çevre dersleri iç içe olduğu için bir program dahilinde verilmeli; doğa sevgisi ve çevrenin önemi küçük yaşta aşılanmalıdır. Köylümüze de eğitim çalışmaları yapılmasının faydalı olacağı kanaatindeyim.

Sözlerimi burada tamamlarken, ülkemizin ve dünya ülkelerinin bir daha üzücü doğal afetlerle karşılaşmamasını temenni ediyor; Orman Bakanlığının 2000 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP, DSP, FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Gökmen.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına üçüncü söz, Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Şandır'ın. (MHP sıralarından alkışlar)

Buyurun efendim.

MHP GRUBU ADINA MEHMET ŞANDIR (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Orman Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğü'nün 2000 Mali Yılı Bütçe Kanun Tasarısı üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi, cefakâr orman köylümüzü ve Orman Bakanlığının değerli çalışanlarını saygıyla selamlıyorum. Ayrıca, ormancılığımıza hizmet etmiş ve ahrete intikal etmiş tüm meslek büyüklerimize ve ormancılık faaliyetleri esnasında görev şehidi olmuş şehitlerimize Yüce Allah'tan rahmetler diliyorum.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; zamanın yetmeyeceği endişesiyle, diğer konuşmacıların da önemle üzerinde durdukları bir hususu, ben de, konuşmamın önceliği olarak arz etmek istiyorum. Biliyorsunuz, ormanlarımızda, orman içinde ve orman kenarında yaklaşık 17 000 yerleşim yerinde 7 milyon insanımız yaşamaktadır. Bu sayı, benden önceki konuşmacı arkadaşın ifade ettiği gibi 9 milyon değil, bugün 7 milyondur; çünkü, son beş yıl içerisinde, ormanlarımızdan yaklaşık 2 milyon insan şehirlere göç etmiştir. Orman içerisinde yaşayan insanlarımız, geçim zorluklarından dolayı, yüzde 25 oranında, köylerini, yurtlarını terk ederek, şehirlere göç etmişlerdir. Bu insanlarımız, toplumun en düşük gelirli olan insanlarıdır ve çok zor hayat şartları altında hayatlarını idame ettirmeye çalışmaktadırlar; yegâne gelirleri, ormancılık faaliyetleridir, orman idaresinin verdiği işçiliklerdir. Dolayısıyla, Sayın Bakanlığımızdan, bu insanlarımız adına, Meclimizin huzurunda istirham ediyorum ki, ormancılık faaliyetlerinin, makro ekonomik dengeler, enflasyonla mücadele gibi birtakım haklı sebeplerle kısılması ve böylelikle bu insanlarımızın göçe zorlanması önlenmelidir.

Bir acı husus da şudur: Bu insanlarımız, dişleriyle, tırnaklarıyla, çoluk çocuklarıyla, yaz kış demeden dağda taştta yapmış oldukları ormancılık çalışmaları karşılığında, bugün, devletimizden yaklaşık 75 trilyon lira alacakları bulunmaktadır. Bu rakam, onlar için çok büyük bir paradır. Ben, yine, Sayın Bakanlığımızdan istirham ediyorum; bu para acilen verilmelidir. Mübarek ramazan, önlü gelen bayram, bu insanlarımız işletmelerin önünde Ankara'dan gelecek parayı beklemektedirler.

Bu iki hususu, konuşmamın başında öncelikle arz etmek gereğini duyuyorum; diğer arkadaşlarım da arz ettiler. Umarım ki, Meclisimiz de, Orman Bakanlığının taleplerine yardımcı olur, bu insanlarımızın kendi köylerinde kalkınmaları sağlanmış olur; çünkü, ormanın üzerinde yoğun bir

baskı oluşturan bu büyük nüfusun kalkınması, geçinmesi, yalnız ormandan ve Orman Bakanlığın-
dan beklenmemelidir. Bunların kalkındırılmasına, diğer bakanlıklarımız ve devletimizin bütün ku-
rumları katılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şandır.

MEHMET ŞANDIR (Devamla) – Sayın Başkan, 1 dakika lütfederseniz...

BAŞKAN – Mikrofonunuzu açacağım; lütfen tamamlayın efendim.

MEHMET ŞANDIR (Devamla) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Tabii, ormancılıkla ilgili sorunları, ben, bir orman mühendisi olarak, üç beş dakika gibi kısa
zamanda izah edebilmek imkânına sahip değilim; ama, bilirsiniz ki, ormanlar, ormancılık faaliyet-
leri, ülkemizin tüm meseleleri kadar önemlidir ve benden önceki konuşmacı arkadaşın ifade ettiği
gibi, yılda 500 milyon ton toprağımız ayağımızın altından kayıp denizlere akmaktadır. Bu, yüzde
88,6 oranında vatan yüzölçümünde erozyon, ülke topraklarının çölleşmesine ve verimsizleşmesine
sebep olmaktadır.

Ormancılığı geleceğin en önemli sorunu olarak, tüm milletvekilleri, tüm partiler olarak algıla-
malıyız ve ona göre tedbirler almamız. Bu konuda, Sayın Bakanlığımıza, Milliyetçi Hareket Par-
tisi Grubu olarak her türlü katkıda bulunacağımızı ifade ediyor, çalışmalarında başarılar diliyor,
bütçemizin ülkemize ve ormancılığımıza hayırlı olmasını diliyor; cümlelerine saygılar sunuyorum.
(MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Şandır.

Demokratik Sol Parti Grubu adına, İzmir Milletvekili Sayın Hayri Dirî; buyurun efendim.
(DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA HAYRİ DİRİ (İzmir) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Ada-
let Bakanlığının 2000 yılı bütçesi üzerinde Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini sunmak
üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlarken, Yüce Meclisi ve izleyenleri saygıyla selamlı-
yorum.

Demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti, bilindiği üzere, Ana-
yasında "kuvvetler ayrılığı" ilkesini kabul etmiştir. Yürütmenin bir parçası olan Adalet Bakanlı-
ğının görevlerinden önde gelen biri ise, kanunlarda kurulması öngörülen mahkemeleri açmak, teş-
kilatlandırmak, ceza infaz ve ıslah kurumları, icra ve iflas daireleri gibi her derece ve türdeki ada-
let kurumlarını planlamak, kurmak ve idari görevleri yönünden gözetim ve denetimini yapmak,
bunları geliştirmek; yani, yargı organına, devletin temeli olan adaleti sağlayabilmesi için, yasalara
uygun sağlıklı çalışma ortamı yaratmaktır. Diğer önde gelen görevlerinden biri ise, gerek kendi Ba-
kanlığıyla doğrudan ilgili gerekse diğer bakanlıklarca hazırlanan kanun ve kanun hükmündeki ka-
rarname tasarılarının, hukuk sistemimize ve kanun yapma tekniğine uygunluğunu incelemektir.

Değerli milletvekilleri, tüm bakanlıklarımızın görev alanları, yaptıkları işler, tabii ki, devleti-
miz ve ulusumuz için çok gerekli ve önemlidir; ama, şu anda bütçesini gördüğümüz bakanlık,
Adalet Bakanlığıdır. "Adalet, devletin temelidir" diyoruz. Adliye sarayları diyemeyeceğim; ama,
adliye binası girişlerine, mahkeme salonlarına "Adalet mülkün temelidir" diye büyük büyük yazı-
yoruz; ama, ne yazık ki, yıllardan beri bu Bakanlığa yeterli ödenek sağlayamadığımız bir yana, her
geçen yıl, genel bütçe içerisindeki payını düşürüyoruz. Takdir edersiniz ki, 2000 yılı bütçesini bu
özeleştiriden ayrı tutmak zorundayız; çünkü, Türk ekonomisini darboğazdan kurtarmak ve sağlık-
lı, kalıcı bir yapıya oturtmak için, cesur ve özverili adımlar atan 57 nci hükümet, üst üste gelen ve

ulusumuzu yasa boğan doğal afet nedeniyle, elindeki kaynakların önemli bir bölümünü bu bölgedeki yurttaşlarımızın yarasını sarmaya yönelmiştir. O nedenle, Sayın Bakanın, 1999 bütçe görüşmeleri sırasında, gönülden geçen, 2000 yılı için yüzde 2-2,5 oranını, umuyorum ve diliyorum ki, gelecek yıl ve sonraki yıllarda gönül rahatlığıyla daha da artarak bulabileceğiz ve yıllardan beri üst üste gelen sorunların çözülmesine hep birlikte yardımcı olacağız. Bildiğiniz gibi, Bakanlığın bütçesi 360 trilyon civarında öngörülmüyor. Maliye Bakanlığından yedek ödenekler tertibinde de 5 trilyon 50 milyar lira ayrılmıştır. Belki, bu miktar, bir miktar daha artırılabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Demokratik Sol Parti, yargının her türlü siyasal etki alanının dışında çalışmasını, yargı bağımsızlığının temel koşulu olarak görmektedir. Bu temel koşuldandan hareketle, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapısı ve işleyişi bir an evvel değiştirilmelidir. Demokratik Sol Parti olarak, yargı mensuplarının Adalet Bakanının vesayetinden kurtulması, Bakanlığa bağlı çalışan Teftiş Kurulunun da bu Yüksek Kurula bağlanması dahil olmak üzere, gerçek anlamda mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatının sağlanmasının öncelikli ve takipçisi olacağız.

Adalet hizmetlerindeki gecikmeler, uyuşmazlıkların yargı yoluyla çözümünden umulan yararı azaltmakta, bu durumdan umutsuzluğa düşen kimi vatandaşları, yasa dışı yollardan hak arayışlarına itmektedir. Aslında, yıllardan bu yana, bu Mecliste, adalet hizmetlerindeki gecikmelerin nedenleri tek tek sayılmış ve hepimizce de bilindiği halde, bu konuda, ne yazık ki, köklü çözümler getirilememiştir. Biraz önceki bir sayın konuşmacı rakamları verdiği için ayrıca rakam vermeyeceğim; bugün için mevcut kadro açığı ve olması gereken, mahkemelerden gelecek olan kadro açığıyla birlikte, 1/3 oranında hâkim, savcı, zabıt kâtibi ve diğer personel açığı bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kadar ağır işyükünün içinde görevlerini elden geldiğince en iyi şekilde yerine getirmeye çalışan yargı görevlilerinin çalışma koşullarını ve gelir durumlarını iyileştirecek özlük hakları çalışmalarını ilk fırsatta yapmayı Demokratik Sol Parti olarak bir borç görmekteyiz. Böylece, ihtimal dahi vermek istemediğimiz "hâkim, vicdani ile cüzdani arasında sıkışmıştır" gibi sözlerden kaynaklanan ve hâkim ve savcılarımızı yükten yaraladığına inandığımız, öngörüye dayanan söylentiler de sona erecektir.

Demokratik Sol Parti olarak, gerek hâkim ve savcı adaylarının eğitimini sağlayacak, gerek görev yapan hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimine katkı sağlayacak, gerekse diğer yargı personeli ile infaz memurlarının meslek içi eğitimi ile yargının sorunları ve çözümleri konusunda katkıda bulunacak adalet akademisinin kuruluşu çalışmalarını canı gönülden destekliyoruz.

Burada, bir hususa daha değinmek istiyorum. Adalet meslek yüksekokulları, büyük bir başarıyla, yıllardan bu yana nitelikli personel adayları yetiştirmektedir. Bu kadar personel açığı varken, Demokratik Sol Parti, adalet meslek yüksekokullarının sayılarının süratle artırılmasını, belki, bu okulların da kendi içlerinde branşlaşmasını sağlayarak ve de bu gençlere iş teminatı vererek, Bakanlığın ihtiyaç duyduğu personeli daha nitelikli edinmesini bir çözüm olarak görmektedir. Böylece, iş verimi artacağı, hatalar azalacağı gibi, meslek içi eğitimlerde de, daha kısa sürede, daha iyi sonuçlar alınabilecektir. Hatta, aynı okullarda, temel dersler haricinde verilebilecek ek derslerle birazdan değineceğim- cezaevleri konusunda ihtiyaç duyulan nitelikli infaz memuru sorunu dahi çözülebilir.

Yine, artık, kurulması zorunlu bulunan ve Demokratik Sol Partinin savunduğu, idarî kolluktan tamamen ayrı, doğrudan cumhuriyet başsavcılığına bağlı adli kolluk kuvveti için, adalet meslek yüksekokulları iyi bir kaynak olabilecektir. Demokratik Sol Parti, bu konuda, Bakanlığın, ilgili bakanlıklarla, YÖK ve üniversitelerle gerekli çalışmalarını bir an önce yapmasında büyük fayda gör-

mektedir. Bu yönde yapılacak çalışmalar sonucu, bu okullar, 2000-2001 öğretim yılına dahi yeti-
şebilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ilk derece mahkemelerince verilen kararların temyiz merciinin doğrudan Yargıtay olması, Yargıtayı gereğinden fazla işe boğmakta; Yargıtay, her yıl yüz binlerce yerel mahkeme kararını temyizden inceleme uğruna, asıl görevi olan, yasalarda uygulama birliğini saptamakta, içtihat mahkemesi olmakta zorlanmaktadır. Bu nedenle, istinaf mahkemelerinin, yani ilk derece mahkemeleri ile Yargıtay arasında görev yapacak üst mahkemelerin hayata geçirilmesi zorunludur; ancak -daha önce değindiğim gibi- öncelikle, ilk derece mahkemelerindeki hâkim ve savcı açığının asgariden giderilmesiyle birlikte, istinaf mahkemelerinin çalışmaya başlamasının amaca daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

Yıllardan bu yana gelen ihmalkârlık sonucunda, birçok yerdeki ve bilhassa büyük şehirlerdeki adliye binaları, bırakın sağlıklı görev yapmayı, bilakis insan sağlığını bozan ortamlar haline gelmiştir. O ortama ayda yılda bir işi düşen vatandaşın dahi, o gün, beden ve ruh sağlığı bozulmaktadır. Zaten, işin doğası gereği stres içinde olan, günün büyük bir bölümünü orada geçiren hâkim, savcı, personel ne yapacak; ya da, bayram arifesindeki pazar yerleri gibi olan koridorlardaki ten ve ter kokusu içinde oradan oraya koşuşturan avukatlar!

Biz, ülkemizin durumunu biliyoruz. O nedenle, belki ileride olabilir; ama, bugün için, masal-
lara konu adalet sarayları istemiyoruz. Ancak, adalet mensuplarının rahatlıkla görevlerini yapabileceği, vatandaşın gönül rahatlığıyla işini görebileceği, kısaca, insanların ruh ve beden sağlığını bozmayacak adliye binalarına acilen ihtiyaç vardır. Bu, bugünün ayıbı değildir.

Konuyla ilgili araştırma yaparken, 1992 yılı bütçesinin Genel Kurul tutanaklarını edindim. 1992 yılı Adalet Bakanlığı bütçesinde konuşan bir sayın milletvekili, konuşmasında, yapımı daha önce başlayan İzmir, Bursa adalet binalarının o yıl içinde, yani 1992 yılı içinde bitirilmesini istiyor; Adana'ya da modern bir adliye binası istiyor. Sayın Bakanımızın Bütçe Komisyonundaki konuşmalarında İzmir, Bursa ve Adana adliye binalarının yapımının devam etmekte olduğunu öğreniyoruz. Yıl 1992, yıl 2000!..

Temelleri ne zaman atıldı, bilmiyorum; Bursa ve Adana hangi seviyede, onu da bilmiyorum; ama, bu gidikle, İzmir'in yeni adliye binasına kavuşmasının pek yakın tarihte olmayacağını biliyorum. O nedenle de, bu konularda Sayın Bakanın yakın ilgi ve denetimini esirgemeyeceğini umuyor ve biliyorum.

Yargı mensupları arasında huzursuzluk yaratan, bazı zaman iş barışını dahi bozacak boyutlara varan bir sorun var. Sorun aslında küçük, çözümü de kolay; ama, bu küçük sorun bazen hâkimlerle savcılar, savcılarla başsavcılar arasında tatsızlık yaratıyor. Bakanlıktan gönderilen ödeneğin sarfı tamamen başsavcının inisiyatifine bırakılmış. Bazı yerlerde başsavcının odasında yok yok, hâkimin odasında ise perde dahi yok.

Sayın Bakanım, basit bir düzenlemeyle, bu ödeneğin sarfını adaletli bir şekilde getireceğinizden kuşumuz yok. Ayrıca, bu ödeneklerin saptanması sırasında adliyelerin ihtiyacı olan kırtasiye masraflarının da gerçekçi olarak tespit edilmesi halinde, zabıt kâtibini, yazı işleri müdürünü, hatta ve hatta, bazı zaman, hâkimini, savcısını, utana sıkıla, onurlarını ve gururlarını hiçe sayarak, iş sahiplerinden bir top kâğıt isteme derdinden kurtarmış olursunuz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; daha önce de arz ettiğim gibi, Adalet Bakanlığının sorunları, bugün doğmuş sorunlar değildir. Yıllardan bu yana görev yapan hükümetlerin ihmali sonucu, bugün, altından kalkılması oldukça zor sorunlar vardır.

Bu sorunlardan birisi de, ne yazık ki, cezaevleridir. "Ne yazık ki" diyorum; çünkü, cezaevleri, aslında, amacına uygun olarak, ıslahevi; suç işlemiş, hüküm giymiş yurttaşlarımızın topluma yeniden kazandırılacakları birer eğitim ve öğrenim kurumları olması ve böylece, hem hükümlülerin hem de toplumun ve dolayısıyla, ülkenin kazançlı çıkmasını sağlayacak yerler olması gerekirken, bugünkü haliyle tam tersi konuma düşmüştür. Cezaevine giren bazı kişiler ıslah olacakları yerde, mevcut şartlar nedeniyle, kötü ünlere yenilerini ekleyerek tahliye olmaktadır. Bazıları ise, cezaevindeki yaşantısıyla ünlüne ün katmaktadır. Hatta, bugün bir arkadaşımızın söylediği gibi, cezaevinde reklamını yapmaktadır. Cezaevinde olan bitenden birçok hükümlü ve tutuklunun da rahatsız olduğu, olaylardan dolayı kendilerinin birçok haklarına da zarar gelebileceği endişesi içinde oldukları kuşkusuzdur ve bilgimiz dahilindedir.

Demokratik Sol Parti, cezaevlerinin ve dolayısıyla, hükümlü, tutuklu ve cezaevi çalışanlarının bir an evvel bu olumsuzluklardan kurtulması için Sayın Bakanımızın yapacağı her türlü çalışmanın yanında olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iddia, savunma ve yargı, bir sacayağı gibi eşit ve bağımsız olmalıdır. Adalet devletin temeli, savunma da adaletin temelidir.

Savunma ve onun örgütü olan barolar, yürütmenin vesayetinden kurtulmalı, hür ve bağımsız olmalıdırlar. Avukatlık Yasasıyla ilgili, Adalet Komisyonundaki çalışmaların duyulması, onbinlerce avukatın umut ışığı olmuştur. Eğer, bu çalışmalar bir an evvel sonuçlanır ve Genel Kurul onayıyla yasalarsa, savunmanın da yıllardan bu yana süren sorunlarına çare bulunmuş olacaktır.

Bugün, birçok yeni mezun hukukçu, çaresizlikten, avukatlık mesleğini seçmekte; fakat, maddi imkânsızlıklardan dolayı büro açamamakta, büro açsa bile, belirli bir süre sonra büronun masraflarını karşılayamadığından kapatmak zorunda kalmaktadır. Yalnızca mesleğe yeni girenler değil, yıllarca emek verdikten sonra, ekonomik sorunlar nedeniyle bürolarına kilit vuranlar vardır. Birçok avukat, Sosyal Sigortalar Kurumuna olan Topluluk Sigortası Primini ödeyememektedir. Bu primler yüksek olduğu halde, emeklilik haricinde, Sosyal Sigortalar Kurumunun verdiği hiçbir hizmetten de yararlanamamaktadır. Yani, iddia ve yargı makamlarındaki maddi güçlükler kadar, hatta, daha fazlası, savunma makamı mensuplarında da vardır. Bu nedenle, bir an önce, avukatların da hak ettikleri itibara kavuşturulması gerekir.

Ayrıca, yeni yapılacak yasal düzenlemeyle, hâkim ve savcı kadrolarındaki boşlukların tamamlanması için, mesleğe yıllarını vermiş tecrübeli avukatların, geçmişteki gibi, bu mesleklere geçmeleri sağlanmalıdır. Belirli şartları haiz avukatların hâkimlik ve savcılığa geçişlerinde iki yıllık staj şartı da olmadığından, süre ve maddiyat açısından da büyük tasarruf sağlanmış olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizlerin de büyük katkılarıyla, kısa bir süre içinde, Sayın Bakanın 1999 yılı bütçesi sırasında söz verdiği yasa tasarılarının birçoğu Genel Kurula gelmiş ve yasalarmıştır.

Türkiye'nin gelişen ve değişen Avrupa ve dünya hukuk sistemleriyle bütünleşmesi için tüm hukuk ve yargı sistemimiz gözden geçirilmelidir. Başta "gecikmiş adalet, adaletsizliğe yol açar" ilkesinden hareketle, usul yasalarımızdan uzmanlık mahkemelerine, Medenî Kanundan Ceza Kanununa, Ticaret Yasasına, Anayasamıza kadar birçok yasamızda çalışmalar yapılacaktır, yapılmaktadır.

Tabii ki, hükümet ortaklarının karara bağlayacakları bir öncelik sırası da olacaktır; fakat, yıllar önce, İtalyan Ceza Kanunundan ithal Türk Ceza Kanunundaki çağdışılık, çeşitli suçlar için öngörülen cezalar arasındaki uygunsuzluklar, bu yasanın, artık, ihtiyaca cevap vermediğini göstermektedir.

Gün geçmemektedir ki, masum bir eylemden dolayı bir veya birkaç çocuğun adliye koridorlarındaki, mahkemelerdeki fotoğrafları, görüntüleri basında yer almasın... Bundan da kamuoyu vicdanı büyük rahatsızlık duymaktadır.

Öğretmen isteyen öğrenci çocukların cezalandırılması için mahkemeye çıkarılması, Ceza Kanunundaki çarpıklığın son örneğidir. Hâkim ve savcı, yasaı uygulamak zorundadır. O halde, görev, yasa koyucu olarak bize düşmektedir. Bir an evvel, Türk Ceza Kanununun, baştan sona gözden geçirilerek, çağdaş bir yasa haline dönüştürülmesi gerekir. Eğer, bunun, uzun zaman alacağı düşüncesi oluşursa, derhal, en azından son olaydaki gibi, masumane talepleri yüzünden yıllarca mahkemelere gelip giden, bu nedenle ruh sağlığı bozulan, hatta ve hatta ceza alan çocukları bu durumlarından kurtarmak için gerekli yasal değişiklikleri yapmak üzere, Demokratik Sol Parti olarak, Bakanlığımızı, hükümetimizi ve sizleri göreve davet ediyoruz.

Yeni ceza yasası çalışmasında, çağdışı kalan ölümlü cezasının kaldırılması ve bu konu tartışılırken, son günlerde yaşanan olaylarda görüldüğü gibi, ölümlü cezasının, artık suçluyu değil, adaleti cezalandırdığının unutulmaması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, usul yasalarımızda yapılacak değişiklikler sırasında, bilirkişilik müessesesinin gerçek işlevine oturtulması gerektiğine inanıyoruz. Bazı mahkemelerde, miras payının hesaplanması için dahi dosyanın bilirkişiyce verilmesi, sınır ihlâfına da, kanalizasyon sorununa da, araba kazasına da aynı bilirkişinin gitmesi, bu müessesenin ne derece çarpıtıldığının ve birçok yerde, gayri resmî kadrolu mahkeme bilirkişilerinin oluşturulduğunun açık kanıtıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yıllardan bu yana, Adalet Bakanlığının bütçelerinin Genel Kurulda müzakeresi sırasında, üç aşağı beş yukarı hep bu konular konuşulmuş; iktidarı da muhalefeti de aynı konuları söylemişler ve çözmeye söz vermişler; ancak, bir sonraki sene hiçbir şey çözülmediği için, yine aynı şeyler konuşulmuş, yine aynı mutabakat ve temenniler... Ama, bugün, ben inanıyorum ki, Demokratik Sol Partinin deneyimli, dürüst lideri Sayın Bülent Ecevit başkanlığında kurulan 57 nci cumhuriyet hükümetinin gayretleri, siz, 21 inci Dönem milletvekillerinin desteğiyle, 2000 yılında, en azından maddiyata dayanmayan birçok sorunu çözeceğiz ve önümüzdeki yıl, kendimize, hükümetimize başkaca hedefler vererek, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin çağdaş toplumlar arasında bir an evvel yer almasını hep birlikte sağlayacağız.

Sözlerimi, Demokratik Sol Parti lideri Sayın Bülent Ecevit'in bir sözüyle bitirmek istiyorum: "Gerçek gücün adalette ve devlette olduğunu kanıtlamalıyız."

Bu duygu ve düşüncelerle, Adalet Bakanlığının 2000 yılı bütçesinin, Bakanlığınıza ve ülkeye hayırlı, uğurlu olmasını diler, hepinizi saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dirî.

Demokratik Sol Parti Grubu adına ikinci söz, Adana Milletvekili Sayın İsmet Vursavuş'un.

Buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA İSMET VURSAVUŞ (Adana) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Orman Bakanlığımızın 2000 yılı bütçesiyle ilgili olarak Demokratik Sol Parti Grubu adına görüşlerimi sunmak üzere söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclise saygılar sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, 1960'lı yılların başında, Cumhuriyet Gazetesinde "Vatan Elden Gidiyor" başlıklı yazısına "vatan toprakları çöl olurken, kum deryalarına dönüştürülen..." diye başlayan Cevat Fehmi Başkut, "yeşil ormanlarla kaplı Anadolu'ya layık olamadık, bari, sahralarla örtülü memleket

bizi hazırlıksız yakalamasın" diye devam etmiş. Aslında, çok öncelerden yakalamışız da, farkında değilmışiz!

Değerli arkadaşlar, benden önce Orman Bakanlığı bütçesiyle ilgili görüşlerini sunan arkadaşların, işimi kolaylaştırdılar, güzel sözler söylediler; ben, tekrar edersem, bazı yerleri kaçırırsam, özür dilerim; onun için, kısa kesmeye çalışacağım.

Doğal ormanların işletilmesiyle ilgili bazı bilgiler vermek istiyorum:

Ormanlarımızda 1,1 milyar metreküp dikili ağaç serveti vardır.

Ormanlarımızdan, yılda ortalama 17 milyon metreküp üretim yapılabilir.

2000 yılı için odun hammaddesi talebinin 35,7 milyon metreküp olacağı, 2030 yılı için odun hammaddesi talebinin 56,8 milyon metreküpe ulaşacağı beklenmektedir. Biz, devlet olarak, ithalat yapmadan ve ağaçlandırmayla yeni kaynak yaratmadan, ülke odun hammadde ihtiyacını tamamen doğal ormanlardan karşılamamız halinde, bugünkü mevcut servet olarak, ormanımızın, 2030 yılında tamamının tükenmesi söz konusudur.

Değerli arkadaşlar, ormancılık, doğal ve suni olarak yetiştirilen orman kaynaklarını bir teknik sistem bütünlüğü içerisinde ele alarak, ülke ormanlarını korumak, genişletmek, geliştirmek, toplumumuza ve gelecek kuşaklara orman kaynaklarının ekonomik ve fonksiyonel değerleri olarak sunulabilecek mal ve hizmetleri devamlılık ilkesi doğrultusunda en iyi biçimde sunmak şeklinde özetlenebilen iş ve işlemleri gerçekleştiren bir sektördür. Bunlar, odun ve odun dışı orman ürünlerinin üretimi, işsizliğe karşı işlendirme ve gayri safi milli gelire katkısı, gelişmiş ve gelişmemiş bölgelerimiz arası gelişme farklılıklarının azaltılmasına katkısı, ileri bağlantılarının yüksek olması nedeniyle, başta orman ürünleri sanayi sektörü olmak üzere, diğer sektörlerle sağladığı girdilerle birçok sanayii beslemekte olması ve bu sebeple de, katma değer yaratılmasında, istihdam artışı sağlama da büyük rol oynaması gibi, parayla ölçülebilen katkısıyla; bitki, toprak ve su kaynakları arasındaki doğal dengenin muhafazası, su akışının düzenlenmesi, toprak erozyonunun, özellikle önlenmesi, barajların ekonomik ömürlerinin uzatılması, halkın ormanlık alanlardan dinlenme amacıyla yararlanması, iç ve dış turizme katkısı, hava ve çevre kirliliğinin önlenmesinde en büyük etken olması gibi ve daha nice sayamayacağımız konularda, parayla ölçülemeyen katkıları nedeniyle, ormancılık sektörü stratejik bir sektördür.

Sayın milletvekilleri, yukarıda saymaya çalıştığım özellikleriyle, ormancılık faaliyetlerini sürdüren bir tali kuruluş olan Orman Genel Müdürlüğümüz, yuzaltmış yılı aşan bir süredir, ülkemiz ormanlarını korumak, geliştirmek ve teknik usullere göre sürdürülebilir bir şekilde işletmek görevini yürütmektedir.

Ormancılık sektörünün gayri safi milli gelire katkısı hesaplanırken, Orman Genel Müdürlüğünün bilanço hesaplarına yansyan birincil ve ikincil orman ürünlerinin parasal değerleri temel alınmaktadır. Halbuki, milli gelire katkı hesaplanırken, parasal değerlerinin dışında, demin saymakla bitiremediğimiz miktar bunun dışındadır, hesaba biraz zor gireriz bu konuda. Yani, ekonomik bir rakamla şu demek mümkün değildir, insan hayatını, toprağını, suyunu doğrudan ilgilendiren özel bir yapıya sahiptir.

Sayın milletvekilleri, dünyada olduğu gibi ülkemizde de, orman alanları ve ormanlarımız, tarımsal ve sanayi yayılımının ve yapılaşmanın baskısı altındadır.

Yurdumuz, topoğrafik yapısı sonucu, arazi eğiminin fazlalığı, şiddetli ve düzensiz yağışlar, yanlış arazi kullanımı, aşırı ve düzensiz otlatma ile erozyona neden olan birçok etkenler sonucu, topraklarımızın yüzde 86'sında hafiften çok şiddetliye kadar, yüzde 56'sında ise şiddetli erozyona maruz kalmaktadır.

Sayın milletvekilleri, toprak erozyonu ve ormanlarımızın yetersizliğinden kaynaklanan sel, heyelan, çığ ve hava kirlenmesi sonucu toplum yaşamı olumsuz etkilenmektedir. Toprak erozyonunu, sel ve taşkınlarını, çığ felaketlerini önleyen en önemli etken, ormanlardır. Bu felaketler, sonuçta, aşağı havzalarda, yani, yerleşim alanlarında bulunan merkezleri, sanayi tesislerini ve ekili tarım arazilerini olumsuz etkilediğinden, bu felaketleri, ancak, eğimi ve yağışı yüksek yukarı havzalarda ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmalarıyla önlemek mümkün olabilecektir. Arkadaşımızın verdiği rakama tekrar değineceğim. Dünyada, toprak erozyonuyla, yılda 20 milyar tonun üzerinde toprak taşınmaktadır. Ülkemizde de ne yazık ki, her yıl 500 milyon tonun üzerinde verimli toprağımız, denizlere, göllere ve barajlara taşınmaktadır. 1 santimetre kalınlığında verimli toprak tabakasının oluşması için en az yüz yıla gerek duyulmaktadır, yüz yılda oluşabilmektedir. Anadolu'dan taşınan toprak miktarı, dünya kara parçalarından erozyonla taşınan miktarın kırkta 1'i kadardır. Bu, çok yüksek bir rakamdır.

Sayın milletvekilleri, cumhuriyet döneminde başlatılan çalışmalarla, 1998 yılı sonu itibariyle, 2 340 000 hektar alanda ağaçlandırma ve 365 834 hektar alanda erozyon kontrolü olmak üzere, toplam 2 710 000 hektar alan ağaçlandırılmış ve erozyon kontrolü tedbirleri alınmıştır. Bunlara ilave olarak, 81 146 hektar alanda mera ıslahı, 525 274 hektar alanda ise enerji ormanı, yani, baltalık ormanı çalışmaları yapılmıştır.

Ülkemiz odun hammaddesi açığının kapatılması, toprak erozyonunun önlenmesi, su ve toprak dengesinin korunması için, 2 000 240 hektar potansiyel endüstriyel ağaçlandırma sahasının 2030 yılına kadar ağaçlandırılması zorunludur. Yani, biraz önce bahsettiğim miktar. Bunun için, yılda, ortalama 75 000 hektar ağaçlandırma yapılması gerekir; ancak, son beş yılın ortalamasına bakıldığında, yılda 45 000 hektar ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışması yapılabildiği görülmektedir. Teknik güç olmasına rağmen, parasal imkânsızlık nedeniyle, bu, maalesef 75 000 hektara çıkarılamamaktadır. Örneğin, 1988 yılında 143 000 hektar ağaçlandırma ve erozyon kontrolü yapılmıştır; ödenek verilmiştir, teşkilatın gücü vardır, teknik ve fidan gücü vardır, bu, aksamadan gerçekleştirilmiştir. Finansman sağlanamadığı 1992 yılında 28 000 hektar ağaçlandırma yapılabilmektedir. Finansman sağlandığında, Orman Bakanlığının ağaçlandırma ve erozyon çalışmalarının üstesinden geleceğini, özellikle, Sayın Bakanımın başkanlığında -onu vurgulamak istiyorum- bunun için gerekli teknik bilgi birikimi olan kadronun, her zaman, hazır olduğunu burada belirtmek isterim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Orman Bakanlığımızın, devlet ormanları içinde ve bitişiğinde yaşayan orman köylüsü halkımızın sosyal ve ekonomik gelişmelerini sağlamak için alacağı gerekli tedbirlerle ilgili konulara, değerli konuşmacılar değindiler.

Orman köylüsünün sorunlarına ciddi eğilip, onların, yaşam seviyelerinin yükseltilmesiyle, milli gelirden alacakları payı artırmalıyız. Burada önemle vurgulamak isterim, devlete ve bayrağına bağlı bu insanların kalkındırılmasını, sadece, Orman Bakanlığının sorunu olarak görmemeli, en kısa zamanda, diğer kamu kurumlarının da yapacağı çok hizmetin var olduğunu unutmamalıyız; yasal düzenlemelerle, bu koordinçyle, görevin, hizmetin paylaşılıp, artırılmasını sağlamalıyız.

Orman Bakanlığının, 7 veya 8 milyonluk bir nüfusun, çevresiyle düşünürseniz, bu kadar bütünlük bir nüfusun büyük sorunlarının altından kalkması mümkün değildir. Devamlı olarak, bu şekilde "biz, hallederiz" dersek, kendimizi avuturuz.

Orman köylüsünün üretime yönelik toplumsal faaliyetleri, ucuz kredilerle daha çok desteklenmeli, kooperatifleri güçlendirilmeli, böylece, katılımı teşvik edilmeli, onların örgütlü ve hayat standartları yükseltilmiş toplum haline getirilmesi sağlanmalıdır.

Orman köylüslü de, şehirde benim kullandığım elektriği ve diğer hizmetleri, belki de fazla para ödeyerek kullanmakta, yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Yalnız, bu işleri Orman Bakanlığına bırakmamamız gerekir.

Sayın milletvekilleri, katmabütçeli bir kuruluş olan Orman Genel Müdürlüğü, kuruluşundan beri, hizmetleri ve çalışmaları karşılığı, giderlerini gelirleriyle karşılamış ve son yıllara gelinceye kadar da, her yıl, önemli oranlarda kâr ederek, ekonomimize katkıda bulunmuştur.

Gelelim şimdiye...Orman Genel Müdürlüğünün faaliyetlerinin büyük çoğunluğunun yürütüldüğü dönersermaye bütçesi, 1985'te yüzde 44, 1986'da yüzde 45 ve 1987'de yüzde 37 oranlarında kâr etmiş, hatta, daha önce katma bütçe içinde yer alan yangınla mücadele faaliyetleri de, 1986 yılında döner sermaye içine alınmıştır.

Değerli arkadaşlar, orman yangınlarıyla mücadele çalışmaları için, 1999 yılında, Orman Genel Müdürlüğü döner sermaye bütçesinden 31,5 trilyon lira harcama yapılmıştır. Bunun, ormanlardan üretilen orman emvallerinin kesilip satılarak yangın harcamalarına ödenmesi demek olduğunu, üzülerek hatırlatmak isterim. Öntümüzdeki bu sorunu en kısa zamanda çözerek, eskiden olduğu gibi, tekrar katma bütçeden, millî savunma gibi, bu masrafların karşılanmasının sağlanması acilen bir ihtiyaçtır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Efendim, sürenizi 1,5 dakika geçtiniz; lütfen, teşekkür eder misiniz...

İSMET VURSAVUŞ (Devamla) – Bağlayayım efendim...

BAŞKAN – Bağlayayım değil, lütfen, bitirelim efendim.

İSMET VURSAVUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konunun önemine binaen, ne kadar konuşsak az. Hepinizin sabrından dolayı teşekkür ediyor, ülkemizin önemli ve hayati bir sorunu olan ormancılık sorununun, toplam 74 trilyon 925 milyar TL'lik 2000 mali yılı katma bütçesiyle üstesinden gelinemeyeceğini, yine, kör döğüşlü yapacağımızı, bu bütçenin mutlaka yüksek rakamlarla verilmesi gerektiğini Yüce Heyetinize arz eder, beni sabırla dinlediğiniz için, saygılar sunarım.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Son grup olan, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Trabzon Milletvekili Sayın Ali Naci Tuncer; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA ALI NACI TUNCER (Trabzon) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; görüşülmekte olan Adalet Bakanlığı 2000 mali yılı bütçe kanunu tasarıyla ilgili olarak Grubum adına söz almış bulunuyorum; sözlerime başlamadan önce sizleri saygıyla selamlıyorum. Saygıdeğer yargı mensubu hâkim, savcı arkadaşlarımı da hürmetle selamlıyorum.

Yeni bir yüzyıla birkaç hafta kala ve Avrupa Birliğine girme hazırlığı içinde olduğumuz bu sırada, görüşülmekte olan Adalet Bakanlığı bütçesi çok önem arz etmektedir. Devletin üç işlevinden birini yapan, yargıyı direkt ve indirekt bünyesinde bulunduran bakanlığın işlevlerine bir göz atmak gerekmektedir.

Adalet Bakanlığının görevleri 2992 sayılı Yasanın 2 nci maddesinde tadat edilmiştir. Ana başlıklarla görevlerini şöyle sayabiliriz: Kanunlarda kurulması öngörülen mahkeme, ceza ve infaz kurumları ve icra iflas dairelerini kurmak, idari yönden denetlemelerini yapmak; Avukatlık ve Noterlik Kanunlarının verdiği görevleri yapmak, en önemlisi de Bakanlıklarca hazırlanan kanun ve ka-

nun hükmünde kararname tasarılarının Başbakanlığa gönderilmesinden önce Türk hukuk sistemini ve kanun yapma tekniğine uygunluğunu incelemektir.

Saygıdeğer milletvekilleri, bakanlığın bu görevi üzerinde biraz durmak istiyorum. Son zamanlarda Yüce Meclisimize gelen kanun tasarılarını incelediğimizde, hiçbir tetkike tabi tutulmadan, kanun tekniğine ve Türk hukuk sistemine uymayan birçok durumları tespit ediyoruz. Başlık içeriğe uymuyor, aynı kanunda birbirine ters düşen hükümler görülmekte. Bundan da anlaşılmaktadır ki, hükümetimiz birçok yasa hükümlerini ihlal ederken, bu hükümler de ihlal etmekte, Adalet Bakanlığı dışında hazırlanan kanun tasarılarını bakanlığın tetkikine sunmamaktadır.

Sayın Bakana sormak istiyorum. Yaz boz tahtasına dönen vergi yasaları ile gece baskını içerisinde çıkarılan, halk dilinde "deprem vergisi" denilen ve depremle ilgisi bulunmayan ekvergi yasalarından hiç haberleri oldu mu; bu kanun hükmüne dayanarak, bakanlıklar bir inceleme yaptı mı; benim tespitlerime göre, hayır; ama, çıkan bu yasalar, tetkik edilmeden geldiği için, kanun tekniğine uymadığı için, tabii ki, maalesef, büyük sıkıntılara sebebiyet vermektedir.

Sayın milletvekilleri, adli hizmetlerin, adil, süratli, etkin ve en az giderle yapılması asıldır. Bugün, adli hizmetlerin görülmesinde, ilk mertebeye mahkemesi olarak 3 866 adli, 128 idare mahkemesi hizmet vermektedir. Bu mahkemelerin çoğu, Anadolu'da, hükümet konaklarının altlarında, izbe ve köhne yerlerde, görev yapmaya gayri mülk olan yerlerde kurulmuştur.

Mahkemelerin, adil, süratli ve etkin karar vermesi, usul kaidelerinin dışında, yeterli miktarda bilgili hâkim ve savcı ve yardımcı personelin varlığıyla mümkündür. Halen, Bakanlığın 9 408 hâkim ve savcı norm kadrosu mevcuttur. Bunlardan 839'u boştur. Birçok hukuk fakültesinin mezun verdiği ve işsizliğin had safhada olduğu bir dönemde, neden, hâkimlik ve savcılık mesleği cazip halde değil de boş kalıyor?!

Hâkim ve savcı sınıfı çok büyük bir maddi sıkıntı içinde olduğu gibi, manevî bir tatmini de söz konusu değildir. Fakülteyi bitirdikten sonra, iki yıl stajını yapan -erkekse, askerliğini de yaptıktan sonra- kurayla, Türkiye'nin en ücra köşesine görev yapmak üzere atanan hâkim ve savcılar, bugün, ellerine, net olarak 274 565 000 lira geçmektedir. Sayın milletvekilleri, yanlış duymadınız, yargı dağıtmak üzere gönderdiğimiz hâkim ve savcılar 275 milyona yakın bir para almaktadır. Türkiye ücret sıralamasında, bu ücret 478 inci sıraya gelmektedir. RTÜK, Rekabet Kurulu, SPK, TRT gibi kurumlarda çalışanlar bu sıraya tabi tutulmamışlardır. Sıralamaya bunlar da alındığı takdirde, göreve yeni başlayan bir hâkimimiz, 600 veya 700 üncü sıraya gelmektedir. Peki, mesleğe başlayanlar bu ücreti alıyor da, mesleğin zirvesine gelenler ne alıyor; bugün, yüksek yargı mensubu üye arkadaşlarımız 549 394 000 lira ücret almaktadır. Yine, yukarıdaki kurumları hariç tuttuğumuz takdirde, Türkiye ücret skalasında 82 nci sırada bulunmaktadırlar.

Günümüzde enflasyonun yüzde 70'lere dayanıp, her gün zam furyası içerisinde yalpalanıp durduğumuz bir sırada, hâkim ve savcılarımızın, bu ücretle hayallerini idame ettirip, gönül huzuruyla görev yapmaları mümkün mü? Hâkim ve savcılar, maddî sıkıntılarının dışında, ağır bir yük altında ezilmektedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun tespit ettiği, her mahkemenin azami çıkaracağı iş nazarı itibarı alındığında, yukarıda belirttiğim mahkemelere ilaveten, bugün Türkiye'de 2 180 mahkeme daha kurulması ve 4 068 hâkim ve cumhuriyet savcısının görev yapması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, bu yükü, halen görev yapan hâkim ve savcılar, aşırı bir tempoda çalışmakla ve gündüz mesaisi yetmediğinde, gece yargı dairelerinde veya evlerine dosya götürüp okumak veya yazmak suretiyle gidermeye çalışmaktadırlar.

Saygıdeğer milletvekilleri, Anadolu'yu gezdiğinizde, hükümet konaklarında gece ışığı yanan bir oda görüyorsanız, hiç tereddüt etmeden, orasının adliyenin yeri olduğunu tespit edebilirsiniz.

Ya bir hâkim karar yazmakta ya bir zabıt kâtibi ara kararlarını yerine getirmekte ya da bir yazı işleri müdürü günlük işlerini yapmaktadır.

Bu sorunların tümünün Sayın Bakanın döneminde meydana geldiğini söylemek mümkün değildir. 1960'lı yıllarda hâkimlik mesleğine girdiğim günleri hatırlıyorum. O zamanki Sayın Bakan, bizlere şöyle hitap ediyordu: "Hâkim, savcıların maddî sıkıntıları giderilecek, çalışma ortamları düzeltilecek ve mutlaka adli zabıta kurulacak, vesaire..." Aradan yarım asra yakın bir zaman geçti, hâlâ, aynı problemler, çoğalarak gündemde ve ciddi hiçbir tedbir, maalesef, almamaktadır.

Birkaç gün önce Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine gelen ve halen kanunlar kısmında 2 nci sırada yerini alan, hâkimlere kısmî bir iyileştirme yasa teklifi, halk diliyle "kryak emeklilik" maddeleriyle birleştirilerek gündeme getirilmiştir.

Saygıdeğer milletvekilleri, sevgili meslektaşlarım; bu kanun teklifine muhalif olduğumu basına bildirdim ve belki okumuşsunuzdur; içinden bana kızan meslektaşlarım olmuştur. Neden bu kanun teklifine muhalif olduğumu ve ret oyu vereceğimi ifade ettim: Hâkim ve savcılarda kısmî iyileştirmeyi getiren bu yasa teklifi, hâkimleri ikiye bölmektedir. Birinci sınıfa ayrılan hâkimler ve Anadolu'nun çeşitli yörelerinde görev yapan birinci sınıfa ayrılmamış olan hâkimler. Bu, hâkimlik mesleğini böldüğü ve yargılamayı zaafa uğratacağından, ben, buna karşıydım. İkincisi, Anayasanın 140 ıncı maddesinde, hâkimlerin aylıklarının ve özlük haklarının, hâkimlik teminatı ve yargı bağımsızlığı esasına dayanarak, kanunla yapılacağına dair hüküm vardır.

Burada ne getiriliyordu: Azamî 30 000 gösterge; bu göstergeden kimin ne pay alacağını Bakanlar Kurulu tespit edecek. Saygıdeğer milletvekilleri, bu, Anayasa hükmüyle bağdaşır mı?

Ayrıca, bu kanun teklifinin içerisinde, emekli parlamenterlerimizin emekliliğini düzenleyen hükümler mevcuttur. Anayasa Mahkemesi, 8 defa bu hükmü iptal etmiştir. Mahkeme kararlarını tenkit edebiliriz, irdeleyebiliriz; ama, bu kararları yerine getirememeye gibi bir hakkımız yoktur. Mahkeme kararları, eski tabiriyle, mutlaka ve mutlaka lüzumu bilicra olan kararlardır. Halkoyunda benimsendiği gibi, bir kryak emeklilik getirilmiyordu. Halka da anlatamadık. Yetim, dul ve emekliye ayrılmış eski parlamenterlerin halen almakta oldukları haklar kendilerine iade ediliyordu; ama, usulü bu değildi. Anayasal altyapısını yapacaksın, normal gündeme getireceksin, halkına bunu anlata anlata, hakkı olana hakkını vereceksin. Bu usuller yapılmadığı için, şayet gündeme gelirse, ben, ret oyu kullanacağım.

Sayın Bakanımдан istirham ediyorum. Hukuk devletinde yargının layık olduğu yere oturabilmesi, halkın yargıya olan güvencinin yeniden kazanılması için ciddi tedbirlerle Meclise getsinler, hâkim ve savcıların, yardımcı personelin, adli tıp personelinin insanca yaşayacağı bir ücret sistemi getirsinler. Biz, DYP olarak, tam destekçileri olacağız.

Sayın milletvekilleri, hâkim ve savcılarımız maddî yönden tüm diğer kamu çalışanları gibi sefalet içerisinde yüzerken, manen tatmin edilmiş midir? Diğer bir ifadeyle, yargı bağımsızlığı ve hâkim teminatı var mıdır? Vardır demeyi ne kadar isterdim.

2461 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 4 üncü maddesinde, hâkim ve savcıların, mesleğe kabul, atama, nakil, geçici yetki verme, her türlü yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtımı, meslekten çıkarma cezası verme, görevden uzaklaştırma, netice itibarıyla bütün özlük hakları bu kurula verilmiş. Bu kurulun teşekkül tarzı nasıl? Başkanı, siyasi olan Adalet Bakanı ve oy hakkına sahip. Tabii üyesi Adalet Bakanlığı Müsteşarı. Yargıtay üyeleri arasından seçilmiş 3 asil üye, 3 yedek üye; Danıştaydan seçilmiş 2 asil ve 2 yedek üye... Daha önemlisi, 2991 sayılı Yasanın 15 inci maddesi gereğince, Adalet Bakanlığına bağlı Teftiş Kurulundaki müfettişler, Bakan emri ve onayıyla hâkim ve savcıları denetler, fezleke hazırlar ve hal kâğıtlarını düzenler. Hâ-

kim ve savcılarının tüm terfileri, yer değiştirmelerinde müfettişlerin düzenledikleri bu evraklar, birinci derecede rol oynar. Bir siyasi otoritenin emrinde olan müfettişlerin düzenledikleri bu evraklarla, Anayasanın 9 uncu maddesinde öngörülen yargı bağımsızlığı ve 140 ncı maddesindeki mahkeme bağımsızlığı ile hâkim teminatının ne derece bağdaştığını takdirlerinize arz ediyorum.

Sayın milletvekilleri, adli olaylarda resmî bilirkişilik görevi yapmak üzere, Adalet Bakanlığına bağlı Adli Tıp Kurumu kurulmuş ve merkezi İstanbul'dadır; 7 grup başkanlığı, 26 şubesi bulunmaktadır. Adli Tıp Kurumu Yönetmeliğine göre, her ağız ceza merkezinde bir şube müdürlüğü kurulması gerektiğinden, daha 100'ün üzerinde şube müdürlüğü kurulması gerekmektedir. Bu şube müdürlüklerinin kurulmaması, yargıyı menfi olarak etkilemektedir. 1980'li yıllarda, Adli Tıp Kurumu, en süper dönemini yaşamıştır. Kurum, o dönemlerde Avrupa düzeyine çıkmış ve Avrupa'nın, adli tıp davasında saygın kurumları arasına girmiştir. Bu Kurumun, bu düzeye yükselmesinde hizmetleri geçen ve halen evinde rahatsızlığı nedeniyle yatan hocamız Prof. Dr. Şemsi Gök'ü minnet ve şükranla anıyor, kendisine acil şifalara diliyorum. Ne yazık ki, Bakanlığın ilgisizliği, yeterli ödeneklerin temin edilememesi, bu Kurumu da geriletmiştir; Kurum, her gün gelişen teknolojinin gerisinde kalmıştır. Adli Tıp Kurumu personelinin fedakâr çalışmaları dahi, Bakanlığın ilgisizliğini giderememiştir. Bu Kurum da, mutlaka, çağdaş düzeye çıkarılmalıdır.

Sayın milletvekilleri, Adalet Bakanlığının görev alanına giren ceza infaz kurumlarının hali hepimizce malumdur. Devlet otoritesinin ayaklar altına alındığı bu kurum, fecaat bir dönem yaşamaktadır.

Konuşulacak çok şey var, zaman çok dar; atlayarak gidiyorum...

Her gün cezaevinde açlık grevi, infaz koruma memurlarını rehin alıp yangın çıkarmak olağan hale gelmiştir. Her türlü delici, patlayıcı silahların rahatlıkla girebildiği ceza infaz kurumlarına, silahlı, eli kolu bağlı, Kunuri'de, Çanakkale'de, Hakkâri'de, Hakkâri dağlarında şehit olma pahasına esir düşmemiş şanlı Türk ordusunun mensubu jandarma subay, assubay ve erleri, mahkûmların ellerine bırakılmış ve saatlerce pazarlıktan sonra kurtarılabilmemiş, birçok yaralı vermiştir. Şanlı Türk Ordusunun mensuplarını bu hale düşürmeye kimin hakkı var?! Bunun hesabını kim verecektir?! "Adalet mülkûn temelidir" sloganları, her yargı merkezinin duruşma salonlarının duvarlarını süslemektedir. Artık, bu söylevin, duvar süslemesinin ötesine geçip, gerçek anlamına ve söyleniş amacına uygun bir hale getirilmesinin zamanı geldi ve çoktan geçmektedir.

Sayın milletvekilleri, sözlerimi bitirmeden önce, son olarak güncel bir olaya değinmek istiyorum.

Çete reisi diye tanınan Alaattin Çakıcı, tutuklu bulunduğu Fransa'dan Türkiye'ye getirildi ve Türkiye'de giyabi tutuklaması vicahiye çevrilerek cezaevine konuldu. Bugün gazetelerde manşet, dün de hükümet sözcüsünün beyanından anlaşılıyor; Bakanlar Kurulu beş saat toplantı yaptı ve Çakıcı'yı sorgulama kararı aldı.

Saygıdeğer milletvekilleri, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda, Adalet Bakanının cumhuriyet savcılarına emir verip dava açma hakkı olduğunu biliyorum; ama, Bakanlar Kurulunun, bir yargının işlevine kaşıp, sorgulama hakkını vereceğine dair, ne Anayasada ne kanunlarda bir hüküm bilmiyorum. (DYP sıralarından alkışlar) Ama, bundan bir iki ay önce yine bir olayla karşı karşıyaydık. Sayın Merve Hanımın bir olayında, devlet güvenlik mahkemesi savcılığı hakkında tahkikat açmış ve usule pek uygun olmayan bir şekilde, zabita evinden alamadı diye, kendisi evine gitmiştir. Savcının o hareketini tasvip edip etmemek ayrı bir olay; başka bir yönüne değinmek istiyorum. Bu olay gazetelere manşet olunca, Sayın Başbakanımız "ben emir verdim, bu tahkikat durdu" dedi ve bugüne kadar da, Merve'nin bir daha ifadeye çağrıldığını duymadım. Sayın DSP sözcüsü,

Sayın Başbakanımızın "yargıyı güçlendirelim" diye bir beyanati oldu; bütün yüreğimle destekliyorum; ama, bu şekilde değil, Anayasa hükümlerine ve kanuna uymak suretiyle.

Saygıdeğer milletvekilleri, 360 trilyon civarındaki bir bütçeyle bütün bu hususların yerine getirilmesine imkân yoktur. Ciddi tedbirlere ihtiyacımız vardır. Bu demektir ki, yıllar önce olduğu gibi, bundan sonra da, hep, yargının problemlerini dile getirmekle kalacağız; ama, hiçbir tedavisini bulamayacağız. İnşallah, başka zaman, yargının derterine daha uzun süre dokunuruz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tuncer.

Doğru Yol Partisi adına, ikinci söz, Bolu Milletvekili Sayın Necmi Hoşver'de.

Buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA NECMİ HOŞVER (Bolu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Orman Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğü'nün 2000 yılı bütçesi üzerinde, Doğru Yol Partisinin görüşlerini bildirmek üzere söz aldım; bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Orman Bakanlığının görevlerine bakacak olursak, ormanların korunması, imar, ıslah ve bakımını sağlamak; ormanların kadastrounu yapmak, erozyonu önleyici tedbirler almak; ağaçlandırma yapmak; özel ağaçlandırmaları teşvik etmek; devlet ormanları içinde ve kıyısında oturan köylülerin sosyal ve ekonomik gelişmelerini sağlamak maksadıyla her türlü çalışmaları yapmak; millî parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, orman içi mesire yerleri ile av ve yaban hayatı sahalarının ayrılmasını, korunmasını, geliştirilmesini ve idaresini sağlamak gibi, ülkemizin çok önemli çevre sorunlarını içeren konularla görevli bir bakanlıktır.

Bakanlık verilerine bakacak olursak, ülkemizin yüzde 26'sını teşkil eden 20,7 milyon hektar orman alanının 11,3 milyon hektar gibi çok büyük bir kısmı bozuk ve verimsiz durumdadır. Ayrıca, tarıma elverişsiz 7 milyon hektar sahanın da ağaçlandırılması gerekmektedir.

Yine, bakanlık verilerinde 18 000'den fazla orman köyünde 8 milyonun üzerinde vatandaşımız yaşamaktadır. Millî gelirden en az payı alan grup, yine bu orman köylüsüdür. Ormanla iç içe yaşayan bu insanların geçim seviyesi yükseltilmediği müddetçe, ormanları korumak mümkün değildir. Koruma ve geliştirme, yasakçı zihniyetle mümkün değildir; orman köylüsünün tamamına yakını muhtelif orman suçlarından cezalandırılmış olmalarına rağmen, ormanların tahribi önlenememiştir; yani, yasaklarla değil, orman köylüsünün ormanlara, ormancının da orman köylüsüne sevgiyle yaklaşmasının yolları aranmalıdır. Bakanlık, asıl bu konu üzerinde araştırmalar yapıp, orman köylüsüyle hasm değil, nasıl hıssım olunacağını bulmalıdır.

Bence, koruma ve faydalanma birlikte düşünülürse zaman, orman köylüsü, mıntıkasındaki ormanlarını gayet güzel koruyacaktır; köy koruları buna çok güzel örnektir. Ayrıca, meşe ormanlarından, hem kendi ihtiyaçlarını karşılıyorlar hem de pazar satışı aldıkları için, oralarda usulstiz kesim, açma ve yerleşme gibi orman varlığını azaltıcı bir çalışma olmuyor; ama, kuru ormanları için aynı şeyi söylemek mümkün değildir; çünkü, orada, devletin yasakçı tavrı daha ağır bastığından, tahribatlar da oluyor. Devlet, yasakçı tutumundan vazgeçerek, faydalanma ve korumayı iç içe düşünmek durumundadır.

Ormanların korunmasıyla esas görevli olan orman muhafaza memurları, emsallerinin aldığı özlük haklarına kavuşturulmalı, silahları modern silahlarla değiştirilmelidir. Kaçakçının belinde, elinde en modern silahlar varken, bizim ormancının belindeki çemode olmuş silahlarla bunlara karşı koymaları mümkün değildir. Araçları telsizle donatılmalıdır; ani haberleşme meselesini sağlayabilmelidirler. Orman içindeki orman köylüsü, mutlaka telefona kavuşturulmalıdır; yani, orman

indeki köyler, telefon santralına mutlaka kavuşturulmalı, haberleşme kolaylığı sağlanmalıdır. Hatta, bu telefonların abonman ücreti, Orman Bakanlığı tarafından ödenmelidir.

Kadastro çalışmaları tek eiden yürütülmeli. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün elemanları ayrı, orman kadastro elemanları ayrı çalıştığından, bu kadastro çalışmalarından farklı neticeler çıktığı için ihtilaflar ortaya çıkmakta ve vatandaş, tapu kadastro çalışmalarına göre aldığı tapuyu, yarın orman kadastro memurları, görevlileri geldiği zaman bir bakıyor tapunun yarısını bölüyor ve büyük ihtilaflara sebep oluyor. Her ikisi beraber, hem orman kadastro elemanları hem de tapu kadastro elemanları beraber bu işi yitirtirse, ihtilaflar ortadan kalkacak ve vatandaşlarımız da mağdur olmayacak.

Orman vasfını kaybettiği gerekçesiyle 450 000 hektar ormanlık sahanın, orman sınırları dışına çıkarıldığı ifade edilmektedir. Orman vasfı nasıl kaybolur? Ormana yerleşme, tarla açma gibi nedenlerle özelliği değiştirilen bu yerler, 1981 yılından önce, 2 nci maddeyle orman dışına çıkarılan yerlerdir. Anayasamızın 169 ve 170 inci maddelerinde ormanların daraltılamayacağı açıkça belirtilmiş olmakla beraber, Orman Kanunundaki çeşitli mülahazalarla yapılan değişiklikler ormanlarımız açısından hiç de iyi sonuç vermemiştir.

Orman vasfını kaybettiği nedeniyle orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin yüzde 80'inin büyük yerleşim yerleri ve çevresinde olduğunu görüyoruz. Sultanbeyli en çarpıcı örneklerinden biridir. Orman dışına çıkarılan bu yerler şehir ve kasaba çevresindeyse satamıyorsunuz, bari kiraya verir. Buradan elde edeceğiniz geliri orman köylüsüne aktarmak durumundasınız. Sadece Sultanbeyli'de 2/B ile orman dışına çıkarılmış olan sahaların satışı yapılırsa, 500 trilyon gibi büyük bir rakam orman köylüsüne ve ormanların geliştirilmesine aktarılacaktır. Türkiye'de orman vasfını kaybettiği nedeniyle orman sınırları dışına çıkarılan yerleşim yerleri ve çevresindeki bu yerler satışa çıkarılırsa, 15-20 katrilyon civarında bir gelir elde edilebileceğini düşünmekteyim. Bu da, hemen hemen bütçe açığına yakın. Eğer bu işlemler yapılabilirse, devlet faize ödeyeceği paranın bir kısmını ağaçlandırma ve erozyon kontrol çalışmalarına, bir kısmını da orman köylüsüne kredi olarak verirse, orman köylüsünün sosyal, ekonomik durumu çok yüksek noktalara çıkar, köylerden göç önlenmiş olur. Bu paraları vatandaşlar seve seve ödemeye razıdır; çünkü, bu yerlerin tapularına kavuşmak onlar için çok önemlidir. Ancak, bu işlemi yapamadığımız için, arazi kapanın elinde kaldığı gibi, ormancılığa da, orman köylüsüne de hiçbir faydası olmamaktadır.

Türk Milletinin geleneğinde olan yaylacılıkta kullandığı orman sahasındaki yayla evleri ihtilafta, mutlaka köylümüzün lehinde sonuçlandırılmalıdır. Buralarda, insanların, su, elektrik, banyo, tuvalet gibi zaruri ihtiyaçlarını karşılayacak ve çevreyle uyumlu olacak bir yapılaşmaya müsaade edilmelidir. İnsanlar, asırlardır atalarının kaldığı, zaruri ihtiyaçlara bile cevap vermeyen yerlerde kalmaya mecbur edilmemelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; toprak erozyonu, ülkemizin çok önemli bir sorunudur. Çöllleşmenin getirdiği felaketi bilmeyenimiz yoktur. Tedbirler yetersiz kalırsa, felakete de davetiye çıkarmış oluruz. Erozyona karşı tek tedbir, ağaçlandırma ve erozyon kontrol çalışmaları yapmaktır. 1996 yılında 4122 sayılı Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu çıkarıldı. Bu kanunla, bütün kamu kurum ve kuruluşlarına yükümlülük getirildi. Bakanlığın, bunun organizesinde pek başarılı olduğunu söyleyemeyiz. Kanunlar uygulandığı müddetçe önemi ve etkisi belli olur. Zira, hiç şüphesiz, her konuda şaşmaz ölçülere sahip olan Ulu Önder Atatürk'ün söylediği gibi "her şey kanun yapmaktan ibaret değildir; bilakis, her şey, o kanunları tatbik etmek ve ettirmekten ibarettir; tatbik eden, icra eden, karar verenden daima kuvvetlidir." Bu kanuna göre, yılda 300 000 hektar ağaçlandırma yapılması gerekirken, 1998-1999 yıllarında 70 000 hektar civa-

rında ağaçlandırmanın yapılması, hiç de hoş bir tablo değildir. Zaten 11 milyon hektar bozuk orman sahası ile 7 milyon hektar tarıma elverişsiz sahanın ağaçlandırılacağı göz önüne alınırsa, hedefin, 300 000 hektarın da üzerine çıkmasında zaruret görülmektedir.

Erozyon ve sellerin, deprem gibi büyük felaketlere sebep olduğunu, geçtiğimiz günlerde Venezuela'da sellerin getirdiği çamurlara 40 000'den fazla insanın gömüldüğünü üzülerek izledik. Ha deprem, ha erozyon; Allah bu felaketleri insanlığa göstermesin; ancak, tedbirleri almak suretiyle erozyonu çok rahat önlemek mümkündür. Tokat Projesi, bunun en güzel örneklerinden biridir. Bakanlık, bu konuda, tecrübeli elemanlara sahiptir. Yeter ki bu elemanlar görevlendirilsin ve motive edilsin.

Bakanın, 17 Ağustos ve 12 Kasım milletçe yasa boğulduğumuz deprem felaketlerinin acısını hafifletmek ve deprem şehitlerinin anısını gelecek kuşaklara taşımak için, deprem mıntıklarında hatıra ormanların kurulması ve 220 kilometrelik Kuzey Anadolu fay hattına, ceviz, kestane, fıstık çamı dikerek, fay hattında yapılaşma konusunda uyarıcı faaliyette bulunulacağı beyanını takdir ediyor ve destekliyoruz.

Deprem bölgesinde zemin etütleri sağlam olan, 2/B ile orman dışına çıkarılmış yerler ile bozuk orman sahalarının yeni yerleşim yeri olarak belediyelere tahsisinin yapılması yararlı olacaktır.

Orman köylüsüne sosyal ve ekonomik gelişmelerini sağlamak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hoşver, lütfen, tamamlayın efendim.

NECMI HOŞVER (Devamla) – Peki.

Türkiye bütçesinin içerisinde yatırımların oranı, zaten, yok denecek kadar azdır. Buna paralel olarak, Orman Bakanlığı bütçesinde de yatırımlar az ve yetersizdir.

Yeni nesillere iyi bir ülke bırakmamız için, mutlaka ağaçlandırma ve erozyon çalışmaları ile orman köylüsünün ekonomik yönden kalkınmasını sağlamak zarureti vardır. Orman Bakanlığı, gelecek nesilleri ilgilendiren uzun vadeli politikalar üretmek ve uygulamak zorundadır. Günü kurtarmak bu Bakanlığın işi değildir.

2000 yılı Bakanlık ve Genel Müdürlük bütçesinin, Bakanlık camiasına, orman köylüsüne ve Türk Milletine hayırlara vesile olmasını diler, hepinize, saygılar sunarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Hoşver.

Sayın Bedük, İttüzüğün 60 ıncı maddesine göre bir talebiniz var; buyurun efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkanım, bugünkü görüşmelerde, daha evvel de karşılaştığımız bir iki emsalde olduğu gibi... Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğünün 61 inci maddesinde ve dördüncü fıkrasında, Genel Kuruldaki görüşmelerde söz sırasının ve görüşme usulünün nasıl olacağı tadat edilmiştir. Buna göre, İttüzüğün 61 inci maddesinin dördüncü fıkrasında "Hükümete, esas komisyona ve siyasi parti gruplarına, söz almada öncelik tanınır. İlk öncelik esas komisyona, ikinci öncelik Hükümete, üçüncü öncelik siyasi parti gruplarına aittir" denilir.

Bir süreden beri, bu Genel Kurulda sayın bakanlarımızın kendi bütçeleriyle ilgili bilgi vermelerini, doğrusunu isterseniz, yadırgadım. Uzun yıllar Meclis çalışmalarını takip etmiş olan bir arkadaşımız olarak biliyorum ki, bakanlar, yılı içerisindeki bütçelerden kendilerine tahsis edilen ödenekleri hangi amaç ve maksatlarla ve hangi esaslar dahilinde sarf edeceklerini, hangi faaliyetleri yapmış ve gelecekte ne yapacaklarını, hem Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyelerine

hem de Yüce Milletimizin bilgisine sunmak üzere konuşma yaparlardı. Görülüyor ki, bundan vazgeçtiler. Bu uygulama, doğru bir uygulama değildir. Bu uygulamayı, Başkanlık Divanının özellikle dikkatlerine sunmak istiyorum. Nezakete uymaması sebebiyle, Başkanlık Divanımız, hükümetle konuşmak suretiyle, geçmişte olduğu gibi, teamüllerini yaşadığımız üzere, Meclis Genel Kurulunda, önce, bakanların, faaliyetlerini mutlaka ifade etmeleri, şu Yüce Meclisin üyelerini bilgilendirmeleri... Sadece kendi aramızda konuşmakla yetinmememiz gerçekten şart ve gerekli. Bunun, demokrasinin bir gereği olduğunu da, bilhassa, huzurlarımıza getirmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bedük. Ancak, Sayın Adalet Bakanımızın ve Sayın Orman Bakanımızın, Yüce Genel Kurulu bilgilendirmek için söz talepleri var. Biraz sonra kendilerine söz vereceğim ve bu konuda Yüce Heyeti bilgilendireceğim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkanım, bu izahatınıza çok teşekkür ediyorum. Yalnız, siz, içtiğinizümüztü çok iyi takip eden bir kişisiniz; gerçekten, onu çok iyi takip ediyorsunuz. Bakın, şurada diyor ki: "İlk öncelik esas komisyona, ikinci öncelik Hükümete, üçüncü öncelik siyasi parti gruplarına aittir." Zannediyorum, hükümet, yani, bakanlarımızın söz talepleri, bir, soruya verecekleri cevap için, birde, Genel Kurulda, özellikle bütçenin kabulünden sonra, teşekkür babında konuşmak için oluyor. Bu, yanlış bir uygulama efendim; içtiğinizümüze aykırı. Dikkatlerinize sunuyorum. Gerçekten, bu uygulamayı dikkate almak lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bedük.

Değerli milletvekilleri, şahsı adına, Aksaray Milletvekili Sayın Ramazan Toprak; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; şahsım ve grubum adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Malumlarımız, devletin üç büyük erki vardır; yasama, yürütme, yargı. Bu üç büyük erkin ne biri diğerinin altındadır ne üzerindedir. Karşılıklı ve dengeli bağımlılık ilkesi doğrultusunda, eşitlik ilkesi doğrultusunda, bu erkler, bu güçler görevlerini ifa ederler. Parlamenter rejimlerde, bu üç büyük erk arasında hassas dengeyi koruyamazsanız, ortaya, ciddi rejim bunalımı da getirecek, ciddi sorunlar çıkar.

Ben, öncelikle, Adalet Bakanlığı bütçesinin genel bütçe içerisindeki payının, geçen yıla oranla, yaklaşık yüzde 40 oranında artırılmış olmasını olumlu buluyorum; ancak, bir o kadar da yetersiz buluyorum; genel bütçe içerisindeki payı binde 7 kısırlarda.

Yargı diyoruz, Büyük Atatürk'ün ifadesiyle "adalet mülkün temelidir" diyoruz, yani, adalet devletin temelidir diyoruz; ancak, temelini oluşturan bu erke ayırdığımız bütçe, gerçekten, layık olduğunun çok çok altında. Tabii, yargıyı güçsüzleştirirseniz, devlet içerisindeki bu boşluğu dolduracak birileri çıkar. Bugünlerde moda oldu; çeteler, mafyalar bu boşluğu bir hayli dolduruyor.

Tabii, şimdi, yargının güçlenmesi için, hukuk çevrelerince gayet iyi bilinen bazı temel çalışmaların yapılması zorunluluğu vardır. İşte, bunlardan ilki, gerçekten yeterli, yetişmiş, lisans eğitimi ve hatta, günümüz koşullarında, lisansüstü eğitimi almış yargı organları mensupları, yani hâkim ve savcılar. Bunun yanında, yetişmiş adalet personeli dediğimiz, hâkim ve savcı dışında bu görevi ifa eden sınıflar.

Yine, çok ifade edilen; ancak, bu konuda, bugüne kadar hiçbir hükümetin adım atmadığı bir husus, adli kolluktur. Adli kolluk, suç işlenir işlenmez, sığıcı sığıcına konuya müdahil olduğunda,

deliller yok olmadan delillere ulaşarak, suçluyu yargı önüne çıkarır, suçsuz insanları ise aklar. Adalet duyulan güven artınca, devlete duyulan güven artar. Adalet duygusuna yönelen şüpheler, devlete yönelen şüpheler haline döndürür.

Çağdaş hukukta, suçludan, sanıktan delile değil, delilden sanığa yönelme anlayışı hâkimdir. Biz, bu çağdaş hukuk anlayışından bir hayli uzaktayız; delilden suçluya değil, suçludan, sanıktan delile ulaşıyoruz. Özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, son dönemde, ciddi ölçüde eleştiriye maruz kaldığımız Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2 nci maddesindeki yaşam hakkına müdahaleye ilişkin hakkımızda açılmış 43 dava var, işkenceye ilişkin hakkımızda açılmış 144 dava var ve ifade özgürlüğüne yönelik hakkımızda açılmış 129 dava var; bizim kılıımız kıpırdanıyor. Fransa, bir işkence davasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde mahkûm olduğunda, ülke çalkalandı; bizde kimsenin kılı kıpırdanıyor.

Değerli üyeler, yıllardır ifade edilen bir anlayışı yinelemek istiyorum. Yargı birliği diyoruz. Gelmiş geçmiş bütün hükümetler bu konuda çok söz ediyor; ancak, ciddi tek bir adım atılmıyor. Yargı birliği, aslı yargı anlamına gelir çağdaş hukuk anlayışında. Biz, bunu hedef gösteriyoruz; ancak, istisnaî yargının görev alanını sürekli genişletiyoruz. Üstelik, genel yargı organlarının görev alanına girmek, bu yargı organlarının görev alanını daraltmak, bazen de ortadan kaldırmak suretiyle, genel yargının görev alanına giriyoruz.

Şimdi, elbette, yargıyı güçlendirmenin, hem Türk Devletinin hem Türk Milletinin gözbebeği olan bu Yüce Meclisin aslı görevi olduğunu hepimiz biliyoruz; ancak, bu konuda üzerimize düşen görevi yeteri kadar yapıyor muyuz diye sorulduğunda, galiba, buna, fazla olumlu bir cevap veremiyoruz.

Şimdi, hükümetler değişiyor; değişmeyen bir anlayış var. Aslında, Adalet Bakanlığının aslı görevi, yargı organlarının adalet dağıtma görevlerini yerine getirmede yardımcı hizmetleri sunmaktır. Oysa, bizde, zorunlu hizmetler, zorunlu giderler, personel giderleri, bina giderleri, kırtasiye giderleri derken, sanki, yargı hizmetinin kolaylaştırılması konusunda Adalet Bakanlığı bir hizmet sunmuyor; ülkemizin büyük bir sorunu olan işsizlik sorununa bir çözüm makamı haline gelen, bir istihdam kapasitesi oluşturulmuş makam haline dönüşmüş vaziyette. Tabii, bu anlayışların en kısa sürede terk edilmesi lazım.

Geçtiğimiz günlerde, AB'ye aday ülke statüsü tanındı; ancak, öntümülze birtakım listeler konuldu. Yüz külsür bin sayfayla ifade edilen, AB müktesebatı denilen birtakım normlar var, hukuk normaları var, düzenlemeler var. Bu düzenlemeler, inşallah, en kısa zamanda Yüce Meclisin gündemine getirilir; gerçek anlamda çağdaş bir hukuk anlayışı, hem Yüce Meclisimize hem büyük Türk Devletinin rejimine hâkim olur. Gönlümüz bunu arzu etmektedir.

Şimdi, yüce milletin değerli temsilcileri, iki hususu burada huzurlarınıza getirmek arzusundayım. Aslında, bunu sorular kısmında ifade etmeyi düşünmüştüm; ancak, soru kontenjanı dolduğu için, bu talebimiz elektronik cihazla reddoldu. Ben, şimdi, huzurlarınızda öncelikle bunları dile getirmek arzusundayım.

İlki, merhum Uğur Mumcu dosyasıyla ilgili. Takriben iki ay kadar önce, Sayın Bakanımızın da hazır bulunduğu bir Adalet Komisyonu toplantısında, ben, kendilerine, bir hususu ifade etmiştim, medyadan öğrendiğim ve bazı resmî organlar tarafından da teyit edilen bir bilgiyi aktarmıştım; merhum Uğur Mumcu dosyasının emniyette tek bir masada bekletilmekte olduğunu, irtica masasında bekletilmekte olduğunu, bunun üzerine gidilmesini ve ciddiyetle ilgilenilmesini ifade etmiştim; ancak, aradan geçen bu süre zarfında, henüz bu soruma bir cevap alamadım. Birincisi bu.

İkincisi: Hemen her hatip, bu kürsüye çıktığında, şeffaf yönetimden bahseder, açık yönetimden bahseder, karanlık yönetimleri reddeder. Ben inanıyorum ki, 550 değerli milletvekilinin tamamı bu konuda müttefiktir.

Aldığım bir duyumu, ben, huzurlarımızda ifade etmek istiyorum. Burada, Sayın Bakana da konuyu arz ediyor ve bu konuda hassasiyetini istirham ediyorum.

Birkaç değişik kişiden doğru olmamasını temenni ettiğim bir duyum aldım, ciddi buldum. Konu şudur: Merhum Ahmet Taner Kışlalı Bey, menfur bir cinayete kurban gitti. Akabinde, bu suçla ilgili, hakkında şüpheler bulunan bazı zanlılar -medyaya yansıdığı kadarıyla ifade ediyorum- gözlem altına alındı. En son, bir iki gün önce yapılan bir açıklamada, bu suçlama nedeniyle hiç kimsenin gözlem altında tutulmadığı ifade edildi.

Bana gelen duyum şudur..

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın toprak.

Lütfen. Genel Kurulu selamlayın. Çok teşekkür ediyorum.

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) – Bir dakika Sayın Başkan; konuyu bağlayayım.

BAŞKAN – Peki, mikrofonunuzu açıyorum.

Buyurun.

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) – Teşekkür ederim.

Merhum Kışlalı cinayetinden sonra gözlem altına alındığı basına da yansıyan iki kişinin, olaydan takriben onbeş gün sonra, Didim'den, Yunanistan'ın İstanköy Adasına kaçırıldığı ve halen orada olduğu ifade edilmekte.

Ben, öncelikle, bu konuda sayın hükümetin hassasiyet göstermesini, konuyu ciddiyetle takip etmesini; eğer bu doğru ise, bir zamanaşımına daha maruz kalmadan, iade dosyasının hazırlanarak bu kişiler hakkında ciddi soruşturmanın, araştırmanın yapılması ve Üçü Meclisin üzerine yönelen kuşkuların, hiç değilse, bir nebze olsun azaltılması konusunda, sayın hükümetin hassasiyetini istirham ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Toprak.

Değerli milletvekilleri, bir hususu bilgilerinize sunmak istiyorum. Zannediyorum, değerli arkadaşlarımız soru sormak için cihazlarıyla söz talebinde bulunuyorlar ve söz alamıyorlar; çünkü, cihazlar, sistem, sadece 30 arkadaşımızın söz talebine cevap verecek şekilde oluşturulmuş. Giremeyen arkadaşlarımız, soru sorma taleplerini yazılı olarak gönderirlerse, burada dikkate alacağım.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası, hükümet adına, önce, Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk'te.

Buyurun Sayın Bakan.(DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2000 mali yılı bütçesi Adalet Bakanlığı bölümü üzerinde gerek grupları adına, gerek şahsı adına söz alan milletvekillerine teşekkür ediyorum. Konuşmalarda dile getirilen yapıcı eleştiri, değerlendirme ve temenniler, bizim 2000 mali yılı bütçesi Adalet Bakanlığı bölümümüzün uygulamamızda ışık tutacaktır. O bakımdan, bütün hatiplere içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir devletteki hukuk düzeninin çağdaş olarak nitelendirilebilmesi, adalet hizmetlerinin hızlı ve etkin bir biçimde yerine getirilmesine bağlıdır. Yeni bir

yüzyıla, aynı zamanda, yeni bir binyıla girerken, Anayasamızda demokratikleşme sürecinde gerekli değişiklikleri yapmak ve yasalarımızı, Türkiye'ye layık bir biçimde yeniden düzenlemek durumundayız.

Demokratikleşme sürecinin ayrılmaz bir parçası, düşünce özgürlüğünün genişletilmesidir. Bu amaçla, şimdiye kadar yasalarımızda çeşitli değişiklikler yapılmıştır; ancak, bunları yeterli görmüyoruz. Bu yöndeki çalışmalar devam edecektir. Bu arada, Adalet Bakanlığı, bu çalışmalara katkıda bulunmak için, kendi üzerine düşeni yapacaktır. Adalet Bakanlığı yoğun bir çalışma içindedir. Aynı zamanda Avrupa Birliğine üyelik için gerekli olan Birlik müktesebatının hukukumuzda kazanılması yolunda da, Adalet Bakanlığı, kendisine düşeni yerine getirecektir.

Şunu ifade etmek isterim ki, yüzaltmış yıldan beri Avrupadan kanunlar iktisap etmiş ve 1920'li yıllarda, laik temeller üzerinde bir hukuk devrimi gerçekleştirmiş olan, esas itibariyle, kıta Avrupası sistemine sahip Türkiye'nin, Avrupa Birliği müktesabatını benimsemesinde ve uygulamasında bir güçlük çıkmayacaktır; ama, bu konuda gerekli çalışmaları da yürütmek durumundayız. Adalet Bakanlığı olarak biz, üzerimize düşen bütün görevleri dikkatle, özenle yerine getireceğiz.

21 inci Yasama Döneminde, Adalet Bakanlığınca hazırlanan veya Adalet Bakanlığının katkısı bulunan çeşitli yasa değişiklikleri Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiştir. Bunların ayrıntılarına, zamanı israf etmemek için girmiyorum. Bu arada, Anayasamızda yapılan iki değişiklikte de, Adalet Bakanlığı katkıda bulunmuştur.

Öntümüzde, yine, Meclis gündeminde bulunan, Bakanlar Kurulunca sevk edilen ve ilgili komisyonlarca kabul edilen, Genel Kurul gündemine gelen veya halen komisyonlarda görüşülmekte olan çeşitli kanun tasarıları vardır. Bunlar arasında, değerli milletvekillerinin üzerinde durdukları Af Kanunu, Avukatlık Kanunu gibi yasalar da bulunmaktadır.

Af Kanunu, bir toplumsal uzlaşmayı gerçekleştirmek ve hüküm giymiş insanları, yeniden, toplumun üretken bireyleri olarak kazanmak düşüncesiyle hazırlanmıştı. Umuyorum ki, Af Kanunu konusundaki görüş ayrılığı kısa zamanda giderilir ve bir beklenti böylece karşılanmış olur.

Avukatlık Kanunuyla ilgili tasarı, Adalet Komisyonu gündeminindedir. Sanıyorum ki, hem avukatlık mesleğinin gereklerine uygun, hem çağdaş anlayışa uygun bir kanun, yakında, Genel Kurul gündemine girebilecek duruma gelecektir.

Bu arada, Adalet Bakanlığı, bütün temel kanunların 21 inci Yüzyıla girerken yeni bir anlayışla gözden geçirilmesini sağlamak üzere çeşitli komisyonlar oluşturmuştur. Bunların başında, Bakanlar Kurulunda, Türkiye Büyük Millet Meclisine sevkî kararlaştırılan Türk Medenî Kanunu, geçen dönem Meclise sunulan ve şimdi yeniden gözden geçirilecek olan Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemeleri ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunları, İcra ve İflas Kanunu da bulunmaktadır.

Yargı sistemimizde yeni bir yapılanmaya gitmeyi amaçlıyoruz. Grup sözcüklerinin de işaret ettikleri istinaf mahkemeleri, yeni usul kanunlarının öngördüğü, yeni kanun yolları ve yeni mahkemeler arasındadır.

Öte yandan, yine, daha önce konuşan değerli sözcüklerin belirttikleri adli kolluk, kamu denetçisiyle ilgili kanun tasarıları da hazırlanmaktadır. Bundan başka, milletlerarası tahkim, Türkiye Hâkim Odaları Kanunu, yine, Bakanlıkça üzerinde çalışılan kanun tasarıları arasındadır. Bu arada, hâkim ve savcılarımızın kamu kurumu neliğinde meslekî bir kuruluş çatısı altında toplanmasını sağlayacak Türkiye Hâkim ve Savcılar Birliği Kanun Tasarısı üzerindeki çalışmalar da son aşamaya gelmiş durumdadır.

Bir değerli sözcüğün işaret ettiği konuya açıklık getirmek istiyorum: Son bir hafta içerisinde, basında, Fransa'dan Türkiye'ye iade edilen Alaattin Çakıcı'yla ilgili olarak çeşitli haberler yer al-

maktadır. Bunların önemli bir bölümü, yanlış ve yanıltıcı haberler niteliğindedir; ama, her durumda, konu, kamuoyunun yoğun ilgisini çekmiştir. O bakımdan, dün, Bakanlar Kurulunda, Adalet Bakanı olarak, bu konudaki gelişmeleri, iade sürecini ve iadeden sonraki gelişmeleri anlattım. Bakanlar Kurulunda, bu konuda herhangi bir görüşme olmamıştır, Bakanlar Kurulunca bu konuda herhangi bir karar alınmamıştır, böyle bir şey söz konusu değildir; ancak, bu olayla ilgili olarak, dün, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, aralarında Türkbank ihalesi olayının da bulunduğu, cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak, resmî ihaleye fesat karıştırmak konusundaki hazırlık soruşturmasının genişletilmesine karar vermiştir. Bu genişletme çerçevesinde, konunun her yönüyle uzmanlarca aydınlatılabilmesi için, Emniyet Genel Müdürlüğü, Mali Suçlar Araştırma Kurulu Başkanlığı, İstanbul Emniyet Müdürlüğü ve Başbakanlık Teftiş Kurulu elemanlarından oluşan bir çalışma grubu oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bu, tamamıyla, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinin kararıdır. Ben, olayla ilgili gelişmelerde bunu da ifade etmişim; ancak, konunun kamuoyunu yoğun biçimde ilgilendirmesi nedeniyle, hükümet sözcüsü, Bakanlar Kurulu toplantısından sonra, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığının almış olduğu bu kararı da açıklamıştır. Konu, bundan ibarettir; yoksa, Bakanlar Kurulunun bu konuda herhangi bir karar vermesi asla söz konusu değildir.

Bir konuşmacının soru olarak yönelttiği Uğur Mumcu cinayeti ve Kışlalı cinayetiyle ilgili soruşturma, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesince yürütülmektedir. Bu konuda sayın konuşmacının işaret ettiği bilgiler Bakanlığımıza intikal etmiş değildir. Konu, tamamıyla yargının elindedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adli yargı hizmetleri, 854 il ve ilçe merkezinde toplam 3 866 mahkeme, idarî yargı hizmetleri ise, toplam 128 mahkeme tarafından yürütülmektedir. Kadro sıkıntısı ve bütçe olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle, 12 merkezde adli teşkilat kurulmuş olmasına rağmen faaliyete geçirilememiş; 75 merkezde ise, adli teşkilat kurulamamıştır.

9 408 yasal hâkim ve cumhuriyet savcısı kadrosundan 8 569'u dolu olup, 839 hâkim ve cumhuriyet savcısı kadrosu boştur; ancak, hemen ilave edeyim ki, dün, 377 genç hâkim ve savcımız, kuralarını çekerek görev yerlerini belirlemişlerdir. Halen adli yargıda 1 306 hâkim ve savcı adayı, idarî yargıda 1 hâkim adayı olmak üzere, toplam 1 307 kişi staj yapmaktadır.

Aslında, 1998 yılı iş durumları esas alındığında, 2 180 yeni mahkeme kurulması, bu mahkemelere toplam 4 068 hâkim ve cumhuriyet savcısı atanması gerekmektedir.

Bu arada, yargının hızı ve etkin çalışmasında temel taşlarından biri olan diğer adli personelin de yeterli sayıda istihdam edilmesi zorunludur. Öncelikli olarak, boş bulunan 3 359 adet kadronun derhal doldurulması ve yeni 10 248 adliye yazı işleri müdürü ve zabıt kâtabi atanması şarttır. Bu eksikliklerin giderilmesi amacıyla hazırlanan ve halen Başbakanlıkta bulunan Kadro Kanunu Tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulduktan sonra bir an önce yasalaşması, adli hizmetlerin daha hızlı ve rasyonel yürütülmesi bakımından büyük yarar sağlayacaktır.

Bakanlığımız, son yıllarda, bir yandan hâkim ve savcılarımızın, öbür yandan yargı ve infaz personelinin meslek içi eğitimlerine önem vermektedir; ancak, meslekî eğitimden yararlanan personel sayısındaki artış, henüz yeterli düzeye ulaşmamıştır; çünkü, bir yıl içinde eğitimden geçirilen personel sayısı, uluslararası standartlara göre, toplam personel sayısının yüzde 20'si oranında olmalıdır. Eğitim programları, bu orana ulaşmaya olanak sağlayacak biçimde düzenlenmektedir.

Hâkim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezimiz, 1987 yılından bugüne kadar, adli yargıda 4 719, idarî yargıda 532 adaya meslek öncesi staj eğitimi vermiştir. Hâkim ve savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimini sağlayacak, yargının sorunları ve çözümleri konusunda araştırma yapacak bir merkez olması düşüncülen "Türkiye Adalet Akademisi"nin kurulmasıyla ilgili hazırlık çalışmaları

son aşamaya gelmiştir. Bu konudaki kanun tasarısı, kısa süre içerisinde, Bakanlar Kuruluna ve Yüce Meclise sunulacaktır. Bunun yanında, yargı ve infaz personeline meslek öncesi ve meslek içi eğitim verecek ayrı eğitim merkezleri kurulacaktır.

Bu arada, hâkim ve savcılarımız ile yargı ve infaz personelimizin özlük hakları mutlaka iyileştirilmelidir. Bu konuda gerekli yasa tasarılarıyla ilgili hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde 73 405 yatak kapasiteli 561 ceza infaz kurumu bulunmaktadır. Bu kurumlarda, 30.11.1999 tarihi itibarıyla 69 507 hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır. Bunların 59 622'si adli suçlardan, 9 885'i terör suçlarından dolayı tutuklu ve hükümlüdür.

Çağdaş bir hukuk düzeni içinde, güçlü bir adalet uygulamasının temel koşullarından biri de, infaz hizmetlerinin etkili olmasıdır. Türk infaz sisteminin gün geçtikçe ağırlaşan ciddi sorunlarla karşı karşıya bulunduğu, inkâr edilemez bir gerçektir. Mevcut olumsuzluklar, ceza ve tutuklevlerinin fizikî yapıları ile güvenlik sistemlerinin güçlendirilmesi, bu amaçla yüksek güvenlikli yeni ceza ve tutuklevlerinin yapılması, infaz mevzuatının yenilenmesi, ceza infaz kurumlarının yönetiminde yeni bir yapılanmaya gidilmesi ve yeterli malî kaynak sağlanmasıyla giderilebilir.

İnfaz mevzuatının yenilenmesi ve yeniden yapılanma konularındaki yasa tasarılarıyla ilgili hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Yeterli malî kaynak sağlanması ise, yıllardan beri biriken sorunların çözümünde "olmazsa olmaz" bir koşul niteliğinde olup, Yüce Meclisin takdirindedir.

Bu arada, af kanunu çıkarılacak olursa, cezaevlerinde yeniden düzenleme yapılması bakımından, büyük kolaylık sağlanmış olacaktır.

Mevcut cezaevlerinin, kalabalık koğuş sistemine göre inşa edilmiş olmaları nedeniyle, güvenlik ve aşayışın sağlanmasında ortaya çıkan olumsuzluklar, 37 adet E tipi ve 17 adet özel tip cezaevinin bazı bölümlerinin oda sistemine dönüştürülmesiyle giderilmiştir. Toplam 43 cezaevinin tamamıyla oda sistemine dönüştürülmesine yönelik çalışmaların ise, 2001 yılına kadar bitirilmesi planlanmaktadır.

Ayrıca, yüksek güvenlikli F tipi cezaevleri projesi çerçevesinde ihale edilen Ankara, İzmir, Bolu, Kocaeli, Tekirdağ ve Edirne F tipi kapalı cezaevleri 2000 yılı mayıs ayında bitirilecektir. Bu arada, Adana, Ankara-Sincan, İzmir, Kocaeli ve Tekirdağ'da 5 adet yeni F tipi cezaevi yapımı işi 30.12.1999 tarihinde ihale edilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; halen, adalet hizmetlerinin yerine getirildiği 953 binaının, fizikî özellikleri itibarıyla, çağın koşullarına uygun olduğunu söylemek olanağı yoktur.

BAŞKAN - Sayın Bakanım, 1 dakika süreniz var efendim.

ADALET BAKANI HİKMET SAMİ TÜRK (Devamla) – Adliye binalarından sadece 105 adedi, Bakanlığımızca yaptırılan bağımsız binalardır. Geriye kalanların bir bölümü, hükümet konaklarının bir katında veya bir blokunda bulunmaktadır, bir bölümü kiralanmıştır. Adliye binalarının, strateji, adalet hizmetlerine uygun biçimde tamamlanması ve tefriş edilmesi, bu arada, adli hizmetlerde bilgisayar ortamına geçilmesi, acil zorunluluktur.

Maalesef, Adalet Bakanlığı bütçesinde, bu malî yıl için beklediğimiz payı da alamadık. Ben, bundan önce, 2000 yılı için hedef olarak, genel bütçeden yüzde 2-2,5 dolayında bir payı umut ettiğimizi ifade etmiştim; bu, gerçekleşmemiştir. Bununla birlikte, Bakanlığımıza ayrılan ödenekler akılcı bir biçimde kullanılarak, öncelikli gereksinmelerin giderilmesine ve adalet hizmetlerinin, olanaklar ölçüsünde, en iyi biçimde yürütülmesine çalışılacaktır. Ancak, adalet hizmetlerinin çağdaş ölçülere uygun biçimde gerçekleştirilmesi, genel bütçeden Adalet Bakanlığına daha büyük bir pay ayrılmasına bağlı olacaktır.

Bu temenni ve duygularla, Adalet Bakanlığı bütçesinin ülkemize hayırlı olmasını diler, Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Orman Bakanı Sayın Nami Çağan; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

ORMAN BAKANI NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Orman Bakanlığımızın bütçesi üzerinde konuşma yapan, olumlu veya olumsuz eleştirilerde bulunan değerli milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Ben, kısa konuşmamı, bu eleştiriler üzerinde yapacağım.

Sayın Eyyüp Sanay “ağaçlandırma çalışmaları yapılıyor; fakat, bu yapılan çalışmaların 2 katı orman alanı, özellikle yangınlar ve diğer nedenlerle yok oluyor” değerlendirmesinde bulundular. Durum, tam böyle değil; özellikle, Bakanlığımızın orta ve uzun vadeli hedefleri içinde, bugün, ülke alanının yüzde 26’sı olan orman alanının, 2030 yılı itibarıyla yüzde 30’a çıkarılması vardır. Eğer yeterli ödenekler ayrılırsa, bunu, cumhuriyetimizin 100 üncü kuruluş yıldönümü olan 2023 yılına yetiştireceğimizi, iyimser bir şekilde taltim ediyoruz.

Yanan alanlar, her yıl, o yıl içinde; fakat, yıl sonuna yaklaşılmışsa, izleyen yılda ağaçlandırılıyor. Önümüzdeki bir haftada olağanüstü bir şey olmazsa, 1999 yılında toplam ağaçlandırılan, erozyon kontrolü yapılan alan 50 000 hektardır; buna karşılık yanan alan, bunun yaklaşık yüzde 12’si olan 5 672 hektardır.

2000 yılı ağaçlandırma programı ve erozyon kontrol programı ise, bütçe ödenekleri çerçevesinde, 74 300 hektar olarak planlanmıştır ve bunu yapabileceğimiz yeterli ödenek, bütçemizde vardır.

Sayın Aydın Gökmen, 16 505 hektardan, hem de bu kadar kesin bir rakamdan söz etti; bu bilgiyi nereden aldığını bilmiyorum, Bakanlıktan aldıysa, birisi yanılmış herhalde Sayın Gökmen’i.

Cumhuriyet döneminde yapılan çalışmalar da azımsanmamak gerekir. Cumhuriyetin kuruluşundan beri, 1998 yılı sonu itibarıyla, 2 344 000 hektar alanda ağaçlandırma ve 365 834 hektar alanda erozyon kontrol çalışması olmak üzere, toplam 2 710 000 hektar alan ağaçlandırılmış bulunmaktadır. Ayrıca, 81 146 hektar alanda mera ıslahı, 525 274 hektar alanda ise enerji ormanı kurma çalışması yapılmıştır. Bu çalışmalar, cumhuriyet döneminin bu kazanımları, hiç küçümsenemez.

Sayın Eyyüp Sanay, konuşması sırasında bazı sorular sordu; “Sarıyer Ormanlarında -sanırım bu son tartışılan Mavra Moloz Ormanını kastetti- işgal var mıdır; işlem yapılmış mıdır; cezaî işlemler gerçekleştirilmiş midir” yönünde sorular sordu. Bir tahsise istinaden bu ormanlarda üniversite kurulması çalışması yapılmıştır. 1992 yılında Bakanlar Kurulunca yapılan bir tahsisle başlayan çalışmalar. Daha sonra, çeşitli uyumsuzluklar ortaya çıkmıştır. Halen, kesin hüküm ortaya çıkmamıştır. Dolayısıyla, bir kaçak kesim söz konusu değildir. O bakımdan, bir takibat yapılmamıştır; yani, bir tahsise dayalı olarak işlemler gerçekleştirilmiştir. Bu uyumsuzluklar da sürüyor; fakat, geçtiğimiz dönem yaşadığımız deneyimler onu gösteriyor ki, üniversitelerde bir fakülte kuruyorsunuz, daha sonra yeni fakülteler kuruluyor, yayılıyor, orman alanları bakımından, üniversitelere tahsis yapmak çok doğru görünmüyor.

Aynı şekilde, turizm alanları bakımından da çok önemli ölçüde bir rant aktarıyorsunuz. Turizm Bakanlığınca turizm alanı olarak ilan edilen yerler dışında, böyle bir tahsisin de yapılmaması gerekiyor.

Yasa, Orman Bakanlığına çok geniş yetkiler tanımış. Ben, bu yetkileri kullanmıyorum; ama, bakanlarla kaim olmamak gerekir. Dolayısıyla, Orman Bakanının yetkisini sınırlayıcı bir çalışmayı da başlattım, en kısa zamanda Meclisin önüne getireceğim.

Sayın Sanay "TEMA köşkte palamut ekerken, Orman Bakanı neredeydi" diyor. Bu yıl TE-MA'nın toplantısına ben katıldım; hatta, toplantıda, benden, 3 dakikalık bir konuşma yapmam istendi, o konuşmayı da yaptım. Bir yıl önce, köşkün bahçesinde meşe palamutu ekimi yapılmış ya da fidan dikimi yapılmış; o dönemki Sayın Orman Bakanının katılıp katılmadığını ben bilmiyorum.

Meşe fizibilitesi, Bakanlığımızca yapılmaktadır. Projelere dayalı olarak, bu palamut ekimi, fidan dikimi gerçekleşmektedir.

Sayın Sanay, sorulmaması gereken bir soruyu sordu "Anayasanın size yüklediği sorumluluğu yerine getirecek misiniz" dedi. Bu soru, ancak, kendisinden kuşkusu olanlara sorabileceği bir sorudur. (DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Aydın Gökmen, personel yetersizliği dolayısıyla Or-Köyün çalışmamasından yakındı. Or-Köy, şu anda çok iyi çalışıyor, personel yetersizliğine rağmen çalışıyor. Kaynaklar istediğimiz ölçüde değil; ama, yasanın öngördüğü, bütçenin binde 1'lik payı aktarıldığı takdirde, orman köylere çok ciddi bir kalkınma içerisine girecektir; fakat, ülkemizin içerisinde bulunduğu darboğazlar, bu hükmin, bütçe yasasında o yıl içerisinde uygulanmayacak hükümler arasında yer almasına neden olmaktadır. O kısıtlama kalkarsa, orman köylümüz fevkalade rahatlayacaktır; çünkü, o zaman, bütçe ödeneğine ek olarak, yıllık 47 trilyon lirayı daha bu fona aktarma olanağı doğacaktır.

Orman Kanununun 34 üncü maddesiyle ilgili çalışmalarımız son aşamaya gelmiştir. Bu konuda, zaten, Amasya Milletvekilimiz Sayın Gönül Saray'ın verdiği bir yasa teklifi var; bunun üzerine bazı öneriler de vererek, 34 üncü maddeyi en kısa zamanda değiştireceğimizi umuyorum. Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu Başkanımız da, bu teklifi, ocak ayında gündeme alacağını bana belirtti.

Sayın Mehmet Şandır, orman köylüsüne olan 75 trilyon liralık borcu ödeyip ödemeyeceğimizi sordu. Bu borç, kesim, üretim borcu olarak 75 trilyon lira değil, 5 küsur trilyon lira üreticilere, 4,5 trilyon lira da işçilere bir borç vardır. Tabii, devletin borçlu kalması ayıp, o yüzden bunu mutlaka ödememiz gerekiyor. Ne yapıp edip, bu borçları ödeyeceğiz; gerekirse, verimsiz çalışan, gereksiz olan işletmeleri kapatacağız; Orman Genel Müdürlüğümüzün mali durumunu düzelteceğiz.

Sayın Necmi Hoşver, Bayındırlık ve İskân Bakanlığımıza tahsis edilen geçici yerleşim alanlarıyla ilgili bir değerlendirme yaptı. Kocaeli İlinde 758 hektar alan, Yalova İlinde 50 hektar alan, Adapazarı İlinde 991 hektar alan, Bolu'da 45 hektar alan, Düzce-Gölyaka'da 514 hektar alan olmak üzere...

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Sayın Bakan "Düzce İli" diyeceksiniz. İl oldu artık, sayenizde.

ORMAN BAKANI NAMİ ÇAĞAN (Devamla) – Tabii, bu haklı uyarıya uyarak, Düzce İlinde... "İlçe" de demedim zaten, dikkat ettiyseniz.

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Demediniz de "ili" de demediniz; tamamlayalım.

ORMAN BAKANI NAMİ ÇAĞAN (Devamla) – Sayın Hoşver "Millî Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Yasası uygulanamıyor" dedi. Evet, Orman Bakanlığı dışındaki kuruluşlara yüklenen yükümlülükler, bu kurumlar tarafından, mali darboğaz nedeniyle yerine getirilemiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan; lütfen, tamamlayın.

ORMAN BAKANI NAMİ ÇAĞAN (Devamla) – Biz, kendileriyle temas ediyoruz; ancak, mali darboğazı, inşallah, hükümetimizin aldığı etkili tedbirlerle, en kısa zamanda, değerli muhale-

fetiminin de desteğiyle aşacağız. Millî Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Yasasını daha etkili uygulama olanağını bulacağımızı umuyorum.

Hepinize, teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Şahsı adına, Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

YAHYA AKMAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Adalet Bakanlığının 2000 yılı bütçesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Adalet sorunlarını dile getirmek ve etraflıca tartışmak, takdir edersiniz ki, sınırlandırılmış bir zaman dilimi içerisinde mümkün değildir. Bu nedenle, sadece ana başlıklarıyla bazı sorunlara değineceğim.

Değerli milletvekilleri, öncelikle, bütün kamu görevlilerinin olduğu gibi, yargı mensuplarının da ciddi anlamda maddî sorunları vardır. İfa ettikleri görevler itibariyle çok hassas ve önemli bir konumda bulunan hâkim ve savcıların bu durumları, bir yüksek yargı mensubunun ifadesiyle, onların vicdanlarıyla cüzdanları arasında sıkışmalarına neden olmuştur. İyi bir geçim standardına sahip olmayan bir hâkimin, sağlıklı düşünüp, isabetli karar vermesini bekleyemezsiniz. Bu nedenle de, hâkim ve savcılarımızın, maddî değeri ve önemi büyük davalar karşısında, çoğu zaman mad-den ve manen ezildiğini görüyoruz. Maalesef, 2000 yılı bütçesinde de yargı sınıfına iyileştirme yapılmamıştır.

Yargı mensuplarının özlük hakları iyi olmadığı gibi, adalet dağıtmaya çalıştıkları binaların durumu da kötüdür. Çoğu zaman binaların girişlerinde "Adalet Sarayı" yazılmasına rağmen, içeriye girildiğinde, maalesef saraydan başka her şeye benzediğini görüyoruz. Halk adına karar vermeye yetki verdiğimiz insanların adalet dağıttığı mekânlar, modern bir ülkeye hiç yakışmayan görüntüler arz etmektedir. Ödenek yetersizliği nedeniyle kalemlerdeki dosyaların, bilgisayar çağında kullanılan daktüloların görüntüsü ve gürültüsü hiç de hoş manzaralar sergilemiyor. Bugün, adliye arşivlerinde, meslektaşlarımız, bir dosyayı bulabilmek için saatlerce, hatta bazen günlerce beklemektedirler.

Değerli milletvekilleri, hükümetimizin Sayın Başbakanının değerli eşlerinin gündeme getirmiş olduğu ve bir türlü çıkarılamayan af yasasına değinmeden geçemeyeceğim. Gerek mahkûm ve yakınlarını gerekse mağdur ve yakınlarını olumlu ve olumsuz yönde beklenti içerisine sokan af gibi nazik bir konunun çözümsüz bırakılması, devlet ciddiyetsizliğinin bir örneği olmuştur. Ortaklar arasında bitmeyen pazarlık, halk tabanında ve cezaevlerinde gerginliğe neden olmuştur. Nitekim, son zamanlarda cezaevlerinde meydana gelen ve ölümle sonuçlanan olayların bir nedeni de af meselesi olmuştur. Cezaevleri ve Türkiye'deki değişken infaz hukuku, zaten acilen çözülmesi gereken bir sorun iken, bir de af beklentisinin mahkûmlar üzerinde meydana getirdiği gerginlik, olayı içerisinde çözülmez bir hale sokmuştur.

Suçlardaki artış hızı eğer böyle devam ederse, yapılan hesaplamalar, mevcut cezaevlerinin bir yıl içerisinde ihtiyacı karşılayamaz duruma geleceğini gösteriyor. Bu durumlar, gerek af yasasının gerekse Batılı standartlarda ve insan haklarını gözetlen bir infaz kanununun behemahal düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır.

Değerli milletvekilleri "hâkim bey, sözlerime, bu dava dosyasına saygılarımı sunarak başlıyorum; çünkü, bu dosya benden yaşlıdır. Bu davayı, ben doğmadan önce rahmetli babam açmıştır. Ben şimdi büyüdüm, avukat oldum. Bu davaya, akrabalarımız ve kendi adıma, vekil sıfatıyla giri-

yorum" sözleri, çok değerli büyüğümüz ve Meclisimizin ikinci en yaşlı üyesi Sayın Süleyman Arif Emre Beye aittir. Hukuk tarihimizin literatüründe, bu sözler, geç işleyen adaletin, adalet değil, adaletsizlik meydana getirdiğini çok güzel ifade ediyor. Geciken adaletle ilgili olarak, muhakkak surette, acil ve ciddi tedbirler alınmalıdır. Bunlara ilişkin, hukuk çevrelerinin çok somut ve ciddi örnekleri vardır; ancak, buna ilaveten, olması gereken bir şey daha vardır; o da, bunu, gerçekten çözmek isteyen bir siyasi irade.

Yıllarca yerel mahkemelerde beklemek zorunda olan dosyalar, maalesef bir o kadar da temyiz aşamasında beklemektedir. Bunu önlemenin yolu, yıllardır sözü edilen, fakat bir türlü gerçekleştirilemeyen istinaf mahkemelerinin kurulmasıdır. Geciken adaletin yerine, bugün, maalesef, ihkaki hak müessesesi; tahsil edilemeyen alacakların tahsil yeri olarak da, çete ve mafyalar ikame olmuştur. Bir yandan organize suçlarla mücadele etmek için yasalar çıkarılıyor, bir yandan da fiilen bu örgütlerin kurulmasına zemin hazırlanıyor; yani, bataklığı kurutmak yerine, sivrisineklerle uğraşıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yapılması gereken en önemli işlerden birisi de, adaletin, siyasi ve konjonktürel etkilerden kurtarılmasıdır. Üzülerek belirtmek gerekir ki, son yıllarda, yerleşmiş hukuk ilkelerine ve objektif hukuk anlayışına ters bazı mahkeme kararlarına rastlanmaktadır; yerleşmiş içtihat ve teamüllere rağmen, kişilere ve olaylara göre kararlar verilmektedir; bazı kanun maddelerinin, yeni ihdas edilmiş gibi ve yeni fonksiyonlar yüklenerek işler duruma geldiklerini görüyoruz; hukukta, hâkime tanınan takdir yetkisinin, yer yer yeni kanun ihdası şeklinde tecelli ettiğini görüyoruz ve daha ileriye giderek, konjonktüre değil, hukuka uyan bazı yargıçların, siyasi irade tarafından âdeta cezalandırıldıklarını görüyoruz. Üzülerek belirtmek gerekir ki, tüm bu olup bitenler sonuçta yargı camiasını zedelediği gibi, insanların adaletle ve hukuka olan inancını kaybetmesine sebep olmaktadır. Bu sakıncaları bertaraf etmek için, yetki ve sorumluluk makamındaki herkesin, hukukun üstünlüğü prensibini içtenlikle savunması ve hayatiyet kazandırması için gayret sarf etmesi gerekmektedir. Her katmandaki insan adalet önüne çıktığı zaman kendisine nasıl muamele ediliyorsa, devletin en tepesindeki insana da aynı şekilde muamele edileceği inancı verilmelidir. Eğer ülkenin her ferdinde bu inanç hâkim olmuşsa, o ülkede hukukun üstünlüğü yerleşmiş demektir; ancak, tersi olduğu zaman, vatandaş ile devlet arasında ipleri koparmışsınız demektir. O insan, hukukun üstünlüğüne inanmayacağı gibi, devlete de güvenmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, hukukun üstünlüğüne, uygulayıcı hukukçuların riayet etmesi gerektiği kadar, devleti idare eden hükümetin ve Meclisin de uyması gerekmektedir. Üzülerek belirtmeliyim ki, son günlerde bazı holdingle ve şahıslara yönelik yasa çıkarma gayretleri, hükümetimizin, hukukun üstünlüğü, evrenselliği ve objektifliği prensiplerinden hayli uzaklaştığını göstermektedir. Devletin tepesindeki bu gayretler, ister istemez, vatandaşın hukuka olan saygı ve inancını zedelemektedir. Anayasa ve Avrupa Birliğine uyum yasası diye getirilen bir kısım tasarıların, bir anda, falan holdinge uyum yasasına dönüştüğünü üzülerek görüyoruz. Avrupa Birliğine girme ve evrensel hukukla bütünleşme sürecinde olduğumuz bu dönemde, bu ve benzeri yanlışlıkların, ülkemizi uluslararası platformlarda da zor durumda bırakacağını düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, hukukun üstünlüğü prensibinden bahsedirken, hukuk birliği, tabii hâkim ilkesi ve bağımsız yargı ilkelerinin de kurumsallaşması için gayret sarf edilmesi gerekir. Bu anlamda, istinaf yargılama olarak kabul edilen yargı yollarının mümkün olduğu kadar azaltılması gerekir. Bu bağlamda, askerî üyesini çıkardığımız devlet güvenlik mahkemelerinin tümünden kaldırılması, askerî yargının yetki alanının sadece askerlerle ve askerî işlerle sınırlandırılması gerekir. Esasında, Avrupa Birliği sürecinde yapmamız gereken de budur; ancak, maalesef, mevcut hükümetlerimiz, bu konuda, bir adım ileri atarken iki adım geri atmaya tercih etmektedir. Bunun en çar-

pıcı örneğini, 21 inci Yasama Dönemindeki iki yasama faaliyetinde görüyoruz. Bir yandan devlet güvenlik mahkemelerindeki askerî üye çıkarılırken, bir yandan halen Meclis gündeminde olan bir tasarıyla, Askerî Ceza Kanunundaki değişikliklerle, askeriyede görevli sivil memurlar "asker kişi" tanımına dahil edilmekte ve askerî ceza ve disiplin yargısına tabi kılınmak istenmektedir. Bu çelişkiler yaşanırken, Batılı dostlarımıza, demokratikleşme ve hukuk reformu alanında yaptıklarımızın anlamını açıklamakta zorlanacağız.

Anayasadan başlamak üzere, hukuk mevzuatımız incelendiğinde görülecek en çarpıcı konulardan birisi, istisnalardır. Maalesef, bütün mevzuatımızda, bir cümleyle ana kurallar ifade edilirken, genellikle "ancak" diye başlayan istisnaların ana kurallardan çok daha geniş bir yer tuttuğunu görüyoruz. Bu istisnalar o kadar çoğalmıştır ki, artık, hukukumuz, bir istisnalar hukuku haline gelmiştir. İstisnalar hukuku, gerek yazılı mevzuatta gerekse uygulamada asıl hukukun çok önünde ve daha kapsamlıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, Genel Kurula teşekkür edin; mikrofonunuzu açıyorum, konuşmanızı tamamlayın.

YAHYA AKMAN (Devamla) – Ceza Kanununda önemli sayılacak bütün suçlar devlet güvenlik mahkemesi kapsamına alınmakla, bu mahkemelerin dengi sayılan ağır ceza mahkemeleri işlevsiz kılınmıştır.

Bu duygu ve düşüncelerle, bütün olumsuzluklara rağmen, Adalet Bakanlığı bütçesinin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyor, hepimize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akman.

Sayın milletvekilleri, onuncu turdaki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, sorulara geçiyoruz.

10 dakika içinde soruları alacağım, diğer 10 dakika içinde de Sayın Bakanlar sorulara cevap verecekler.

Sayın Levent, buyurun.

MÜKERREM LEVENT (Niğde) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Sayın Orman Bakanlığımızın soruma cevap vermesini saygılarımla arz ederim.

Niğde'de orman alanına aldığımız köylerde yaşayanlar hayvancılıkla uğraşmaktayken, tek geçim kaynakları hayvancılıktı. Şimdi, bu köylerdeki hayvan otlatacak yerleri bulamadıkları için hayvanlarını satmak zorunda kaldı; bu köyleri Or-Köy projelerine alıp bu insanların mağduriyetlerini gidermek için bir çalışma başlattınız mı?

2000 yılında, özellikle Niğde'nin bu köylerine yardımlarınızı artırarak mağduriyeti önleyeceğinizi umuyorum Ulukışla'da 3 köyü Or-Köy projesinde aşağıya taşımayı vaat ettiniz; 2000'de bu gerçekleşecek mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kamber.

TAMER KANBER (Balıkesir) – Sayın Başkanım, izninizle, yorum yapmadan, Orman Bakanlığımız Sayın Nami Çağan'a birkaç sorum olacak. Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, cumhuriyetimizin 76 ncı yılı sona ermişken, orman işçileri, hentz 1475 sayılı İş Yasası kapsamında değildir. Orman işçileri, yürekten bağlı oldukları cumhuriyetin 77 nci yılında İş Yasası kapsamına alınacak mıdır?

Ülkemizin geniş bölgeleri yangın tehlikesiyle karşı karşıyadır. Yangınla mücadele eden işçilerimizin her an ölüm tehlikesiyle iç içe olduğunu kabul ediyor musunuz; kabul ediyorsanız, bençe, kolluk kuvvetlerimizden, polisten, askerden hiç farkı olmayan yangın mücadele işçilerimiz ve tüm Orman Bakanlığı işçilerimizin maaşları, milenyuma çok az kala ormanların kesilip satılmasından elde edilecek gelirle mi ödenecek? Bu işçilerimizin döner sermayeye bağımlılıktan kurtarılarak devlet işçisi haline getirilmeleri ve konsolide bütçeden aylık almalarının ve mevsimlik muvakkat işçilerinin çalışma sürelerinin 12 aya çıkarılmasıyla ilgili Bakanlığınızın çalışmaları var mıdır; varsa, hangi aşamadır?

Orman işçilerinin önemli bir bölümü ve aileleri 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasasındaki haklardan, 120 gün prim ödeyemedikleri için faydalanamıyorlar; bu konuda Bakanlığınızın bir çalışması var mı?

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Sayın Başkan, söz verseydiniz, daha iyiydi...

TAMER KANBER (Balıkesir) – 2000 yılı için orman yangınlarıyla mücadeleye 10,5 trilyon lira ödenek ayrılmıştır. Bunun anlamı, bu 10,5 trilyon liranın harcanmasının ardından, yanan ormanlarımızın söndürülmesi için kaynak ayrılmayacağı mıdır?

Orman Bakanlığı bünyesinde, artık çağdaş kalmış bir uygulama olan vahidi fiyat sistemiyle ve taşeron usulüyle sigortasız ve sendikasız işçi çalıştırıldığı doğru mudur; doğruysa, bu işlem, SSK'nın prim, devletimizin de vergi kaybına sebebiyet vermekte değil midir?

Son yıllarda, yurt dışından kereste ithalinde Gümrük Vergisinin kaldırılması ve kaçak kereste girişine göz yumulması nedeniyle ülkemizin orman ürünlerinin satışında ve döner sermaye gelirlerindeki düşüşün öntine nasıl geçeceksiniz?

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Biraz daha devam et arkadaşım!

TAMER KANBER (Balıkesir) – Son sorum: Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde 258 orman işletme müdürlüğü bulunmaktadır. Bunların aralarında Nevşehir, Kırşehir, Kırıkkale ve Aksaray orman işletmelerinin de bulunduğu yaklaşık 100 tanesi, orman ürünlerinin olmadığı, yani ağaç gölgesinin bile bulunmadığı, tamamıyla tüketici durumda olan ve siyasi amaçlarla oluşturulmuş birimlerdir.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, ikaz eder misiniz?

TAMER KANBER (Balıkesir) – Bu siyasi olumsuzlukla ilgili bir tasarrufunuz olacak mı; olacaksa, bu konuda yapılacak tasarrufu, büyük fedakârlıklarla ve her an ölümü göze alarak bu vatan için hizmet üretmeye çalışan orman işçilerinin acil sorunlarının çözümünde kullanmayı düşünüyor musunuz?

Sözlü olarak cevaplamanız dileğiyle, Yüce Meclise saygılar sunuyorum. Teşekkür ederim. (DYP sıralarından alkışlar [!])

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Başkanım, bu konuda konuşma yapsın! Arkadaşımıza bir konuşma hakkı verebilirsiniz[!]

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, biraz önceki sorular bölümünde de ifade ettim; soruların kısa ve öz olması çok önemli; hem çok arkadaşımız soru sormuş olur; yani, konuşma gibi soru sormanın bir mantığı yok.

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Sayın Başkanım, galiba arkadaş kürsüye çıkmaktan, konuşmaktan utanıyor.

BAŞKAN – Sayın Büyükköztürk, buyurun.

BİROL BÜYÜKÖZTÜRK (Osmaniye) – Sayın Başkanım, müsaadelerinizle, Orman Bakanımıza şu soruyu sormak istiyorum:

Sayın Bakanım, şu anda görüştüğümüz YÖK Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısında, geçmişte yapılmış olsa bile, bir üniversite ne kadar orman arazisi işgal ederse, onun belirli bir katını orman haline getirmek zorunda. Bu yaptırımın, sahillerimizde veya yaylalıklarımızda turistik amaçlı orman arazisini kullananlarda da uygulanmasını nasıl değerlendirirsiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çümen, buyurun.

MEHMET ÇÜMEN (İzmir) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Sayın Orman Bakanına şu sorularımı arz etmek istiyorum.

1. Özel ve tüzel orman sahalarının toprak analizleri nerede yapılmaktadır?
2. 2000 yılı orman ve orman köylerinde açılacak yol miktarları ne kadar kilometredir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Sezgin, buyurun.

RAHMİ SEZGİN (İzmir) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Orman Bakanımız Prof. Dr. Sayın Nami Çağan'a bir soru sormak istiyorum.

Yangın kuşağında bulunan orman bölgemizde, adam/ay yokluğundan geçici nitelikteki orman çalışanları işten çıkarılmaktadır. Bu işçilerimizin yeniden işe alınmaları için herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?

Arz eder, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Sünnetçioğlu, buyurun.

AHMET SÜNNETÇİOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, aracılığınızla, Sayın Orman Bakanımızdan aşağıdaki sorularımın cevaplandırılmasını arz ediyorum.

1. Erken üretim primleri, 2000 yılında Bursa-İnegöl'de yüzde kaç olacaktır? Bölgelere göre değiştiği için isim vererek soruyorum.

2. Orman köylüsünün işçilik ücretleri, hayvanla taşıma gerekçesiyle, kısa mesafe olarak hesaplanıyor ve düşük tutuluyor. Oysa, birçok köyde hayvan olmadığından, traktörle taşıma yapılıyor; bu da, yol olmadığından mesafeyi uzatıyor. Afınan ücret, mazot parasını bile karşılamıyor. Bu konuda bir iyileştirme düşünüyor musunuz?

3. Zati ihtiyaç yapacak bedelleri neye göre belirliyorsunuz?

4. 38 inci madde kapsamına giren ve ormanları bekçi tutarak koruyan ve sayıları az olan orman köylüleri, zati ihtiyaçlarını uygun alamadıklarından şikâyetçidirler. 38 inci maddenin kapsamında, Bursa'da Osmangazi İlçesine bağlı 19 köy vardır. Bunlara bir kolaylık düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Vursavuş, buyurun.

İSMET VURSAVUŞ (Adana) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Sayın Orman Bakanımızdan aşağıdaki sorularıma yanıt vermesini arz ediyorum.

1 - Orman Bakanlığımız 1999 yılı fidan üretim miktarı ve ağaçlama sahası ne kadardır? 2000-2001 yılı fidan üretim miktarı programı ne kadardır? Bunun için ne kadar ödenek ayrılmıştır?

2 - Ülkemiz, 1999 yılı orman yangınlarında -memnuniyet verici- dünyada en az yangın gören bir ülke olma özelliğini kazandı ve Bakanlığımız bu konuda başarılı çalışmalar verdi. Sayın Bakanımıza ve bürokratlarına teşekkür ederken, 1999 yılı yangın sahası ne kadar gerçekleşti? Galiba buna bir cevap verildi; ama, özür dilerim eğer tekrarsa.

3 - Bakanlığınız bünyesinde çalışan, özellikle teknik personel ve yanında çalışan alt görevlerdeki geçici işçilere uygulanan ücret politikaları bugüne kadar büyük sıkıntılar yaratmaktadır. Çok ciltli bir parayla, maaşla; ama, özveriyle çalışan bu kesimin ücretlerinin iyileştirilmesi için Bakanlığınızın çalışması var mıdır?

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Sayın Al, buyurun efendim.

EROL AL (İstanbul) - Sayın Başkanım, sürülle, Sayın Orman Bakanına iki soru yöneltmek istiyorum izninizle.

1- Ülkemizin orman varlığının azalmasına yol açan turizm tesislerine orman alanı tahsis uygulamasına son vermeyi düşünüyor musunuz? Döneminizde, turizm tesislerine ve üniversitelere böyle bir tahsis yapılmış mıdır; reddettiğiniz talep var mıdır?

2- Orman köylülerinin kalkındırılması amacıyla kurulan Or-Köy'ün bu yöndeki çalışmaları yeterli midir? İstanbul'da, bu anlamda, desteklenen köy ve köylü sayısı konusunda bilgi verebilir misiniz?

Teşekkür ederim.

NECMI HOŞVER (Bolu) - Sayın Başkanım, bunlar, kendi bakanlıkları. Gitsin, bakanlarına sorsunlar. Biz de, her sefer, yoklama ve kararyeter sayısı isteyeceğiz; onlar anlayış göstermiyorsa biz de göstermeyeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Eker, buyurun.

ZEKİ EKER (Muş) - Sayın Başkanım, sizin aracılığımızla, Sayın Necmi Hoşver'in de izniyle -çok sinirlendiğini görüyorum- Sayın Orman Bakanına bir iki soru sormak istiyorum.

BAŞKAN - Siz sorunuzu sorun efendim.

NECMI HOŞVER (Bolu) - Zeki Bey, Orman Bakanı sizden; gidin sorun...

ZEKİ EKER (Muş) - İzin verirsiniz, sormayı düşünüyorum.

TURHAN GÜVEN (İçel) - İktidar soru sormaz, muhalefet sorar.

ZEKİ EKER (Muş) - Birinci sorum: Sayın Bakanım, Muş-Malazgirt'te çalışmakta olan 60 işçinin iki sene önce işine son verilmiş bulunmakta. İki seneden beri bunları bir türlü çalıştıramadık. Defalarca müracaatta bulundum, bunların mutlaka çalışması gerektiğini söyledim. Muş-Malazgirt ve bütün Muş çevresine fidanlar orada üretilmekteydi. Bunlar iki seneden beri çalışmamakta ve fidanlık şu anda kapalı durumdadır. Bu yılı bitmiş olarak kabul ediyorum. 2000 yılında bu fidanlığı açmayı düşünüyor musunuz? Bu konuda yardımlarınızı bekliyorum.

İkinci sorum -birincisi kötü haberi, şimdi iyi haberi veriyorum- Muş'ta, Or-Köy kanalıyla 180 aileye hayvancılık alanında yardımcı oldunuz; size ve Or-Köy Genel Müdürlüğe, herkesin huzurunda teşekkür etmek istiyorum.

180 köy dışında, 33 orman köyüne şu ana kadar yaptığımız hiçbir yardım olmamıştır; 2000 yılında bunları programa almayı düşünüyor musunuz?

Üçüncü sorum: Muş İlini, doğuda pilot il seçip, orman köylerine 1-2 tane mandıra kurup, hayvancılık alanında geliştirmeyi düşünüyor musunuz? Or-Köy'le ilgili olduğu için Sayın Orman Bakanım soruyorum.

Dördüncü sorum, Muş'un, eskiden, hepimizin bildiği gibi her tarafı ormanlarla kaplıydı; ama, şu anda, Muş'un etrafında orman görmek mümkün değildir. Yıllardan beri terörden dolayı yandı, yıkıldı.

Şimdi, bu alanda, tekrar, Sayın Bakanımın yardım istiyorum. Belki, hepsini onarmanız ve yahut da yeniden orman alanına dönüştürmeniz mümkün olmayabilir; ama, kısmen de olsa, bunu yüzde 50'ye razıyım da yüzde 50 belki yapmazsınız- yüzde 25 olarak 2000 yılına almayı düşünürseniz...

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Kalan süre içerisinde, Sayın Bakanlar, sorulara cevap verecekler; buyurun efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bu soru ve cevap kısmı, aslında, muhalefetin ulaşamadığı bir kısım bilgilerin, bürokrasiden veya bakanlardan alınması içindir. Buna karşılık da muhalefet...

BAŞKAN – Bu sizin söyledikleriniz nerede yazıyor efendim?!

TURHAN GÜVEN (İçel) – Bu bir teamüldür, teamül, Sayın Başkan.

BAŞKAN – İçtüzük burada... Ben, sizin bu söylediğiniz gibi bir ifade görmüyorum içtüzükte.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Teamüldür... Muhalefetin...

BAŞKAN – Sayın Bedük, bir dakika müsaade eder misiniz.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, sözlümü bitireyim.

BAŞKAN – Bir dakika efendim... Ben bir şey söyleyeceğim müsaade eder misiniz.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sözlümü bitireyim.

BAŞKAN – Öntümdeki elektronik cihaza giren arkadaşlarımızın sırasına göre söz veriyorum; benim uygulamam için, burada yapacak bir şey yok.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, ben sözlümü bitireyim... Ama, sözlümü bitirmeme müsaade etmiyorsunuz.

BAŞKAN – Buyurun.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Ben, muhalefetin tamamen sözlünün kesildiğini ve özellikle, bugünkü ortamda "sayım fazla, ben istediğim şekilde hareket ederim" şeklindeki bir anlayışın aracı olmaması için, Başkanlık Divanına hatırlatıyorum.

BAŞKAN – Efendim, hatırlatmanızın hiç gereği yok.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Efendim hatırlayın; hiçbirimiz soru sormadık.

BAŞKAN – Efendim, siz de girseydiniz cihaza.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Basıyoruz, yok. Dolduruluyor.

BAŞKAN – Doldurulabilir efendim.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Doluyor, cihaz almıyor.

Rica ederim, istirham ederim efendim... Yapmayın...

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Bir soru, 5 dakika sorulmaz efendim.

BAŞKAN – Efendim, Demokratik Sol Parti Grubu, soru sorma talebinde bulunurken, Doğru Yol Partisi sıralarında bir kişi oturuyordu; tabii ki, cihaza onlar girecekler. (DSP sıralarından alkışlar)

TURHAN GÜVEN (İçel) – O sizi ilgilendirmez.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, sizin hukuk sisteminize ve hukuk anlayışımıza bırakıyorum. Eğer, bir soru, 5 dakikayı geçecek şekilde sorulursa, acaba, diğer sorucakların hakları yenmiyor mu; bu hiç dikkatinizi çekmiyor mu efendim?!

BAŞKAN – Sayın Bedük, 30 kişinin içerisinde, Doğru Yol Partili hiç kimse yok. Devam etsem, hâlâ o gruptan devam edeceğim.

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Efendim, doldu; soru soramıyoruz.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Bakan şuraya... Biz, devamlı olarak burada uğraşıyoruz.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, işte, bastık, yok... Buyurun, söz istedik. Sayın Başkan, niye yanlış bilgi veriyorsunuz millete. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Demin yoktunuz sayın milletvekili. (DSP sıralarından alkışlar)

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Sayın Başkanım, soru kısa olur; 5 dakika soru mu sorulur?!

BAŞKAN – Sayın milletvekili...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan "Doğru Yol Partili hiç kimse yok" diyerek, milleti yanlış bilgilendiriyorsunuz, sizi kınıyorum.

BAŞKAN – Ne yapıyorsunuz efendim?

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sizi kınıyorum.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Adaletli davranın...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, lütfen listeye bakın...

Ben, Sayın Bakan Balıkesir Or-Köy'e ne kadar kredi verdi, kaç kişiye kredi verdi, bilmek istiyorum?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, Doğru Yol Partisinden kimse yok dediğiniz için söylüyorum.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Bakana...

BAŞKAN – Sayın milletvekili, sizinle tartışmaya girecek falan değilim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Orman talanına, turizm adı altında veya üniversite adı altında devam edilecek mi, bunu bilmek istiyorum?

BAŞKAN – Siz, buyurun istirahat edin.

Değerli milletvekilleri, Yüce Heyeti bilgilendirmek için, bir kere daha ifade ediyorum: Soru sorma işleminin nasıl yapılacağını, Genel Kurul çalışmaya başlarken, Danışma Kurulunun almış olduğu karar gereğince, Yüce Genel Kurulun bilgisine sundum.

Bütçeler üzerindeki görüşmeler başladıktan sonra, sayın milletvekilleri, önlerindeki elektronik cihazlarla, soru sorma taleplerini öntümdeki göstergeye iletiyorlar; ben de, öntümdeki bu göstergeye göre, hangi milletvekili önde ise, onun butonuna basmak suretiyle söz veriyorum.

KADİR BOZKURT (Sinop) – Soru sorarken yorum olmaması lazım. Sorular nitelikli olmalı...

BAŞKAN – Yani, muhatabınız ben olamam. Buraya ben girmiyorum; arkadaşlar isimlerini kendileri giriyorlar.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Başkan olarak, özellikle yöneten bir kişi olarak, 5 dakika süreyle, yorum yaparak sorulan suallere...

BAŞKAN – Peki efendim... Anlaşıldı Sayın Bedük, teşekkür ediyorum.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, istirahat ediyorum...

NECMİ HOŞVER (Bolu) – 5 dakikalık sual olur mu?! Soruyorum...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – İfade tarzınızı... Rica ediyorum... Nezaket ölçüsti içerisinde bana cevap verin; başka türlü yapmanız doğru değil. Yakışmıyor... Yakışmıyor Sayın Başkan... Bunu yapmayın... Bunu bir daha yapmayın...

BAŞKAN – Sayın Bedük, Doğru Yol Partisine ve diğer muhalefet partisine ait milletvekillerinin de...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Biz, size, Başkan olarak, hep saygılı hareket ediyoruz; ama, siz, davranış itibarıyla, fevkalade çirkin davranıyorsunuz...

BAŞKAN – Efendim...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Özellikle Doğru Yol Partisini itham edecek şekilde hareket ediyorsunuz. Ben, özellikle, sizin bu konudaki tavrınızdan dolayı üzüntü duyduğumu belirtmek istiyorum. Yakışmıyor bize...

Ben, özellikle, başından beri, size nezaket ölçüleri içerisinde cevap veriyorum ve hatırlatıyorum...

BAŞKAN – Biz, nezaket ölçüstünün dışında mı davranıyoruz efendim?!

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – İstirham ederim... Rica ederim...

BAŞKAN – Yani, sizin şu sıralamaya girememiş olmanızın sorumlusu Başkanlık mı?

NECMİ HOŞVER (Bolu) – 5 dakika sual olur mu Sayın Başkan?!

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Efendim, biraz evvel, size bir pusula göndererek şunu söyledim: İnanın, ben, renkleri görmedim; baktım, geldim, buraya ismimi yazdırdım; buna rağmen, bana sual sorma imkânı verilmedi...

BAŞKAN – Sayın Bedük, haksızlık ediyorsunuz...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Hayır...

BAŞKAN – Hakikaten haksızlık ediyorsunuz...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – İnanın haksızlık etmiyorum...

BAŞKAN – Genel Kurulu bilgilendirdim... Müsaade eder misiniz... Dedim ki...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Çok inanarak söylüyorum ve takip ederek yapıyorum...

BAŞKAN – Sayın Bedük, dedim ki... Cihaz, ancak 30 arkadaşımızın talebini kabul edebiliyor; onun dışında söz talebinde bulunmak isteyen arkadaşım var ise, lütfen, Divana yazılı olarak gönderdin diye de, ayrıca, Genel Kurulu bilgilendirdim. Daha ne yapabilirim?

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, öğleden sonraki...

BAŞKAN – Herhalde, oraya gelip, sizin yerinize buraya isim yazdıracak halim yok!

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan, bakan, orada konuşuyorsunuz ve bizi itham ediyorsunuz.

Sayın Başkan, biraz evvel, size bir pusula gönderdim hatırlarsanız. Burada, soru sormak için söz istediğim zaman, sizi temin ederim ki, şu ışıklar yanmıyordu ve ona bakarak yaptım; ama, bana soru sorma imkânı verilmedi, sıramın gelmediği ifade edildi. Bütün bunlara rağmen, canınız sağ olsun dedim size; ama, dikkat edin, samimî olarak söylüyorum bunu. O halde, sistemde bir değişiklik var, bir şeyler oluyor, basıyorum yok!

BAŞKAN – Sistemde bir şey yok efendim, siz geç kalıyorsunuz, ondan oluyor. (DSP sıralarından alkışlar)

Şimdi, efendim, sayın bakanların 10 dakikalık cevap süreleri var, onu başlatıyorum.

Buyurun efendim.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Zaman kalmadı Sayın Başkan, 15 dakika soru sordurdunuz; 5 dakika kaldı.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) – Sayın Başkan tebrik ediyoruz sizi, yaptığınızdan dolayı sizi kutluyoruz.

Buyurun Sayın Bakan.

ORMAN BAKANİ NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Sayın Levent'in sorusundan başlamak istiyorum. Niğde'de Or-Köy kredileri bakımından, Niğde İlini değerli kamu görevlisi arkadaşlarımla birlikte ziyaret ettik, orada Or-Köy kredilerinden yararlandığımız ve özellikle göç veren dört köyü yerinde ziyaret ettik. Bu köylere 1999 yılında başlamak üzere, 2000 yılında da devam edecek krediler vereceğiz. Or-Köy kaynaklarımız çok sınırlı olduğu için bütün orman köylerimize ulaşamıyoruz bugün için. 2000 yılında daha çok köye ulaşacağız ve ekonomik durumumuzun iyileşmesine koşut olarak daha çok köye, Niğde İlimizde de Or-Köy kredisi sağlayabileceğiz.

Sayın Kanber, çok hızlı bir şekilde ve uzun soru sordu, yakalayabildiklerimi cevaplayacağım, yakalayamadıklarımı tutanaklara bakıp oradan yazılı cevaplayacağım.

Orman işçileri İş Yasası kapsamına alınacak mı? Bu, aslında bana değil de, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sorulması gereken soru. Ben, 1997 yılında Çalışma Bakanlığı yaparken bir çalışma yapmıştım ve bu konuda bir taslak hazırlamıştım, eminim Sayın Okuyan da bu taslağa sahip çıkar.

Orman işçilerimizin ücretleri, maalesef, bugün, satılan tomrukla ödeniyor. Katma bütçe içine çekmemiz gerekiyor yangınla mücadele giderlerini; fakat, mali darboğaz nedeniyle, 2000 yılı için sokamadık; bu konuda Maliye Bakanımız da anlayışlı; fakat, 2000 yılında gerçekleştiremedik; önlümüzdeki yıllarda katma bütçe içine alacağımızı düşünüyoruz.

Döner sermaye gelirlerindeki düşüşü önlemek üzere, verimsiz çalışan işletmelerin ve politik olarak kurulmuş işletmelerin kapatılması yoluna gideceğiz. Her işletmenin bir puanı var; bu puanları dikkate alarak, düşük puanlı olan işletmeleri kapatacağız. Bu yoldan, mali durumu bir ölçüde düzeltmeye çalışacağız.

Son görüşülen YÖK tasarısında, orman alanlarında kurulan üniversitelere, ağaçlandırma yükümlülüğü konuluyor; zannedirim, bunun 1 kat veya 2 kat olması tartışılıyor, belki bunu daha da artırmak gerekir ve bu yoldan da, ağaçlandırma çalışmaları hız kazanabilir.

Sayın Çümen, orman sahalarının toprak analizlerinin nasıl yapıldığını sordu. Ülke düzeyine yaygın 7 toprak laboratuvarı var, bunlar modern laboratuvarlar; buralarda, bu analizler yapılıyor ve verimli sonuçlar alınıyor.

Geçici orman işçileri işten çıkarılacak mı? Tabii, ihtiyacımız ölçüsünde işçileri kullanacağız.
İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) – Tekrar işe alacak mısınız?

ORMAN BAKANI NAMİ ÇAĞAN (İstanbul) – Efendim, bu soru, çok sayıda milletvekili arkadaşımızın sorduğu bir soru. Tabii ki, Orman Genel Müdürlüğümüz ihtiyacı ölçüsünde işçi çalıştıracaktır. Orman Genel Müdürlüğümüz, artık, istihdam alanı olmaktan çıkarılacaktır.

Sayın Sünnetçioğlu, erken üretim priminden, kış primi, kayın ve diğer emval türlerinde yüzde 40'a kadar verilmiştir. 6831 sayılı Yasanın 38 inci maddesi, hakları, üretilen emvalin tümünün üreten köylüye verilmesi konusunu düzenliyor ve Bursa İlimizde bu madde tam anlamıyla uygulanmaktadır ve uygulanmaya devam edilecektir.

Sayın Vursavuş, ağaçlandırma olarak 1999 yılındaki gerçekleşmeyi sordu; 50 bin hektardır. Orman yangınları ise, 5 672 hektarda kaldı. Son yılların en düşük rakamıdır bu rakam. Tabii, bundan önceki değerli bakan arkadaşlarımızın çalışmaları, bu yılki yangınlara yansımıştır.

Sayın Erol Al, turizm amaçlı tahsis yapıp yapmadığını sordu, aynı soruyu Sayın İlyas Yılmazyıldız da sordu.

57 nci hükümet döneminde turizm amaçlı hiçbir tahsis yapılmamıştır. Üniversitelere de, çok değişik taleplere rağmen hiçbir tahsis yapmadık. Bu yetkimizi kullanmıyoruz; çünkü, biraz önce de belirtmeye çalıştığım gibi, üniversiteler tahsis bakımından tehlikeli. Şöyle: Bir fakülte kuruluyor, arkasından yeni fakülteler ekleniyor; yayılma kabiliyeti var. İlkokul için uygun alanlarda tahsis yapıyoruz; ama, üniversite için hiç tahsis yapmadık. Kocaeli İlinde -deprem nedeniyle- Kocaeli Üniversitesine bu istisnayı yaptık ve orman sayılan alan tahsis edildi.

Sayın Zeki Eker, Muş-Malazgirt'te çalışan işçilerin işine son verildiğini söyledi. Evet, fidanlık kapatıldığı için son verildi; çünkü, fidana talep olmamış, verimsiz bir işletme olduğu için kapatılmış ama biz onu, Dünya Bankasından sağladığımız Or-Köy kredileri sebebiyle kapatıyoruz. Or-Köy kredileri, gerçekten, Muş'a hayat vermiştir, bundan sonra da vermeye devam edecektir. Muş'ta bir mandra -silt ürünleri işleme tesisi- kurulacaktır. Muş halkımızın yüzünü güldüreceğiz inşallah. Ağaçlandırma çalışması da yapabiliriz.

Benim yakalayabildiğim sorular bunlar; çünkü, çok hızlı soruldu; yakalayamadıklarımı, tutanaklardan bakarak, yazılı olarak cevaplandıracağım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sorulara devam ediyoruz.

Sayın Güler Aslan; buyurun efendim.

GÜLER ASLAN (İzmir) – Sayın Başkan, aracılığınızla, Adalet Bakanımız Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e bir soru sormak istiyorum.

Hâkimlerimizin kısa zaman içerisinde onlarca dosyaya baktıkları ve yeterince zaman bulup, dosyalar üzerinde yeterince duramadıkları, güncel konular arasındadır. Bunları önlemek için çalışmalar var mıdır? Örneğin, yargı sisteminin değiştirilmesi gibi.

Adalet sistemimizdeki çalışmaları daha çağdaş, etkin hale getirip, dosya yığılmalarını önlemek ve kısa sürede sonuç almak, adaletli yargı amacıyla, mahkemelerde bilgisayar uygulamaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kangren haline gelen İzmir Adliyesi binası ne zaman bitirilecektir? Bu da ikinci sorumdu; ancak, konuşmalarımız arasında 2000 yılında bitirileceğini söylediniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kumcuoğlu, buyurun.

ERTUĞRUL KUMCUOĞLU (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum; yalnız, ben, Orman Bakanlığıyla ilgili bir soru sormayı düşünüyordum; bu durumda, bu imkânı verecek misiniz; yoksa, atlayalım mı?

BAŞKAN – Efendim?

ERTUĞRUL KUMCUOĞLU (Aydın) – Efendim, ben, Orman Bakanlığıyla ilgili bir soru sormak istiyordum; bu hakkım baki mi?

BAŞKAN – Tabii, efendim, tabii, tabii... Her iki bakana da soru sorabilirsiniz; zaten, bu sorulara yazılı cevap verecekler; çünkü, cevap süreleri bitti.

Buyurun.

ERTUĞRUL KUMCUOĞLU (Aydın) – Sayın Başkanım, delaletinizle, müsaade ederseniz, Orman Bakanımıza şu soruyu sormak istiyorum:

Bilindiği gibi, özellikle, Batı Anadolu illerimizde fıstıkçarnı ormanlarımız vardır; fıstıkçarnı ormanlarımızın mahsulleri orman içerisinde ve orman dolayında yaşayan köylülerimiz tarafından değerlendirilmekte, hasat edilmekte ve pazarlanmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu köylüler ile fıstıkçarnı ormanları arasında olumlu ve barışçı bir ilişki vardır. Buralarda yaşayan orman köylüleri, ormanlara gözleri gibi bakmakta, kendileri zarar vermedikleri gibi, başkalarının da zarar vermesine müsaade etmemektedirler. Ancak, son zamanlarda, bu bölgelerdeki yoğun kadastro çalışmaları dolayısıyla, bazı fıstıkçarnı ormanları sahipleri adına tescil edilmekte ve genellikle de Orman Genel Müdürlüğü adına tescil edilmektedir. Bu durumda, nesillerden beri bu ağaçları işlemekte olan köylüler huzursuz olmakta ve dolayısıyla, bunların bu huzursuzluklarının ve tereddütlerinin giderilmesi için belli tedbirler alınmaktadır.

Sayın Bakanımız, buralarda, orman köylüsünü ormanla barıştırmak için daha ne gibi tedbirler almayı düşünüyor? Ne tür projeleri var? Bunları öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Soru ve cevaplar bitmiştir.

Divana intikal eden yazılı soru taleplerini de sayın bakanlara takdim edeceğim; kendileri yazılı olarak cevaplayacaklar.

Şimdi, sırayla 10 uncu turda yer alan bütçelerin bölümlerine geçilmesi hususunu ve bölümlerini ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Adalet Bakanlığı 2000 malî yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

C) ADALET BAKANLIĞI

1.- Adalet Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	47 984 450 000 000
111	Yargılama İşleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	159 333 980 000 000
112	Hükümlülerin Eğitimi, Cezalarının İnfazı ve Tutukluların Muhafazası BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	136 900 800 000 000

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Sayın Başkan, karar yetersayısı aranılmasını istiyorum.

BAŞKAN - Oylama yapıyorum.

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Efendim, her oylamada isteme hakkım var.

Program

Kodu	Açıklama	Lira
113	Resmî Bilirkişilik Hizmetlerinin Yürütülmesi BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	4 667 450 000 000
114	Yüksek Seçim Kurulu BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	9 073 350 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 868 000 000 000
TOPLAM		360 828 000 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. - Adalet Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Adalet Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Adalet Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 149 850 165 703 000
- Toplam Harcama	: 148 314 368 623 000
- İptal Edilen Ödenek	: 2 780 508 786 000
- Ödenek Dışı Harcama	: 1 263 581 683 000
- 1050 S.K.55 inci Mad.ve Özel Kanunlar Ger.Ertesi Yıla Devreden Ödenek	: 18 869 977 000

BAŞKAN-(A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece Adalet Bakanlığı bütçesi ve kesinhesabı kabul edilmiştir; hayırlı, uğurlu olsun.

Orman Bakanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

D) ORMAN BAKANLIĞI

1. - Orman Bakanlığı 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	36 777 800 000 000
111	Ormancılık Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	26 696 200 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	11 174 976 000 000
999	Dış Proje Kredileri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	276 000 000 000
TOPLAM		74 924 976 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Orman Bakanlığı 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ederim.

2. - Orman Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Orman Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Orman Bakanlığı 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 28 869 214 114 000
- Toplam Harcama	: 27 191 691 758 000
- İptal Edilen Ödenek	: 1 801 373 542 000
- Ödenek Dışı Harcama	: 123 851 186 000
- 1050 S.K.83 üncü Mad.ve Dış Proje Kredilerinden Ertesi Yıla Devreden	: 409 308 051 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Orman Bakanlığı 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümleri okutuyorum:

a) **ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

1. - Orman Genel Müdürlüğü 2000 Mali Yılı Bütçesi

A - CETVELİ

Program

Kodu	Açıklama	Lira
101	Genel Yönetim ve Destek Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	9 231 700 000 000
111	Ormancılık Hizmetleri BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	56 018 300 000 000
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	2 600 000 000 000
T O P L A M		67 850 000 000 000
BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.		

(B) cetvelini okutuyorum:

B - CETVELİ

Gelir

Türlü	Açıklama	Lira
2	Vergi Dışı Normal Gelirler BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	10 999 995 000 000
3	Özel Gelirler, Hazine Yardımı ve Devlet Katkısı BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.	56 850 005 000 000
T O P L A M		67 850 000 000 000

BAŞKAN- Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü 2000 mali yılı bütçesinin bölümleri kabul edilmiştir.

2. - Orman Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

BAŞKAN- Orman Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(A) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

Orman Genel Müdürlüğü 1998 Mali Yılı Kesinhesabı

A - CETVELİ

	Lira
- Genel Ödenek Toplamı	: 26 587 484 000 000
- Toplam Harcama	: 25 599 982 902 000
- İptal edilen Ödenek	: 1 003 248 802 000
- Ödenek Dışı Harcama	: 15 747 704 000

BAŞKAN- (A) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

B - CETVELİ

	<u>L i r a</u>
- Bütçe tahmini	: 21 901 000 000 000
- Yılı tahsilatı	: 25 711 558 639 000

BAŞKAN- (B) cetvelini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü 1998 mali yılı kesinhesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, böylece, Adalet Bakanlığı ve Orman Bakanlığının 2000 mali yılı bütçeleriyle, 1998 mali yılı kesinhesapları kabul edilmiştir; hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Böylece, 10 uncu tur görüşmeler de tamamlanmış bulunmaktadır.

Alınan karar gereğince, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan gelen diğer işler" kısmına devam ediyoruz.

Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporunun müzakeresine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

1. - Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (11447) (S. Sayısı : 294) (1)

BAŞKAN - Komisyon?.. Yerinde.

Hükümet?.. Yerinde.

Komisyon ve hükümet yerlerini aldılar.

Geçen birleşimde, tasarının 2 inci maddesi üzerinde soru sorma işlemine başlamıştık ve soruların sorulması bitmişti.

Şimdi, söz sırası, soruları cevaplandırmak üzere, Millî Eğitim Bakanı Sayın Metin Bostancıoğlu'na aittir.

Sayın Bostancıoğlu, buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Önce, birkaç gün üst üste sorulan bir soruyu cevaplandırmak istiyorum. "YÖK Başkanı bu toplantılara niçin katılmıyor" diye sorulmuştu. Sayın milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz, 294 sayılı bir yasa tasarısıdır; Hükümet tarafından hazırlanmıştır ve Hükümeti de, Millî Eğitim Bakanı olarak bendeniz temsil etmekteyim. Kaldı ki, YÖK, yani, Yüksek Öğretim Kurumu, Anayasaya göre kurulmuş bağımsız ve özerk bir kuruluştur. Bu özerk kuruluşun Meclisle olan ilişkilerini, Millî Eğitim Bakanlığı olarak bendeniz yürütmekteyim. Eğer, beni yeterli görmüyorsanız, isterseniz başkalarını da getireyim.

Teşekkür ederim.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Sayın Bakanım, sizi yeterli görüyoruz; ama, YÖK Başkanı da olsaydı iyi olurdu.

(1) 294 S. Sayılı Basmayazı 17.12.1999 tarihli 36 ncı Birleşim tutanağına eklidir.

NECMİ HOŞVER (Bolu) – Niye yeterli?!

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Ben, Bakanlığımı temsil ediyorum.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Bakanım, Millî Eğitim Bakanlığını, Millî Eğitim Bakanı temsil eder; ama, siz alıştınız...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Sayın İsmet Vursavuş'un, Sayın Kamer Genç'in ve Sayın Yücel Erdener'in sorduğu soruya cevap veriyorum:

Söz konusu vakıf üniversitesi, 5.3.1992 tarih ve 3785 sayılı Kanunla kurulmuş, kamu tüzelkişiliğine sahip bir üniversitedir. Bu bakımdan, kamu yararıyla ilgili faaliyeti, hiçbir zaman şüpheli olmamıştır.

Orman arazisi, Anayasanın 169 uncu maddesinin ikinci fıkrası ve Orman Kanununun 17 nci maddesi hükümlü gereği, kamu yararı gözetilerek, Millî Eğitim Bakanlığı kanalıyla tahsisi gerçekleştirilmiştir; mülkiyet devrolunmamıştır. Kira bedellerinin yıllık artış miktarları Orman Bakanlığınca belirlenmektedir, belirlenmede esas kistaslar, Orman Yasasının 17 nci maddesinde yazılıdır.

Sayın Erol Al'ın "sözlü edilen orman alanı Koç Üniversitesine hangi partinin iktidarında ve hangi sayın bakan tarafından tahsis edilmiştir?" şeklindeki sorusuna cevap veriyorum:

1992 yılında verilen ilk izin, Bakanlar Kurulu kararıyla, Anayasa Mahkemesince 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 18 inci maddesinin iptalinden sonra, 22.3.1995 tarihinde, Sayın Tansu Çiller'in Başbakanlığı döneminde, Orman Bakanı Sayın Hasan Ekinci'nin oluruyla verilmiştir.

Danıştay Dava Dairelerinin, Orman Bakanlığının kesin izninin bedelsiz olması nedeniyle, Orman Kanununa uygun bulunmadığı yolundaki kararından sonra, Orman Bakanlığı Aralık 1998 tarihinde, izni, bedelli izne dönüştürmüştür.

Sayın Mustafa Baş'ın sorusu: "Koç Üniversitesinin inşaatları İmar Yasasına aykırı olarak yapılmış mıdır?"

Koç Üniversitesi kampus inşaatı, başlangıcından bugüne kadar, imar planlarına uygun ve yapı ruhsatına dayalı olarak devam etmiştir. İmar açısından ilk uygulama Şubat 1995 tarihinde, o günkü Refah Partili belediye başkanı tarafından yapılmıştır.

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) – Hayır efendim... Size yanlış bilgi veriyorlar.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Mahfuz Güler'in sorusu: "Bu orman arazisi Fatih Vakfıyesine ait midir?"

Orman Bakanlığı yetkilileriyle yapılan görüşmede, Fatih Vakfıyesine ilgili bir arazi olmasının söz konusu olmadığı ifade edilmiştir.

"Mütevelli heyet üyelerinin yaş sınırlaması kaldırılıyor mu" diye soruldu.

Yasada yazılı olduğu şekildedir. Mütevelli heyet üyelerinin, devlet memuru olma niteliklerine sahip olmaları kaydıyla, üst yaş sınırı kaldırılmaktadır.

Sayın Karapaşaoğlu'nun sorusu: "Koç Üniversitesi civarında bazı yatırımlar yapılıyor. Migros açılacağı doğru mudur?"

Üniversite civarında hiçbir şekilde yatırım yapılması mümkün değildir. Hangi amaçla, hangi binaların yapılacağı ve yapılamayacağı, tasarının 2 nci maddesinde yazılıdır.

Sayın Mustafa Geçer'in sorusu: "Bundan sonra kurulacak üniversitelere tahsis edilecek ormanlık arazileri, emsal teşkil etmez mi?"

Tasarının kanunlaşması halinde, belirlenen kriterlere göre, vakıf üniversitelerinin istekleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca değerlendirilecektir.

Sayın Albayrak'ın sorusu: "Bu yerin tahsisi için bedel olarak ne ödendi?"

Arazi bedeli olarak tespit edilen 1998 yılı ödentisi, 308 milyar Türk lirasıdır. 1999 yılı için, arazi tahsis bedeli olarak, Orman Bakanlığınca tespit edilen miktar 46 milyardır.

Sayın İrfan Gündüz'ün sorusu: "Altyapısı hazır olduğu halde, kendilerine üniversite kurma izni verilmeyen kaç vakıf vardır?"

Kaynakları üniversite kurmaya yeterli olmadığından 8 vakfın müracaatı olumlu karşılanmamıştır.

Sayın Lütfi Yalman'ın sorusu: "Koç Üniversitesine kaç adet yurt ve lojman yapılmıştır?"

Alınan bilgiye göre, üniversite kampus ihtiyacını karşılamak üzere 68 000 metrekare; akademik binalar, spor salonu için 5 500 metrekare; enerji merkezi için 2 800 metrekare; yemekhane için 3 800 metrekare; revir için 1 100 metrekare olmak üzere, diğer hizmet binalarıyla beraber, toplam 80 100 metrekarelik bir alanın kullanılması planlanmıştır.

"Kanunlar geçmişe şamil olabilir mi?" denildi.

Burada, yeniden bir bedel alınması söz konusudur. Geçmişe şamilik söz konusu değildir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri 2 nci maddede üzerinde 7 adet önerge vardır. Önergeleri, önce geliş sıralarına göre okutacağım, sonra aykırılık sıralarına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı Kanun Tasarısının 2 nci maddesindeki "Vakıf, Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alan kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir" hükmüne amir fıkranın "Vakıf, Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alanın 2 katı kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir" şeklinde değiştirilmesini arz ederiz ve teklif ederiz.

Ömer İzgi	İsmail Köse	Murat Başesgioğlu
Konya	Erzurum	Kastamonu
Beyhan Aslan	Sait Gönen	Emrehan Halıcı
Denizli	Konya	Konya

BAŞKAN - İkinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarısının çerçeve 2 nci maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesine birinci fıkrasından önce gelmek üzere eklenen birinci fıkranın üçüncü satırındaki "veya diğer kamu tüzelkişiliklerine" ibarestinin fıkraya metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş
Van
Ahmet Derin
Kütahya

Cevat Ayhan
Sakarya
Yakup Budak
Adana

Ergün Dağcıoğlu
Tokat

BAŞKAN – Üçüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarisının çerçeve 2 nci maddesinin birinci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Göksu
Adıyaman
Hüseyin Arı
Konya

Fahrettin Kukaracı
Erzurum
Lütfü Esengün
Erzurum
Fethullah Erbaş
Van

Mahfuz Güler
Bingöl
Ergün Dağcıoğlu
Tokat

BAŞKAN – Dördüncü önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarisının çerçeve 2 nci maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasından önce gelmek üzere ekle- nen ikinci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Göksu
Adıyaman
Hüseyin Arı
Konya
Lütfü Esengün
Erzurum

Fahrettin Kukaracı
Erzurum
Fethullah Erbaş
Van
Mehmet Batuk
Kocaeli
Aslan Polat
Erzurum

Mahfuz Güler
Bingöl
Nazlı Ilıcak
İstanbul
Ergün Dağcıoğlu
Tokat

BAŞKAN – Beşinci önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarisının çerçeve 2 nci maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasından önce gelen üçüncü fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ergün Dağcıoğlu
Tokat
Mahfuz Güler
Bingöl
Mehmet Batuk
Kocaeli

Mahmut Göksu
Adıyaman
Hüseyin Arı
Konya
Aslan Polat
Erzurum

Fahrettin Kukaracı
Erzurum
Lütfü Esengün
Erzurum
Fethullah Erbaş
Van

BAŞKAN – Altıncı öneriyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

294 sıra sayılı Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun tasarısının 2 nci maddesinin aşağıdaki gibi değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Azmi Ateş	Bekir Sobacı	İrfan Gündüz
İstanbul	Tokat	İstanbul
Ahmet Cemil Tunç	Ayşe Nazlı Ilıcak	
Elazığ	İstanbul	

Madde 2. – 247 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesine birinci fıkrasından önce gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut fıkralar teselsül ettirilmiştir.

*Vakıflar tarafından kurulmuş üniversitelere, eğitim ve öğretim amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla, Hazineye ve kamu tüzelkişiliğine ait taşınmaz malların kullanım hakkı, Bakanlar Kuruluca tespit edilecek bedel karşılığında, en çok kırkdokuz yıl süre ile devredilebilir.

Ancak, orman vasfını kaybetmemiş ağaçlık alanlar, hiçbir surette tahsisin konusu olamaz.

Kullanım hakkı tahsisinin yapılabilmesi için, vakıflarca kurulmuş bulunan yükseköğretim kurumunun;

- En az iki eğitim-öğretim yılı, eğitim-öğretim yapmış olması,
- Üniversitelerarası Kurul tarafından görevlendirilecek değerlendirme komisyonunca tespit edilen tanınmış bilimsel dergilerde öğretim üyesi başına düşen yayın sayısı bakımından bu esasa göre sıralanan devlet üniversitelerinin ilk yarısına girecek durumda olması,
- Öğrencilerinin en az yüzde 15'ine eğitim-öğretim masraflarını karşılayacak miktarda stürekli olarak burs vermesi,

Gerekir.

Yukarıda belirtilen amaçların yanında tahsisi yapılan arazilerde; konut alanı açılmaz, yapılmış veya yapılacak olan lojmanlar üniversitenin tam gün statüsünde görevli akademik personeli ile hizmetin aksamadan yürütülmesi için gerekli idari personeli dışındaki gerçek ve tüzelkişilere her ne sebeple olursa olsun tahsis edilemez, eğitim ve öğretim hizmetleri ile sosyal, kültürel ve sportif amaçlar dışında bina ve tesis yapılamaz, herhangi bir hak karşılığı bina ve tesis yaptırılmaz, ilgili vakıf üniversitesi öğrencileri dışındaki kurum ve kuruluşların öğrencilerine yurt tahsisi yapılamaz. Vakıf yükseköğretim kurumlarının kullanım hakkı tahsis eden taşınmaz malları belirtilen şartlara uygun olarak kullanmaları ve öngörülen koşulları yerine getirmeleri esastır. Amaçlara uygun olarak kullanılmaması veya öngörülen koşulların yerine getirilmemesi halinde, tahsis konusu taşınmaz mallar üzerindeki bina ve tesisleriyle birlikte Hazineye veya ilgili kamu tüzelkişilerinin mülkiyetine herhangi bir işleme gerek kalmaksızın intikal eder.

BAŞKAN – 7 nci ve son önergeyi okutuyorum; aynı zamanda en aykırı önerge olan bu önergeyi okuttuktan sonra da işleme koyacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görtlülmekte olan kanun teklifinin 2 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Güven	Saffet Arıkan Bedük	Hüseyin Çelik
İçel	Ankara	Van

Ahmet İyimaya
Amasya
Celal Adan
İstanbul

Kemal Çelik
Antalya
Erdoğan Sezgin
Samsun
Sevgi Esen
Konya

İlhan Aytekin
Balıkesir
Mehmet Ali Yavuz
Konya

Madde 2. – 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesine, 1 inci fıkrasından önce gelmek üzere, aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut fıkralar teselsül ettirilmiştir

"Vakıflar tarafından kurulmuş bulunan yükseköğretim kurumlarının eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürebilmeleri amacıyla, Maliye Bakanlığı ilgili kurum kuruluşların da olumlu görüşlerini de almak kaydıyla, orman arazileri hariç, Hazineye ait orman arazisi olup da, orman olma vasfını kaybetmiş araziler veya diğer kamu tüzelkişilerine ait taşınmaz malların kullanım hakkının Bakanlar Kurulunca tespit edilecek bedel karşılığında, en çok kırkdokuz yıl süreli bu kurumlara devredebilir. Bu surette bir kullanım hakkı tahsisinin yapılabilmesi için, vakıflarca kurulmuş bulunan yükseköğretim kurumunun,

a) En az iki eğitim-öğretim yılı, eğitim-öğretim yapmış olması,

b) Üniversitelerarası Kurul tarafından görevlendirilecek değerlendirme komisyonunca tespit edilen tanınmış bilimsel dergilerde öğretim üyesi başına düşen yayın sayısı bakımından, bu esasa göre sıralanan devlet üniversitelerinin ilk yarısına girecek durumda olması,

c) Öğrencilerinin en az yüzde 15'inin eğitim-öğretim masraflarını karşılayacak miktarda sürekli olarak burs vermesi,

Gerekir.

Vakıf, Orman Bakanlığının göstereceği arazide tahsis edilen alan kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir.

Yukarıda belirtilen amaçların yanında, tahsisi yapılan arazilerde konut alanı açılmaz, yapılmış ve yapılacak olan lojmanlar üniversitenin tam gün statüsünde görevli akademik personeli ile hizmetin aksamadan yürütülebilmesi için gerekli idarî personeli dışındaki gerçek ve tüzelkişilere her ne sebeple olursa olsun tahsis edilemez, eğitim ve öğretim hizmetleri ile sosyal, kültürel ve sportif amaçlar dışında bina ve tesis yaptırılmaz, herhangi bir hak kaşılığı bina ve tesis yaptırılmaz, ilgili vakıf üniversitesi öğrencileri dışındaki kurum ve kuruluşların öğrencilerine yurt tahsisi yapılamaz. Vakıf yükseköğretim kurumlarının kullanım hakkı, tahsis edilen taşınmaz malları belirtilen şartlara uygun olarak kullanmaları ve öngörülen koşulları yerine getirmeleri esastır. Amaçlara uygun olarak kullanılmaması ve öngörülen koşulların yerine getirilmemesi halinde, tahsis konusu taşınmaz mallar üzerindeki bina ve tesisleriyle birlikte Hazineye veya ilgili kamu tüzelkişilerinin mülkiyetine, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın intikal eder.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Komisyonun ve Hükümetin katılmadığı önerge hakkında önerge sahibi konuşacak mı; yoksa, gerekçeyi mi okutalım efendim?

TURHAN GÜVEN (İçel) – Konuşacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Güven.

TURHAN GÜVEN (İçel) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de bir orman erozyonu söz konusu ise, 1982 Anayasasında, bu, öngörülen bir maddeyle tedvin edilmiştir. Bu maddeye göre, orman suçu işleyenler hakkında bir af kanunu çıkarmak mümkün değildir; yani, bir af da çıkarmak mümkün değildir. Yine, ormanların tahrip edilmesine yol açacak bir işlem de yapılması mümkün değildir; ama, Anayasanın 169 uncu maddesine karşın, zaman zaman, birtakım tasarruflarla bu şekilde ormanların tahsis edildiğini görmekteyiz.

Türkiye'de hiç kimse -özel üniversite açılmayacağına göre- bir çare olarak vakıf üniversitelere karşı değildir; ancak, vakıf üniversitelerinin, her şeyden evvel, böyle, orman arazileri içerisinde değil de, Ankara'da Başkent Üniversitesinde olduğu gibi, Bilkent Üniversitesinde olduğu gibi, daha çok, çorak araziler üzerinde kurulması ve oranın ağaçlandırılması keyfiyetini de beraber getirmiş olması önem kazanır. Bu nedenle, biz, verdiğimiz önergeyle... Öncelikle, halen duruşması devam eden; yani, yargıda olan bir konunun, alelacele, bir sene evvel gönderildiği halde, birdenbire, çok sürat kazanarak, kanun tasarısı halinde huzurunuzda getirilmesinin yanlışlığı üzerinde durmak istiyoruz ve bu nedenle de, bir önergeyle, orman arazilerinin bu işin dışında tutulması lazım geldiğini, orman arazilerinin bu konuda tahsise uygun olmayacağını... Doğrudur, vakıf üniversiteleri için arazi tahsisi söz konusu olmalıdır; ama, bunların orman içerisinde olmaması lazım geldiği noktasında bir önerge düzenledik.

Daha, yargıda devam eden bir işlem varken ve Anayasanın 138 inci maddesinde de yargıda devam eden işlemler hakkında herhangi bir başka işlemin yapılmasının da uygun görülmediği gayet açık ve net olduğuna göre, bu kanun tasarısının bugünlerde değil, hani, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararını nasıl bekliyorsak, onun gibi, Türk yargısı da karar verene kadar, bu kanun tasarısının da bekletilmesinin uygun olacağını ifade etmek istiyorum. Bir başka işlemde, hükümet, açıkça beyan ediyor, diyor ki: "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını bekleyelim." Peki, burada niye Türk yargısının kararını beklemiyorsunuz?! Bakalım ne karar verecek? Daha evvel, Danıştay Dava Daireleri Kurulunun vermiş olduğu bir karar var. Bu karara karşı daha sonra itirazlar yapıldı, reddolundu. Tahsis edilen bu arazide inşaat yapılmaması konusunda verilen bu kararın, daha sonucu alınmamışken, bir kanun tasarısıyla, siz, yargı kararını ortadan kaldırıyorsunuz. Yanlıştır... Yanlıştır... Bir başka olayda nasıl bekleme varsa, burada da, Anayasanın açık hükmüne göre, beklemek, hem yarar vardır hem amir hükümdür.

Bu itibarla, bizim vermiş olduğumuz önergede "yalnız orman arazileri hariç" deyimini yanında, bir de "orman olma vasfını kaybetmiş olan araziler için de bu geçerlidir" diyoruz; çünkü, bugün, Türkiye'de, siz, bu üniversiteyi, ormanın içerisine kurduğunuz zaman -ki, kuruldu, defacto durum vardır artık; onu da kabul ediyorum- etrafının tamamen ağaçlıklı olması, orman olması halinde, böyle bir üniversitenin... Vakıf üniversitesi olduğu da dikkate alındığında -ki, arkadaşlarımız iki gündün beri beyan ediyorlar, her öğrenciden 10 000 dolar alınmaktadır- yine, Anayasanın açık hükmüne göre, vakıf üniversitelerinin ticarî amacı olamaz; ticarî amaçla kurulduğu da aşikârdır. Bugün, 10 000 dolar; bunun, bir kere, yine Anayasaya göre, eğitim ve öğrenim hakkını kazanan her insanın o üniversiteye gidemeyeceği bir rakam olduğunu da kabul etmeniz lazım. Öyle az bir rakam değil. O zaman, zenginler üniversitesi kurmak için de, devletin ormanını kimseye vermemek gerektiği noktasındadır fikrimiz. Fakir fukara çocuğun burada okuma imkânı yoktur. 10 000 doları verebilen okuyacaktır. Oysa, vakıf üniversitesi de parayla tedrisat yapmaz, kazanç amacını güldemez.

Demek ki, Anayasanın birkaç hükmü birden bu kanun tasarisının çıkmasını uygun görmemektedir. Yüce Heyetinizin de bu konuyu uygun görmeyeceği inancı içerisinde, hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

294 sıra sayılı Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarisının 2 nci maddesinin aşağıdaki gibi değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Azmi Ateş

(İstanbul)

ve arkadaşları

Madde 2. – 247 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesine birinci fıkrasından önce gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut fıkralar teselsül ettirilmiştir.

"Vakıflar tarafından kurulmuş üniversitelere, eğitim ve öğretim amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla, Hazineye ve kamu tüzelkişiliğine ait taşınmaz malların kullanım hakkı, Bakanlar Kurulunca tespit edilecek bedel karşılığında, en çok kırkdokuz yıl süre ile devredilebilir.

Ancak, orman vasfını kaybetmemiş ağaçlık alanlar, hiçbir surette tahsisin konusu olamaz.

Kullanım hakkı tahsisinin yapılabilmesi için, vakıflarca kurulmuş bulunan yükseköğretim kurumunun;

a) En az 2 eğitim-öğretim yılı, eğitim-öğretim yapmış olması,

b) Üniversitelerarası Kurul tarafından görevlendirilecek değerlendirme komisyonunca tespit edilen tanınmış bilimsel dergilerde öğretim üyesi başına düşen yayın sayısı bakımından bu esasa göre sıralanan devlet üniversitelerinin ilk yarısına girecek durumda olması,

c) Öğrencilerinin en az yüzde 15'ine eğitim-öğretim masraflarını karşılayacak miktarda sürekli olarak burs vermesi,

Gerekir.

Yukarıda belirtilen amaçların yanında tahsisi yapılan arazilerde; konut alanı açılmamaz, yapılmış veya yapılacak olan lojmanlar, üniversitenin tam gün statüsünde görevli akademik personeli ile hizmetin aksamadan yürütülmesi için gerekli idari personel dışındaki gerçek ve tüzelkişilere her ne sebeple olurla olsun tahsis edilemez; eğitim ve öğretim hizmetleri ile sosyal, kültürel ve sportif amaçlar dışında bina ve tesis yapılamamaz, herhangi bir hak karşılığı bina ve tesis yapıtılamamaz; ilgili vakıf üniversitesi öğrencileri dışındaki kurum ve kuruluş öğrencilerine yurt tahsisi yapılamamaz. Vakıf yükseköğretim kurumlarının kullanım hakkına tahsis edilen taşınmaz malları belirtilen şartlara uygun olarak kullanmaları ve öngörülen koşulları yerine getirmeleri esastır. Amaçlara uygun olarak kullanılmaması veya öngörülen koşulların yerine getirilmemesi halinde, tahsis konusu taşınmaz mallar üzerindeki ve tesislerle birlikte Hazineye veya ilgili kamu tüzelkişilerinin mülkiyetine, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın intikal eder.

BAŞKAN – Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN -- Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) -- Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN -- Önerge sahibi konuşacak mı efendim?

BEKİR SOBACI (Tokat) -- Evet, Sayın Başkan.

BAŞKAN -- Buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

BEKİR SOBACI (Tokat) -- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Verdiğimiz bu önerge, orman vasfını kaybetmemiş ağaçlık alanların, orman alanlarının hiçbir surette tahsis konusu olmamasıyla alakalıdır ve yapılan orman katliamı ve hukuk katliamının öntüne geçmek içindir.

Sözlerime başlarken, Sayın Millî Eğitim Bakanımızın, sorulara cevap verirkenki bir yanışını tashih etmesini istirham ediyorum. Millî Eğitim Bakanlığının bu konudaki yazışmalarını arşivden çıkarırsa, Sarıyer Belediye Başkanlığının, mücavir alan dışında kalan bu alanın planının yapılmasına gerek olmadığı yazısını; Büyükşehir Belediyesiyle yapılan yazışmaları... Özellikle -5 Nisan 1995'te sapma başlıyor, asıl kırılma orada- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğünün yazısı var "bu plan tadilatı, Boğaziçi imarını ihlal etmiyor" diye. Kırılma orada başlıyor, siyasî müdahale orada başlıyor. Arşivlerinizi bir daha kontrol ederseniz; sonuçta, Sarıyer Belediyesinin nasıl dışlandığını, Büyükşehir'in reddetmesine rağmen, bu katliamın ve-hukuksuz uygulamanın nasıl yapıldığını görürsünüz.

Değerli arkadaşlar, burada, bütçe süresinin önemli bir bölümünden sonra, bu tasarıyı kanunlaştırmak için uğraşılıyor. Şunu ifade etmek istiyorum ki, biz, holdinglerin yaptığı kültür hizmetlerine hiçbir zaman karşı değiliz; ama, burada asıl önemli olan şudur değerli arkadaşlar: Burada bir imtiyaz veriliyor. Nasıl bir imtiyaz; 90 000 dolara 49 yıllığına veriyorsunuz ve en değerli öğretim görevlileri, Boğaziçinde oturacak, lojmanlarında. Şimdi, siz gidin, Boğaziçinde, Polat Sitesinde ya da diğer sitelerde ev kiralalarının ne olduğunu bir sorun bakalım... İşte, burada, değerli öğretim görevlilerine Koç'un üniversitesi cazip hale getirilerek, sonuçta bir haksız rekabet ortaya çıkarılıyor.

Artı, değerli arkadaşlar, bu maddede çok önemli bir nokta var; iki yıl eğitim yapma şartı getiriliyor arazi tahsisi yapılması için, bundan sonra kurulacak üniversitelere de. Koç Üniversitesi, iki yıldır, İstinye'deki kibrit fabrikasında, Koç Holdingin kibrit fabrikasında zaten eğitime devam ediyordu. Şimdi, gariban vakıflar, bu milletin paralarıyla, katkılarıyla, hizmet için çırpınan vakıflar, her biri bir Koç değil ki... Her biri, İSTEK Vakfının patronu Bedrettin Dalan gibi, Avrupa İskân Fonundan yüzde 8'le mark bazında alınan kredinin yüzde 8 Türk parası üzerinden faizle desteklenmiş vakıfların sahibi değiller. İşte, Türkiye'de, üstünlerin hukuku...

Değerli arkadaşlar, sosyal siyaset bilimcisi Braudel diyor ki "kapitalizm, devletle özdeşleştiği zaman kendini muzaffer kabul eder." Evet; Türkiye'de biz bunu görüyoruz. Evet... Devlet kapitalizmi ve devletle özdeşleşen bir anlayış.

Değerli arkadaşlar, bu manada, şunu ifade etmek istiyorum: Alternatif alan konusunda, elbette, şunu biliyoruz, çok alan var; ama, Türkiye'de özelleştirme başladığından beri -özellikle bir konuya dikkatinizi çekiyorum; KİT Komisyonunda da tartıştık- belli üniversitelere bedelsiz tahsisler yapılıyor.

Değerli arkadaşlar, özelleştirme gelirlerinde şu anda 6 milyar başa baştır; kâr -zarar yok. Bu yıldan itibaren- faydalı ve verimli özelleştirme yapamazsak zarara giriyoruz. Şimdi, Altunizade'de, Capitol'un arkasında Sümer Holdingin 24 dönüm arazisi Marmara Üniversitesine bedelsiz verildi.

60 dönüm, Bakırköy Sümerbankın konfeksiyon fabrikası Galatasaray Üniversitesine verilecek. Bu, haksız rekabettir. Üniversitemiz çalışsın, üretsin ve sonuçta da güçlensinler. Batı'da, vakıf üniversitelerinden tutun, müzelere kadar, milyar dolarlık bağışlar alıyorlar. Niye; yaptıkları hizmetlerle halkın gönlünü kazandıkları için, bu bağışlarla bunlar hizmetlerini katlıyorlar. Gönlü arzu eder ki, bizim vakıf üniversitemiz de, devletin, kamunun sırtından düşsün. Holding üniversitesinin, kamunun sırtından, devletin ve halkın sırtından düşmesi lazım. Yoksa, bu anlayışla, siz, bundan sonra, iki yıl şartını getirdiğiniz için, üniversite kurulamayacaktır; asıl, burada en zararlı husus budur.

Değerli arkadaşlar, eğer, binayı yapıp da üniversiteyi kuracak gücü olsa, vakfın, zaten, sizden bir arazi tahsisi talebi olmaz ki. Ama, burada, Koç Holdinge göre hazırlanan bir kanun tasarısıdır ve özellikle de, bundan sonra, iyi niyetli, sağduyulu vakıfların kuracakları eğitim kurumlarının önüne en büyük duvar çekilmektedir. Dolayısıyla, işte, burada, peşkeş çekilen, kamu arazisidir, kamu malıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen Sayın Sobacı...

BEKİR SOBACI (Devamla) – Bu manada, değerli arkadaşlar, 90 bin dolara yıllık kirayla, gidin bakalım; Koç Holdingin Nakkaştepe'deki yönetim kurulu binalarına, siz, senelik 1 milyon dolar verin bakalım, kira ücreti, size tahsis etsin, kamuya tahsis etsin... İşte, bu manada, değerli arkadaşlar, bir hukuk yağması ve doğa katliamının önüne geçilmesi noktasında hepimize sorumluluklar düşüyor.

Ben, yine tekrar ediyorum; tek, gelsin; Koç Holdinge, biz, Bakırköy'deki 60 dönüm araziye verelim. Bedeli karşılığı, uygun fiyatla verilsin; ama, bize, geçmişimizden, ecdadımızdan emanet olan, miras kalan ve İstanbul'un akciğeri, belki 65 milyon, belki 6 milyar insanın teneffüs ettiği oksijeni sağlayan bu alanları peşkeş çekmeyelim. Size bir şey -dikkatinizi çekiyorum- arz etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Sobacı...

BEKİR SOBACI (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şimdiye kadar, tahsis yapılan orman arazilerinden tahrip olmayan bir alan bize gösterebilir misiniz; hayır, tümü tahrip olmuştur. Buraya yüzlerce, binlerce insan gelip gidecek ve yangın tehlikesi ve diğer nedenlerle bu güzel alan yok olacaktır diyorum.

Bu tasarının reddedileceğine dair ümidimi yine muhafaza ediyorum. İktidar kanadına, özellikle MHP ve DSP Gruplarına bu manada çok büyük sorumluluklar düştüğünü ifade ediyorum.

Saygılar sunar, teşekkür ederim. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarısının çerçeve 2 nci maddesinin birinci fıkrasının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Göksül
(Adıyaman)
ve arkadaşları

BAŞKAN – Önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge sahibi olarak konuşacak mısınız; yoksa, gerekçeyi mi okutalım?..

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) – Efendim, Sayın Gökse bana devrediyor...

MAHMUT GÖKSU (Adıyaman) – Sayın Mustafa Baş'a devrediyorum...

BAŞKAN – Efendim, olmaz; önergeniz üzerinde konuşacaksınız...

Buyurun Sayın Gökse.

MAHMUT GÖKSU (Adıyaman) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bizler, burada, tarihi bir karar vermekle baş başayız. Bakınız, yorucu bir bütçe çalışmasından sonra, her akşam geç vakitle-re kadar, gece yarısına kadar bir operasyonu gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Her işi kendi ehline sormak lazım. Burada, bir orman katliamı varsa, bunu en güzel şekilde değerlendirecek olan orman mühendisleridir. İşte, bakın, onların, bütün milletvekili arkadaşlarımızı göndermiş olduğu bir bilgi söz konusudur. Ne diyor burada: "Bu tasarı, Danıştay İdarî Dava Daireleri Genel Kurulunun aleyhinde karar verdiği Koç ve Sabancı Üniversitelerini kurtarma operasyonudur. Ne acıdır ki, Danıştay 8 inci Daire Başkanı Ahmet Nuri Çolakoğlu'nun ihsası reyde bulunarak 16 Temmuz 1999 tarihinde basına yansıyan demeçlerinde nihai kararın verilmesi için yasanın çıkmasının beklendiğine ilişkin sinyaller verildiği bir tasarıdır."

Orman Bakanlığının, YÖK'ün ve Koç Üniversitesinin kararı düzeltme istemleri, yine aynı Genel Kurulca reddedilmiştir. Yani, bu üniversitelerin kurtarılması için son umut, şu anda Parlamen-todan çıkacak yasadır değerli arkadaşlar. Dolayısıyla, bizler, servet düşmanı değiliz, şahsiyet düş-manı hiç değiliz. Bakınız, gün boyu bütçe üzerinde konuşmalar yapıyoruz. Yapılan bu konuşma-lar, bütçe tartışmaları, iflasın ilanından, malumun beyanından başka bir şey değil. Ülkemizin için-de bulunduğu ekonomik, sosyal, eğitim ve sağlık gibi sorunların üstesinden gelebilmek için, zen-ginlerimize, sermaye sahiplerimize çok görev düştüğünü de biliyoruz. Bu manada, memlekete hiz-met eden zenginlerimize de minnettar olduğumuzu buradan beyan ediyoruz; ama, ne var ki, hiçbir zaman, bu güzel hizmetleri sürdüren insanların, hukuksuz bir iş, kanunsuz bir iş yapmaya da hak ve yetenekleri yoktur; çünkü, Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğunu her platformda söyleyen bizler, hukukun üstünlüğüne mutfaka korumak durumundayız. Eğer, milletin vekilleri olarak biz-ler, hukukun üstünlüğü yerine, üstünlüğün hukukunu korursak, o zaman, vekâlet sıfatımızı tartışmaya açmak gerekir diye düşünüyorum. (FP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, eğer bu kanun çıkarsa, toplumumuzda adalet duygusu zedelenecektir, ada-lete olan güven sarsılacaktır. Zira, burada, milletin vekilleri olarak biz, adaletin tesisi için varız. Ba-kınız, Osmanlı İmparatorluğu, altı asır bütün cihana adalet götürmüştür. Üniversitede hoca olan bir arkadaşım anlatmıştı: "Süleymaniye Kütüphanesinde yıllar yılı araştırma yapan bir Amerikan bi-lim adamına, bir gün, 'yedi sekiz seneden beri bu kütüphanede araştırma yapıyorsunuz; neyi araş-tırıyorsunuz?' diye sorduğum zaman 'Osmanlıyı altı asır ayakta tutan temel faktör nedir, bunu araş-tırıyorum' dedi. Peki, bana bir cümleyle bunu söyler misiniz dediğim zaman, Osmanlıyı ayakta tu-tan en büyük unsurun adalet olduğunu beyan etti."

Değerli arkadaşlar, demek ki, devletimizin güçlü ve ilelebet yaşayabilmesi için, adaletin tesis edilmesi lazım. İşte, "adalet, mülkün temelidir" vecizesiyle, çok güzel bir şekilde derdimizi, beyanımızı, meramımızı anlatmış oluruz.

Değerli arkadaşlar, toplumda şöyle bir kanaat var: "Zengin arabasını dağdan aşırır, fakirin arabası yolda şaşırır." Bakınız, kendi fikir ve düşüncelerini beyan ettiğinden dolayı cezaevinde bulunan bir Hasan Celal Güzel var; ama, bunun yanında, işte, yapılmış olan kanunsuzluğa kılıf uydurabilmek için ortaya gelen bir de tasarı vardır. Bizler, her halükârda bu kanunsuzluğa mutlaka, ama mutlaka dur dememiz lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Lütfen tamamlayın efendim.

MAHMUT GÖKSU (Devamla) – Bitiriyorum efendim.

MUSTAFA KEMAL TUĞMANER (Mardin) – Yeter!.. Yeter!..

MAHMUT GÖKSU (Devamla) – Yetip yetmediğine siz karar vermeyeceksiniz.

Tarlasından, bağından bahçesinden hayvanına odunu yitkileyip de giderken ormancı korkusuyla yaşayan insanın hesabını veremeyiz. Orman davasına bulaştığından dolayı yıllarca mahkeme kapılarında sürünen ahmet amcanın, mehmet amcanın hesabını veremeyiz değerli arkadaşlar.

Bu duygularla, hepinizi selamlıyor, bu önergeye destek vereceğinizi ümit ediyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Göksu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görtlülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarısının çerçeve 2 nci maddesiyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesine, birinci fıkrasından önce gelmek üzere eklenen ikinci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mahmut Göksu

(Adıyaman)

ve arkadaşları

BAŞKAN – Önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önergeniz üzerinde konuşacak mısınız ?

BEKİR SOBACI (Tokat) – İsimleri okur musunuz Sayın Başkan... Önergedeki imza sahiplerini...

BAŞKAN – Okuduk efendim; ilk önergeyi bilgilerinize sunarken isimleri okuduk.

Siz konuşacak mısınız önergeniz üzerinde; yoksa, gerekçeyi mi okutuyam?

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Ben konuşacağım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Erbaş. (FP sıralarından alkışlar)

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önergemizle madde metninden çıkarmak istediğimiz ikinci fıkrada "Vakıf, Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alan kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir" denilmektedir.

Değerli arkadaşlar, malumunuz, bir orman, herhalde beş yılda yetişmiyor. Yüz yılda yetişen bir ormanın, beş yılda yetiştirilmesi mümkün değil. Bu maddenin mefhumu muhalifinden şu anlaşılıyor: "Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alan kadar" denilmekle; yani, Orman Bakanlığı, bundan sonra da vakıflara arazi tahsis edebilir manasına geliyor. Bu madde, esas itibarıyla, Orman Bakanlığı arazi tahsis edebilir anlamına gelir. Biz, bu önergeyle, bu fıkranın madde metninden çıkarılmasıyla, bundan sonra orman katliamına son verilmesini arzu ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, bunu arzu etmemizin genel sebebi de şu: Bir orman yüz yıl içerisinde yetişebiliyor. Yüz yıl içinde yetiştirmiş olduğumuz bir orman arazisini, bir anda, bir üniversiteye tahsis etmek suretiyle tamamıyla yok etmek veya bir bölümünü yok etmek, ne kamu vicdanına sığar ne de insanların bundan sonra... İşte Greenpeace'ler kuruldu, Avrupa Birliğine giriyoruz, bu kadar büyük fevranlar koparılıyor; ama, bizim yaptığımız tek şey, belli sermaye sahiplerine ormanlarımızın tahsis edilmesi noktasına getirmek işi. Avrupa'nın hangi ülkesinde böyle bir şey yapılabiliyor; mümkün değil; ama, bizde, Orman Bakanlığı tahsis edebiliyor. Bundan sonra da bir yol açıyor; fakat, bu açılan yol, çok tehlikeli bir yol.

Şu anda, -elbette ki, binaları bitti, her şey bitti, açılışı da Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yapıldı- başından sonuna kadar hukuksuz olarak, Anayasaya aykırı, Danıştay kararlarına aykırı olarak kurulmuş olan Koç Üniversitesinin, bundan sonra, açmış olduğu yoldan birçok vakıf daha geçecek. Nerede güzel orman arazisi varsa oraya geçecekler; ama, biz diyoruz ki, madem böyle bir niyetleri var, doğuda bu ormanlardan daha manzaralı yerler var. Van Gölünün kıyısında bir üniversite açsınlar; oradaki insanlar da insan, onlara da böyle bir imkân tanınsınlar; hayır... İlle ve ille, Sarıyer ormanlarının üzerinde böyle bir üniversite açacağım... Niye; çünkü, kurulacak üniversite, herhalde fakir fukaraya değil, anladığım kadarıyla, yıllık 10 000 dolar öğretim giderini verebilecek, eğitim giderini verebilecek kişiler için açılıyor. Şimdi, 10 000 doları verebilen gidecek bu okula, 10 000 doları veremeyen gidemeyecek; sonuç, buna bağlanıyor. 10 000 doları verecek insanın da elbette ki, Sarıyer ormanlarından Boğazi seyretmesi lazım; başka türlü de olmuyor. Ben, 10 000 dolar vereceksem, elbette ki, Sarıyer ormanlarından Boğazi göreceğim bir üniversitede okumak isterim. Kimse, gelip, doğudaki bir üniversiteye 10 000 dolar vermeyecek.

Sonuç olarak, bu bir ekonomik ranttır, rant kavgasıdır. Şu anda, elbette ki, milletvekillerimiz hür iradeleriyle karar verecektir; ama, bu tutanaklar okunduğu zaman, ileride de bu üniversitelerde okuyan insanlar ile okumayan insanların farkları karşılaştırıldığı zaman, bu Meclisin hangi kanunlara evet dediği ortaya çıkacaktır.

Önergemin desteklenmesini bütün arkadaşlarımdan diliyorum, saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarısının çerçeve 2 nci maddesiyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasından önce gelen üçüncü fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Ergün Dağcıoğlu

(Tokat)

ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Dağcıoğlu, konuşacak mısınız; yoksa, gerekçeyi mi okutayım?

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Filî bir durumun hukuka aykırı biçimde oldubittiye getirilerek, yasa yoluyla, uygun bulmadığımızdan dolayı bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görülmekte olan 294 sıra sayılı yasa tasarısının çerçeve 2 nci maddesiyle 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun değişik ek 18 inci maddesine, birinci fıkrasından önce gelmek üzere eklenen birinci fıkranın üçüncü satırındaki "veya diğer kamu tüzelkişiliklerine" ibaresinin fıkrâ metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Fethullah Erbaş

(Van)

ve arkadaşları

BAŞKAN – Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Erbaş, konuşacak mısınız efendim?

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Evet efendim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Erbaş.

FETHULLAH ERBAŞ (Van) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önergemizle, bu kanun tasarısının, Orman Bakanlığı tarafından tahsis edilen araziler üzerinde yeniden bir orman arazisinin tahsisini önlemeye matuf bir dileğimiz vardır; onun için, biz, bu önergeyi verdik.

Esas olarak, Koç Üniversitesi, bugün, yapılmış, bitmiş, fiilî bir durumdur; bunu önlemek belki mümkün olmayacaktır; ama, bundan sonra gelecek üniversiteler de, aynı şartları yerine getirdikleri zaman, yeniden, aynı şekilde, bir yol olmuş olacaktır. O da emsal gösterecek, diyecek ki: "Efendim, Koç Üniversitesine bunları, bunları, bunları verdiniz; biz de, çıkarız, fiilen, gideriz, bazı adamları götürürüz, fiilen yaptırırız, daha sonra da, peşinden kanunu da bu Meclis nasıl olsa bize verir..." Bunu demeye başladıkları andan itibaren, biz, Meclis olarak ne yapacağız? Bundan sonra gelen her kanuna evet mi diyeceğiz? Her oldubittiye evet mi diyeceğiz?

Bu noktaya itirazımız olduğu için bu önergeyi verdik. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN -- Teşekkür ediyorum Sayın Erbaş.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge Kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı kanun tasarisının 2 nci maddesindeki "Vakıf, Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alan kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir" hükmüne amir fıkranın "Vakıf, Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alanın iki katı kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer İzgi

(Konya)

ve arkadaşları

BAŞKAN -- Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) -- Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım; çoğunluğumuz hazır değil.

BAŞKAN -- Hükümet?..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) -- Yüce Meclisin takdirine bırakıyoruz efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) -- Sayın Başkan...

BAŞKAN -- Buyurun; bir redaksiyon talebiniz var herhalde?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) -- Evet; burada "Vakıf" kelimesinden sonra "Orman Bakanlığının" diye ifade ediliyor. Buradan kasıt, vakıf üniversiteleridir. Bu, önergede de gözükmemiş...

BAŞKAN -- Önergeye eklemek istiyorsunuz?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) -- Hem önergede hem de madde metninde yer alması lazım.

BAŞKAN -- Dolayısıyla, tabii, kabul edilirse, maddeye eklenmiş olacak.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN ŞAHİN (Antalya) -- Kasıt, üniversitelerdir; evet...

BAŞKAN -- Efendim, bir yanlış anlamaya mahal vermemek sebebiyle, önergeyi bu değişikliklerle tekrar okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı kanun tasarısının 2 nci maddesindeki "Vakıf, Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alan kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir" hükmüne amir fıkranın "Vakıf üniversitesi, Orman Bakanlığının göstereceği arazide, tahsis edilen alanın iki katı kadar bir bölümü, tahsisten itibaren en geç beş yıl içinde ağaçlandırır ve ilk beş yıllık bakım giderlerini üstlenir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ömer İzgi
(Konya)
ve arkadaşları

BAŞKAN – Yüce Heyet bilgilendi...

Hükümetin ve Komisyonun takdire bıraktığı önerge konusunda, önerge sahibi olarak konuşacak mısınız; yoksa, gerekçeyi mi okutayım?

ÖMER İZGİ (Konya) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Vakıfların kendilerine tahsis edilen arazi kadar boş araziye ağaçlandırması, maksadı hâsıl etmiyor. Getirilen değişiklikle bu alan iki kata çıkarılıyor.

BAŞKAN – Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, kabul edilen önerge doğrultusunda 2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz tasarıya yeni madde eklenmesini öneren iki adet önerge vardır. Bu önergeleri okutacağım; ancak, İçtüzüğün 87 nci maddesinin dördüncü fıkrası "görülmekte olan tasarı veya teklife konu kanunun, komisyon metninde bulunmayan; ancak, tasarı veya teklife çok yakın ilgisi bulunan bir maddesinin değiştirilmesini isteyen önerge, komisyonun salt çoğunlukla katılması halinde işleme konulur" demektedir. Bu önergelerin, görüşülen tasarıyla yakın ilişkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, işleme koymuyorum, sadece okutacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 294 sıra sayılı kanun tasarısına geçici 1 inci maddeden önce gelmek üzere aşağıdaki 3 üncü maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Ali Şahin

Azmi Ateş

İzmail Özgün

İstanbul

İstanbul

Balıkesir

Altan Karapaşaoğlu

Ahmet Sünnetçioğlu

Mustafa Baş

Bursa

Bursa

İstanbul

Madde 3. – 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 6 nci maddesinin (c) fıkrasının üçüncü bendinin ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bakanlar Kurulu, Kurul üyeleri arasında; dört yıl süreyle bir başkan seçer."

BAŞKAN – Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görtlülmekte olan 294 sıra sayılı kanun tasarısının geçici 1 inci maddesinden önce gelmek üzere aşağıdaki 3 üncü maddenin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Ali Şahin	Azmi Ateş	İsmail Özgün
İstanbul	İstanbul	Balıkesir
Altan Karapaşaoğlu	Ahmet Sünnetçioğlu	Mustafa Baş
Bursa	Bursa	İstanbul

Madde 3- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 6 ncı maddesinin (c) fıkrasının üçüncü bendinin ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kurul üyeleri arasından dört yıl süreyle bir başkan seçer."

BAŞKAN - Efendim, bilgilerinize sundum.

Şimdi...

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Şahin.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, "yakın ilgisi yoktur" dediniz. Burada, hatalı bir değerlendirme yaptığımız kanaatindeyim; çünkü, vakıf üniversiteleri de, bilindiği gibi, YÖK'ün kontrolü ve denetimi altındadır; o bakımdan yakın ilgisi vardır. Bu değerlendirmenizin içtüzüğe uygun olmadığı kanaatindeyim.

BAŞKAN - Efendim, hem Komisyonunda salt çoğunluk yok hem de bir ilgi kuramadık.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, geçici 1 inci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1. - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kendilerine yetkili mercilerce kullanım hakkı tahsisi yapılmış ve izin verilmiş olan vakıflarca kurulmuş yükseköğretim kurumlarına, bu işlemlerin sonucuna bakılmaksızın, 2547 sayılı Kanunun bu Kanunla değişik ek 18 inci maddesinde yer alan şartları gerçekleştirmiş olmaları kaydıyla Bakanlar Kurulunca belirlenen bedel karşılığında aynı mahaller itibarıyla bu Kanuna göre kullanım hakkı tahsisi yapılır.

BAŞKAN - Geçici 1 inci madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubu adına, Rize Milletvekili Sayın Mehmet Bekaroğlu; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

MEHMET BEKAROĞLU (Rize) - Sayın Başkanım, kişisel söz de istemiştim; birlikte kullanılabilir miyim?

BAŞKAN - Başlayın da düşünelim efendim.

FP GRUBU ADINA MEHMET BEKAROĞLU (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 294 sıra sayılı kanun tasarısının geçici 1 inci maddesi üzerinde Grubum adına konuşmak üzere söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görtlülmekte olduğumuz tasarıya üç noktadan yaklaşılabilir: Bir, özel üniversiteler ve genel olarak üniversite; iki, çevre ve orman; üç, hukuk.

Şimdi, Fazilet Partisi Grubu adına üzerinde görüşlerimizi açıklayacağım geçici madde, aslında, bu tasarının tamamıdır. Öyle anlaşılıyor ki, bu tasarı, üzerinde konuştuğumuz bu geçici madde için çıkarılıyor.

BAŞKAN - Sayın Bekaroğlu, konuşmanızı belki değiştirirsiniz diye söylemek istiyorum; şahsınız adına talebinizi işleme koymam mümkün değil; çünkü, söz talebiniz altıncı sırada. Malumu-

nuz olduğu üzere, şahısları adına iki sayın milletvekiline söz verebiliyorum. Onun için, lütfen, konuşmanızı süreniz içerisinde tamamlayın.

Buyurun.

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

Bilindiği gibi, 1991 yılında çıkarılan 3708 sayılı Kanunla, 2547 sayılı Kanuna ek 18 inci maddede ilave edilerek, vakıflar tarafından kurulan üniversitelere Bakanlar Kurulu kararıyla-Hazine ve kamu tüzelkişiliklerine ait arazi ve tesislerin tahsis edilmesi öngörülmüştü. Ancak, Anayasa Mahkemesi, 1992 yılında, bu tahsislerin koşulları ve sınırlarına ilişkin hususların kanunla tespit edilme-si gerektiğini belirterek, bu maddeyi iptal etmiştir.

Şimdi kanunlaştırmaya çalışılan bu tasarıyla, tahsislerin koşulları ve sınırlarına ilişkin husus-lar tespit edilmeye çalışılıyor.

Buraya kadar herhangi bir sorun yok.

Değerli arkadaşlarım, elbette, tahsislerin koşullarına ve sınırlarına dair hususları tartışmalıyız. Örneğin, üniversiteler tarafından yerine getirilmesi istenen maddeler var, koşullar var; en az iki yıl eğitim ve öğretim... Tabii, burada tartışabiliriz, niçin iki yıl; üç yıl değil, bir yıl değil diye; ancak, bunlar önemli değil. Nitekim, aslında, kanun tasarısını hazırlayanlar da bunları önemsemiyor. Ancak, 2 nci maddenin son paragrafı önemli. Ne deniyor burada; Orman Bakanlığının göstereceği arazi. Demek ki, orman arazisi vereceksiniz; bu, Anayasaya aykırıdır. Aslında, tasarımı hazırlayanlar, bunun farkındadırlar. Bu farkındalığın verdiği rahatsızlıkla "tahsis edilen alan kadar bir bölüm, beş yıl içinde ağaçlandırılır" denilmiştir. Peki, o zaman, madem tekrar ağaçlandırılacak, madem orman-larımızın tahrip edilmesinden rahatsızlık duyuyoruz; o zaman, niçin orman arazisini veriyoruz?! Buna hiç kimsenin verecek bir cevabı yoktur. Var mı, soruyorum size, niçin orman arazisi? Niçin boş, ağaçsız araziler değil de, orman arazisi? Bunu, kendisini çevreye, Türkiye'ye verenler soruyor; soruyor da, kendisini çevreye, erozyona adayan TEMA nerede?! Bunu da soruyoruz; bu da önemli bir merak konusudur.

Ben "niçin orman arazisi?" sorusuna cevap vereyim: Çünkü, bir kanunsuzluk var, bir hukuk-suzluk var; Sayın Cumhurbaşkanının bile işin içine girdiği, de facto bir durum var. Yıllardan beri, devletin elindekilere uzanmayı, işadamlığı sayanların işlemiş olduğu açık, net bir suç var. Şimdi, bunları yargıya teslim edeceğimiz yerde, onları kurtarmaya, işlemiş oldukları suç, suç olmaktan çıkarmaya, de facto durumu, kanunlaştırmaya çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, arkadaşlarımız, beş altı yıldan beri devam eden bu hukuku çiğneme sü-recinin safahatını anlattılar. Koç Holding, kanuna aykırı bir şekilde bir üniversite kurmuştur; evet, kurduğu üniversite kanuna aykırıdır. Çünkü, kanun "vakıf üniversitelerinde kâr amacı güdülmez" diyor; ama, kurulan bu üniversiteye senelik 10 000 dolar para ödenecek.

Bu kanunsuzluk burada bitmemiş; daha sonra, yine, kanuna aykırı olmasına rağmen, Bakanlar Kurulu kararıyla bu üniversiteye, bu vakfa, Koç Holdinge 250 dönüm orman arazisi verilmiş; bu, Anayasa Mahkemesi, Danıştay tarafından bozulmuş, ama, kanunsuzluk devam etmiş. Sadece, kanunsuzluk, arazi tahsisiyle kalmıyor; burada yapılan binalara da, Sayın Bakanımızın söylediğinin tersine, imar izni verilmemiştir. İşte, daha sonra, Cumhurbaşkanımızın gidip, açmış olduğu bu ün-versitenin durumu budur. Şimdi, biz, bu kanunsuzluğu, burada çıkaracağımız kanunla meşrulaştır-maya çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, elbette, biz burada iyi bir üniversitenin, elit bir üniversitenin kurulması-na tepki göstermiyoruz. Bizim buradaki tepkimiz hukuksuzluğadır; kanunların yanlış ve yanlış bir

şekilde uygulanmasıdır. Sayın Cumhurbaşkanının böyle bir hukuksuzluğu meşrulaştırma girişimine tepki gösteriyoruz. Belki de, bu, sonuncusu, yapılan hukuksuzluktan daha da vahimdir.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Ilıcak "kime servis veriyorsunuz?" diye sorunca, oturumu yöneten başkan ve iktidar partisi grupları tepki gösterdiler. Ben "kimlere servis veriyoruz?" diye sormayacağım; çünkü, durum, o kadar açık ve net ki, soruya ve izaha gerek yok. Şimdi, siz burada bir holdingin yapmış olduğu ve ısrarla sürdürdüğü hukuksuzluğu ve Sayın Cumhurbaşkanının bu hukuksuzluğu onaylamasını meşrulaştırıyorsunuz .

Değerli milletvekilleri, bu yaptığımız, kamu vicdanını rahatsız etmektedir; bu üstünlere hukuk yapma girişimimizi millet onaylamamaktadır.

Değerli milletvekilleri, bakınız, bir kızıl ağaç kesti diye, gariban bir köylü vatandaşa, bir Karadeniz köylüsüne iki yıl hapis cezası veriyoruz; ama, binlerce ağacı katleden, hukuku, kanunları çiğneyen bir holding için kanun çıkarıyoruz. Bunu, Türk Milleti affetmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, size iki şey söylemek istiyorum: Bu kafayla, bu anlayışla Avrupa Birliğine giremezsiniz. İkincisi de, Türkiye'nin iki önemli sorunu var; bunlardan bir tanesi, Koç'tur, diğeri de, maalesef, Sayın Demirel'dir. Bunu izah edeyim. Birincisi, tüm zenginliklerin devlette, merkezde toplanması ve bu zenginliklerin talan edilmesinin adının "işadamlığı" olmasıdır; Türkiye'nin birinci problemi budur. İkinci ve daha önemli problemi de "ben yaptım, oldu; dün dündü, bugün böyle oldu"diyerek, siyaset yapmayı, bu zenginlikleri paylaşımak şeklinde gören anlayıştır; yani, gelenekleşen bu devlet etme, siyaset etme biçimidir.

Bunlara bağlı olarak vahim bir acil sorunumuz daha var; o da, AB yolundaki Türkiye'nin, bu zihniyetin abideleriyle 2000'li yıllara girmeye hazırlanmasıdır.

Değerli milletvekilleri, bu vesileyle, vakıf üniversitelerin ne olduğuna dair birkaç cümle söylemek istiyorum. Her ne kadar bu üniversitelerin ismi "vakıf üniversitesi" olsa bile, bunlar, özel üniversitelerdir.

Şimdi, kimse kimseyi kandırmasın, şark kurnazlığını bırakalım; 10 000 dolara vakıf üniversitesi olmaz. Öncelikle, ben, eğitimin özelleştirilmesine karşı değilim; daha da ötesi, eğitim sorununun değil, demokratikleşme sorununun halledilmesi için de özelleştirmeyi... Hatta, özel eğitimin büyük katkısı olacağına inanıyorum. Ancak, bazı koşulların yerine getirilmesi, eşitlik ve sosyal devlet ilkesinin korunması gerekmektedir. Şimdi, bizde yapılan bunun tam tersidir. Özel okulların Türkiye'deki işleyişi, eşitlik, sosyal adalet ve toplum barışını zedelemektedir.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'de gelir dağılımındaki dengesizlik giderek derinleşmektedir. Kaliteli eğitimi şöyle bir tarafa bırakın, açık sınırında yaşayan insanların sayısı 30 milyonu aşmıştır. Öte yandan, millî gelirin büyük bir kısmı, nüfusun az bir bölümü tarafından kullanılmaktadır. Şimdi, biz, bu özel eğitimle, işte, nüfusun bu az bölümüne, yüzde 1'ine özel, elit eğitim imkânları tanımaktayız. Nitekim, Koç Üniversitesinde, elit üniversite olma iddiası vardır.

Önce, ortaöğretimden başlandı değerli milletvekilleri; sekiz yıllık kesintisiz eğitimle, Anadolu liseleri ve meslek liseleri fiilen çalışmaz hale getirildi; gerekçe, irtica idi. Daha sonra, üniversiteye giriş sınavlarında, alan ve başarı puanı uygulamasıyla, bu çocukların, yani, Anadolu çocuklarının öntü bir daha kesildi.

Değerli milletvekilleri, çok ilginçtir ve bu tespitim iddiamı doğruluyor, Anadolu çocuklarının yolunun kesildiği iddiasını doğruluyor; ÖSYM'de, endüstri meslek lisesi okuyan çocuklara, kendi alanı olan mühendislik alanlarını tıkıyoruz; imam-hatip mezunu çocukları da, sadece ilahiyat fakültelerine mahkûm ediyoruz.

Bakınız, ortaöğretimde özel okul oranı yüzde 1,5'tir, özel vakıf üniversitelerinin oranı da bu kadardır, Türkiye'nin kaymağını yiyen kesimin oranı da bu kadardır.

Değerli milletvekilleri, bakınız, millî gelirin çoğunu paylaşıyorlar, bununla yetinmiyorlar; şimdi, milletin vergilerinden teşvikler, ucuz krediler, devlet arazisi ve tesislerini alıyorlar. Vakıf üniversitesi diye karşımıza çıkarılan ve emrine millî zenginliklerimiz ve milletin vergilerinden kalan, az miktarda verilen budur, yapılan budur. Doğrudur, bunlar elit kurumlardır ve elitlerin çocukları okuyacaktır.

Evet, değerli arkadaşlarım, bu okullara elitlerin çocukları gidecektir. Köylünün, işçinin, çiftçinin, esnafın çocukları, Anadolu çocukları bu okula gidemeyecekler; yani, bu çocuklar, iyi okullarda okuyamayacaklar, iyi idareci olamayacaklar, iyi uzman olamayacaklar, iyi iş bulamayacaklar, iyi kazanamayacaklar, iyi yaşam standartlarına ulaşamayacaklar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlayın efendim.

MEHMET BEKÂROĞLU (Devamla) – Bu çocuklar, babalarının bulunduğu yerde kalacaklar, elbette, elitlerin çocukları da babalarının bulunduğu yerde kalacaklar. Bu durum, eşitlik ilkesine, eğitim hakkı ve özgürlüğüne aykırıdır, beğenmediğiniz, değiştirmeyi düşündüğünüz 1982 Anayasasına da aykırıdır.

Şimdi, sizden, siz Anadolu çocuklarından, DSP ve özellikle de MHP Grubundan, bu kanun tasarsını ve özellikle de bu geçici maddeyi reddetmenizi istiyorum.

Değerli milletvekilleri, eğer, siz, burada, bunu yaparsanız, bir şeye dur diyeceksiniz. Efendim, Susurluk milattır denildi, deprem milattır denildi; ama, değil, eğer bu geçici maddeyi reddederseniz, egemenlerin hukuk dayatma, egemenlerin istedikleri gibi at koşturma isteklerini burada onaylamayacaksınız, reddedeceksiniz ve bu, bir milat olacaktır.

Bu düşüncelerle, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Sayın İzgi; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ÖMER İZGİ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepimizin bileceği üzere, şu anda, Yükseköğretim Kanununda değişiklik yapılmasına ait bir kanun tasarsını görüşüyoruz; görüşmekte olduğumuz madde de, geçici 1 inci maddesi.

Bunu da bileceğiniz üzere, bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce kendilerine yetkili mercilerce kullanım tahsisi yapılmış bulunan vakıflarca kurulmuş yükseköğretim kurumlarına, bu işlemlerin sonucuna bakılmaksızın, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren, bu kanuna göre verilecek izinler, verilmiş sayılmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, Yükseköğretim Kanununda değişiklik yapılmasına ait bu kanun tasarı gelmeden çok önce, 1992 yılında, Bakanlar Kurulunca bir tahsis işlemi yapılmış; yani, adından sık sık bahsettiğimiz Koç Üniversitesine, şimdi görüşmemizde sık sık dile getirilen orman arazisi içerisindeki bir kısım taşınmaz tahsis edilmiş, üzerinde üniversite kurulması için yetki verilmiştir. Tahsis hakkını kazanan da, o günden itibaren, o alanda, şimdi devasa tesisler bulunan vakıf üniversitesini kurma çalışmalarına başlamış ve bugün de gerçekleştirmiş, o üniversitesini bitirmiştir.

Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, bugün elimizde bu olguyu gördük. Bir Bakanlar Kurulu tahsisi, o tahsise dayalı olarak tahsis hakkını elde eden bir kuruluş, kurum, vakıf daha doğrusu,

büyük, devasa ve dünyanın sayılı üniversiteleri arasında olabilecek, teknik cihazlarla mücehhez edilmiş bir üniversiteyi kurmuş.

Şimdi ne deniliyor; deniliyor ki, bu üniversiteyi kurma işine son verelim; yani, yıkalım orayı. O hakkı ondan alalım, o devasa tesisleri ortadan kaldıralım, yerine ağaç dikelim.

Değerli arkadaşlarım, 1992 yılından bu yana kadar, bu tahsisi yapanlar hakkında Yüce Meclisimizde bir araştırma önergesinin verilmemiş olması, hatta varsa suçlulukları, biraz daha ileri giderek, soruşturma önergesi yönünde harekete geçilmemiş olması, Milliyetçi Hareket Partisince, orman arazisinde vakıf üniversitesi kurulmak suretiyle, ağaçlara harabiyet verilmesi kadar üzüntü duyucu bulunmuştur.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Gensoru verdik...

ÖMER İZGİ (Devamla) – Yani, biz, değerli arkadaşlarımızın orman arazisinin yok edilmesine dair duydukları üzüntüyü aynen duyuyoruz, onlar kadar, bu yapılanın yanlışlık olduğuna katılıyoruz; ama, bu, 1992 yılından bu yana yapılmış ve şimdi orada, tek bir fidan yok.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) –Gensoru verdik Ömer Bey...

ÖMER İZGİ (Devamla) – Sayın Kahraman, sonucu alınmadı.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) –Ne yapalım; bu tablo oldu da onun için...

ÖMER İZGİ (Devamla) –Ben, yalnız, Fazilet Partisinden söz etmiyorum, dikkat buyurduysanız, Yüce Meclisimizden söz ettim, Fazilet Partisi dememiştim.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) – Peki, efendim.

ÖMER İZGİ (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, 1992 yılındaki tahsisi müteakip, 55 inci hükümet zamanında bu kanun tasarısı hazırlanmış, o hazırlanan kanun tasarısında olmayan kullanım hakkı konusu, huzurumuza gelmiş olan yasa tasarısının içerisine şimdi konmuş. 55 inci hükümet tasarısında, bildiğiniz gibi, tapu tahsisi yapılıyordu. Tapu tahsisi yapıldı mı, o taşınmaz, artık, tapu kimin elindeyse onun olur, o taşınmaz üzerinde başka hiçbir tasarrufa imkân kalmaz; ama, şimdi huzurunuzda bulunan tasarıda tapu yerine kullanım hakkı gelmiş ve o kullanım hakkı da Orman Yasasının 17 nci maddesine uyarlık taşıyacak şekilde değiştirilerek gelmiş "49 yılı geçmemek üzere, ancak, bu kullanım hakkı verilebilir" denmiş.

Yine, 55 inci hükümet tasarısında "bedelsiz verilir" hükmü olmasına rağmen, şimdi, huzuru-
nuza gelen bu yasa tasarısında bedelli olarak verilebileceği hüküm alın alınmak isteniyor. Bu bedel tespitinin de bizatihi Bakanlar Kurulu tarafından yapılması öngörülmüyor.

Yine, 55 inci hükümet tasarısında olmayan bir hüküm, bugün huzuru-
nuza gelen yasa tasarısında konmuş ve "vakıf üniversitelerine tahsis edilen arazi, taşınmaz -her ne ise- miktarı kadar vakıflar, Orman Bakanlığının göstereceği herhangi bir yerde ağaçlandırma yapar, beş yıl için de bunun bakımını üstlenir" denilmiştir. Ancak, şimdi, getirmiş olduğumuz bir önergeyi Yüce Meclisimiz kabul ederek, o bir kat ormanlaştırma hükmünü iki kata çıkarmış bulunmaktadır.

Yine, 55 inci hükümet tasarısında olmayan bir hüküm huzurunuzda bulunan yasa taslağında bulunmaktadır. Burada deniliyor ki: "Eğer, vakıf üniversiteleri maksadını aşan bir durumda ya da maksada matuf olmayan bir şekilde o tesisleri kullanacak olursa, bu tesisler tekrar devletin eline geçer."

Değerli arkadaşlarım, gerçekten üç dört gündür, bu kanun tasarısı gündemimize geldikçe, duyarlı konuşmalar olmuştur. Devletimizin, milletimizin ve ülkemizin kan damarlarını teşkil eden ormanlara verilecek zayıf bizleri üzüyor. Diğer arkadaşlarımızın da bu yönde ortaya koymuş olduk-

ları iradelerini paylaşmamamız mümkün olamaz. O bakımdan, başta Grubum olmak üzere, bendeniz, orman ve ağaçlara verilecek zararlar konusunda duyarlı konuşmalar yapan Yüce Meclisin değerli üyelerine, huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, görüyoruz ki, üç dört gündür, bir çalışma ürünü ya da 57 nci hükümetin duyarlı bir davranışıyla karşılaşyoruz. Bilindiği üzere, 6831 sayılı Yasanın 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında; yani, bugün, halen yürürlükte olan Orman Yasasının 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında, orman arazilerinin tahsisine imkân verilmektedir. Burada, bedel de bulunmamaktadır. Müsaadenizle fıkrayı okuyayım: "Turizm alan ve merkezleri dışında kalan devlet ormanlarında, kamu yararına olan her türlü bina ve tesisler için, gerçek ve tüzelkişilere, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığınca bedeli karşılığı izin verilebilir. Bu izin 49 yılı geçemez." Bu hüküm halen yürürlüktedir. Demek ki, tahsisler bu maddenin ruhuna uygun bulunmuş ve verilmiş.

Değerli arkadaşlarım, şimdi ne oluyor; 57 nci hükümet bu maddeyi değiştiriyor. Biraz önce, Orman Bakanımız Sayın Çağan' ın vermiş oldukları bilgilerden son derece müteahhis olduk, memnun olduk. Umarım, bu bilgileri sizlere ilettiğim zaman, sizler de aynı memnuniyeti duyacaksınız; çünkü, orman tahribatına karşı duyduğunuz duyarlılık bunu gerektirir.

Değerli arkadaşlarım, bu maddedeki değişiklik şöyle: "Turizm alan ve merkezleri dışında kalan devlet ormanları içinde, üzerinde ağaç olmayan ve ağaçlandırmaya müsait bulunmayan açık orman alanlarından, Orman Bakanlığınca belirlenen yerler, genel ve katma bütçeli idareler ile mahalli idareler ve il özel idarelerine, bedeli karşılığı her türlü bina ve tesis yapımına izin verilebilir.

Vakıf üniversitelerine yapılacak tahsislerde de aynı koşullar aranır."

O halde, bugün, fiili olarak Koç Üniversitesi dışında, bir başka üniversitenin aynı durumla hak elde etmesi imkânsız hale gelmektedir. (FP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın İzgi, konuşma süreniz doldu; lütfen toparlar mısınız.

ÖMER İZGİ (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Madem ki, bir kurum, bir vakıf fiili olarak verilen bir tahsise göre devasa tesisleri hak olarak görmüş, böyle tesisleri kurmuş; bugün, orada, orman alanı olarak görecekt hiçbir yer de yokken, bundan sonra da böyle bir kuruluşa imkân vermeyen bir yasayla karşı karşıya isek, bu yasanın kabul edilmesinde herhangi bir sakınca görmemekteyiz. (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Önemli olan, bundan sonra, böyle tahsislere imkân vermeyecek şu yasanın bir an önce getirilmesidir. İnşallah, bayramdan sonra bu yasa huzurlarınıza gelecektir. Elbirliğiyle bunu çıkaracağız.

Hepinize teşekkür ederim efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın İzgi.

Doğru Yol Partisi Grubu adına Sayın Sebahattin Karakelle; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA SEBAHATTİN KARAKELLE (Erzincan) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; görüşülmekte olan yasa tasarısının geçici 1 inci maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. İnaniyorum ki, bugün, bu gece, bu tasarı üzerinde çok hayırlı bir karar vereceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üç gecedir, resmî adı ne olursa olsun, bence, adı "ormanların talan edilmesi" veya bir diğer ifadeyle "Koç kanunu" olan bir tasarımı görüşüyoruz. Gecenin bu vaktinde çok fazla laf edecek değilim; zira, ârife tarif gerekmez. Bu Yüce Heyetin her ferdinin

arif olduğuna olan inancım tamdır; çünkü, bu Yüce Heyetin her biri, bu asil milletin millî iradesini temsil etmektedir burada. Asil Türk Milletinin gören gözü, işiten kulağı, konuşan dili, Yüce Heyetinizdir.

Bugün, hali pürmelâlimize çok iyi uyduğunu düşündüğüm şairin şu dörtlüğünü okuyarak, belki de duygularımıza tercümanlık edeceğiz. Şair diyor ki: "Yarabbi, ya sabır ver ya bağrımı taş eyle/Ya bir çift kanat ver ya bir kuş eyle/ Tez yetişem dost bağında talan var." (DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, Fatih'in bizlere miras bıraktığı, Fatih'in diyarı İstanbul'da Sarıyer Ormanlarında gerçekten büyük bir talan var. Biraz önce bir değerli milletvekili-miz seslendi "efendim, 1992'de bu yok muydu?" dedi. Evet, eğer o gün bir hata yapılmış ise...

EROL AL (İstanbul) – 1995'te de verdiniz.

SEBAHATTİN KARAKELLE (Devamla) – Aynı hatayı acaba bugün, bu Yüce Meclis devamını ettirecektir diyorum ben.

EROL AL (İstanbul) – Yapılmış yapılan; orman kırılmış.

SEBAHATTİN KARAKELLE (Devamla) – Değerli milletvekilim, zatâliniz de çıkar görüşlerinizi burada açıklarsınız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ben, bunu, sizin ve toplumun mâşerî vicdanına havale ediyorum ve burada çok kısa olmak üzere bir tarihi vesikayı da sizlere aktarmayı millî bir görev kabul ediyorum. Herkesin bildiği şu tarihi olayı bir kez daha hatırlatmak gerçekten bugün benim, inanıyorum ki, millî bir görevim. Hazreti Ömer çok dürüst, faziletli ve adaletin üzerine titreyen bir Halife ve aynı zamanda devletin başkamıdır; öyle dürüsttür ki, uzun halifelik dönemini bir tek elbiseyle tamamlamıştır. Devlet işlerini görürken kullandığı mumu, dostlarıyla sohbet başladığında söndürüp kendi mumunu yakar. Buna karşılık trilyonluk devlet uçaklarını, 80 milyarlık makam arabalarını bir yana bırakıp, Halife Hazreti Ömer'in, bir gayrimüslimin, arazisi üzerine rızası alınmadan inşa edilen camiden şikâyetçi olması üzerine, ders alınması gereken emrini tekrarlıyorum, işte o emir, inanıyorum ki, bugüne de ışık tutacaktır. Aynen şöyle buyuruyor: Camii yıkın; fakat, adaleti yıkmayın." (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Ben, bir ilave yapıyorum, diyoruz ki: İnsanı yavaş ki, devlet yaşasın. İşte, meseleye, Büyük Halife, bu noktadan bakarak bu emri veriyor ve cami yıkılmıştır o gün; çünkü, cami, oraya izinsiz kurulmuştur. Dolayısıyla, cami yıkılmıştır. Bu, faziletli devlet başkanlığı uygulaması benim ülkemde de gerçekleştirilmelidir diyorum.

Üstelik, Koç Vakfı Üniversitesinin temel atma töreni, tûm karşı çıkmalara ve Danıştayın aksi görüşlerine rağmen, ne yazık ki, Cumhurbaşkanımız ve Sayın Mesut Yılmaz tarafından gerçekleştirilmiştir.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) – 1992'de karar var.

SEBAHATTİN KARAKELLE (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizler, her birimiz, seçim meydanlarında konuşurken, aziz millete, bu necip millete söz vermedik mi ki, biz, sizin, Yüce Parlamentoda gören gözünüz, işiten kulağınız, konuşan diliniz olacağız. Biz, o Yüce Parlamentoda, hakkı hâkim, zalimi mahkûm edeceğiz diyerek, bu Yüce Parlamentaoya gelmedik mi?!

Aziz milletvekilleri, acaba, Koç'un talan ettiği, kestiği çamları... Bir gariban orman köylümüz, sadece kurumuş dalları toplayıp da traktörün üzerine koysa, biz, yasa gereği, kendisini hem üç yıla mahkûm edip hem de traktörünü sattırıyor muyuz?! Peki, öyleyse, geri kalan ormanlarımızı da, orman köylüsünün hizmetine açalım; yani, Koç'a feda ediyoruz da, biz, bunu, orman köylümüzüze,

o, eli nasırlı, beli bükülmüş, 45 yaşında 65 yaşında gözükken bu ormanı köylüştüne niye vermiyoruz, onlardan niye esiriyoruz?! (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Biz, bu koltuklarda, bu Yüce Parlamentoda, onlar sayesinde oturuyor muyuz?!

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu ana kadar, muhalefetten kürsüye çıkan tüm hatiplerimiz, gerçekten, bu konuyu, enine boyuna çok tartıştılar.

Burada, bir ayeti kerimeyi de ifade etmek istiyorum; Yüce Yaradan buyuruyor ki: "Görüp de bilip de söylemeyenler, dilsiz şeytanlardır." Biz, elbette, görülen gerçekleri burada ifade etmek üzere görevliyiz.

Gönlüm isterdi ki, çok tarihî bir konuşma yapan Çevre Komisyonu Başkanımız, çok saygı duyduğum Sayın Ediz Hun Bey de şu anda burada olsaydı. TEMA Vakfı Başkanımız Sayın Karaca'nın da burada olmasını gönlüm çok arzu ederdi. Sürekli feryat ediyor "Türkiye çölleşiyor" diyor. Biz de onun feryadına katılıyor, tüm illerde programlar düzenliyoruz; ama, şu anda, hoşgörünüze sığınarak diyorum ki: Belki de burada bizim vereceğimiz oylarla bu çölleşmeyi biraz daha hızlandıracaktır.

Hemen şunu da söyleyeyim: İnaniyorum ki, her biriniz şahsımdan farklı düşünmüyorsunuz, Saryer'deki ormanların talan edildiğine siz de inanıyorsunuz. Eğer, bu tasarı yasallaşırsa, inanıyorum ki, bundan böyle diğer ormanların da, sırada bekleyen özel vakıf üniversitelerine âdeta peşkeş çekileceğini biliyoruz.

Şu anda, Çanakkale'de, bir özel vakıf üniversitesinin de talebi var; ama, o dört yıldır bekliyor, onun talebine hâlâ bir cevap verilmemiştir. Ama, bütçeyi görtüştüğümüz şu yoğun program içerisinde, ne hikmetse, bu yasa tasarısı hemen önümüze getirildi ve üç gündür bunu tartışıyoruz, belki yarın da tartışacağız. Ama, inanıyorum ki, bu yasa tasarısı, bu Yüce Meclisten geçmeyecek ve ormanlar da talandan kurtulacaktır diyorum, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karakelle.

Değerli milletvekilleri, madde üzerinde gruplar adına konuşmalar tamamlanmıştır. Aynı zamanda, çalışma süremiz de tamamlanmıştır.

Kuzeyden Keşif Harcâtının görev süresinin uzatılmasına dair Başbakanlık tezkeresini, programa göre kuruluşların bütçe ve kesin hesapları ile bütçe günlük programı üzerindeki görüşmeler saat 24.00'ten önce bittiği takdirde, diğer kanun tasarısı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için 25 Aralık 1999 Cumartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere Birleşimi kapatıyor, hepinize hayırlı akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati : 24.00

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

42 NCI BİRLEŞİM

24 . 12 . 1999 CUMA

Saat : 11.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

× 1. — 2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/550) (S. Sayısı : 211) (Dağıtma tarihi : 13.12.1999)

× 2. — 1998 Mali Yılı Genel Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1998 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/509, 3/362) (S. Sayısı : 209) (Dağıtma tarihi : 13.12.1999)

× 3. — Katma Bütçeli İdareler 2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/551) (S. Sayısı : 212) (Dağıtma tarihi : 13.12.1999)

× 4. — 1998 Mali Yılı Katma Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1998 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/510, 3/363) (S. Sayısı : 210) (Dağıtma tarihi : 13.12.1999)

3

S E Ç İ M

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

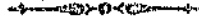

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

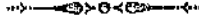

7

SÖZLÜ SORULAR

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYLE
KOMISYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

1. — Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporu (1/447) (S. Sayısı : 294) (Dağıtma tarihi : 14.12.1999)

2. — Sürt Milletvekili Nizamettin Sevgili ve 4 Arkadaşının, Sosyal Güvenlikle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Temsil Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporu (2/368) (S. Sayısı : 297) (Dağıtma tarihi : 16.12.1999)

3. — Gelibolu Yarımadası Tarihi Millî Parkı Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyşleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/392) (S. Sayısı : 186) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 4. — Türkiye Cumhuriyeti ile Slovenya Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/345) (S. Sayısı : 107) (Dağıtma tarihi : 5.8.1999)

× 5. — Türkiye Cumhuriyeti ile Letonya Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/355) (S. Sayısı : 108) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 6. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/268) (S. Sayısı : 96) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 7. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Tadiline İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/269) (S. Sayısı : 102) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 8. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/361) (S. Sayısı : 106) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 9. — Karadeniz Ülkeleri Spor Bakanları Toplantısı Tutanağı ile Karadeniz Oyunları Statüsünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları (1/373) (S. Sayısı : 119) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sınır Olay ve Uyuşmazlıklarının Çözümüne Dair Sözleşme ve Sözleşmeye

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYLE
KOMISYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

Ait Ek 1 ve 2 Numaralı Protokoller ile Türkiye - Azerbaycan Sınır Hattının Her İki Tarafında Kalan Onar Kilometrelik Bölgenin İçinde Yapılacak Sivil ve Askerî Hava Vasıtalarının Uçuşlarını Düzenleyen Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/314) (S. Sayısı : 35) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999)

11. — İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Siyasî Ahlak Komisyonu Kanunu Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/75) (S. Sayısı : 40) (Dağıtma tarihi : 15.7.1999)

× 12. — Türkiye Cumhuriyeti ve İsveç Krallığı Arasında 30 Haziran 1978 Tarihinde İmzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesine Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/337) (S. Sayısı : 45) (Dağıtma tarihi : 19.7.1999)

× 13. — Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hong Kong Başkonsolosluğunun Yeni Hukukî Statüsünün Belirlenmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/304) (S. Sayısı : 42) (Dağıtma tarihi : 20.7.1999)

× 14. — Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/312) (S. Sayısı : 43) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 15. — Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında 4 Temmuz 1966 Tarihinde Brüksel'de İmzalanan Sosyal Güvenlik Hakkındaki Genel Sözleşmenin Revizyonu ile İlgili Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/338) (S. Sayısı : 46) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 16. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kanada Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/350) (S. Sayısı : 47) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 17. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/354) (S. Sayısı : 48) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 18. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/356) (S. Sayısı : 49) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 19. — Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/372) (S. Sayısı : 50) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

20. — Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanununun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/396) (S. Sayısı : 53) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

21. — Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/461) (S. Sayısı : 55) (Dağıtma tarihi : 21.7.1999)

× 22. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/326) (S. Sayısı : 64) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

× 23. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Malezya Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/342) (S. Sayısı : 66) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

24. — Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/455) (S. Sayısı : 71) (Dağıtma tarihi : 23.7.1999)

× 25. — Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/344) (S. Sayısı : 67) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 26. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/362) (S. Sayısı : 68) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 27. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/371) (S. Sayısı : 69) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

28. — Türk Silahlı Kuvvetlerinde İlk Nasıp İstihkakına İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/390) (S. Sayısı : 72) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

29. — Seferberlik ve Savaş Hali Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/407) (S. Sayısı : 73) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYLE
KOMISYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

30. — Hazır Gıda İşçesi Kanunu Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/439) (S. Sayısı : 74) (Dağıtma tarihi : 26.7.1999)

× 31. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/327) (S. Sayısı : 80) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 32. — Avrasya Ülkeleri Kadınları İşbirliği Grubu Kurulmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/324) (S. Sayısı : 81) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 33. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/315) (S. Sayısı : 83) (Dağıtma tarihi : 28.7.1999)

× 34. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdarî Bölge Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/341) (S. Sayısı : 78) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

× 35. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Slovakya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/310) (S. Sayısı : 84) (Dağıtma tarihi : 29.7.1999)

× 36. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Ulaştırma Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Mütakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/368) (S. Sayısı : 77) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 37. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/349) (S. Sayısı : 79) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 38. — Uluslararası Sergilere İlişkin Sözleşme ile Sözleşmeye Değişiklik Getiren Uluslararası Sergiler Bürosu Genel Kurul Kararına Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/273) (S. Sayısı : 85) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYLE
KOMISYONLARDAN GELEN DİGER İŞLER**

× 39. — Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı ve İçişleri ve Çevre komisyonları raporları (1/393) (S. Sayısı : 89) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 40. — Avrupa Meteoroloji Uyduları İşletme Teşkilâtı Dokunulmazlıklar ve Bağışlıklar Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/285) (S. Sayısı : 90) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 41. — Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanuna Ek Milletlerarası Para Fonu Ana Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/363) (S. Sayısı : 92) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 42. — D-8 Uluslararası İera Direktörlüğünün Türkiye'de Yararlanacağı Ayrıcalıklar, Bağışlıklar ve Kolaylıklara Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/316) (S. Sayısı : 93) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 43. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kabinesi Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/357) (S. Sayısı : 97) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 44. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/369) (S. Sayısı : 98) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 45. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Turizm İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/274) (S. Sayısı : 101) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 46. — Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Kralığı Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/343) (S. Sayısı : 104) (Dağıtma tarihi : 30.7.1999)

× 47. — Dünya Turizm Teşkilâtı Tüzüğüünün Bazı Maddelerinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/266) (S. Sayısı : 94) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 48. — Türkiye Cumhuriyeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/267) (S. Sayısı : 95) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 49. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsrail Devleti Hükümeti Arasında Kara Taşımacılığı Alanında İlkeler Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/303) (S. Sayısı : 100) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 50. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/331) (S. Sayısı : 103) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

51. — Türkiye Cumhuriyeti Ordusu Subay, Askerî Memur ve Muadilleriyle Astsubayların Giyeceğine Dair Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 112) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

52. — Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddeleri ile Madalya ve Nişanlar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/440) (S. Sayısı : 113) (Dağıtma tarihi : 3.8.1999)

× 53. — Çok Taraflı Yatırım Garanti Kuruluşu Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/353) (S. Sayısı : 115) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 54. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/319) (S. Sayısı : 117) (Dağıtma tarihi : 9.8.1999)

× 55. — Balkan Ticareti Geliştirme Bölge Merkezi Kuruluş Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/364) (S. Sayısı : 118) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

56. — Muhafazasına Lüzum Kalmayan Evrak ve Malzemenin Yok Edilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/394) (S. Sayısı : 126) (Dağıtma tarihi : 10.8.1999)

× 57. — Türkiye Cumhuriyeti ile Avustralya Arasında Suçluların Geri Verilmesi Andlaşması ile Bu Andlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/279) (S. Sayısı : 125) (Dağıtma tarihi : 11.8.1999)

58. — Denizlerde ve Yurt Yüzeyinde Görülen Patlayıcı Madde ve Şüpheli Cisimlere Uygulanacak Esaslara İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Plan ve Bütçe

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYILE
KOMISYONLARDAN GELEN DİGER İŞLER**

ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/433) (S. Sayısı : 137) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

59. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/502) (S. Sayısı : 138) (Dağıtma tarihi : 12.8.1999)

60. — Topyekûn Savunma Sivil Hizmetleri Kanunu Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/385) (S. Sayısı : 139) (Dağıtma tarihi : 13.8.1999)

61. — Sıtma ve Frengi Haçları İçin Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/469) (S. Sayısı : 142) (Dağıtma tarihi : 14.8.1999)

× 62. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/293) (S. Sayısı : 149) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 63. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/308) (S. Sayısı : 151) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 64. — Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arasında Sınırötesi İşbirliği Çerçeve Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Dışişleri komisyonları raporları (1/351) (S. Sayısı : 152) (Dağıtma tarihi : 25.8.1999)

× 65. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/270) (S. Sayısı : 143) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 66. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/302) (S. Sayısı : 150) (Dağıtma tarihi : 26.8.1999)

× 67. — Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/291) (S. Sayısı : 163) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 68. — Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/296) (S. Sayısı : 164) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYLE
KOMISYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

× 69. — Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Hukukî ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/283) (S. Sayısı : 165) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 70. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kuveyt Devleti Arasında Hususî Hukuk, Ticaret ve Ceza Hukuku Konularında Hukukî ve Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/313) (S. Sayısı : 166) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 71. — Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/311) (S. Sayısı : 167) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

72. — Uluslararası Ticarî İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüsvetin Önlenmesi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/367) (S. Sayısı : 168) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 73. — Türkiye Cumhuriyeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî, Ticarî ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/318) (S. Sayısı : 169) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

× 74. — Avrupa Enerji Şartı Konferansı Nihai Senedi, Enerji Şartı Antlaşması ve Eki'ni Teşkil Eden Kararlar ile Enerji Verimliliğine ve İlgili Çevresel Hususlara İlişkin Enerji Şartı Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/332) (S. Sayısı : 170) (Dağıtma tarihi : 1.10.1999)

75. — 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye Bir Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy-İşleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/479) (S. Sayısı : 173) (Dağıtma tarihi : 13.10.1999)

× 76. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 174) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

× 77. — Türkiye Cumhuriyeti ve Bosna ve Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/499) (S. Sayısı : 175) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

78. — Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç'un, Elazığ İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/191) (S. Sayısı : 181) (Dağıtma tarihi : 19.10.1999)

× 79. — Türkiye Cumhuriyeti ile Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi Genel Müdürlüğü Arasında Arsa Tahsisi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/511) (S. Sayısı : 177) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 80. — Türkiye Cumhuriyeti ve Romanya Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/518) (S. Sayısı : 178) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 81. — Türkiye'de İrtibat Ofisinin Kurulmasına İlişkin Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Bölge Ofisi ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yapılan Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/520) (S. Sayısı : 180) (Dağıtma tarihi : 20.10.1999)

× 82. — Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/519) (S. Sayısı : 179) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 83. — Türkiye Cumhuriyeti ile Şili Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/530) (S. Sayısı : 183) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

× 84. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/542) (S. Sayısı : 185) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

85. — Türk Ticaret Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (1/481) (S. Sayısı : 187) (Dağıtma tarihi : 25.10.1999)

86. — Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 38 Arkadaşının, Şanlıurfa İlinde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/18) (S. Sayısı : 192) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

87. — Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/537) (S. Sayısı : 194) (Dağıtma tarihi : 2.11.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYLE
KOMISYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

88. — Askerî Hava Alanları Çevresinde Uygulanacak İnşaat ve Her Türlü Mania Sınırlamaları Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu Raporu (1/384) (S. Sayısı : 193) (Dağıtma tarihi : 4.11.1999)

× 89. — Avrupa Patentlerinin Verilmesi ile İlgili Avrupa Patent Sözleşmesi ve Eklerine Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/512) (S. Sayısı : 190) (Dağıtma tarihi : 8.11.1999)

90. — Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/548) (S. Sayısı : 197) (Dağıtma tarihi : 8.11.1999)

× 91. — EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmada Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Dışişleri komisyonları raporları (1/529) (S. Sayısı : 200) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 92. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/531) (S. Sayısı : 201) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 93. — Uluslararası Denizcilik Örgütü Sözleşmesinde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları (1/549) (S. Sayısı : 202) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 94. — Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Çalışma, İskân ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/535) (S. Sayısı : 203) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

× 95. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Büyükelçilikler Faaliyetlerinin Gayrimenkul ve Mali Veçhelerine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/547) (S. Sayısı : 204) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

96. — Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Adına Tescil Edilecek Taşınmaz Mallar Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu (1/506) (S. Sayısı : 205) (Dağıtma tarihi : 15.11.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

97. — Harp Araç ve Gereçleri ile Silah, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/381) (S. Sayısı : 196) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

× 98. — Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları (1/539) (S. Sayısı : 199) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

99. — İstanbul Milletvekili Tansu Çiller ve 3 Arkadaşının, Kamu Görevlileri Sendikaları Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/87) (S. Sayısı : 206) (Dağıtma tarihi : 17.11.1999)

× 100. — Ozon Tabakasını İncelten Maddelere Dair Montreal Protokolünde Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri komisyonları raporları (1/541) (S. Sayısı : 208) (Dağıtma tarihi : 18.11.1999)

101. — Samsun Milletvekili Ahmet Demircan ve 18 Arkadaşının, Kuzey Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/119) (S. Sayısı : 213) (Dağıtma tarihi : 25.11.1999)

102. — Askerî Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Askerî Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Adalet komisyonları raporları (1/378, 1/532) (S. Sayısı : 214) (Dağıtma tarihi : 26.11.1999)

103. — Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köyş-leri Komisyonu raporu (1/513) (S. Sayısı : 216) (Dağıtma tarihi : 26.11.1999)

× 104. — Petrol Kirliliği Zararının Tazmini İçin Bir Uluslararası Fonun Kurulması ile İlgili Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre, Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları (1/360) (S. Sayısı : 121 ve 121'e 1 inci ek) (Dağıtma tarihleri : 9.8.1999 ve 6.12.1999)

× 105. — Petrol Kirliliğinden Doğan Zararın Hukukî Sorumluluğu ile İlgili Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Çevre ve Dışişleri komisyonları raporları (1/359) (S. Sayısı : 122 ve 122'ye 1 inci ek) (Dağıtma tarihleri : 10.8.1999 ve 6.12.1999)

**KANUN TASARI VE TEKLIFLERIYLE
KOMISYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**

106. — Uşak Milletvekilleri Mehmet Yaşar Ünal ile Hasan Özgöbek'in, Yükseköğretim Kurumları Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun İle 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/129) (S. Sayısı : 220) (Dağıtma tarihi : 6.12.1999)

107. — Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri'nin; Konya Ovası ve Orta Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/4) (S. Sayısı : 219) (Dağıtma tarihi : 8.12.1999)

108. — Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve İçişleri komisyonları raporları (1/568) (S. Sayısı : 252) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

109. — Kimlik Bildirme Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde ile Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/570) (S. Sayısı : 253) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

110. — Taşınmaz Mal Zilyetliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/557) (S. Sayısı : 254) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

111. — Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı, Jandarma Teşkilât Görev ve Yetkileri Kanununa İki Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'in, Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifi ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/569, 1/571, 1/572, 2/72) (S. Sayısı : 295) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

112. — Uzman Jandarma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Uzman Jandarma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/560, 1/573) (S. Sayısı : 296) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

113. — Denizli Milletvekili Beyhan Aslan'ın, Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında 9 Eylül 1993 Tarih ve 504 Sayılı KHK'nin 1 inci Maddesinin 1 inci Fıkrasının Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (2/23) (S. Sayısı : 300) (Dağıtma tarihi : 21.12.1999)

(X) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.